

JAARVERSLAG
LITERATUUR
VLAANDEREN

Dit was 2024

INLEIDING	5
Voorwoord	6
25 jaar literatuur in Vlaanderen	14
Enkele cijfers van 2024	15
OVER LITERATUUR VLAANDEREN	16
Team	18
Organisatie	20
Raad van bestuur	
De adviescommissies in 2024	
Het Beslissingscollege in 2024	
De Beroepscommissie in 2024	
Welzijn	25
Inspiratiedagen	26
Digitalisering	27
Archief	28
Kunst in opdracht	30
WAAR IDEEËN RIJPEN	34
AUTEURS	35
Subsidies	36
Werkbeurzen voor literaire makers	
Nieuw in 2024	
Gesprekken tussen literaire makers en commissieleden	
Auteurs die voor het eerst een werkbeurs aanvragen	
Werkbeurzen en gender	
Opname op auteurslezingen.be	
Auteurs aan het woord	

... en meer	45
Talentontwikkelingsbeurzen	
Vlaamse Auteursvereniging	
Slow Writing Lab	
Het gezeefde gedicht	
VERTALERS	49
Subsidies	50
Projectbeurzen voor literair vertalers in het Nederlands	
Stimuleringsubsidies voor beginnende litererair vertalers in het Nederlands	
Subsidies voor fragmentvertalingen in en uit het Nederlands	
... en meer	52
Verblijf in het Vertalershuis	
Vertalers aan het woord	
Expertisecentrum Literair Vertalen	
Vertalersvakschool	
Conferentie over literaire vertaling in Straatsburg	
UITGEVERS	57
Subsidies	58
Subsidies voor literaire tijdschriften	
Subsidies voor bijzondere literaire publicaties	
Subsidies voor doelgroepgerichte literaire publicaties	
Uitgevers aan het woord	
... en meer	61
Boektopia	
Getuigenissen Boektopia	

ORGANISATIES	70
Subsidies	71
Subsidies voor literaire organisaties	
Subsidies voor literaire projecten	
Subsidies voor leesbevordering	
Subsidies voor literaire uitwisselingen	
Subsidies voor auteurslezingen	
Subsidies voor projecten auteurslezingen	
... en meer	79
Herman de Coninckprijs	
DE WERELD IN	80
Subsidies	81
Subsidies voor vertalingen	
Subsidies voor internationale auteursbezoeken	
Projectsubsidies voor de vertaling van een theatertekst uit het Nederlands	
... en meer	85
Residenties	
Auteurs aan het woord	
Internationale gastschrijvers	
Internationale bezoeken	
Publishers tours	
Illustrator aan het woord	
Internationale promotie	
Auteur aan het woord	
Theaterpromotie	

Poëziepromotie	
Nieuwe boekenfiches op flandersliterature.be	
ALTIJD WELKOM	123
Netwerken	124
BoekenOverleg	
De Boon	
Elk verhaal telt	
Onderzoek bibliotheken	
Landschapstekening boekenvak	
Het Overleg Literaire Organisatoren	
Folio	
Internationale netwerken	
Samenwerking	137
Nederlands Letterenfonds	
Taalunie	
Vlaams-Nederlands netwerkmoment	
CANON Cultuurcel	
Leerkracht aan het woord	
ELK VERHAAL TELT	145
Iedereen Leest	146
Vijf speerpunten	
Nog nauwer samenwerken	
Dit deed Iedereen Leest in 2024	
Het Leesoffensief	154
Acties in 2024	
Auteursresidenties	

Getuigenissen auteurs	
De KANTL	168
COMMUNICATIE	170
Communicatiestrategie	171
Websites	173
Literatuur Vlaanderen	
Flanders Literature	
Auteurslezingen	
Nieuwsbrieven	180
Actueel (Literatuur Vlaanderen)	
Nadruk	
Met open mond (auteurslezingen)	
Flanders Literature newsletter	
Sociale media	181
Ontmoetingen	186
Liever Live	
Denkdag commissieleden	
Nieuwsjaarsdrink	
Magazine	
CIJFERS	189
Balans	190
Resultatenrekening	194
Besluit van de raad van bestuur	208
VERSLAG REGERINGSCOMMISSARIS	210
COLOFON	215

Inleiding

Investeren in literatuur is investeren in het sociaal en cultureel kapitaal van onze samenleving, in wederzijds begrip, in kritisch denken, in (zelf) kennis, in welzijn. In het voorwoord van directeur Paul Hermans en voorzitter Luc Devoldere lees je ons pleidooi voor literatuur op kruissnelheid.

VOORWOORD

Literatuur op kruissnelheid

© Bob Van Mol

“April is de grimmigste maand” luidt het eerste vers van T.S. Eliots boek ‘Het barre land’. Daar kan ik het vandaag, 103 jaar later, niet mee eens zijn. April 2025 was een maand van synthese. Dit jaarverslag kreeg vaste vorm en terzelfdertijd ronden we onze aanzet voor een meerjarenplan 2026-2030 af. Zo kreeg het sluimerende gevoel van dynamiek in letterenland een onderbouwing in cijfers en grafieken. Die ervaring was allesbehalve grimmig, eerder genoeglijk.

MEER MAKERS IN HET VIZIER

Het record van 2023 aan toegekende werkbeurs-eenheden en ondersteunde auteurslezingen werd in 2024 opnieuw gebroken. We kenden 585 eenheden of € 1.638.000 toe aan 169 auteurs en illustratoren. Maar liefst 242 makers dienden een aanvraag in, waarvan 29% voor het eerst. Van die eerste aanvragers kreeg 45% ook effectief

een beurs. Via onze bemiddeling werden meer dan 4.000 auteurslezingen georganiseerd, waarvan 3.177 met € 100 steun. Ook de weg naar een talentontwikkelingsbeurs wordt intussen vlot gevonden: 44 auteurs en vertalers van de 64 aanvragers konden in 2024 rekenen op maximum 80% steun voor de kosten verbonden aan hun aanvraag voor artistieke of zakelijke verdieping.

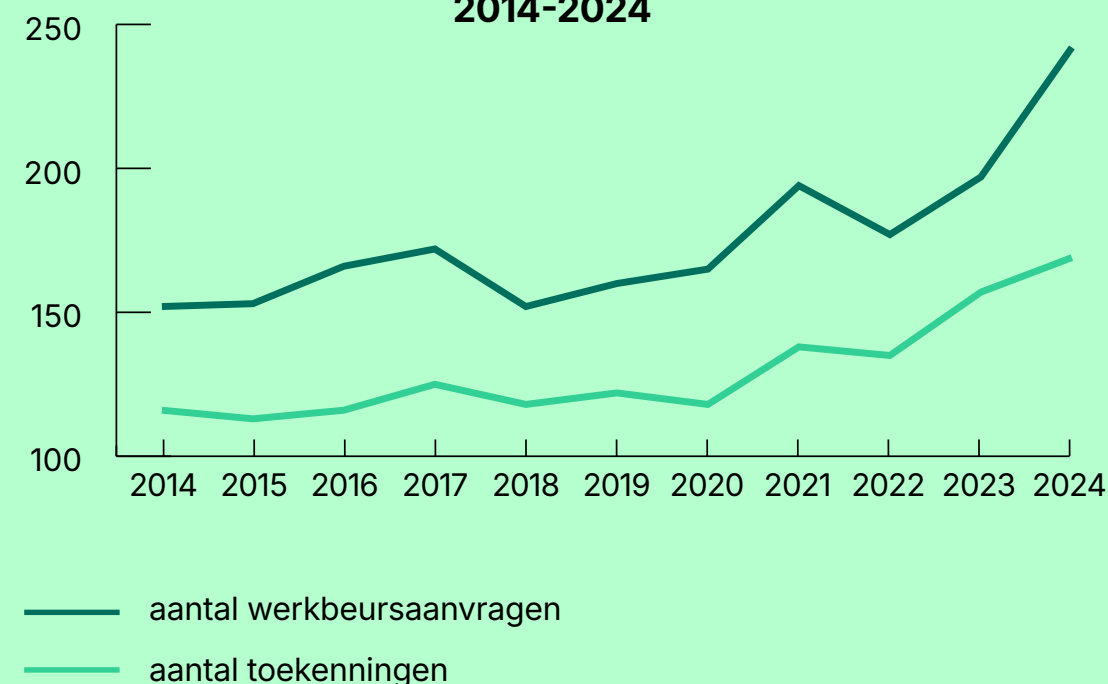
Als we uitzoomen en de eerste vier jaar van de huidige beleidsperiode (2020-2024) vergelijken met een relevante periode daarvoor (2009-2020) is het duidelijk dat Literatuur Vlaanderen vandaag veel meer literaire makers bereikt dan voorheen. Over alle regelingen heen gaat het gemiddeld om zo'n 30%, zowel in aanvragen als in steun. De lat ligt dus nog steeds even hoog, maar er zijn meer aanvragers, waardoor een hoger bedrag aan subsidie rechtstreeks naar literaire makers vloeit. In 2024 kwam dat overeen met ruwweg een derde van de totale dotatie, nog los van onrechtstreekse steun via literaire organisaties, publicaties of projecten.

Sinds 2020 bereikt Literatuur Vlaanderen gemiddeld 30% meer literaire makers dan daarvoor, met een groter subsidiebedrag dat rechtstreeks naar hen vloeit, goed voor een derde van de totale dotatie in 2024.

OVERZICHT WERKBEURSAANVRAGEN EN TOEGEKENDE EENHEDEN

2014-2024

Dat we vandaag meer literaire makers dan ooit bereiken, is toe te schrijven aan een samenspel van factoren. Onze communicatiestrategie is sinds 2020 proactief en gericht op een ruimere en diversere doelgroep. Ook het feit dat er vanaf deze beleidsperiode voor het eerst aandacht is voor talentontwikkeling op maat van individuele makers speelt mee. Net zoals het charter voor inclusie, dat van nobele intenties is verveld naar actie op het terrein in de vorm van trajecten met makers en een klankbordgroep die advies geeft bij concrete inclusievraagstukken. Vlaanderen is rijk aan literair talent en we zijn blij dat we dat talent gericht kunnen steunen. In deze verwarrende tijden vol tegenstrijdigheden, desinformatie en censuur is dat geen overbodige luxe. Want lezen loont altijd, ik kom er dadelijk op terug.

LOONT SCHRIJVEN? MEESTAL NIET

Ik sta eerst graag even stil bij de vraag of die schrijvers, illustratoren en vertalers onze financiële steun wel nodig hebben. Verdienen die artiesten al niet genoeg? Het is ontluisterend om vast te stellen dat bij heel wat mensen de gedachte van een subsidieslurpende luiwammes (of een variant daarop) de bovenhand neemt als het over de – in dit geval schrijvende – kunstenaar gaat. Dat beeld leeft uiteraard niet in de sector, maar eenmaal buiten de kunstminnende bubbel, is de zienswijze gangbaar. Het antwoord hoeft niet te verbazen. Veelvuldig onderzocht en bevraagd, is het net die schrijver die veelal aan het financieel kortste eindje trekt.

Zo stelt de tweede meting 'Loont passie?' (2021), een onderzoek naar de sociaaleconomische situatie van creatieve professionals in opdracht van de Vlaamse overheid, vast dat meer dan de helft (57%) van de auteurs, illustratoren en vertalers een betaalde baan heeft buiten de creatieve sector. Slechts 8% kan leven van de artistieke hoofdactiviteit. In dat geval bedraagt het mediaan nettojaarinkomen € 20.864, wat een stuk lager is dan de mediaan van de werkende bevolking in het Vlaams Gewest (€ 24.404). "Maar", zo stelt het onderzoeksrapport, "de voldoening die de intrinsieke jobkenmerken brengen, kan ervoor zorgen dat men doorgaat, ondanks de preciaire omstandigheden waarin het werk soms moet gebeuren."

Vorig jaar deden we onderzoek naar de persoonskenmerken en discriminatie in de boekensector in Vlaanderen en Brussel. Meer dan 500 professionals vulden de bevraging in. Een van de vragen polste naar het brutomaandinkomen.

Van de 197 deelnemers met een inkomen onder € 2.000 bleek 86% zelfstandig literair maker, wat nog maar eens duidelijk maakt hoe precair het bestaan als auteur in Vlaanderen is. De inkomensonzekerheid die uit die bevraging blijkt, is even confronterend als schokkend. Met deze realiteit voor ogen zijn we doordrongen van het nut en de noodzaak van onze steun alsook dat die de laatste jaren stijgen kon.

**Veelvuldig onderzocht en bevraagd,
is het de schrijver die veelal aan het
financieel kortste eindje trekt.**

LOONT LEZEN? ALTIJD

Literaire makers zijn de bron van verhalen en gedichten. Zonder hen geen literatuur die woorden en gedachten aanreikt, zonder te zeggen hoe we moeten denken. Literatuur doet niet aan propaganda of indoctrinatie, maar zwengelt verbeeldingskracht aan, zet aan tot exploratie van de wereld, jezelf, de ander. In de Beleidsnota Cultuur benadrukt minister Gennez de rol van cultuur als grondstof voor een warme en sociale samenleving. Terecht. Vertaald naar de letteren is de nood aan authentieke verhalen groot. De maatschappelijke waarde van literatuur wordt elke keer opnieuw bevestigd

in zorginstellingen, scholen, bibliotheken, kinderopvang, asielcentra, gevangenissen en ga zo maar door. Investeren in literatuur is in essentie investeren in het sociaal en cultureel kapitaal van onze samenleving, in wederzijds begrip, in kritisch denken, in (zelf)kennis, in welzijn. Literatuur vergroot simpelweg kansen.

Onze samenleving kenmerkt zich door stijgende (kansen) ongelijkheid, toenemende eenzaamheid, maatschappelijk onbehagen, te veel schermtijd en risico's op online verslaving, concentratieproblemen en een sterk verminderd mentaal welzijn van grotere groepen mensen in alle leeftijdscategorieën. Lezen kan een effectieve tegenkracht zijn. Samen lezen en voorlezen zorgen voor verbinding en kunnen sociale cohesie bevorderen, voor kinderen en jongeren, maar ook voor volwassenen en ouderen. Meer wezenlijke aandacht voor het belang en de rol van lezen in andere beleidsdomeinen, naast cultuur en onderwijs, kan een vliegwieleffect in gang zetten. Iedereen Leest legde de voorbije jaren al eerste bouwstenen, creëerde netwerken rond het thema 'lezen en mentale gezondheid' en wil er nog sterker op inzetten.

Investeren in literatuur is investeren in het sociaal en cultureel kapitaal van onze samenleving, in wederzijds begrip, in kritisch denken, in (zelf)kennis, in welzijn.

EEN TWEEDE ADEM VOOR HET LEESOFFENSIEF

Samen met Iedereen Leest was Literatuur Vlaanderen betrokken bij het uittekenen van het Vlaamse Leesoffensief (2021), een initiatief van de ministers van de vorige Vlaamse Regering bevoegd voor Cultuur, Onderwijs en Welzijn. We schreven mee aan de visienota en voerden een aantal succesvolle piloottrajecten uit. Het Leesoffensief onderstreept de urgentie dat alleen een volgehouden collectieve inspanning op lange termijn (minimaal 10 jaar), vanuit een beleidsdomeinoverschrijdend perspectief, een ommezwaai mogelijk kan maken.

Ondanks de samenhangende set van doelstellingen en acties kreeg de uitvoering van het plan nog niet de nodige financiële zuurstof. De uitrol beperkte zich tot een aantal acties of piloottrajecten die her en der vanuit de betrokken beleidsdomeinen met eenmalige projectmiddelen werden uitgevoerd. Alleen de organisatie van de Vlaanderenleestdag op 23 april lijkt op dit moment een vaste waarde. Andere acties zijn afgerond zonder duidelijkheid over continuering. Nochtans hamert de actie-agenda van het Leesoffensief nadrukkelijk op de realisatie van een aantal noodzakelijke randvoorwaarden, zodat die interventies kunnen leiden tot duurzame effecten. Dat vraagt een meerjarige investering in extra mensen en middelen om de uitrol van het actieplan met succes te kunnen volbrengen.

Leesbevordering is voor de nieuwe Vlaamse Regering een speerpunt. Het Regeerakkoord geeft aan dat het Leesoffensief moet worden voortgezet. Dat stemt alvast

© Bob Van Mol

Leesbevordering wordt vandaag nog onvoldoende gezien in haar transversaal belang en de mogelijkheden die ze kan bieden. Bibliotheken kunnen daarin een cruciale rol spelen.

hoopvol voor de nabije toekomst wanneer de nieuwe beheersovereenkomst wordt onderhandeld.

De net gelanceerde nieuwe minimumdoelen voor kleuter- en lager onderwijs zijn alvast een heel goede zaak. Voor zover ik weet, is dat de eerste keer dat literatuur expliciet op hetzelfde niveau als lezen, schrijven en mondeling taalgebruik binnen het vak Nederlands komt te staan. Leerlingen worden aangezet tot het lezen van boeken (in plaats van schermgebruik) en de nadruk ligt op bekroonde boeken met expliciete verwijzing naar onder andere de Boon voor jeugdliteratuur en de Leesjury. Dat die impuls van binnenuit vertrekt en dus voor elke leerkracht geldt, is van grote waarde. Zo worden niet alleen de reeds

overtuigden bereikt. De hernieuwde focus op kennis lijkt me een zegen voor onze onderwijskwaliteit en boeken zullen daar inderdaad heel sterk aan kunnen bijdragen. Maar een leesvaardiger samenleving is natuurlijk niet alleen de verantwoordelijkheid van ons onderwijs.

Leesbevordering wordt vandaag nog onvoldoende gezien in haar transversaal belang en de mogelijkheden die ze kan bieden. Leesbevorderingsnetwerken en geïntegreerde acties over beleidsdomeinmuren heen kunnen impact en slagkracht genereren op de domeinen van jeugd, armoede, welzijn en zorg, gelijke kansen, media, alsook bij inburgering en integratie, werk en (sociale) economie. Er liggen zoveel kansen te wachten. Soms evidenties, maar evengoed

onvermoede paden die verbinding kunnen maken met nieuwe doelgroepen.

Bibliotheken, daar is iedereen het over eens, kunnen daarin een cruciale rol spelen. Hun outreachende kracht is vandaag, vanwege gebrek aan middelen, mensen en expertise, nog te vaak eenmalig, ad hoc of te geïsoleerd en dus weinig duurzaam op lange termijn. Literatuur Vlaanderen wil in de komende beleidsperiode de projectsubsidieregeling voor leesbevordering hervormen met focus op bibliotheken, waarbij de inhoudelijke expertise van Iedereen Leest en haar vorig jaar gelanceerde digitale leerplatform Iedereen Leest Academie worden betrokken. De projectsubsidie wordt gekaderd binnen de vijf pijlers van een krachtige leesbevordering in bibliotheken (leesbeleid, leesnetwerk, leesactiviteiten, leesaanbod en leesomgeving) om ervoor te zorgen dat de steun duurzaam binnen de bibliotheekwerking kan worden verankerd. Dat betekent dat met een projectsubsidie iets wordt gerealiseerd wat ook na het wegvallen van de middelen blijft bestaan, zoals een lokaal netwerk, een verhoogde deskundigheid van medewerkers, opgeleide leescoaches, enzovoort.

LITERATUUR OP KRUISSNELHEID

Het Vlaams Regeerakkoord stelt een ambitieuze toekomst voor het letterenveld in Vlaanderen voorop en geeft Literatuur Vlaanderen een sleutelrol. De organisatie moet een werking op kruissnelheid kunnen voeren: kwaliteitsvolle ondersteuning van auteurs, vertalers, illustratoren en literaire organisaties, talentontwikkeling en inclusie, sterke promotie

van Vlaamse literatuur in het buitenland, bruggenbouwer in het literaire veld.

Ook werk maken van een adequaat vertaalbeleid, een generieke boekencampagne en een landelijke uitstraling voor Boektopia, de voortzetting van de Boon Literatuurprijs, de aandacht voor de Vlaams-Nederlandse samenwerking via onder meer het gastlandschap met Nederland op de Gothenburg Book Fair in 2027: het zijn stuk voor stuk logische beleidspijlers die samenvallen met de beleidsaccenten die Literatuur Vlaanderen samen met de verschillende spelers in het letterenveld wil vooropstellen. We zullen die sleutelrol de komende beleidsperiode opnieuw ten volle omarmen.

Een ambitieuze toekomst voor de letteren vereist een inspanning van iedereen. In de eerste plaats van Literatuur Vlaanderen en alle stakeholders. Dwarsverbanden leggen, actief synergieën opzoeken, constructief overleggen, doordacht plannen met het oog op duurzaamheid, slimme budgettering, fair pay en geen dubbelop. Het zijn onontbeerlijke voorwaarden van een volwassen beleidscontext.

Dat neemt niet weg dat nieuwe scheuten die het verschil maken in het letterenveld pas tot wasdom komen als ze voldoende water en ruimte krijgen. Literatuur Vlaanderen pleit in haar meerjarenplan volmondig voor haar kruissnelheid en verdedigt de meervraag in het plan vanuit de overtuiging dat het Vlaanderen als gemeenschap sterker maakt.

Om de werking in de periode 2026-2030 te kunnen voortzetten en op kruissnelheid te brengen, zijn de gevraagde middelen voor de reguliere werking (€ 1.180.000) noodzakelijk, alsook de indexatie van het loonaandeel van de structurele organisaties.

Ik besef dat de perceptie leeft dat Literatuur Vlaanderen de afgelopen vijf jaar op heel wat extra middelen kon rekenen. Dat klopt ook. Maar ze waren broodnodig en kunnen worden gezien als een correctie van de historische beperkte steun voor literatuur: de afgelopen vijf jaar steeg het gemiddelde percentage van het Vlaamse cultuurbudget dat naar het letterenveld vloeit van 1,3% naar 1,7%.

Met die extra middelen is ook erg veel gebeurd: veel meer makers (zo'n 30%) vonden de weg naar Literatuur Vlaanderen en ook de steun aan auteurs en vertalers steeg ruwweg met een derde. Initiatieven als de Boon en Boektopia werden succesvol opgestart en bewijzen hun meerwaarde. Zes structurele literaire organisaties werden er negen. Iedereen Leest weet intussen quasi alle gemeenten aan Boekstart te binden en hun campagnes zijn nooit eerder zo zichtbaar en alomtegenwoordig geweest. Inclusie is verveld van een charter naar een investering op het terrein. Talentontwikkeling op maat van makers is vandaag een feit en succesvol.

Dan volgt de terechte opmerking: ok, maar op een gegeven moment stopt het ook. We zitten in een besparingslogica. Je kunt toch niet verwachten dat er nog extra middelen komen. Met dat inzicht voor ogen is ons meerjarenplan geschreven. Alles wat niet als een aantoonbare meerwaarde, een grote urgentie of een prangend ontbreken van de kernwerking van Literatuur Vlaanderen kan worden gezien, hebben we geschrapt of vermeld zonder budgettaire implicaties.

Of, in financiële termen gesproken: dit jaar bedraagt de dotatie van de Vlaamse overheid € 11.192.000. Daarnaast

ontvangt Literatuur Vlaanderen in 2025 nog ongeveer € 210.000 andere inkomsten en wordt er nog € 800.000 euro aan inkomsten via organisatoren van auteurslezingen binnengehaald en doorbetaald aan auteurs. Toch kleurt onze begroting € 300.000 negatief door succesvolle regelingen (flink gestegen aanvragen) en algemene inflatie en kostenstijgingen, wat eenmalig wordt opgevangen door het gecumuleerd positief resultaat van de afgelopen vijf jaar. Vanaf 2026 gaat Literatuur Vlaanderen bij een ongewijzigde dotatie onvermijdelijk naar een stevig krimpscenario.

Om de werking in de periode 2026-2030 te kunnen voortzetten en op kruissnelheid te brengen, zijn de gevraagde middelen voor de reguliere werking (€ 1.180.000) noodzakelijk, alsook de indexatie van het loonaandeel van de structurele organisaties. Daarnaast werd er in overleg met iedereen Leest en heel wat Vlaamse bibliotheken een wijziging in de projectsubsidie voor leesbevordering uitgewerkt op maat van bibliotheken die beantwoordt aan de centrale rol van bibliotheken in het Leesoffensief zoals minister Gennez meermaals benadrukte. De benodigde € 850.000 staat apart vermeld en is voorwerp van nieuw beleid.

Wij beseffen ten volle dat in deze budgettaire uitdagende tijden pleiten voor kruissnelheid en inzetten op een leesvaardiger samenleving mogelijk utopisch klinkt. Nochtans is het onze overtuiging dat de in het licht van het geheel al bij al beperkte meervraag zich dubbel en dik terugverdient in de vorm van een sterker, weerbaarder en creatiever Vlaanderen.

Het is intussen mei, de maand waarin de natuur weer volop tot leven komt met uitbundig bloeiende fruitbomen vol bloesem en tuinen vol bloemenpracht. Als dat een voorteken voor de toekomst van de literatuur in Vlaanderen zou mogen zijn, kan onze 25ste verjaardag niet meer stuk.

Paul Hermans, directeur
Luc Devoldere, voorzitter
14 mei 2025

25 JAAR LITERATUUR IN VLAANDEREN

In 2025 bestaat Literatuur Vlaanderen 25 jaar. Dat is voor ons een gelegenheid om terug te blikken op een kwarteeuw van literatuur in Vlaanderen. En dus delen de collega's in dit jaarverslag graag hun persoonlijke literaire hoogtepunt van de afgelopen 25 jaar.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

VUURDOOP IN KONINGSBLAUW

Mei 2005. Als kersvers productiemedewerker bij Behoud de Begeerte was de begeleiding van de vijfde editie van Koningsblauw mijn vuurdoop. Dat programma begon in 2002 als een hommage van vrienden en collega-dichters aan Herman de Coninck en was in 2005 uitgegroeid tot een drukbevolkt eerbetoon aan de Nederlandstalige poëzie in het algemeen. Ik weet nog dat ik het niet kon geloven, dat ik met mijn gat in de boter was gevallen. Kreeg ik werkelijk loon betaald voor deze heerlijke job? Ramsey Nasr, die net stadsdichter van Antwerpen was geworden, pakte elke voorstelling de zaal in met zijn bezwerende verzen uit 'Onhandig bloesemend'. Ik was onder de indruk. Van alle dichters eigenlijk: debutante 'Pritt.stift.lippe' Eva Cox, Tsjitske Jansen, Moustafa Stitou, Leonard Nolens en de intussen betreurde Menno Wigman. Zes voorstellingen lang goedgevulde zalen, alleen voor poëzie. De Standaard had het nadien over "de sterkste aflevering van Koningsblauw ooit, al ligt dat niet alleen aan de formule. De zes bewezen dat poëzie niet alleen weer hip is, maar vooral erg goed." En nu zijn we twintig jaar later, maar die tournee heeft voor mij het verschil gemaakt. Daar en dan liet ik mijn hart gewillig brandmerken: 'voor altijd literatuur'.

Paul Hermans, directeur.

ENKELE CIJFERS VAN 2024

Literatuur Vlaanderen investeerde in 2024 € 3.276.982,04 in de financiële ondersteuning van auteurs, illustratoren en vertalers. Dat betekent dat onze organisatie maar liefst 32,34% van haar basisdotatie van de Vlaamse Overheid investeert in makers. In 2024 is de steun aan auteurs toegenomen met € 126.775,75. Dat komt vooral door een grote toename van de werkbeurzen en de auteurslezingen, die in 2024 de kaap van 3.000 gesubsidieerde lezingen overschreden. Ook via subsidies voor literaire organisaties, projecten, publicaties en tijdschriften vloeit er indirect geld naar makers. En via de auteursresidenties (waarvoor Literatuur Vlaanderen extra middelen krijgt van het Departement Onderwijs) ging in 2024 nog € 108.500 extra naar auteurs.

In 2024 is de steun aan auteurs toegenomen met € 126.775,75.

Werkbeurzen

237 auteurs dienden een aanvraag in voor een werkbeurs bij Literatuur Vlaanderen. 169 auteurs kregen een werkbeurs toegekend, goed voor in totaal € 1.571.395 of gemiddeld € 9.692 per auteur. Er was een sterke toename in het aantal aanvragen voor non-fictie, proza en strips. Voor het eerst konden ook makers van podiumliteratuur een werkbeurs aanvragen.

Auteurslezingen

In 2024 vonden er 3.177 lezingen met korting plaats, een nieuw record sinds de start van de auteurslezingen in 2013. De meeste lezingen worden, net als alle vorige jaren, georganiseerd door scholen en bibliotheken: in 2024 goed voor 75% van de aanvragen. En er zijn nog meer mooie cijfers in 2024: in totaal waren er 165.784 toeschouwers, wat neerkomt op gemiddeld 52 bezoekers per lezing. 534 auteurs gaven minstens één lezing en gemiddeld gaf een auteur zes gesubsidieerde lezingen.

Literatuur Vlaanderen, dat is niet alleen een team van 26 gedreven collega's, maar ook een heleboel gepassioneerde mensen uit het letterenveld die zich engageren voor de adviescommissies, het Beslissingscollege, de Beroepscommissie en de raad van bestuur. In dit hoofdstuk lees je twee getuigenissen van commissieleden.

Over Literatuur Vlaanderen

© Bob Van Mol

LITERATUUR VLAANDEREN investeert in de letterensector, van auteur tot lezer, en creëert zo de ruimte voor alle spelers om professioneel te werken. Door die spelers ook met elkaar te verbinden, laat Literatuur Vlaanderen een efficiënt, divers en dynamisch letterenveld tot bloei komen, waar elk verhaal telt.

Team

26 medewerkers in december 2024
23,2 FTE in december 2024

ALGEMEEN	COMMUNICATIE	BELEID IN VLAANDEREN	INTERNATIONALE PROMOTIE			
Paul Hermans directeur	Els Aerts coördinator <i>uit dienst na 29 februari 2024</i>	Lara Rogiers coördinator	Lore Piers beleidsmedewerker	Joris Smeets beleidsmedewerker	Marieke Roels coördinator <i>in moederschapsrust en ouderschapsverlof tot 18 juni 2024 (daarna deeltijds in dienst)</i>	Karen Thys ondersteuning
Valérie El-Boukari office manager	Lieselot Van Maldeghem coördinator <i>in dienst vanaf 18 maart 2024</i>	Adinda Aryanto ondersteuning	Mies Van Dun ondersteuning	Patrick Peeters beleidsmedewerker	Elise Vanoosthuyse beleidsmedewerker en coördinator <i>ter vervanging van Marieke Roels in 2024</i>	Lien Devos beleidsmedewerker
Roel Van Der Schueren onderzoeker <i>in dienst vanaf 6 september 2024</i>	Lotte De Snijder medewerker	Arman Erdil beleidsmedewerker	Nanne de Viet beleidsmedewerker	Justine Demeulenaere ondersteuning en beleidsmedewerker <i>uit dienst na 12 juni 2024</i>	Diego Rodriguez ondersteuning	Rein Desmet ondersteuning
	Anja Goyens medewerker <i>ziekterlof in 2024</i>	Lien Heselmans ondersteuning en beleidsmedewerker	Noa Heyndrickx projectmedewerker	Yannick Geens beleidsmedewerker	Esther de Gries ondersteuning	
	Petra Beeckx medewerker <i>ziekterlof in 2024 en uit dienst na 31 oktober 2024</i>		Sandra Luyckx ondersteuning			
			Stefanie Luppens ondersteuning			

DIT ZIJN WIJ

Literatuur Vlaanderen: dat is een team van 26 enthousiastelingen die mee het beleid voor literatuur in Vlaanderen uittekenen, subsidieaanvragen opvolgen en projecten in binnen- en buitenland ondersteunen en organiseren.

25 JAAR
LITERATUUR
VLAANDEREN

In dit jaarverslag leer je ons team wat beter kennen. Als je op de foto's van de medewerkers klikt, ontdek je hun hoogtepunt uit 25 jaar literatuur in Vlaanderen.

Organisatie

De organisatie van Literatuur Vlaanderen bestaat naast het team van medewerkers uit een raad van bestuur, adviescommissies, een Beslissingscollege en een Beroepscommissie.

Per genre en thema zijn er verschillende adviescommissies die inhoudelijk advies uitbrengen over subsidieaanvragen. Over die adviezen wordt vervolgens beslist door het Beslissingscollege. De Beroepscommissie is onafhankelijk en beslist over de bezwaarschriften die door aanvragers worden ingediend.

RAAD VAN BESTUUR

In 2024 zaten de volgende leden in de raad van bestuur:

- **Luc Devoldere** (voorzitter)*
- **Bart Van Damme***
- **Els Snick***
- **Paul Hermans** (directeur, adviserend)*
- **Hanneleen Broeckx** (regeringscommissaris, adviserend)
- **Jan Stuyck** (voorzitter Beslissingscollege, adviserend)
- **Koert Debeuf**
- **Ilona Terkessidis**
- **Jan Huijbrechts**
- **Louis Ide**
- **Tom Naegels**
- **Nele Hendrickx**
- **Liesbet Heyvaert**
- **Ellen Van Tichelt**

* dagelijks bestuur

DE ADVIESCOMMISSIES IN 2024

Voor inhoudelijk advies over subsidieaanvragen, projectvoorstellen en beoordelingsprocedures rekent Literatuur Vlaanderen op adviescommissies.

Literatuur Vlaanderen heeft veertien adviescommissies. Daarin zitten vijf tot zeven experts in een bepaald genre of thema: auteurs, vertalers, journalisten, academici, uitgevers of bestuursleden van een literaire vereniging.

Genres

adviescommissie illustratie & kinder- en jeugdliteratuur

- Ingrid Godon
- Mattias De Leeuw
- Najiba Abdellaoui
- Sara Van den Bossche (voorzitter)
- Tine Poesen
- Veerle Vanden Bosch
- Wally De Doncker

adviescommissie non-fictie

- Bruno De Wever
- Liesbeth D'Hoker
- Majd Khalifeh
- Sofie Gielis
- Tinneke Beeckman (voorzitter)

adviescommissie podiumliteratuur

- Annemarie Estor (voorzitter)
- Elten Kiene
- Kila van der Starre
- Rashif El Kaoui
- Tundé Adefioye

adviescommissie poëzie

- Astrid Haerens
- Bas Kwakman (voorzitter)
- Loranne Davelaar
- Piet Joostens
- Sara Eelen

adviescommissie proza

- Dirk Van Weelden
- Ebissé Wakjira
- John Vervoort
- Maxime Van Steen (voorzitter)
- Ruben Vanden Berghe
- Sayonara Stutgard

adviescommissie strips

- Eva Hilhorst (voorzitter)
- Jana Vasiljevic
- Jean-Claude van Rijckeghem
- Joris Vermassen
- Judith Vanistendael

adviescommissie theater

- Dounia Mahammed
- Pieter 'T Jonck
- Rosa Lambert
- Sarah Eisa
- Tom Helmer (voorzitter)

Thema's

adviescommissie auteurslezingen

- Hilde Van Belle (voorzitter)
- Jan Van Coillie
- Joris Pinseel
- Linde Dessoy
- Robin Hagemans

adviescommissie letteren en samenleving

- Ann Van de Vyvere
- Diego Anthoons
- Eefje Raets (voorzitter)
- Ghizlane Zaid
- Jana Kerremans
- Martijn Christiaen
- Stijn Callewaert

adviescommissie literaire projecten en organisaties

- Andy Fierens
- Bart Govaert
- Kim Sanders (voorzitter)
- Mieke Van Geel
- Nora Mahammed
- Pieter Malengier
- Shantie Singh

adviescommissie literaire tijdschriften

- Hannelore Roth
- Kris Latoir
- Lars Bernaerts (voorzitter)
- Lotte Dodion
- Marie-Lynn Herpoel

adviescommissie literaire uitwisselingen

- Ange Jessurun
- Dean Bowen
- Lies Wijnterp (voorzitter)
- Tessa Leuwsha
- Vincent Coomans

adviescommissie uitgeverssteun

- Chris Boudewijns
- Harold Polis
- Mara Joustra
- Roel Daenen (voorzitter)
- Sigrid Bousset

adviescommissie vertalingen in het Nederlands

- Adri Boon (voorzitter)
- Elies Smeyers
- Griet Boone
- Ivo Van Strijtem
- Katrien Lievois

HET BESLISSINGSCOLLEGE IN 2024

Het Beslissingscollege is samengesteld uit een voorzitter en alle voorzitters van de adviescommissies.

- **Adri Boon** (voorzitter vertalingen in het Nederlands)
- **Annemarie Estor** (voorzitter podiumliteratuur)
- **Bas Kwakman** (voorzitter poëzie)
- **Eefje Raets** (voorzitter letteren en samenleving)
- **Eva Hilhorst** (voorzitter strips)
- **Hilde Van Belle** (voorzitter auteurslezingen)
- **Jan Stuyck** (voorzitter Beslissingscollege)
- **Kim Sanders** (voorzitter literaire projecten en organisaties)
- **Lars Bernaerts** (voorzitter literaire tijdschriften)
- **Lies Wijnterp** (voorzitter literaire uitwisselingen)
- **Maxime Van Steen** (voorzitter proza)
- **Roel Daenen** (voorzitter uitgeverssteun)
- **Sara Van den Bossche** (voorzitter illustratie, kinder- en jeugdliteratuur)
- **Tinneke Beeckman** (voorzitter non-fictie)
- **Tom Helmer** (voorzitter theater)

DE BEROEPSCOMMISSIE IN 2024

- **Karina Rommens** (voorzitter)
- **Marc Frederix**
- **Pieter Serrien**
- **Toon Horsten**
- **Yasmien Naciri**

DE BEROEPSCOMMISSIE BEHANDELDE 15 DOSSIERS IN 2024

7 bezwaarschriften voor een werkbeurs voor literaire makers
→ 2 x herziening besluit; 5 x handhaving besluit

2 bezwaarschriften voor een talentontwikkelingsbeurs
voor literaire makers
→ 1 x herziening besluit; 1 x handhaving besluit

2 bezwaarschriften voor een opname als auteur op
www.auteurslezingen.be
→ 2 x handhaving besluit

2 bezwaarschriften voor literaire projecten
→ 1 x herziening besluit; 1 x handhaving besluit

1 bezwaarschrift voor een projectbeurs voor literair vertalers
→ 1 x handhaving besluit

1 bezwaarschrift voor literaire uitwisselingen categorie B
→ 1 x handhaving besluit

Jan Stuyck zwaaide in 2024 af als voorzitter van het Beslissingscollege. Eerder zat hij ook al in de adviescommissie literaire tijdschriften en in de Beroepscommissie.

“ Ik neem telkens met plezier een mandaat op. Ik zie het als een kans om na te denken over wat literatuur fundamenteel is en om samen te werken met gedreven, competente mensen. Dat is inspirerend. In het Beslissingscollege bespreken we geen individuele aanvraagdossiers. We hebben respect voor de expertise van de commissies en gaan hun werk niet opnieuw doen. We voeren wél een gesprek over de besluitvorming: was er unanimiteit? Hanteren we bij het beoordelen de juiste parameters? Ook is het de taak van het Beslissingscollege om de subsidie-regelingen te evalueren en nieuwe noden te signaleren. Uit bijna alle commissies kwam bijvoorbeeld de verzuchting dat er meer helderheid moest komen rond de werkplannen. Dus publiceerden we het artikel ‘10 tips van de adviescommissies voor een overtuigend werkplan’. Geïnteresseerden kunnen tijdens het schrijven van hun aanvraag nu ook een verkennend gesprek hebben met medewerkers van Literatuur Vlaanderen. Dat heeft de kwaliteit van de ingediende dossiers verhoogd, zonder dat we aanvragers in een keurslijf dwingen. We hebben goed werk geleverd de afgelopen vier jaar, al is dat vooral de verdienste van de leden: de voorzitters van de veertien adviescommissies. Ik leidde hun gesprekken in goede banen.”

Hilde Van Belle nam eind 2024 afscheid als voorzitter van de adviescommissie auteurslezingen. Eerder zat ze ook al in de adviescommissie proza.

“ Ik vond het een heel verrijkende ervaring. Anders dan de commissie proza, waarin we ons vrij expliciet concentreerden op literaire kwaliteit binnen een specifiek genre, is de adviescommissie auteurslezingen voor mij een oefening geweest in het afwegen van allerlei andere criteria over alle genres heen. De samenwerking in de vergaderingen verliep heel goed. De aanvragen variëren nog steeds van een paar losse zinnestels tot overvloedige en ongestructureerde epistels, maar in het algemeen heb ik toch de indruk dat ons werk om de aanwijzingen zo concreet mogelijk te formuleren via een overzichtelijk aanvraagformulier resultaat opgeleverd heeft. Het vervelende bij al te concrete aanwijzingen is het risico op eenheidsworst. Maar je bewijst auteurs (en organisatoren en toeschouwers) evenmin een dienst door niet duidelijk te zijn over je verwachtingen. Het is belangrijk om als commissie alert te blijven en ook om te blijven communiceren met de aanvragers. Verder is er steeds meer aandacht voor de ondersteuning van leesvaardigheid in het onderwijs, wat ik alleen maar toejuich. Auteurslezingen spelen daar een belangrijke rol in en dus zie ik het ook als een opdracht van de commissie om de kwaliteit van die lezingen goed te monitoren. Literaire kwaliteit kan immers alleen bestaan dankzij gevormde en kritische lezers.”

Welzijn

In 2022 ging Literatuur Vlaanderen in gesprek met andere organisaties zoals deBuren en de Vlaamse Auteursvereniging over de vraag hoe we iets kunnen betekenen voor onze sector rond grensoverschrijdend gedrag. De eerste stap was een gedragscode opstellen voor onze eigen organisatie. In 2023 schreven we samen met en voor het hele team zo'n gedragscode uit. Die tekst is opgenomen in het welkomstpakket voor nieuwe collega's en is raadpleegbaar via het intranet van Literatuur Vlaanderen. In ons kantoor hangen ook posters met daarop een QR-code naar de [gedragscode](#).

EXTERNE FEEDBACK

In 2024 zetten we de volgende stap en benaderden we auteurs, vertalers, commissieleden, stagiairs en andere betrokkenen met wie we intensief samenwerken. We vroegen hen om feedback te geven op de gedragscode, zodat die ook door hen gedragen wordt. Dat bleek in grote lijnen ook het geval te zijn. We deden enkele kleine aanpassingen en verspreidden de geüpdatete versie. De gedragscode is een levend document dat we geregeld blijven aanpassen, bijvoorbeeld tijdens onze inspiratiedagen.

COMMUNICATIE WELZIJSBELEID

In april 2024 publiceerden we op onze website een [artikel](#) waarin we stap per stap uitleggen hoe we aan ons welzijnsbeleid werken, zodat ook andere organisaties daarmee aan de slag kunnen. Ook spraken we af met het Vlaams meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag om elkaars werking beter te leren kennen en onder de aandacht te brengen. Zo deelden we ook de oproep om grensoverschrijdend gedrag te melden.

INTERNE VERTROUWENSPERSOON

Esther is nog altijd de interne vertrouwenspersoon en het eerste aanspreekpunt voor medewerkers met vragen over psychosociale risico's, zoals stress, burn-out of ongewenst gedrag. Informatie over hoe de medewerkers haar als vertrouwenspersoon kunnen bereiken en wat ze voor hen kan betekenen, is te vinden in het welkomstpakket voor nieuwe medewerkers, op het intranet van Literatuur Vlaanderen en op de posters in Hotel Dumont. Esther volgde na het afronden van de opleiding tot vertrouwenspersoon bij Mediarte ook twee supervisie- en intervisiemomenten.

OVER LITERATUUR VLAANDEREN

Inspiratiedagen

In 2024 organiseerde Literatuur Vlaanderen vijf inspiratiedagen voor het volledige team. Alle teamleden reserveren die dagen in hun agenda, maken geen andere afspraken en komen samen om dieper in te gaan op een thema of om een opleiding te volgen. Ook geven de collega's een update over hun projecten, zodat elk teamlid op de hoogte is van de volledige werking van Literatuur Vlaanderen. Tot slot leren we ook de literaire sector beter kennen, bijvoorbeeld door een auteurslezing of een rondleiding.

Dit waren de inspiratiedagen in 2024:

- **18 januari:** auteurslezing van Tinneke Beeckman over haar boek 'Ken jezelf'.
- **29 februari:** sessie over stress en burn-out onder begeleiding van Hannah Both.
- **28 mei:** bezoek aan uitgeverij Pelckmans.
- **23 september:** samen klimmen in Hoboken.
- **10 december:** bezoek aan bibliotheek Tweebronnen in Leuven en groepsgesprek over welzijn op het werk.

25 JAAR
LITERATUUR
VLAANDEREN

© Andy Huysmans

VAN VOORLEZEN NAAR ZELF LEZEN

Leren lezen met alle boeken van Vos en Haas vond ik geweldig. Dat die lettertjes eerst woorden en dan verhalen vormden? Beste ontdekking van mijn leven. Ik herinner me vooral ook de gezellige momenten thuis met mijn ouders, die samen met mij door de eerste boekjes gingen. Later kon ik steeds meer zelf lezen, maar wel nog steeds dicht bij hen in de zetel uiteraard, het liefst ook met onze kat op schoot.

Lore Piers is beleidsmedewerker digitalisering, onderzoek, literaire tijdschriften en ze ondersteunt ook het BoekenOverleg en de subsidies voor literaire projecten en organisaties.

Digitalisering

In het beleidsplan voor 2021-2025 spraken we de ambitie uit om de planlast en administratie van onze werking te verminderen en te vereenvoudigen. Verdere digitalisering met gerichte investeringen in digitale infrastructuur is daarvoor de sleutel.

ORGANISATIEANALYSE

In 2023 rondde collega Lore de opleiding 'Digitaal leiderschap in de cultuursector' van Cultuurconnect af, waarmee we de expertise van onze organisatie versterken voor een duurzame digitale strategie. Met de kennis uit die opleiding ging Lore aan de slag om in het najaar van 2023 een brede organisatieanalyse uit te voeren. Daaruit bleek dat er drie prioritaire bedrijfsprocessen zijn die baat hebben bij een digitale stap vooruit:

- het beheren van de diverse contacten van de organisatie;
- het beheren van de subsidieaanvragen;
- het beheren van de promotie van onze Vlaamse titels in het buitenland.

Met die bedrijfsprocessen gingen Lore en Paul in gesprek met mogelijke leveranciers van ERP-tools om inzicht

te krijgen in welke oplossingen er in het veld bestaan. Samen met Lieselot, onze nieuwe coördinator communicatie, schreven we in 2024 een visie over digitalisering uit en schetsten we de ideale digitale situatie die onze werking naar een hoger niveau kan tillen.

Voor we een aanbesteding kunnen uitschrijven, moet die ideale situatie vertaald worden in een duidelijke software-architectuur met een correcte beschrijving van de nodige technische vereisten en een hiërarchie in prioriteiten (must-have, should-have, could-have). Om ons daarbij te helpen, gingen we eind 2024 een samenwerking aan met iO, een *blended* agency met experts op het gebied van strategie, technologie, data, content en marketing. iO zal ons ondersteunen om tot een bestek voor aanbesteding te komen. Het traject met iO startte in januari 2025.

STRATEGIE

Literatuur Vlaanderen omarmt de digitale toekomst, maar zal nooit digitaliseren om te digitaliseren. Literatuur Vlaanderen investeert gericht in relevante oplossingen die zowel haar toegankelijkheid naar doelgroepen verhoogt als het werk voor collega's eenvoudiger maakt.

Literatuur Vlaanderen wil een klantgerichte, inclusieve en toegankelijke digitale omgeving creëren voor haar doelgroepen, zodat het inwinnen van informatie over onze werking of het aanvragen van subsidies eenvoudiger wordt. Daarbij horen nieuwe en geoptimaliseerde websites voor www.literatuurvlaanderen.be en www.flandersliterature.be met een sterk klantenportaal.

Literatuur Vlaanderen wil haar medewerkers beter ondersteunen in een aantal bedrijfsprocessen, waardoor efficiënt en effectief werken eenvoudiger wordt. De digitale architectuur wordt niet alleen ontworpen als fundament voor de dagelijkse werking, maar ook als instrument voor het tonen van kansen en mogelijkheden. Op basis van cijfers en trends biedt het systeem inzichten die de organisatie vooruithelpen en het beleid kunnen sturen. Daarvoor investeert Literatuur Vlaanderen in een CRM-systeem met marketing- en dossierbeheeropties.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Andy Huysmans

LITERAIR VERTALERS ALS ONMISBARE SCHAKELS

Lezen deed ik altijd al graag en veel, zowel Vlaamse en Nederlandse literatuur als vertalingen in het Nederlands. Hoewel ik me ervan bewust was dat die vertalingen oorspronkelijk in een andere taal geschreven waren, stond ik als lezer vroeger weinig stil bij het proces van de vertaling. De afgelopen jaren heb ik dankzij mijn job bij Literatuur Vlaanderen een boeiende inkijk gekregen in het werk van literair vertalers, de onmisbare schakels die het voor lezers mogelijk maken om literatuur uit andere talen en culturen in het Nederlands te kunnen ervaren. Zo maakte ik bijvoorbeeld dankzij een vertaling van Luk Van Haute kennis met het oeuvre van Murakami en andere Japanse auteurs, een fascinerende leeservaring die een blijvende indruk maakte. Door vertalingen te lezen met aandacht en waardering voor het werk van de vertaler is mijn manier van lezen veranderd en verrijkt.

Mies Van Dun ondersteunt team Vlaanderen voor vertalingen in het Nederlands, illustratie & kinder- en jeugdliteratuur, proza en strips.

Archief

Literatuur Vlaanderen heeft in 25 jaar werk heel wat (papieren) archief opgebouwd. Dat werd heel duidelijk tijdens de verhuizing in 2023. We namen toen contact op met het Letterenhuis om te bekijken of zij een deel van ons archief in bewaring konden nemen. Dat werd de start van een traject, dat in 2024 op kruissnelheid kwam.

SERIEREGISTER

Literatuur Vlaanderen is als Vlaamse openbare instelling (VOI) verplicht om haar categorieën van bestuursdocumenten te registreren in het Serieregister. Op basis van die registratie wordt ook geregeld hoe de organisatie met het eigen archief moet omgaan. In 2024 maakten collega's Sandra en Lore een eerste start om onze zogenaamde series in het Serieregister te registreren. Omdat Literatuur Vlaanderen geen doorsnee type organisatie is, bleek dat niet altijd eenvoudig. Opleidingen en wetgevingen zijn vaak niet aangepast aan onze situatie, wat ook bleek uit de lange wachttijd om toegang tot het register te krijgen. Intussen is er wel een eerste serie goedgekeurd en zijn we goed op weg om steeds meer van onze informatiestromen in het systeem geregistreerd te krijgen.

SAMENWERKING LETTERENHUIS

Toen bleek dat we niet zomaar ons volledige archief mochten overdragen aan het Letterenhuis, is het volledige papieren archief in 2023 mee verhuisd naar Hotel Dumont. Omdat we intussen goed gestart zijn in het Serieregister, konden we de eerste stappen zetten om een deel van ons archief effectief naar het Letterenhuis te verhuizen. In mei 2024 werden Sandra en Lore grondig opgeleid door medewerkers van het Letterenhuis. Je kunt namelijk niet zomaar ringmappen met documenten archiveren: alles moet volgens strenge voorwaarden herverpakt worden in zuurvrij papier en in archiefdozen. Samen met een jobstudent hebben we in de zomer van 2024 hard gewerkt om de documenten van een aantal jaren opnieuw in te pakken. Ook het Letterenhuis nam een deel van de herverpakking voor zijn rekening. Eind 2024 hadden we zo bijna tien jaren herverpakt archief, dat in het Letterenhuis klaarstaat om veilig bewaard te worden. In 2025 gaan we verder met het herverpakken van ons papieren archief, zodat we ook de latere jaren die we wettelijk gezien nog even zelf moeten bijhouden toch al correct klaarmaken voor bewaring in het Letterenhuis. Zodra het papieren archief in orde is, bekijken we samen met het Letterenhuis hoe we ook onze digitale documenten correct kunnen bewaren en aan hen kunnen overdragen.

Kunst in opdracht

Sinds mei 2023 is Hotel Dumont de werk- en ontmoetingsplek van Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen. Beide organisaties willen van het gebouw een open huis maken, een ontmoetingsplek waar de sector en de buurt welkom zijn. Van de investeringssubsidie voor de renovatie van Hotel Dumont werd er € 30.000 gereserveerd voor de integratie van een kunstwerk op de site. Het begrip kunstintegratie werd gaandeweg vervangen door de term 'Kunst in opdracht'.

Het doel van Kunst in opdracht is een kunstopdracht verlenen aan een professionele kunstenaar. De concrete zichtbaarheid of ervaring in de (semi-)publieke ruimte kan permanent of tijdelijk, materieel of immaterieel zijn. Het werk moet wel uitgaan van een (duurzame) output die publiek ervaarbaar, toegankelijk of zintuigelijk waarneembaar is in de (semi-)publieke ruimte.

Voor de toekenning van de kunstopdracht stelden Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen in het najaar van 2023 een commissie van experts samen. In de commissie zaten:

- **Magali Elali**, artistiek leider en curator van The Constant Now, een non-profit galerie die ijvert voor inclusie van kunstenaars van kleur in ruimtes die traditioneel en structureel wit zijn;
- **Bas Kwakman**, beeldend kunstenaar en ex-organisator en -manager bij verschillende culturele instellingen, onder andere Poetry International;
- **Samuel Saelemakers**, curator van de Collectie Kunst van de stad Antwerpen en het Middelheimmuseum.

Via een geijkte procedure werd aan de experts gevraagd om elk een longlist samen te stellen van maximaal vijf kunstenaars. In een juryvergadering werd die lijst herleid tot drie genomineerden, die in november 2023 een oproep ontvingen om een voorstel uit te werken. De commissie van experts, aangevuld met de directeurs van Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen, beslisten eind februari 2024 op basis van de conceptvoorstellen aan welke kunstenaar de opdracht werd toegewezen. Dat werd Mekhitar Garabedian voor zijn concept 'Library (Barthes/Briggs)'.

'LIBRARY (BARTHES/BRIGGS)' VAN MEKHITAR GARABEDIAN

Mekhitar Garabedian is een beeldend kunstenaar geboren in 1977 in Aleppo, Syrië. Door gebruik te maken van een verscheidenheid aan media, zoals tekeningen, video's, foto's en installaties, putten veel van Garabedians werken uit zijn ervaring als immigrant. Garabedian maakt in zijn werk gebruik

van de humor en poëtische kwaliteiten die hij tussen talen, culturen en geschiedenissen vindt. Net zoals zijn persoonlijke diasporageschiedenis gelaagd is, echoot in zijn werk een veelvoud aan verwijzingen naar literatuur, muziek, filosofie en beeldende kunst. Garabedian is ook postdoctoraal onderzoeker en docent aan KASK/School of Arts.

Met zijn kunstwerk 'Library (Barthes/Briggs)' wil Garabedian dieper ingaan op het fysieke aspect van lezen en leesplezier. Hij wil het publiek laten stilstaan bij vragen als: wat doen en ervaren we wanneer we lezen? Wat gebeurt er met het lichaam wanneer we lezen? Wat is precies het plezier dat we ervaren tijdens het lezen? Op welke manier(en) activeert lezen mijn lichaam, mijn geheugen, mijn verbeelding?

Zijn kunstwerk bestaat uit twee handgeweven wandtapijten die in het najaar van 2024 tegenover elkaar in de centrale inkomhal van Hotel Dumont werden opgehangen. De wandtapijten brengen twee referenties en verhaallijnen samen: een quote en een beeld. Het ene is een citaat van de Franse filosoof Roland Barthes, het andere is een wetenschappelijk experiment van Kate Briggs in verband met de bewegingen van onze ogen terwijl we lezen.

Barthes

In 'Le plaisir du texte' (1973) probeert Roland Barthes het plezier van het lezen van een tekst te beschrijven. Het boek is geen doorlopende tekst, maar is opgebouwd uit korte fragmenten, alsof het losse gedachten zijn van de Franse auteur. Dit is de quote die op het wandtapijt staat:

© Simon Bequoye

Het plezier van de tekst, dat is het moment waarop mijn lichaam zijn eigen ideeën begint te volgen – want mijn lichaam heeft niet dezelfde ideeën als ik.

Het citaat verwijst naar lezen als een lichamelijke activiteit. Behalve een intellectuele of mentale activiteit is lezen ook een fysieke activiteit. In welke houdingen lezen we? In welke mate wordt ons lichaam geactiveerd door een tekst en wordt het geheugen van ons lichaam aangesproken? Wanneer begint mijn lichaam zijn eigen ideeën te volgen?

Het citaat van Roland Barthes staat verticaal op het blad dat het tapijt voorstelt, waardoor je als toeschouwer je hoofd lichtjes moet draaien. Die minimale fysieke aanpassing tijdens het lezen van het citaat maakt de lezers bewust van hun eigen lichaam.

Briggs

Kate Briggs is een Britse auteur en vertaalster. Ze vertaalde onder meer de laatste twee seminars van Roland Barthes ('Comment vivre ensemble' en 'La préparation du roman') in het Engels. In haar essay 'Story the Story in It' (2015) verwijst Briggs naar een correspondentie die ze had met Sam Hutton, een Britse experimentele psycholoog met een bijzondere interesse in pupilometrie (het meten van de pupilgrootte).

In die briefwisseling heeft Hutton het over een experiment waarbij de bewegingen van ogen worden getraceerd tijdens het lezen, gereproduceerd in 'The Psychology and Pedagogy of Reading' van Edmund Burke Huey (1921). Hutton en Briggs besluiten vervolgens om een gelijkaardig experiment te

© Simon Bequoye

recreëren waarbij de bewegingen van de ogen van Briggs worden gevolgd terwijl ze (voor het eerst) het verhaal 'The Story in It' (1902) van Henry James las.

Mekhitar Garabedian maakte een beeld van de beweging van de ogen van iemand alsof die de drie zinnen van Roland Barthes leest en voerde die beweging eveneens uit als wandtapijt. De registraties van de bewegingen van de ogen leveren een abstract beeld op dat in verbinding staat met het andere werk.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

THUIS ONDER MAJESTUEUZE GEWELVEN

Het hoogtepunt voor mij ontvouwde zich in de zomer van 2023, toen ik na een lange zoektocht op een vacature botste die mijn nieuwsgierigheid prikkelde. Enkele berichten en gesprekken later kreeg ik de kans mijn carrière een nieuwe wending te geven onder de majestueuze gewelven van het prachtig gerestaureerde Hotel Dumont. Ik werd vanaf dag één ondergedompeld in het warme bad dat Literatuur Vlaanderen heet en keek nooit meer om.

Valérie El-Boubkari is office manager.

Waar ideeën

Literatuur Vlaanderen stimuleert een breed en rijk aanbod van literair werk, dat ze tot bij steeds meer lezers brengt. In dit hoofdstuk vind je een overzicht van alle subsidieregelingen waarmee onze organisatie investeert in het letterenveld: van auteur tot lezer. Je leest hier ook meer over de belevingsbeurs Boektopia in Kortrijk die in 2024 op toer ging in Vlaanderen.

rijpen

AUTEURS
VERTALERS
UITGEVERS
ORGANISATIES

Subsidies

WERKBEURZEN VOOR LITERAIRE MAKERS

242 aanvragen

169 toekenningen

585 eenheden

€ 1.638.000 toegekend

€ 1.571.395,27 uitbetaald

€ 9.692,31 gemiddeld per werkbeurs

Beoordeling: adviescommissies genres

Een goed boek, een bevlogen theatertekst of een wervelend stripverhaal begint met een idee van een literaire maker. Om dat idee tot in de puntjes uit te werken hebben die makers tijd en ruimte nodig. Literatuur Vlaanderen ondersteunt hen daarom met een werkbeurs, een subsidie voor literaire creatie.

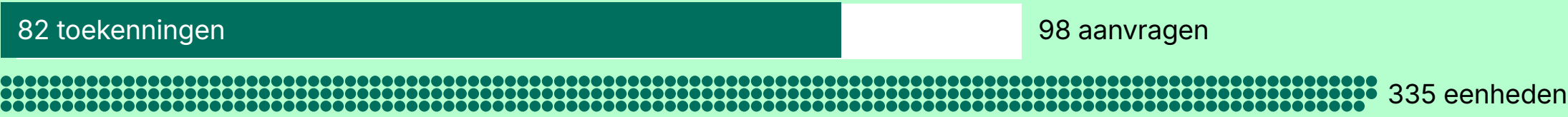
- Literaire makers van alle genres (illustratie & kinder- en jeugdliteratuur, non-fictie, poëzie, podiumliteratuur, proza, strips en theater) kunnen een werkbeurs aanvragen.
- Werkbeurzen worden toegekend in eenheden. Eén eenheid staat in 2024 gelijk aan € 2.800.

- Literaire makers ontvangen een werkbeurs van twee tot acht eenheden, afhankelijk van de beoordeling van hun werkplan.
- Toegekende bedragen worden niet per se ook volledig aan de aanvrager uitbetaald. Literatuur Vlaanderen werkt met een inkomensgrens: verdient een maker meer, dan wordt maar een deel van de subsidie ook werkelijk betaald (of soms zelfs helemaal niets). In 2024 lag de inkomensgrens op 50.000 euro.

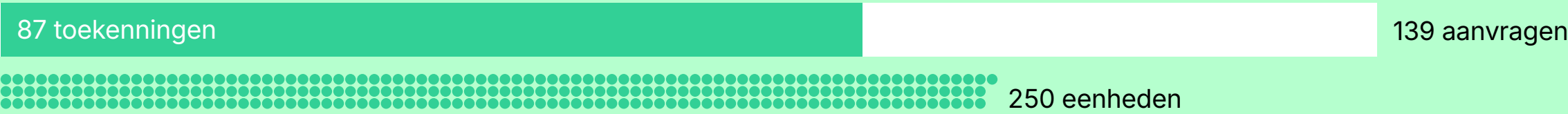
Wil je weten welke literaire makers in 2024 een werkbeurs ontvingen om zich toe te leggen op de creatie van nieuw literair werk? Je vindt alle toegekende werkbeurzen in 2024 op onze website. Je kunt nog verder verfijnen op genre of een zoekterm (bijvoorbeeld de familienaam van een auteur) intikken. Welke bedragen werkelijk werden uitbetaald, kun je niet terugvinden. Literatuur Vlaanderen maakt dat niet bekend om de privacy van literaire makers te beschermen.

WERKBEURZEN IN 2024

Auteurs met 5 of meer publicaties

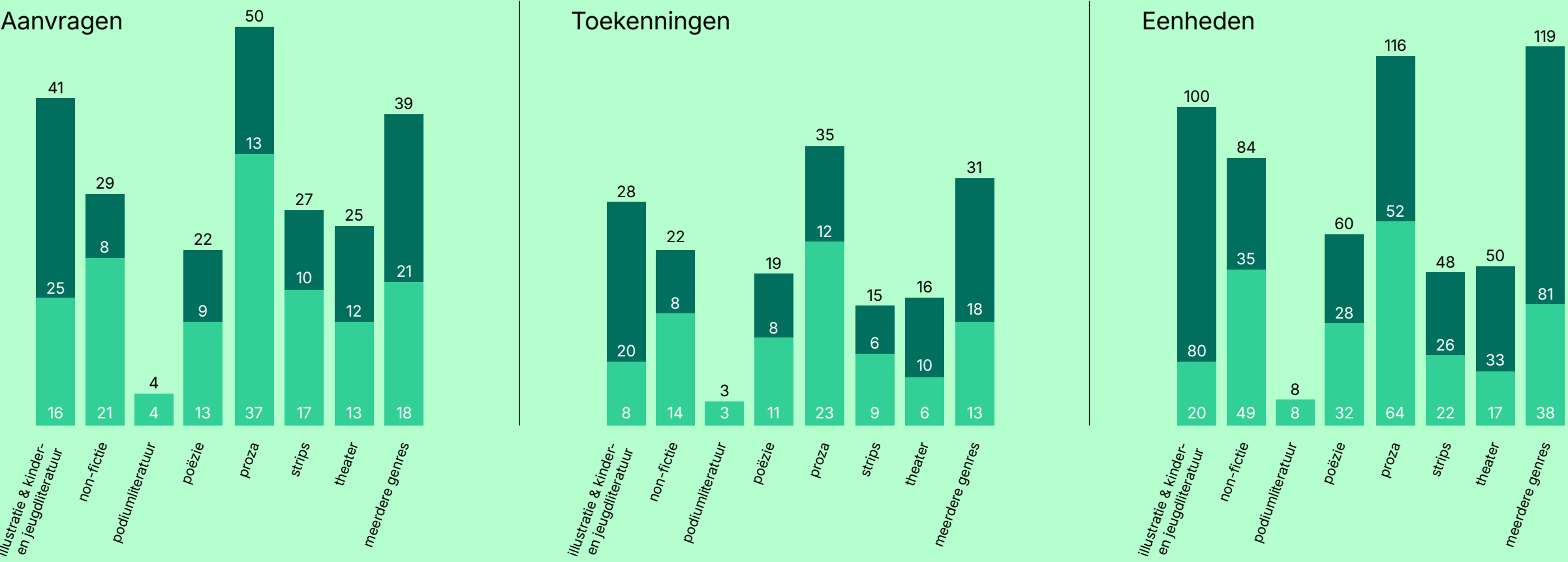

Auteurs met 1 tot 4 publicaties

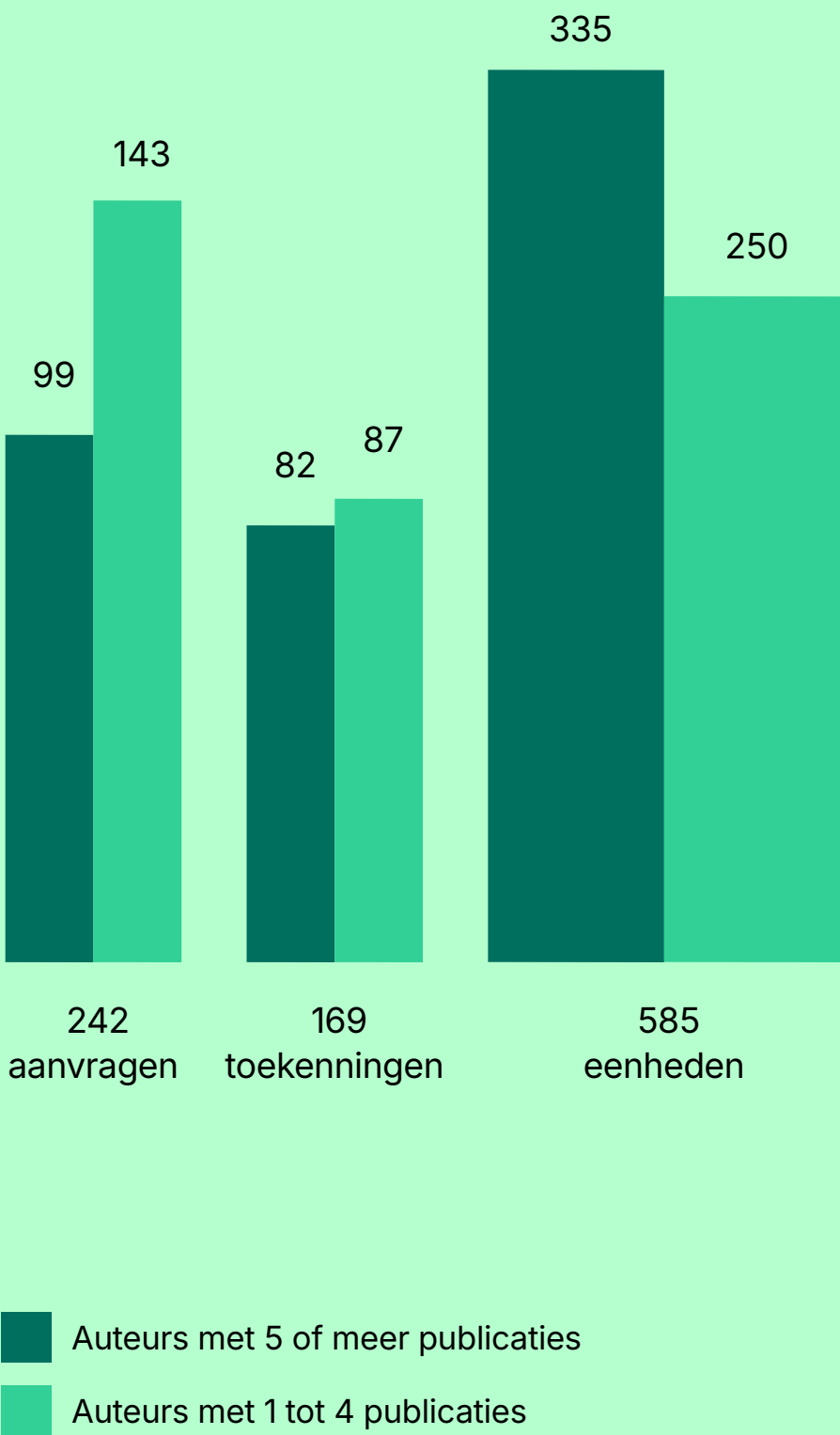

WERKBEURZEN PER GENRE

Auteurs met 5 of meer publicaties Auteurs met 1 tot 4 publicaties

WERKBEURZEN
TOTALEN 2024

NIEUW IN 2024

In 2024 voegden we podiumliteratuur en literaire performances toe aan de genres waarvoor een werkbeurs kan worden aangevraagd. Er werd een nieuwe adviescommissie podiumliteratuur samengesteld met experts uit het veld: een academisch profiel, een slamauteur of spokenwordartiest, een organisator van literaire podiumevenementen, een dichter en iemand uit het veld van de podiumkunsten.

GESPREKKEN TUSSEN LITERAIRE MAKERS EN COMMISSIELEDEN

Literaire makers hebben vaak veel vragen voor ze een aanvraag indienen. Daarom organiseren we sinds het najaar van 2023 twee keer per jaar gesprekken tussen aanvragers en team- en commissieleden: één keer in het najaar voor makers met vijf of meer publicaties en één keer in het voorjaar voor auteurs met één tot vier publicaties. Met die gesprekken wil Literatuur Vlaanderen literaire makers de kans geven om vrijblijvend iets af te toetsen en vragen te stellen aan teamleden van Literatuur Vlaanderen en commissieleden over hun werkbeursaanvraag. Uiteraard betekent dat niet dat er automatisch een subsidie volgt: dat blijft de keuze van de adviescommissies.

AUTEURS DIE VOOR HET EERST EEN WERKBEURS AANVRAGEN

Sinds 2021 is er één regeling voor alle literaire makers die subsidie aanvragen voor literaire creatie. Afhankelijk van het aantal publicaties dat al van een literaire maker verscheen, zijn er twee verschillende aanvraagrondes: één ronde voor wie vijf of meer publicaties heeft en één ronde voor wie één tot vier publicaties heeft.

29% van de auteurs vraagt voor het eerst een werkbeurs aan

Tot en met 2020 waren er vier verschillende reglementen, ingedeeld op basis van het genre. De samenvoeging van die reglementen tot één regeling zorgde in 2021 voor een opvallende stijging in het aantal aanvragen én het aantal toekenningen.

De verwachting was dat die stijging minder uitgesproken zou zijn na 2021 en dat was ook het geval. In 2022 en 2023 kwamen 23% van de aanvragen van literaire makers die nog niet eerder een beroep deden op dat systeem, tegenover 36% van de aanvragen in 2021, het eerste jaar van de vernieuwde regeling. In 2024 steeg het aandeel nieuwe aanvragers licht tot 29%. Nieuwe auteurs vinden dus nog steeds hun weg naar de werkbeurzen voor literaire makers. Het blijft de bedoeling om met dit reglement niet alleen de gevestigde waarden maar ook nieuwe namen aan te spreken.

Daarnaast is het interessant om het slaagpercentage van nieuwe en terugkerende aanvragers naast elkaar te leggen. Daarbij zien we dat het slaagpercentage voor een eerste aanvraag beduidend lager ligt dan bij een terugkerende aanvraag. Dat is logisch: terugkerende aanvragers hebben namelijk niet alleen meer kennis van het systeem, maar vragen na eerder succes ook makkelijker opnieuw aan. Toch blijkt het voor nieuwe aanvragers de moeite om een aanvraag in te dienen: 45% kreeg een positief antwoord.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Andy Huysmans

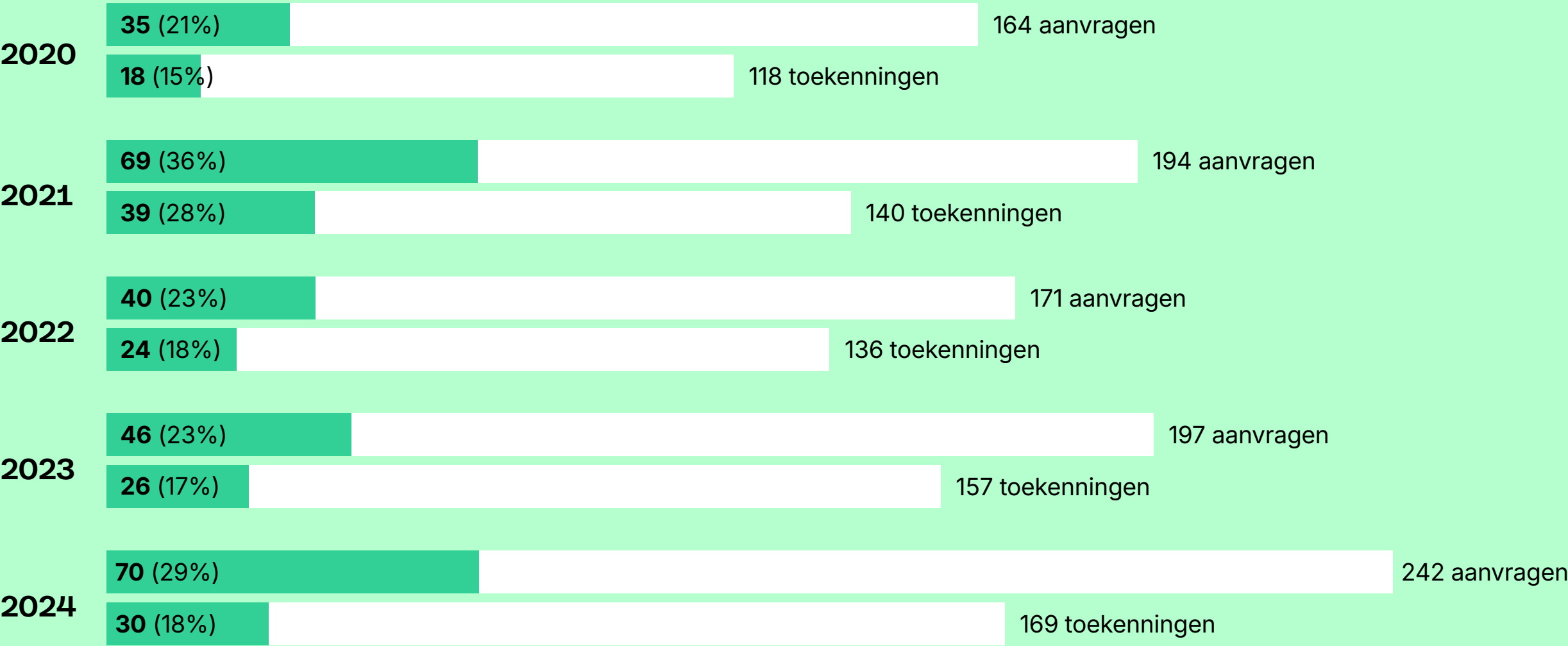
ASTRID LINDGREN MEMORIAL AWARD VOOR MOEYAERT

Astrid Lindgren en Bart Moeyaert zijn twee van mijn favoriete auteurs. De ene voor de vrijheid, de levensenergie, de fantasie. De andere voor de poëzie, het zeggen zonder te zeggen, de eerlijkheid. Beide voor de subtiele humor en het ernstig nemen van het kind, als personage en als lezer. In 2019 stonden ze samen op het podium, want na maar liefst zestien nominaties won Bart Moeyaert toen eindelijk de Astrid Lindgren Memorial Award.

Rein Desmet biedt ondersteuning bij internationale promotie en projecten.

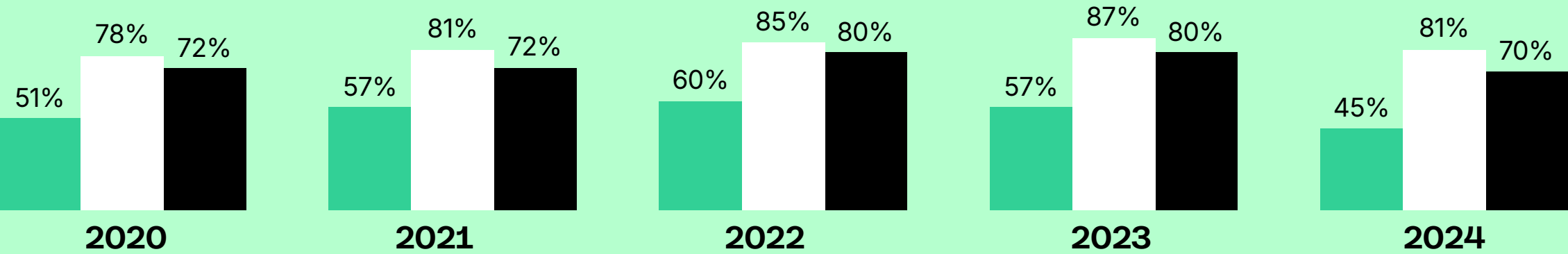
WERKBEURZEN EERSTE AANVRAGERS
2020-2024

Eerste aanvragers Terugkerende aanvragers

SLAAGPERCENTAGE EERSTE AANVRAGERS
2020-2024

Eerste aanvragers Terugkerende aanvragers Alle aanvragers

WERKBEURZEN EN GENDER

Subsidies voor literaire makers en gender: het blijft een broos evenwicht. Literatuur Vlaanderen vindt het belangrijk om haar team en de adviescommissies hiervan bewust te blijven maken en erover in dialoog te gaan. Sinds 2019 houden we cijfers bij over de werkbeurzen en gender, die we ook in onze jaarverslagen delen.

De cijfers in 2024

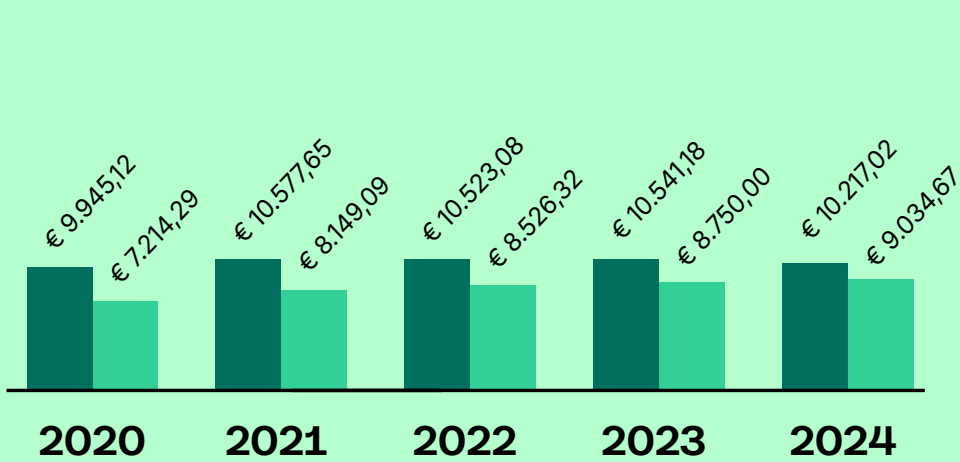
- Vrouwelijke literaire makers dienden opnieuw **47% van de aanvragen** in, de overige 53% van de aanvragen werden geschreven door mannelijke makers. Dat is samen met het percentage van vorig jaar het dichtst bij een evenredige verdeling sinds de start van de metingen. We zien de voorbije jaren een voorzichtige stijging in het percentage aanvragen door vrouwen: 41% in 2020, 45% in 2021, 43% in 2022 en 47% in 2023 en 2024.
- Mannelijke literaire makers hadden een slaagpercentage van 75% in 2024. Bij vrouwelijke auteurs lag dat **slaagpercentage 8% lager, op 67%**. Dat is minder dan het slaagpercentage van de vorige twee jaren, maar nog steeds een lichte stijging ten opzichte van de jaren daarvoor. Belangrijk hier is om mee te geven dat het slaagpercentage in 2024 in het algemeen lager lag dan in eerdere jaren: 7% lager bij de mannen en 6% lager bij de vrouwen. Dat komt door de grote toename van het aantal aanvragen in 2024.
- Van alle toegekende beurzen in 2024 ging 44% naar een vrouw en 56% naar een man. Dat betekent dat het trechtereffect van vorig jaar lichtjes toeneemt: in 2023 was het verschil 1% en in 2024 was dat 3%, wat nog steeds erg klein is. In 2022 werd het onevenwicht van vrouwen uit de aanvragen voor het eerst helemaal niet versterkt in de toekenningen.
- De **gemiddelde beurshoogte** bedroeg in 2024 € 9.629,31. Voor alle mannelijke aanvragers met een beurs lag dat gemiddelde nog steeds hoger (€ 10.217,02), voor alle vrouwelijke aanvragers met een beurs dan weer lager (€ 9.034,67).
- De algemene **mediaan** was € 5.600 in 2024. Voor zowel de mannelijke als vrouwelijke succesvolle aanvragers lag die mediaan gelijk. Dat is de eerste keer dat de mediaan voor vrouwelijke aanvragers niet lager ligt.
- De **hoogste beurs** toegekend aan een man bedroeg € 22.400. Voor het derde jaar op rij was de hoogst toegekende beurs voor een vrouw even hoog.

WERKBEURZEN EN GENDER
2020-2024

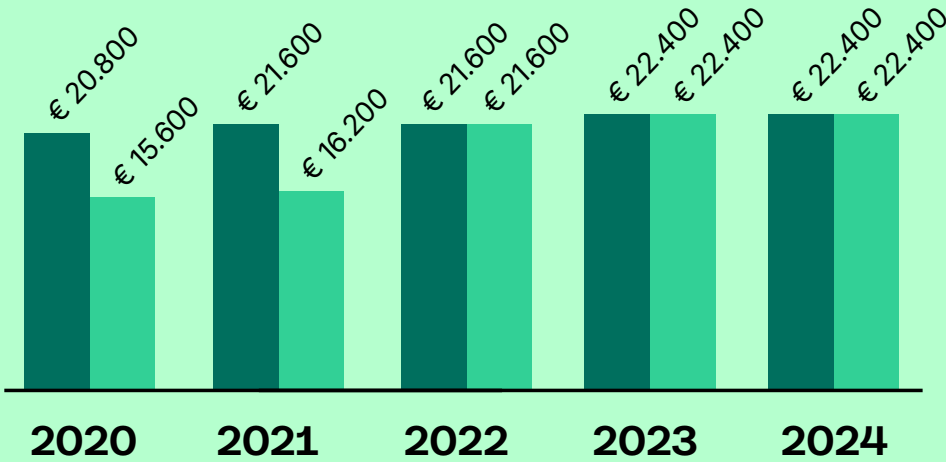
Man

Vrouw

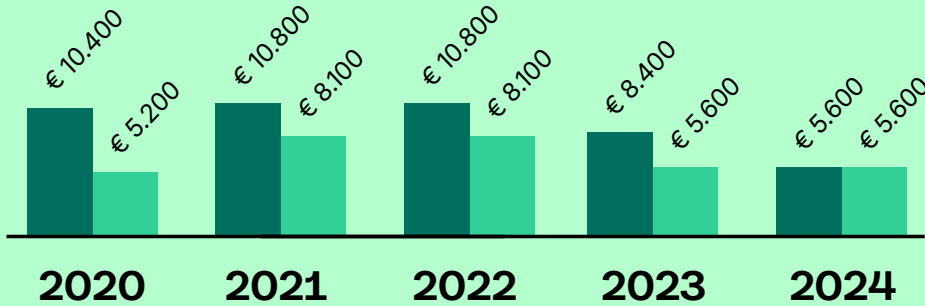
GEMIDDELDE

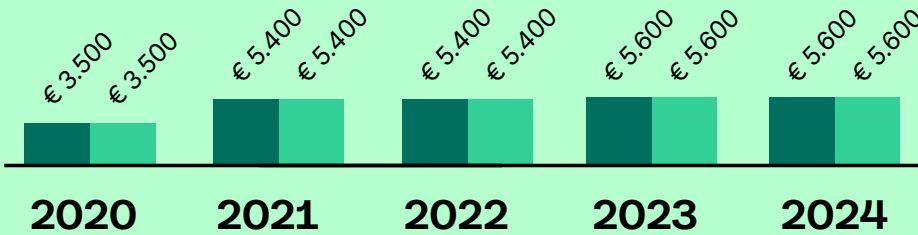
HOOGSTE

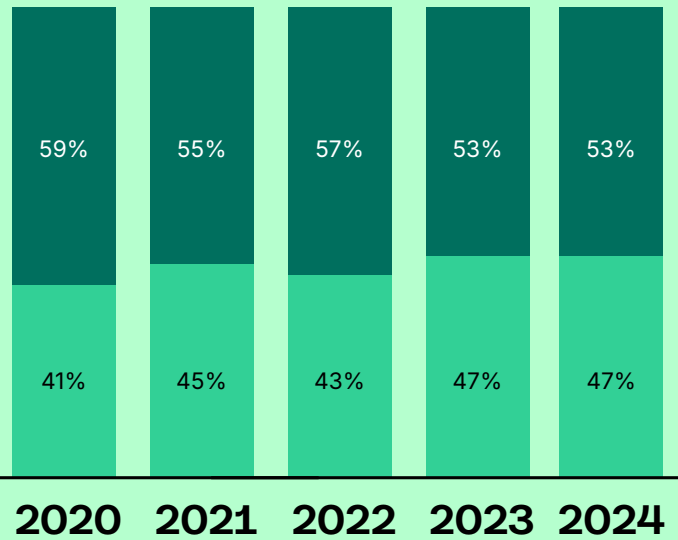
MEDIAAN

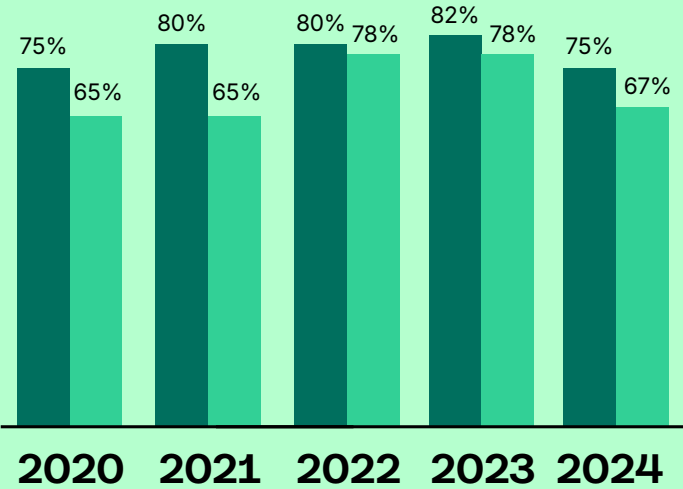
LAAGSTE

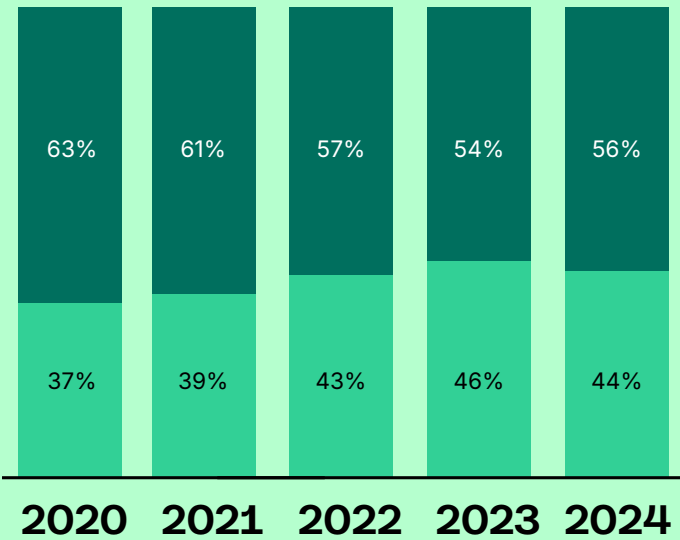
% AANTAL
AANVRAGERS

SLAAGPERCENTAGE

% AANDEEL IN
TOEKENNINGEN

OPNAME OP AUTEURSLEZINGEN.BE

141 aanvragen voor opname op auteurslezingen.be in 2024

52 nieuwe namen opgenomen op auteurslezingen.be in 2024

In totaal **797** auteurs opgenomen op auteurslezingen.be, van wie **534** auteurs minimaal één lezing gaven in 2024

Beoordeling: [adviescommissie auteurslezingen](#)

Auteurs, illustratoren, striptekenaars, vertalers of performancedichters die graag over hun werk vertellen, kunnen zich aanmelden om opgenomen te worden op de website auteurslezingen.be. Ze komen dan in aanmerking voor subsidie wanneer ze een auteurslezing geven. Auteurs moeten voldoen aan de criteria voor opname op de website en de lezingen moeten als doel hebben het publiek aan te zetten tot lezen.

Sinds 2024 kunnen auteurs die hun eigen boeken uitgeven ook een aanvraag voor opname op de website indienen. Het veranderende boekenlandschap vraagt om die bijsturing van het reglement. Auteurs die hun eigen boeken publiceren komen in aanmerking als ze volledig zelf instaan voor de publicatie van hun boeken (dus zonder contract met een self-publishingbedrijf of printing-on-demandaanbieder) en als ze zorgen voor een professionele distributie van hun publicatie(s). Op het moment dat die auteurs ook andere auteurs uitgeven, moeten ze dat wel doen volgens de regels voor reguliere uitgeverijen.

Na opname op de site kunnen auteurs maximaal 15 keer per jaar rekenen op een subsidie van € 100. De subsidie wordt verrekend als een korting van € 100 op het bedrag dat de organisator moet betalen.

In 2024 hebben zich in totaal 141 auteurs kandidaat gesteld voor opname op auteurslezingen.be. Van hen werden er 52 opgenomen (36,9%). In totaal stonden er in 2024 797 auteurs op auteurslezingen.be, van wie 534 auteurs minimaal één lezing gaven in 2024. Gemiddeld gaven auteurs die op auteurslezingen.be staan zes gesubsidieerde lezingen.

Wil je weten wat de criteria zijn om als auteur in aanmerking te komen voor een subsidie voor auteurslezingen? [Lees meer op auteurslezingen.be.](#)

AUTEURS AAN HET WOORD

We vroegen in 2024 aan twee auteurs om aan andere auteurs tips te geven over hoe ze hun auteurslezingen aanpakken. Hieronder vind je een fragment uit de interviews.

© Vicky Bogaert

Illustrator **Jan De Kinder** vertelt hoe hij auteurslezingen voor kinderen aanpakt.

“ In mijn lezingen wissel ik af tussen tekenen en vertellen. Bij het maken van tekeningen ben je de kinderen een stapje voor. Daar kun je mee spelen. Door te tekenen creëer ik ook rustmomenten. Zeker bij een drukke groep is het belangrijk om soms te vertragen en stiltes te laten vallen. Dat gebeurt vaak heel intuïtief. Bij het vertellen wissel ik af tussen verschillende vertelvormen. Wat heel goed werkt om de aandacht vast te houden is een kamishibai. Meestal begin ik de lezing door rechttoe rechtaan een verhaal te vertellen en na 20 minuten haal ik de kamishibai boven. De kinderen hebben de koffer waar die inzit al zien staan en zijn dus heel nieuwsgierig naar wat ik eruit ga halen. Verder deel ik ook nieuwtjes en achtergrondinformatie over mijn boeken. In een van mijn verhalen duikt bijvoorbeeld mijn buurman op, zonder dat die dat weet. Ik vertel dan dat verschillende personages in mijn boeken mensen uit mijn omgeving zijn, omdat ik die goed ken en er dus veel over kan vertellen. Ik vraag dan ook aan de kinderen wie zij in hun verhaal zouden laten verschijnen.”

© Bob Van Mol

Dichter **Yannick Moyson** licht toe hoe hij jongeren begeistert met taal en poëzie.

“ Ik zet heel erg in op participatie van de deelnemers en zorg ervoor dat ik in voldoende afgebakende delen werk. Door af te wisselen tussen oefeningen rond verschillende taal- of voordrachttechnieken blijft het behapbaar en verliezen jongeren hun focus niet. Ik probeer vooral te zorgen voor spelplezier met taal. Een wedstrijdelement, bijvoorbeeld raden welke originele letterlijke zin aan de basis lag van een figuurlijke zin, helpt ook altijd. Op een speelse manier ondervinden ze zo zelf hoe taal werkt en hoeveel ruimte voor interpretatie er is. Door zulke oefeningen zie je echt de aha-erlebnis in hun ogen. Na elke oefening delen de leerlingen hun resultaten voor we weer voortgaan naar een volgend onderdeel. Ik neem ook veel tijd om een vertrouwensband op te bouwen: ik vraag naar de naam en het talent van alle deelnemers om hen wat te leren kennen. En ik geef zo veel mogelijk directe feedback en positieve bekrachtiging: iedere leerling krijgt van mij minstens één compliment. De meesten zijn dat niet gewoon en vinden dat ook heel moeilijk om te aanvaarden.”

... en meer

TALENTONTWIKKELINGSBEURZEN

64 aanvragen

44 toekenningen

€ 60.106,65 toegekend

In 2024 konden literaire makers en vertalers voor het derde jaar een aanvraag voor een talentontwikkelingsbeurs indienen bij Literatuur Vlaanderen. Met een talentontwikkelingsbeurs kunnen ze kosten voor hun artistieke of professionele verdieping en ontwikkeling deels financieren. Het kan gaan om inhoudelijk-creatieve of zakelijke verdieping, in Vlaanderen of in het buitenland. De talentontwikkelingsbeurzen voor vertalers zijn er zowel voor vertalers in als uit het Nederlands.

Met de beurs wil Literatuur Vlaanderen inspelen op de steeds meer hybride beroepspraktijk van makers door de verschillende aspecten en de kosten die daaraan verbonden zijn in rekening te nemen. Auteurs, illustratoren en vertalers kunnen op een laagdrempelige manier en via een maandelijkse aanvraagronde een projectvoorstel en bijbehorende begroting indienen. Aanvragers kunnen per jaar maximaal

€ 2.500 subsidie krijgen voor één project of voor meerdere kleine projecten. Voor een project in het buitenland kunnen ze één keer per jaar een beurs ontvangen. Literatuur Vlaanderen vergoedt maximaal 80% van de begrote kosten. Minstens 20% van de kosten wordt dus door de aanvrager zelf gedekt.

In 2024 ontving Literatuur Vlaanderen 64 aanvragen, waarvan er 44 werden goedgekeurd. Naast literaire makers vonden ook enkele vertalers in en uit het Nederlands hun weg naar de regeling. In totaal werd € 60.106,65 toegekend.

VLAAMSE AUTEURSVERENIGING

€ 64.000

Literatuur Vlaanderen ondersteunde de werking van de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) in 2024 met € 64.000. VAV is de belangenvereniging van en voor Vlaamse auteurs. Ze vertegenwoordigt zowel auteurs van kinder- en jeugdliteratuur, literaire non-fictie, poëzie, proza, scenario's, strips en toneel als illustratoren en literair vertalers. De werking van de Vlaamse Auteursvereniging berust op twee pijlers: Vlaamse auteurs individueel informeren en bijstaan, en hen collectief vertegenwoordigen en verdedigen.

Literatuur Vlaanderen en VAV werken zowel formeel als informeel geregeld samen. Door de deelname van VAV aan de kerngroep van het BoekenOverleg zijn er veel kansen tot gesprek, overleg en uitwisseling van informatie. In 2024 ging de uitwisseling voornamelijk over krijtlijnen voor het nieuwe meerjarenplan 2026-2030 van Literatuur Vlaanderen (evaluatie werkbeurzenbeleid, noden op het vlak van talentontwikkeling en residenties, steun aan vertalers, noden aan een kennisknooppunt voor het boekenvak, de update van het modelcontract en de gewijzigde wetgeving rond auteursrechten).

Ook de resultaten van het behoeftenonderzoek dat VAV in 2024 uitvoerde, waren onderwerp van gesprek. VAV deed een onderzoek naar de ondersteuningsnoden van scenaristen, regisseurs en literaire auteurs in Vlaanderen en Brussel. Het onderzoek bracht in kaart welke zakelijke, administratieve en artistieke ondersteuningsnoden er leven onder de creatieve professionals en welke dienstverlening er op dit moment bestaat in de literaire sector.

In november 2024 organiseerde VAV zijn jaarlijkse werkcongres. Enkele collega's van Literatuur Vlaanderen namen deel om zo de vinger aan de pols te houden over wat er leeft bij auteurs. VAV organiseerde in 2024 ook enkele zakelijke sessies rond het boekenvak, eerlijke verloning en auteursrechten. Ook over het nieuwe kunstwerkattest organiseerde VAV een aantal infosessies.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

DE KRACHT VAN PODIUMLITERATUUR

'Genocide in Gaza. Not a matter of opinion' van Yousra Benfquih is voor mij een mooi voorbeeld van de kracht van woorden. Hoe literatuur ons kritisch denkvermogen scherpt en kan helpen om de wereld en de actualiteit te begrijpen en te verwerken. Ik ben dan ook dankbaar dat ook podiumliteratuur sinds 2024 ondersteund wordt via de werkbeurzen voor literaire makers.

Stefanie Luppens ondersteunt team Vlaanderen voor leesbevordering, doelgroepgerichte publicaties, podiumliteratuur & literaire performances, talentontwikkelingsbeurzen en Elk verhaal telt.

SLOW WRITING LAB

3 beurzen van € 7.000

In haar meerjarenplan voor de beleidsperiode 2021-2025 is talentontwikkeling een van de prioriteiten van Literatuur Vlaanderen. Naast de werkbeurzen die literaire makers financieel ondersteunen bij de uitwerking van hun ideeën, willen we artistiek talent ook op andere manieren stimuleren en cultureel ondernemerschap bevorderen.

In 2021 namen voor het eerst twee auteurs uit Vlaanderen deel aan het Slow Writing Lab, een Nederlands talentontwikkelingsproject waarin een aantal jonge auteurs creatief en professioneel een jaar lang hun talent kunnen ontwikkelen. Het is een samenwerking met Nederlandse kunstopleidingen en literaire organisaties, waaraan in 2022 de afdeling Woordkunst van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen en de opleiding Schrijven van het Brusselse RITCS werden toegevoegd. Behalve twee deelnemers uit de schrijfopleidingen selecteren we sinds 2022 ook een derde Vlaamse deelnemer in samenwerking met een literaire organisatie. Na eerdere samenwerkingen met deBuren in 2022 en Mama's Open Mic in 2023, werkten we in 2024 samen met TRILL, een Leuvens platform voor woordkunst.

Voor de negende editie van het Slow Writing Lab in 2024 vaardigde Literatuur Vlaanderen deze jonge literaire makers af:

- **Kenneth Cardon** (TRILL);
- **Veerle De Caestecker** (RITCS – afstudeerrichting Schrijven);
- **Jane Stuhlmacher** (Conservatorium Antwerpen – Drama, afstudeerrichting woordkunst).

De Nederlandse deelnemers van de negende editie waren Asmae Amaddaou (HKU – Writing for performance), Hagar Schuringa (Gerrit Rietveld Academie – Beeld en taal), Lena Plantinga (HKU – Writing for performance), Mees van Rijswijk (Poetry Circle Nowhere), Mina Yasien (El Hizjra), Nabil Tkhidousset (Poetry Circle Nowhere), Olivier Arts (Gerrit Rietveld Academie – Beeld en taal), Stef Hulskamp (ArtEZ – Creative Writing) en Willemijn Bussink (ArtEZ – Creative writing).

Samen met de negen Nederlandse talenten werkten Jane, Kenneth en Veerle een jaar lang intensief aan een persoonlijk creatief onderzoek. Ze werden daarbij begeleid door mediakunstenaar Michiel Koelink, het Nederlands Letterenfonds en de andere partners. Sinds 2022 worden er ook bijeenkomsten van het Slow Writing Lab georganiseerd in Vlaanderen. Het RITCS zorgde voor een sessie *location writing*, waarbij de jonge auteurs op pad gingen door Brussel. Het Conservatorium nam de deelnemers mee naar het Letterenhuis in Antwerpen, waar ze zich konden laten inspireren door de archieven van vrouwelijke auteurs.

De deelnemers van het Slow Writing Lab deelden het tekstmateriaal dat tot stand kwam tijdens het traject in een avondvoorstelling op het podium van Foundation Nowhere in Amsterdam. De groep stelde daarnaast een publicatie samen.

HET GEZEEFDE GEDICHT

€ 2.200

Het gezeefde gedicht is een website die wordt onderhouden door Charles Ducal en Roel Richelieu van Londersele, in samenwerking met een webmaster. Ze zeven niet alleen de parels uit de ingestuurde gedichten en publiceren die online in 'De zeef', maar geven ook alle inzenders feedback over waarom ze sommige verzen minder goed vinden of hoe inzenders hun gedichten kunnen verbeteren. Op die manier ontwikkelen ze het talent van auteurs die later eventueel publicatiekansen krijgen bij poëzie-uitgevers of bij hun eigen uitgeverij De Zeef. Daarnaast publiceren ze ook een rubriek over hetzelfde onderwerp in Poëziekrant. In 2024 stelden ze een tweede bloemlezing samen met geselecteerde gedichten. De boekvoorstelling groeide uit tot een geslaagde samenkomst van dichters in een netwerkmoment.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

NIEUWE BLIK OP BRUSSEL

'Brutopia' van Pascal Verbeken was het eerste Nederlandstalige boek dat ik las. Hoewel ik tijdens mijn studie al in aanraking was gekomen met Nederlandstalige teksten, schrikte het me nogal af om een literair werk te lezen in een taal die ik in 2020 nog maar vijf jaar beheerste. Ik las het boek voor mijn masterproef, waarin ik cultuurkritische visies op Brussel onder de loep hield. 'Brutopia' was niet alleen een van mijn meest geciteerde bronnen, maar ook een extreem plezierige leeservaring. Ik kon me er echt in verliezen: soms door een onbekende uitspraak of metafoor, soms door niet meer te weten waar in Brussel het verhaal zich afspeelde. Het boek opende verschillende werelden voor mij: mijn liefde en fascinatie voor Brussel namen alleen maar toe, waardoor ik steeds meer in het Nederlands ben gaan lezen en steeds meer verloren liep in Brussel (maar dan wel door mijn gebrekkige Frans).

Diego Rodriguez biedt ondersteuning bij internationale promotie en projecten.

AUTEURS
VERTALERS
UITGEVERS
ORGANISATIES

Subsidies

PROJECTBEURZEN VOOR LITERAIR VERTALERS IN HET NEDERLANDS

39 aanvragen

35 toekenningen

€ 140.775 toegekend

Beoordeling: adviescommissie vertalingen in het
Nederlands

Met een projectbeurs wil Literatuur Vlaanderen vertalers tijd en ruimte bieden om te werken aan de Nederlandse vertaling van literair werk. Vertalers kunnen een projectbeurs aanvragen als ze minstens twee literaire vertalingen of toneelteksten in het Nederlands gepubliceerd hebben. De projectbeurs is strikt gebonden aan een vertaalproject dat leidt tot een boekpublicatie of tot de opvoering van een toneelstuk.

Wil je weten welke vertalers in 2024 een beurs ontvingen om zich toe te kunnen leggen op een vertaalproject? Je vindt alle toegekende projectbeurzen in 2024 op onze website.

STIMULERINGSSUBSIDIES VOOR BEGINNENDE LITERAIR VERTALERS IN HET NEDERLANDS

2 aanvragen

2 toekenningen

€ 7.265 toegekend

Beoordeling: adviescommissie vertalingen in het
Nederlands

Met een stimuleringssubsidie wil Literatuur Vlaanderen talentvolle vertalers de financiële slagkracht en extra motivatie geven om zich verder te ontwikkelen als literair vertaler. Beginnende vertalers kunnen een subsidie aanvragen wanneer ze al een eerste literaire vertaling gepubliceerd hebben. De subsidie wordt maximaal vier keer toegekend aan een vertaler.

Wil je weten welke vertalers in 2024 een stimuleringssubsidie ontvingen om zich toe te kunnen leggen op een vertaalproject? Je vindt de toegekende stimuleringssubsidies in 2024 op onze website.

SUBSIDIES VOOR FRAGMENTVERTALINGEN IN EN UIT HET NEDERLANDS

36 aanvragen (**28** uit en **8** in het Nederlands)

33 toekenningen (**28** uit en **5** in het Nederlands)

8 vreemde talen

6 genres

€ 33.000 toegekend

€ 1.000 per project

Met haar subsidies voor een fragmentvertaling uit het Nederlands geeft Literatuur Vlaanderen literair vertalers ruimte en tijd om een fragmentvertaling te maken van een Vlaams literair werk dat ze graag willen vertalen en gepubliceerd zien. Zo werken we aan de promotie en verspreiding van onze literatuur in het buitenland.

Ook vertalers in het Nederlands die graag een project onder de aandacht willen brengen van Nederlandstalige uitgevers kunnen een projectsubsidie aanvragen voor een fragmentvertaling van een buitenlands boek. Met de fragmentvertaling kunnen ze uitgevers proberen te overtuigen om het volledige boek, de strip of de theatertekst in vertaling uit te geven of op te voeren. Op die manier wil Literatuur Vlaanderen vertalers bevestigen in hun rol van literaire ambassadeurs.

In 2024 werden er 36 aanvragen gedaan en 33 subsidies toegekend, waarvan het grootste deel voor vertalers

uit het Nederlands. Van de 28 fragmentvertalingen uit het Nederlands werd er in 8 verschillende talen en in 6 verschillende genres een fragment vertaald en dus ook verspreid.

Wil je weten welke vertalers een subsidie voor een fragmentvertaling kregen in 2024? Je vindt alle toegekende subsidies voor fragmentvertalingen [in het Nederlands](#) of [uit het Nederlands](#) op onze website.

... en meer

VERBLIJF IN HET VERTALERSHUIS

31 vertalers (**26** uit het Nederlands, **4** in het Nederlands en **1** Franse vertaalpartner)

€ 25.800 euro leefgeld

€ 26.977,56 huur en vaste kosten

€ 7.786,16 andere kosten

Beoordeling: team internationaal

Het Vertalershuis is een plek in hartje Antwerpen waar Literatuur Vlaanderen elke maand twee tot vier vertalers uit het Nederlands verwelkomt. Zij verblijven daar twee weken tot twee maanden om rustig te werken aan de vertaling van Nederlandstalig literair werk in een andere taal en zich onder te dompelen in de Vlaamse cultuur en de gesproken taal.

Van begin januari tot eind december 2024 verbleven er 31 vertalers die Nederlandstalige literatuur in zestien verschillende talen vertaalden: Bulgaars, Duits, Engels, Frans, Hebreeuws, Hongaars, Italiaans, Japans, Kroatisch, Oekraïens, Pools, Roemeens, Servisch, Spaans, Tsjechisch en Zweeds.

Daarnaast waren er ook vier vertalers te gast die uit een andere taal in het Nederlands vertalen: één vertaler uit het Engels, één vertaler uit het Frans en twee vertalers uit het Noors. Eén vertaler Nederlands-Frans werkte samen met zijn Franse vertaalpartner in het Vertalershuis. De bezettingsgraad bedroeg 92%.

Wil je weten welke vertalers in het Vertalershuis verbleven in 2024? Je vindt [een overzicht van alle verblijven in het Vertalershuis](#) op onze website.

VERTALERS AAN HET WOORD

Verschillende vertalers die in 2024 in het Vertalershuis te gast waren, bezorgden ons achteraf een enthousiast verslag. Hier lees je twee getuigenissen.

Etsuko Nozaka, vertaler Nederlands-Japans, verbleef in 2024 voor de tweede keer in het Vertalershuis in Antwerpen.

“ Ik heb veel mooie herinneringen aan mijn verblijf, in de eerste plaats aan de ontmoeting met Natalia Karpenko, met wie ik samen in het Vertalershuis verbleef. Ook ging ik samen met Inge Umans naar Bibliotheek Permeke, om een onderzoek te doen naar het gebruik van kamishibai in Vlaanderen. Ik was uitgenodigd op het evenement Babelfabel, waar ik een paar Japanse kamishibai mocht voordragen. Tijdens mijn verblijf heb ik ook Joke van Leeuwen, Tom Schoonooghe en Guido Van Genechten kunnen spreken. Niet zo lang geleden vertaalde ik Jokes ‘Toen mijn vader een struik werd’. Het was leerzaam en aangenaam om met haar te praten over het leven en over de gevoelens rond dat boek. Ten slotte leerde ik nog enkele interessante recente prentenboeken en verhalen kennen, zoals ‘De rode deur’ van Kevin Sezgin & Siska Goeminne, ‘Het grote kippenboek’ van Evelien De Vlieger & Jan Hamstra en ‘Een boek vol huizen’ van Pieter Van Eenoge & Julie de Graaf.”

Katrien Vandenberghe, vertaler Frans-Nederlands, verbleef in 2024 voor de eerste keer in het Vertalershuis.

“ Er gaat van het Vertalershuis een grote, concentratiebevorderende, vertaalfriendelijke rust uit – de hoge, stijlvolle ruimten, de degelijkheid en charme van het oude appartementsgebouw, de doorgaans ongestoorde stilte, de stimulerende bibliotheek, en het feit dat alles voorhanden is en tiptop in orde. Het was bijzonder fijn om op de koffie te gaan en een rondleiding te krijgen in het prachtige Hotel Dumont. De uitwisseling met de medewerkers van Literatuur Vlaanderen was gezellig en interessant, de tijd vloog. Ik vond het vooral verrijkend om even in levenden lijve met de mensen bijeen te zitten met wie je doorgaans alleen per mail en louter doelmatig correspondeert. Het klikte goed met Jane Hedley-Prole, die op dat moment ook in het Vertalershuis logeerde. Het is uitermate attent dat het Vertalershuis in geval van onverwachte gaten wordt opengesteld voor vertalers in het Nederlands. Het is een prachtige formule voor buitenlandse vertalers, die bijna altijd zonder beurs moeten werken en op die manier een fijn en nuttig werkverblijf aangeboden krijgen in het land van hun brontaal.”

EXPERTISECENTRUM LITERAIR VERTALEN

Bijdrage Literatuur Vlaanderen: **€ 15.000**

Literatuur Vlaanderen werkt sinds 2016 samen met het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) via een partnerschap met het Nederlands Letterenfonds, de Taalunie en de universiteiten van Utrecht en Leuven. Literatuur Vlaanderen zit in de bestuursvergadering en heeft zo een duidelijke stem bij beslissingen over de jaarplanning en de begroting van ELV.

Individuele begeleiding

ELV zet, samen met Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds, ontwikkelingstrajecten en mentoraten op voor vertalers in en uit het Nederlands.

- Na een selectie op basis van twee aanvraagrondes (in maart en oktober) gingen negen vertalers in 2024 aan de slag met een tekst waarvoor nog geen uitgever werd gevonden (ontwikkelingstraject). Het ging om vijf vertalers uit het Nederlands en vier vertalers in het Nederlands.
- Veertien vertalers werkten aan een vertaling waarvoor ze een uitgeverscontract hebben (mentoraat): zes vertalers uit het Nederlands en acht vertalers in het Nederlands.

Cursussen Nederlands-Italiaans, Nederlands-Frans en Engels-Nederlands

In de periode van september tot en met november 2024 organiseerde ELV twee online cursussen voor beginnende vertalers. Voor Italiaans waren er zes deelnemers, voor Frans vier. Daarnaast organiseerde ELV ook een tweedaagse

cursus op locatie in Utrecht voor medior vertalers Engels-Nederlands. Er namen acht vertalers deel aan die cursus. Tijdens alle drie de cursussen maakten de deelnemers kennis met verschillende facetten van het vak, zowel praktisch als theoretisch, en een diversiteit aan genres.

Summer School European School of Literary Translation

Van 11 tot en met 13 september 2024 organiseerde ELV samen met het British Centre for Literary Translation, de San Pellegrino Foundation en het PETRA-E Netwerk de achtste editie van de ESLT Summer School. Vijfentwintig deelnemers uit heel Europa, onder wie acht vertalers in of uit het Nederlands, kregen een gevarieerd programma voorgeschoteld met lezingen, workshops en paneldiscussies. Het thema was 'Training the teacher of Literary Translation: Creativity and the Human Factor'.

De Kennisbank

De Kennisbank is een databank op de website van ELV met artikelen, video's, naslagwerken en overzichtspagina's rond alle aspecten van literair vertalen. De Kennisbank wordt doorlopend aangevuld. In 2024 werden onder meer deze items toegevoegd: een dossier over narratologie voor vertalers, een webinar over de vertaling van non-fictie en artikels over stripvertalen en muzikaliteit in vertaling. Ook is er een stijlwijzer opgesteld met richtlijnen om kwetsend taalgebruik te vermijden. Op dit moment telt de Kennisbank 278 items van zo'n 150 verschillende auteurs.

Verder zijn er verbeteringen doorgevoerd om de gebruiksvriendelijkheid van de databank te vergroten, bijvoorbeeld in de navigatie en de zoekfunctie. Inmiddels is er al aan de

toegankelijkheid voor bezoekers met een visuele beperking gewerkt en in 2025 zullen de uit het onderzoek voortvloeiende verbeteringen worden doorgevoerd.

VERTALERSVAKSCHOOL

€ 9.000

Literatuur Vlaanderen opende in 2024 voor het zesde jaar haar huis voor de Vertalersvakschool. Die heeft, naast de opleidingsmogelijkheden voor toekomstige literair vertalers in Amsterdam, ook een aanbod voor Vlaamse vertalers via haar afdeling in Antwerpen. In de zomer van 2024 studeerden vier vertalers uit het Engels en een student uit het Italiaans af.

In 2024 meldden zich acht Vlaamse studenten aan voor de transnationale online opstapcursussen (drie vertalers uit het Engels, drie uit het Frans en twee uit het Italiaans).

Voor het academiejaar 2024-2025 schreven zich twaalf nieuwe studenten in voor het eerste jaar van de opleiding (zes vertalers uit het Engels, drie uit het Frans en drie uit het Italiaans). Die twee groepen krijgen de helft van de lessen op locatie en de andere helft online. Ze krijgen les van onder andere Marijke Arijs, Annelies de hertogh, Anne Marie Koper, Katelijne De Vuyst, Welmoet Hillen, Tine Poesen, Hilda Schraa en Leen Van Den Broucke.

Ook zijn er vijf studenten doorgestroomd naar het tweede jaar (drie vertalers uit het Engels en twee vertalers uit het Frans). Hun lesgevers zijn Martin de Haan, Lisette

Graswinckel, Nico Groen en Rokus Hofstede. In het derde trimester gaan ze onder begeleiding van een mentor aan de slag met hun zelfgekozen eindvertaling. Daarnaast werken de studenten in taaloverstijgende sessies in groep aan professionalisering en leggen ze contacten met diverse actoren in het literaire werkveld.

Naast het reguliere vertaalprogramma volgden de studenten onder meer workshops stijl- en tekstanalyse, symposia, een schrijftraining en een workshop persklaar maken. Er wordt nog steeds nauw samengewerkt met de Vertalersvakschool Amsterdam. Waar mogelijk, met name in de online cursussen, volgen de studenten de lessen gezamenlijk. De opstartcursussen zijn altijd gemengd. Wanneer de opleidingsgroepen klein zijn, worden de studenten van beide steden ook samengevoegd. Een positieve evolutie is dat de vestiging in Antwerpen ook op steeds meer interesse kan rekenen van Zuid-Nederlandse studenten, waardoor Vlaamse studenten ook tijdens de vertaalworkshops intensief in contact komen met hun Nederlandse collega's. Daardoor krijgen ze de kans hun netwerk al vroeg te versterken en wordt de sprong later kleiner naar opdrachten bij Nederlandse literaire uitgeverijen.

Om de studenten nog beter voor te bereiden op een loopbaan als vertaler, werd in 2022 een mentoraatsstructuur ontwikkeld die sinds 2024 extra ondersteund wordt door Literatuur Vlaanderen. Vertalers maken tijdens het mentoraat kennis met de beroepspraktijk door aan een langere, zelfgekozen tekst te werken onder begeleiding van een mentor. Die vertaling kunnen ze dan ook gebruiken om uitgevers of tijdschriften te benaderen. Het tijdschrift Pluk zal

voortaan een selectie opnemen van die vertalingen.

CONFERENTIE OVER LITERAIRE VERTALING IN STRAATSBURG

Tussen 2 en 4 oktober 2024 organiseerde CEATL (Conseil Européen des Associations de Traducteurs Littéraires) de allereerste Europese Conferentie over Literaire Vertaling, als onderdeel van het programma van Straatsburg UNESCO Wereldboekhoofdstad 2024. Collega's Paul en Joris namen voor Literatuur Vlaanderen deel aan het evenement, dat 350 mensen uit de literaire vertaalsector uit heel Europa samenbracht via debatten en activiteiten (tentoonstellingen, screenings en andere evenementen) op verschillende plaatsen in de stad en in het Europees Parlement. Het doel: literaire vertaling in de schijnwerpers zetten en de circulatie van vertaalde werken in Europa en daarbuiten intensiveren. Het programma, met tachtig prominente sprekers uit dertig landen, vijf rondetafelgesprekken, zeven workshops en meer, bood de kans om alle belangrijke uitdagingen voor het heden en de toekomst van de literaire vertaalsector te bespreken. Dat zijn opleidingsmogelijkheden, ondersteuningssystemen en vertaalmarkten, de zichtbaarheid van vertalers en vertalingen, AI, taaldiversiteit, sensitivity reading, vrijheid van meningsuiting, enzovoorts.

Het evenement was een mijlpaal in het bewustzijn van het bestaan van een gemeenschap van spelers die verenigd zijn door de wens om literaire vertaling en een bredere verspreiding van literaire werken (onder goede omstandigheden, met name voor vertalers) te bevorderen. Het congres kan ook worden gezien als een culminatiepunt van

initiatieven die de jaren voordien werden opgezet om de precare situatie van de literair vertaler aan te kaarten.

In 2022 werd het Europees rapport 'Vertalers op het omslag' gepresenteerd. Het rapport bevat tal van aanbevelingen om de vertaal- en boekensector in Europa te versterken, steeds uitgaande van het belang, de rijkdom en de waarde van een meertalig en veelkleurig Europa.

In 2023 werd een resolutie gestemd in het Europees Parlement die toont dat de beleidsmakers zich bewust zijn van de uitdagingen voor de boekensector. De resolutie bespreekt de uitdagingen waarmee de sector wordt geconfronteerd, zoals de opkomst van digitale media, de stijgende kosten van papier en de gevolgen van de COVID-19-pandemie. Het document benadrukt ook het belang van boeken voor cultuur, onderwijs en sociale inclusie. Het Parlement roept de lidstaten en de Europese Commissie op om maatregelen te nemen om de sector te ondersteunen, zoals het bevorderen van het lezen, het verbeteren van de toegankelijkheid van boeken en het verhogen van de financiering voor het Creative Europe-programma.

Als ondervoorzitter van RECIT (Réseau Européen des Centres Internationaux de Traducteurs littéraires) nam Joris op de conferentie in Straatsburg deel aan een panelgesprek waarin hij het RECIT-netwerk voorstelde en uitlegde hoe het netwerk de diversiteit en circulatie van literaire werken bevordert. Hij stelde er ook Translation in Motion voor. Dat project ondersteunde de internationale mobiliteit en professionele ontwikkeling van literair vertalers die in en uit de talen van de Westelijke Balkan vertalen, én het netwerken en uitbreiden van vertaalresidentiecentra.

AUTEURS
VERTALERS
UITGEEVERS
ORGANISATIES

Subsidies

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE TIJDSCHRIFTEN

7 tijdschriften

€ 191.220,00 toegekend

Beoordeling: adviescommissie literaire tijdschriften

Met haar subsidies voor literaire tijdschriften ondersteunt Literatuur Vlaanderen waardevolle en kwaliteitsvolle tijdschriften waarin literatuur centraal staat. De hoofddoelstelling van deze ondersteuning is een correcte vergoeding van auteurs, vertalers en illustratoren.

In 2022 startte een nieuwe beleidsperiode voor vier jaar. De adviescommissie literaire tijdschriften adviseerde eind 2021 een subsidie voor negen literaire tijdschriften in de periode 2022-2025. Eén tijdschrift is intussen gestopt, een ander tijdschrift wordt sinds 2023 binnen de werking van een literaire organisatie gesteund.

Voor de nieuwe beleidsperiode vernieuwde Literatuur Vlaanderen ook de opvolgingsprocedure van de werking van de literaire tijdschriften. De commissie komt voortaan één keer per jaar samen voor een globale bespreking van

alle nummers, en één keer voor de bespreking van het inhoudelijke en financiële werkingsverslag dat elk jaar wordt ingediend. Dat staat tegenover een tweemaandelijks bespreking waarin soms te gedetailleerd naar gepubliceerd werk werd gekeken. Zowel de leden van adviescommissie als de medewerkers van de tijdschriften evalueren die nieuwe werking als positief. De aanpak zorgt niet alleen voor minder plan- en werklast voor beide partijen, maar ook voor meer gerichte adviezen.

Bijna alle tijdschriften trokken aan de alarmbel over hun financiering: door de hoge inflatie begin 2023 werden de kosten voor mensen en papier bijna onbetaalbaar. Literatuur Vlaanderen heeft daarom in de begroting voor 2024 en 2025 ruimte gemaakt voor een injectie van ongeveer 10% van het toegekende subsidiebedrag per literair tijdschrift.

In 2024 gingen we in gesprek met de medewerkers van elk literair tijdschrift dat een subsidie ontvangt om beter inzicht te krijgen in hun noden voor de start van een nieuwe beleidsperiode in 2026. Op basis van die input en in samenspraak met de adviescommissie literaire tijdschriften stelden we een nieuw reglement op. Daarin is er meer ruimte voor een zakelijk plan op maat van het tijdschrift zelf; niet meer op basis van eerder arbitraire percentagevoorwaarden.

Het reglement werd begin 2025 gepubliceerd en in de loop van het jaar kunnen de aanvragen ingediend worden en zal de adviescommissie literaire tijdschriften adviseren over de subsidietoekenningen voor de periode 2026-2029.

Wil je weten welke literaire tijdschriften in 2024 subsidie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literaire tijdschriften op onze website.

SUBSIDIES VOOR BIJZONDERE LITERAIRE PUBLICATIES

31 aanvragen

20 toekenningen

€ 65.787,25 toegekend

Beoordeling: adviescommissie uitgeverssteun

Met subsidies voor bijzondere literaire publicaties wil Literatuur Vlaanderen uitgevers ondersteunen met een financiële impuls voor het publiceren en in de markt zetten van waardevol en bijzonder literair werk.

Uitgevers kunnen kiezen of ze subsidie aanvragen voor:

- de publicatie van literair werk waarvoor de productiekosten hoog liggen en/of waarvoor de uitgever lage inkomsten verwacht, bijvoorbeeld omdat het publieksbereik klein is door het onderwerp, of omdat het een debuut is;

- de intensieve redactionele begeleiding van auteurs, illustratoren en vertalers door een externe redacteur en/of persklaarmaker die de uitgever extra inzet voor de publicatie;
- de ontwikkeling en uitvoering van doordachte en originele promotie- en distributieplannen voor de publicatie.

Uitgevers vragen de subsidie aan per publicatie, maar kiezen of ze aanvragen voor een of meerdere van de kostenposten uit het reglement (productiekosten, redactiekosten en/of promotiekosten).

Nieuw in 2024 is dat uitgevers ook interne kosten voor productie, redactie en/of promotie kunnen meetellen bij de subsidieerbare kosten. Als de subsidie toegekend wordt, vragen we dan wel om een nacalculatie te maken bij de kosten en omzet van de publicatie. Zo krijgen we een beter zicht op het effect en de plaats van de subsidie in het volledige uitgeefproject (eventuele gemaakte winst heeft geen invloed op het uit te betalen subsidiebedrag).

Wil je weten welke uitgeverijen in 2024 subsidie ontvingen om literair werk te publiceren? Je vindt alle toegekende subsidies voor bijzondere literaire publicaties op onze website.

SUBSIDIES VOOR DOELGROEPGERICHTE LITERAIRE PUBLICATIES

7 aanvragen

4 toekenningen

€ 27.175 toegekend

Beoordeling: adviescommissie leesbevordering

Iedereen heeft het recht om te genieten van lezen en literatuur. Daarom ondersteunt Literatuur Vlaanderen kwaliteitsvolle en met zorg uitgegeven literaire werken voor specifieke doelgroepen.

Wil je weten welke organisaties in 2024 subsidie voor een doelgroepgerichte publicatie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor doelgroepgerichte publicaties op onze website.

UITGEVERS AAN HET WOORD

Twee uitgevers die een subsidie voor bijzondere literaire publicaties ontvingen, vertellen wat die steun voor hen betekent.

© Isabelle Barberis

Thomas Crombez van Letterwerk:

“Hoewel de markt voor Nederlandstalige essays klein is, met oplages die vaak onder de 500 exemplaren liggen, blijft de benodigde

arbeid en toewijding voor deze publicaties onverminderd groot. De kosten voor redactie, vormgeving, druk en promotie zijn vergelijkbaar met die van grotere oplages, en de vraag naar filosofische werken is moeilijk te voorspellen. De subsidie van Literatuur Vlaanderen maakt het mogelijk om commercieel precaire, maar maatschappelijk belangrijke projecten toch te realiseren.”

Elly Simoens van De Eenhoorn:

“Dankzij de steun voor 'Twaalf vrienden en de maan' van Marijke Macken en Yule Hermans konden we deze verhalenbundel van een luxueuze

uitstraling voorzien met linnen band en bijpassend lintje, wat een positief effect had. Het werk van een debutant heeft soms dat extra duwtje nodig.

... en meer

BOEKTOPIA

€ 210.000 voor de beleving rond boeken en auteurs op de beurs

€ 260.000 voor de generieke boekencampagne

€ 86.965,29 voor de uitbouw van de Voorleesweek

€ 71.978,78 voor Boektopia Op Toer

Boektopia is de jaarlijkse campagne rond boeken en lezen, vanaf de start van de herfstvakantie tot eind november. Terwijl in maart elk jaar de focus ligt op kinder- en jeugdboeken met de Jeugdboekenmaand, gaat het in november om álle boeken. Vaste ingrediënten zijn: een boeken- en belevingsbeurs, een generieke boekencampagne, aandacht voor leesbevordering via de Voorleesweek, nationale media-aandacht en auteursontmoetingen in heel Vlaanderen. Boektopia is dus meer dan een boekenbeurs (in Kortrijk).

Op basis van de beheersovereenkomst 2021-2025 tussen de Vlaamse Gemeenschap en Literatuur Vlaanderen werd aan Literatuur Vlaanderen een bijkomende, tweeledige opdracht gegeven in het kader van Boektopia:

1. Een flankerend beleid uitwerken en de beleving rond boeken ondersteunen, zowel op de beurs in Kortrijk als in de rest van Vlaanderen, in nauw overleg met uitgevers, boekhandelaars en de partners verenigd in het BoekenOverleg.
2. Een generieke boekencampagne ondersteunen die wordt gecoördineerd en uitgevoerd door Boekhandels Vlaanderen.

In 2023 vond Boektopia voor het eerst plaats met de expliciete steun en betrokkenheid van alle kernspelers uit het letterenveld. Sindsdien werpt de campagne met de steun van de Vlaamse Regering een maand lang een veelkleurige spot op auteurs, boeken en lezen in al haar vormen.

Drie verbeterpunten

In de aanloop naar de tweede editie in het najaar van 2024, werden drie belangrijke verbeterpunten met passende oplossingen aangepakt:

- **Het aanbod literatuur op de beurs kan uitgebreider.** Enkele literaire uitgevers en importeurs die tijdens de vorige editie nog 'voorzichtig' aanwezig waren op Boektopia, werden actief aangemoedigd om hun

aanwezige titels fors uit te breiden en zo bij te dragen aan een breder en diverser literair aanbod. Met het oog op dit werkpunt werden de deelnamevoorwaarden aangepast, zodat de drempel verlaagd werd.

- **Het aandeel van literaire voorstellingen en de aanwezigheid van literaire auteurs op de beurs kan groter.** Om voor de editie van 2024 sneller op de bal te kunnen spelen, werd er een werkgroep opgericht voor de samenstelling van het literaire programma op de beurs en in verschillende steden, met een coördinator en vertegenwoordigers namens uitgevers, boekhandels, literaire organisaties en Iedereen Leest.
- **De aanwezigheid van Boektopia in de rest van Vlaanderen kan beter.** Het hoeft niet te verbazen dat de aanwezigheid van bezoekers uit de provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant en Limburg lager ligt dan die van bezoekers uit West- en Oost-Vlaanderen. Respectievelijk 7%, 6% en 1,5% ten opzichte van 59% en 24% in 2023. Daarom werden de steden Antwerpen, Leuven, Genk en Hasselt actief benaderd door de sector om in november mee gestalte te geven aan Boektopia via een bovenlokaal literair evenement. Die steden hebben daar enthousiast op gereageerd en werkten graag mee. In de nationale communicatie werd dit nieuwe luik omgedoopt tot 'Boektopia Op Toer'.

Boektopia vond plaats in Kortrijk Xpo van 26 oktober tot en met 3 november 2024, maar was ook de kapstok voor massale aandacht voor het boek in heel Vlaanderen van oktober tot eind november 2024. Na de herfstvakantie vonden er in Antwerpen, Leuven, Genk en Hasselt grotere

literaire programma's plaats onder de noemer Boektopia op Toer. In vele andere steden waren er eveneens (boven)lokale (voor)leesactiviteiten en auteursoptredens in tal van boekhandels, bibliotheken, scholen en zalen van literaire organisaties, vaak gelinkt aan de Voorleesweek.

Beleving op de beurs

De organisatie van de belevingsactiviteiten rond boeken en auteurs op de beurs in Kortrijk was in handen van de Groep Algemene Uitgevers (GAU), die daarvoor een subsidie van € 210.000 ontving via een samenwerkingsovereenkomst met een inhoudelijk en financieel analyserapport. Primaire partners waren het Overleg Literaire Organisatoren (OLO) en Boekhandels Vlaanderen.

De belevingsactiviteiten hadden drie doelen:

1. ruime (media)aandacht voor boeken, auteurs en (voor)leesactiviteiten genereren;
2. zoveel mogelijk bezoekers in het vernieuwde boeken-evenement in Kortrijk Xpo ontvangen;
3. consumenten stimuleren om te lezen en de rijke diversiteit van boeken en auteurs te ontdekken.

Opmerkelijke resultaten

De resultaten van Boektopia in 2024 zijn een vooruitgang ten opzichte van een jaar eerder. Die cijfers waren ook al een flinke verbetering tegenover 2022, ongetwijfeld dankzij de medewerking van het hele boekenvak.

- Boektopia ontving 53.600 bezoekers. Dat is een groei van 14% tegenover de editie in 2023.
- Er werden bijna 120.000 boeken verkocht tijdens het event zelf. Dat is een groei van 24% tegenover de editie in 2023. In totaal werden er titels verkocht van meer dan 3.000 verschillende auteurs van 196 grote en kleine uitgeverijen en imprints. De door Boektopia geplande aanpassing van de deelnamevoorwaarden voor uitgeverijen heeft voor een duidelijke verbreding gezorgd. We stellen opnieuw vast dat kinderboeken een groter aandeel uitmaken van de boekenverkoop op de beurs dan in de markt in het algemeen: 29,04% ten opzichte van 24,7% (cijfers GfK voor 2024). Boektopia brengt door de beleavingsprogrammatie duidelijk méér kinderen in aanraking met boeken. Bijna 1 op 5 (18,01%) van de boeken die verkocht werden, waren titels waarvoor een signeersessie voorzien werd. Het is een van de vele indicatoren dat ontmoetingen met auteurs en andere belevingen een grote meerwaarde zijn voor het stimuleren van lezen en boeken kopen. Eén op drie bezoekers woonde een voorstelling bij of nam deel aan een beleving. Boektopia is dus effectief beleven én bijgevolg lezen.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

DE MAGIE VAN VOORLEZEN

In de afgelopen 25 jaar mocht ik onder andere leren lezen: maan roos vis in het eerste leerjaar, ik was meteen fan. Ongetwijfeld is dat deels te danken aan de voorbereiding van mijn ouders: we hadden een volle boekenkast en al van kleins af aan werd ik voorgelezen. Zien lezen doet lezen, en voorlezen kan echt het verschil maken. Een van mijn favorieten, zowel toen als nu, is 'Heksenfee' van Brigitte Minne met prachtige tekeningen van Carll Cneut. Het gaat over Rozemarijn, een fee die liever wil rolschaatsen met de heksen. Zelf leerde ik er vooral uit dat het oké is om te kruimelen als je taart eet, dat komt nu nog steeds van pas.

Noa Heyndrickx is coördinator 'Elk verhaal telt' en beleidsmedewerker leesbevordering.

- De media-aandacht was aanzienlijk. Radio 1 maakte zes dagen lang rechtstreeks van op het event in Kortrijk telkens een twee uur durend boekenprogramma. Het Boekenfeest werd ook live gestreamd op Canvas/VRT Max en analoog was er een dagelijkse compilatie-uitzending op Canvas. MNM en Radio 2 maakten eveneens van de gelegenheid gebruik om diverse keren uit te zenden vanuit Boektopia en programma's te maken rond boeken en auteurs. Ter plaatse werden niet alleen enkele bekende podcasts opgenomen – zoals Leesbaar met Annelies Moons en Joris Hessels – maar vonden ook zo'n 100 andere opnames met auteurs plaats die ter plekke live konden worden gevolgd en die vandaag nog steeds op allerlei platformen te beluisteren zijn.

Enquête deelnemers

Na afloop van Boektopia werd er in december 2024 opnieuw een uitgebreide online enquête verstuurd naar de Boektopia-bezoekers: 1.068 respondenten hebben gereageerd, wat een representatief resultaat geeft. Uit de antwoorden mag worden afgeleid dat een ruime meerderheid het bezoek aan Boektopia kon smaken. In de enquête werd ook de Net Promoter Score (NPS) gemeten, de meest aanvaarde en effectieve indicator om de klanttevredenheid en -loyaliteit te meten. Gezien een NPS-score kan lopen van -100 tot +100, wordt een positieve score of NPS boven 0 beschouwd als goed en +50 als beschouwd als uitstekend. Boektopia haalde een score van bijna 66 (in 2023 was dat bijna 52).

Nog enkele cijfers uit de enquête

88%

van de bezoekers
geven Boektopia een
score van 4 of 5 op 5.

1/2

van de bezoekers
was bekend met
Boektopia Op Toer.

Van de **61%** die al eerder aanwezig was,
vond **80%** de laatste editie beter.

1/3

woont minstens
één voorstelling bij.

39%

van de bezoekers
kwam voor het eerst.

Generieke boekencampagne

In 2024 werd een nieuwe overeenkomst opgesteld voor een grootschalige campagne in het kader van Boektopia. Bezoekers van de beurs in Kortrijk kregen bij aankoop van een boek een cheque van € 10 die verzilverd kon worden in een van de deelnemende boekhandels in Vlaanderen. Ook wie deelnam aan een activiteit van Boektopia Op Toer in Antwerpen, Leuven, Genk of Hasselt kon een boekencheque winnen. Ten slotte ontvingen boekhandels zelf een deel boekencheques die ze bij wijze van dankzegging konden

weggeven aan klanten die een door de boekhandel georganiseerde activiteit of signeersessie bijwoonden. Literatuur Vlaanderen stelde daarvoor € 260.000 ter beschikking. Boekhandels Vlaanderen investeerde zelf ook € 267.000.

Het positieve effect van die campagne is opnieuw duidelijk merkbaar, zelfs in een moeilijk jaar als 2024: over het jaar heen genomen zien we zowel qua omzet als qua afzet een daling ten opzichte van 2023. Eind september 2024 was er een totale afzetdaling van -3,4% en een omzetsdaling van -2,7% ten opzichte van 2023. Er is weliswaar een

kentering in november en december, waar respectievelijk de omzet (+3,45%) en zowel de omzet (+2,64%) als de afzet (+0,79%) groene cijfers optekenen ten opzichte van vorig jaar. Finaal werd de afzetdaling over het hele jaar 2024 daardoor nog gereduceerd tot -2,15% en de omzetsdaling tot -0,68%. Het laatste kwartaal van het jaar blijft cruciaal voor de sector en het was daarom essentieel dat ook dit jaar Boektopia en de Boekenchequecampagne in samenwerking met Boekhandels Vlaanderen alsnog voor een positieve marktstimulans konden zorgen.

Ook de boekhandel profiteerde daarvan: waar hun marktaandeel eind september nog dalingen gaf van -3,2% in afzet en -2,9% in omzet, werd dat tegen eind december gereduceerd tot -1,3% in afzet en nog slechts -0,4% in omzet. Boekhandels doen het dus beter dan de markt in het algemeen. We zien voor 2024 ook dat het aandeel literair-culturele boeken toeneemt met 0,8% in aantal exemplaren en 1,2% in omzet. Het aandeel van de Top 100 boeken is in 2024 afgenomen met -15%, wat aantoonde dat er in 2024 minder grote hits waren dan het jaar voordien.

Boektopia Op Toer

Onder de noemer Boektopia Op Toer vonden er in de novemberweekends na de beurs in Kortrijk ook in Antwerpen, Leuven, Genk en Hasselt literaire publieksevenementen plaats met een vaak bovenlokale aantrekkingskracht. In samenwerking met lokale programmatoren stelde een werkgroep een ruim en verrijkend literair programma op: in een twintigtal voorstellingen kwamen een zestigtal auteurs aan bod.

Boektopia Op Toer genoot nationale communicatieaandacht op de website van Boektopia, via campagnes op sociale media en via de pers, naast de lokale communicatiecampagne van de deelnemende steden.

Voor de editie in 2025 is het de bedoeling nog meer in te zetten op Boektopia Op Toer, wat betekent dat de kern van de programmatie een rondreizend programma zou moeten zijn, uiteraard met verschillende accenten naar wens en smaak van de partners. Om het brede literaire veld in de kijker te zetten, maken we werk van meer op maat gemaakte programma's van en met OLO-leden. Een ruimer aanbod aan genres blijft de inzet. Naast de hernieuwde samenwerkingen met de steden Antwerpen, Leuven, Genk en Hasselt blijkt er ook interesse bij nieuwe partners (Aalst, Brugge en Gent).

Voorleesweek

Iedereen Leest is als kernlid van het BoekenOverleg een actieve partner in het uitdragen van de Boektopia-campagne. De campagne draagt bij aan het Vlaamse actieplan Leesoffensief. Voor het tweede jaar op rij was Iedereen Leest aanwezig op de beurs in Kortrijk Xpo, waar ze het beheer van de voorleescircustent en de planning van voorleesvrijwilligers verzorgde, naast het opzetten van activiteiten en infosessies voor de leerkrachtendag.

Iedereen Leest zette haar Voorleesweek-campagne 'Voorlezen verrijkt je wereld' in als centrale flankerende leesbevorderingsactie voor het overkoepelende Boektopia-verhaal. Met dat campagnethema belicht Iedereen Leest enerzijds de rijkdom en kracht die uitgaat van verhalen om

© Flore Deman maakte de illustratie voor de affiche van Voorleesweek. De vorm is van Kris Demey.

de wereld van de lezer te vergroten en wijst ze anderzijds op de verbindende kracht van het samen lezen van een boek, op de relatie die ontstaat tussen de voorlezer en diegene aan wie wordt voorgelezen. Het boek is het bindmiddel dat zorgt voor een contactmoment en dat aanleiding kan zijn van gesprek, een uitnodiging tot reflectie en dialoog.

Die tweeledige focus was breed inzetbaar om bepaalde doelstellingen van het vernieuwde en verbrede Boektopia-verhaal te helpen realiseren. Meer specifiek om het maatschappelijk belang en de impact van literatuur, lezen en boeken te benadrukken.

Aanvullend op de bestaande communicatie voor de Voorleesweek en basisfinanciering via de eigen werkingsmiddelen werden in het kader van Boektopia extra acties, een verhoogde communicatie en promotie voor de Voorleesweek opgezet. Zo werd er opnieuw gewerkt aan een grotere bekendheid en bereik van de Voorleesweek. Door een affichecampagne in de openbare ruimte en een gerichte flyercampagne werd een nieuw publiek aangesproken.

Door de samenwerking met het Lezerscollectief, Zorgbib Rode Kruis, Vrijwilligerswerk Vlaanderen, Kringwinkels Vlaanderen en enkele ziekenhuizen werden heel wat auteursontmoetingen en voorleessessies gehouden op minder evidente plekken. Tijdens de editie van 2024 werd de focus gelegd op zorgcontexten waarin voorlezen troost en een verbreding van de (leef)wereld kan bieden. Omgekeerd zorgt het kwaliteitslabel Voorleesweek en de media-aandacht die gegenereerd wordt door de betrokkenheid van H.M. Koningin Mathilde bij de Voorleesweek ook voor extra zichtbaarheid van Boektopia, omdat de samenwerking met Boektopia expliciet wordt vermeld en visueel zichtbaar is.

Iedereen Leest wil idealiter bereiken dat het flankerend leesbevorderingsluik bij Boektopia niet alleen eenmalige acties genereert, maar dat die acties kunnen uitgroeien tot structurele partnerschappen met organisaties in zorg- en

welzijnscontexten. Zo wordt een opschaling van het aanbod met meer auteursontmoetingen mogelijk. Daarnaast maken individuele burgers kennis met de mogelijkheden om zich als voorleesvrijwilliger te engageren bij bibliotheken, kinderopvang, woonzorgcentra en (buiten)schoolcontexten. Hun deskundigheid en vertrouwen wordt aangescherpt via het vormingsaanbod van de Iedereen Leest Academie. Die pijler heeft recent vaste voet aan de grond gekregen en zullen we vanaf nu ook actief kunnen inzetten, zowel voor de individuele voorlezers als voor organisaties die met voorleesvrijwilligers werken. Het versterken en uitbreiden van de Voorleesweek naar andere dan de traditionele sectoren versterkt het streven van Boektopia en omgekeerd.

GETUIGENISSEN BOEKTOPIA

Sylvie Dhaene, directeur van Iedereen Leest, en **Steven Van Ammel**, boekhandelaar en literair programmator, waren samen de drijvende kracht achter vele (voor)leesactiviteiten in november rond respectievelijk de Voorleesweek en Boektopia Op Toer in 2024. Heel graag vertellen ze daar meer over. Hieronder lees je een fragment uit het dubbelinterview.

Er waait een nieuwe wind op de vierde editie van Boektopia. Mogen we dat zo stellen?

Steven: "Boektopia groeit, niet alleen in bezoekersaantallen (van 25.000 in 2021 naar 53.000 in 2024), maar ook in de programmatie. Ik kreeg de vraag om – bij wijze van pilootproject – 25 literaire activiteiten te organiseren op de beursvloer. Over alle genres heen, van poëzie en graphic novels tot literaire crime. Ik programmeerde bijvoorbeeld een uniek dubbelgesprek tussen Joke van Leeuwen en Thomas Lieske. Zij wonnen allebei de prestigieuze Constantijn Huygensprijs en hebben elk een nieuwe, historische roman uit. Zo'n duo staat gewoon naast de demokeuken van Piet Huysentruyt en de acteurs van 'De Nachtwacht'. Maar ik zag hoe het publiek een uur lang aan hun lippen hing. Zoiets maakt mij bijzonder gelukkig."

Sylvie: "Het valt op hoeveel gezinnen op Boektopia rondlopen met baby's, kleuters, tieners en grootouders. Het is een echte familie-uitstap en dat is tof. De stand van Iedereen Leest staat in de jeugdhall, vlak bij de tent van het Voorleescircus, die wij mee onder onze hoede nemen. Meer dan

90 auteurs en 20 vrijwilligers lezen daar elke dag voor in blokken van 30 minuten. Op elk moment van de dag zit die tent vol geboeide luisteraars: het beste bewijs dat voorlezen, gewoon voorlezen, nog altijd werkt. Ik vind het prachtig als mensen dát idee mee naar huis zouden nemen."

Zo verschuift de klemtoon van 'boeken verkopen' naar 'leesgoesting aanwakken'. Leesbevordering is een term die vaak valt in de context van November Boekenmaand. Is de missie van Iedereen Leest mainstream geworden?

Sylvie: "Toen ik 10 jaar geleden directeur werd bij Iedereen Leest vond ik 'leesbevordering' vrij oubollig klinken. Intussen kreeg de term een nieuwe, frisse lading. Ons jongste congres stond volledig in het teken van 'de leesbevorderaar'. De alarmbellen gaan al jaren af. Vlaanderen en Nederland scoren telkens weer slecht in internationale onderzoeken naar leesvaardigheid bij jongeren. Dat heeft gezorgd voor een gevoel van urgentie en een breed, maatschappelijk besef: we moeten hier samen iets aan doen!"

Steven: "Ik merk een grote gedrevenheid bij veel partners in het literaire

veld. Ze reageerden gretig op het idee van Boektopia op toer: na de beurs in Kortrijk organiseren we nog 46 activiteiten met zo'n 90 schrijvers in vier verschillende steden. Er is een honger om samen te werken en dingen in gang te zetten, en dat zowel bij bibliotheken en boekhandels als culturele organisaties. Lezers kunnen helemaal gratis gaan luisteren naar uiteenlopende auteurs, van Lize Spit en Arthur Japin tot de Duitse Judith Hermann of de Brit Geoff Dyer. We organiseren een sessie met schrijftips in samenwerking met Creatief Schrijven en een ontmoeting met vijf gevluchte schrijvers en de Vlaamse auteurs die hen begeleiden dankzij PEN Vlaanderen en het Letterenhuis. Er zijn voorleessessies en een spokenwordcafé, maar ook een expo van illustrator Klaas Verplancke en gesprekken met essayisten of vertalers."

© Bas Bogaerts

“

Het valt op hoeveel gezinnen op Boektopia rondlopen met baby's, kleuters, tieners en grootouders. Het is een echte familie-uitstap en dat is tof.

Sylvie

AUTEURS
VERTALERS
UITGEVERS
ORGANISATIES

Subsidies

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE ORGANISATIES

12 aanvragen

9 toekenningen

€ 2.712.000 toegekend

Beoordeling: adviescommissie literaire manifestaties en organisaties

Literaire organisaties maken literatuur toegankelijk voor een breed publiek en geven haar een plek in de samenleving. Ze verbinden auteurs en lezers met elkaar en stimuleren de ontwikkeling, creatie, verspreiding van en reflectie over literatuur in al haar genres. Literatuur Vlaanderen steunt daarom literaire organisaties, die literatuur centraal stellen in de werking naar hun doelgroepen.

Acht literaire organisaties ontvangen meerjarige steun voor de periode 2023-2027 en dienen jaarlijks een actieplan in. Dit zijn de acht organisaties die Literatuur Vlaanderen structureel ondersteunt: Poëziecentrum, VONK & Zonen, PEN Vlaanderen, Passa Porta, Villa Verbeelding, Behoud de Begeerte, Stripgids en Grafixx. Ze hebben allemaal een permanente en (semi-)professionele werking en hun betekenis en bereik is bovenlokaal.

Naast de meerjarige subsidie voor bovenstaande acht organisaties werd in 2024 ook het Huis van Herman Teirlinck onderdeel van de door Literatuur Vlaanderen structureel ondersteunde organisaties. Dat is een gevolg van de overdracht van bestaande subsidies binnen het cultuurbeleid van de Vlaamse Gemeenschap, die jaarlijks € 125.000 bedragen. Voor de periode 2024-2027 ontvangt het Huis van Herman Teirlinck die middelen via de subsidieregeling voor literaire organisaties van Literatuur Vlaanderen.

Wil je weten welk subsidiebedrag organisaties in 2024 ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literaire organisaties op onze website.

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE PROJECTEN

43 aanvragen

25 toekenningen

€ 299.870 toegekend

Beoordeling: adviescommissie literaire manifestaties en organisaties

Met subsidies voor literaire projecten wil Literatuur Vlaanderen een bijdrage leveren aan initiatieven die vernieuwing en professionalisering van het literaire landschap in Vlaanderen stimuleren, die dynamiek in het literaire veld brengen of die literatuur in diverse vormen bij een publiek brengen.

De vele mogelijkheden die deze regeling aan organisatoren biedt, hebben er in 2024 voor gezorgd dat we meer diverse en nieuwe projecten konden ondersteunen. Literatuur Vlaanderen investeerde in literaire projecten met een bovenlokaal karakter en publieksbereik, en moedigde projecten aan die focussen op diversiteit, zowel wat doelpubliek als de inhoudelijke invulling van het project betreft. Aandacht voor kwetsbare literaire genres en nieuwe vormen van literatuur was een pluspunt.

In 2024 kregen niet alleen publieksgerichte evenementen steun, maar ook een brede waaier aan initiatieven die het literaire landschap in Vlaanderen vernieuwen. Voorbeelden daarvan zijn zakelijke en artistieke ontwikkelingstrajecten voor makers, collectieven en organisaties, maar ook literaire podcasts konden via deze regeling voor het eerst gesteund worden. Literaire podcasts zijn een uitgelezen medium om literatuur op een vernieuwende en toegankelijke manier tot bij het publiek te brengen. Literatuur leeft en reikt immers zoveel verder dan de bladzijden van een boek.

Wil je weten welke literaire projecten in 2023 subsidie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literaire projecten in 2024 op onze website.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

ARTISTIEK VUURWERK IN ANGOULÊME

Mijn eerste project bij – toen nog – het Vlaams Fonds voor de Letteren was de ondersteuning van het gastlandschap op het stripfestival van Angoulême. Ik kende toen niets van de graphic novel scene in Vlaanderen (of daarbuiten), maar wat een wereld ging er voor me open! Het boek dat me in die periode het meest overdonderde, was 'Ergens waar je niet wil zijn' van Brecht Evens. Wat een kleurenexplosies, wat een durf, wat een expressiviteit! Brecht Evens is een uniek talent om te koesteren en hij zorgt ook nu nog bij elk boek voor artistiek vuurwerk.

Elise Vanoosthuyse promoot proza en kinder- en jeugdliteratuur in het buitenland.

SUBSIDIES VOOR LEESBEVORDERING

23 aanvragen

7 toekenningen

€ 90.040 toegekend

Beoordeling: [adviescommissie leesbevordering](#)

Met subsidies voor projecten leesbevordering ondersteunt Literatuur Vlaanderen organisatoren die mensen warm maken om te beginnen met lezen of hen laten kennismaken met boeken die ze nog niet kennen.

Wil je weten welke leesbevorderingsprojecten in 2024 subsidie ontvingen? Je vindt [alle toegekende subsidies voor leesbevordering in 2024](#) op onze website.

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE UITWISSELINGEN

Categorie A

20 aanvragen

10 toekenningen

€ 21.197,50 toegekend

Categorie B

14 aanvragen

5 toekenningen

€ 43.802,50 toegekend

Beoordeling: [adviescommissie leesbevordering](#)

Samen met de Taalunie en het Nederlands Letterenfonds wil Literatuur Vlaanderen de grenzen in het Nederlandse taalgebied dunner maken. Via de subsidie voor literaire uitwisselingen geven we zowel literaire makers als organisaties de mogelijkheid om kennis uit te wisselen en bloeiende samenwerkingen op te zetten tussen de verschillende regio's van het Nederlandse taalgebied (Aruba, Bonaire, Curaçao, Nederland, het Nederlandse taalgebied van België, Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten en Suriname). Die regio's zijn ook vertegenwoordigd in de commissie, die bestaat uit commissieleden uit de verschillende regio's. Door de internationale samenstelling heeft de commissie een breed perspectief op projecten die in ons volledige taalgebied plaatsvinden.

De subsidie voor literaire uitwisselingen past in een samenwerkingsovereenkomst tussen de drie organisaties. De

Taalunie stelt daarvoor € 65.000 per jaar ter beschikking, verdeeld over twee categorieën:

- **Categorie A** is bedoeld voor literaire makers, met name schrijvers, (performance)dichters, spoken-wordartiesten, vertalers, illustratoren of literair programmatoren/curatoren die hun artistieke of zakelijke mogelijkheden in een andere Nederlandstalige regio willen verkennen of een nieuwe samenwerking willen opzetten. Zij kunnen een subsidie tot maximaal € 2.500 aanvragen.
- **Categorie B** is bedoeld voor organisaties of collectieven die actief zijn in het literaire veld en die een internationale samenwerking willen opzetten binnen het Nederlandse taalgebied. Als ze dat doen aan de hand van een literair project dat draait om uitwisseling van kennis en expertise tussen de verschillende regio's van ons taalgebied, dan kunnen ze een subsidie aanvragen tot maximaal € 10.000.

Wil je weten welke makers en organisaties in 2024 subsidie ontvingen? Je vindt [alle toegekende subsidies voor literaire uitwisselingen in 2024](#) op onze website.

SUBSIDIES VOOR AUTEURSLEZINGEN

3.177 gesubsidieerde lezingen

€ 317.000 toegekend

€ 801.963,71 vanuit de markt via Literatuur Vlaanderen naar de auteurs

165.784 bezoekers in totaal

Gemiddeld **52** bezoekers per lezing

534 auteurs gaven minimaal één lezing

Gemiddeld **6** lezingen per auteur

Beoordeling: [adviescommissie auteurslezingen](#)

Auteurs, illustratoren, striptekenaars, vertalers en performance-dichters die vertellen over hun werk kunnen een publiek als geen ander begeistere en warm maken om (meer) te gaan lezen. Daarom ondersteunt Literatuur Vlaanderen organisatoren die een auteur uitnodigen met een subsidiekorting van € 100 per lezing.

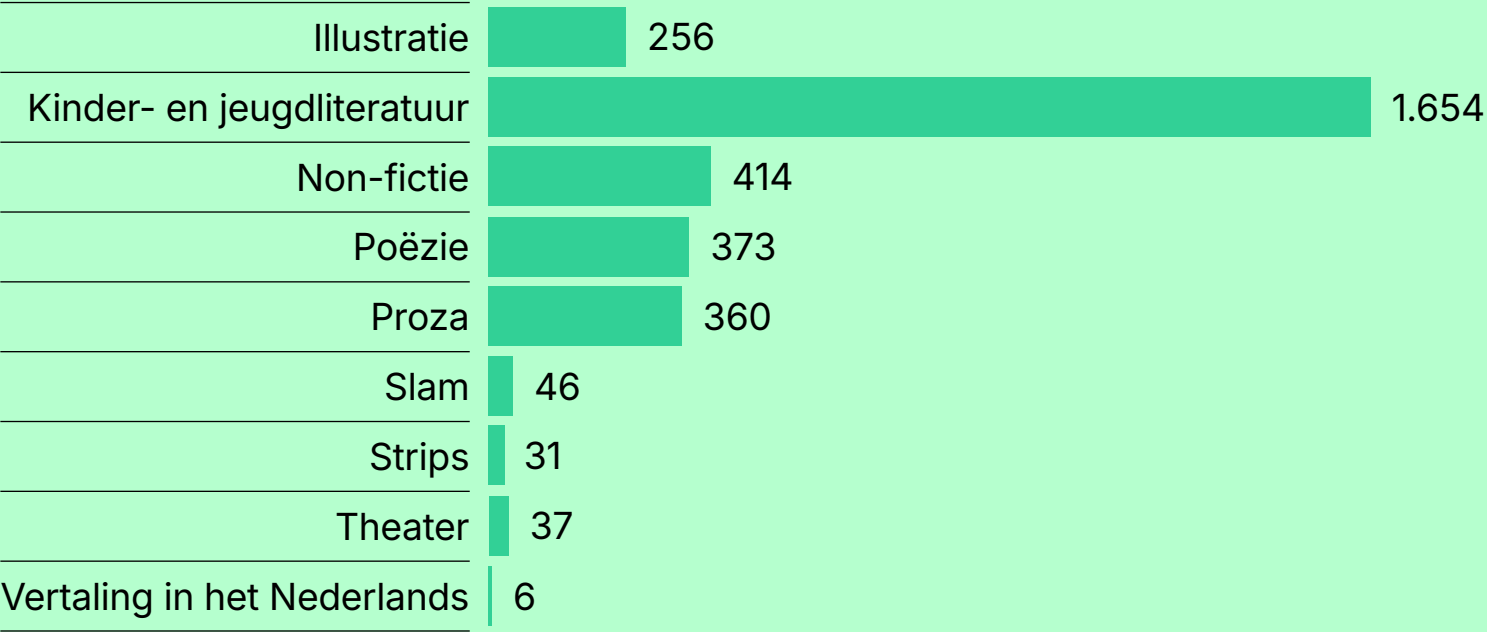
In 2024 vonden er 3.177 auteurslezingen met korting plaats, een nieuw record sinds de start van de auteurslezingen in 2013.

Update website

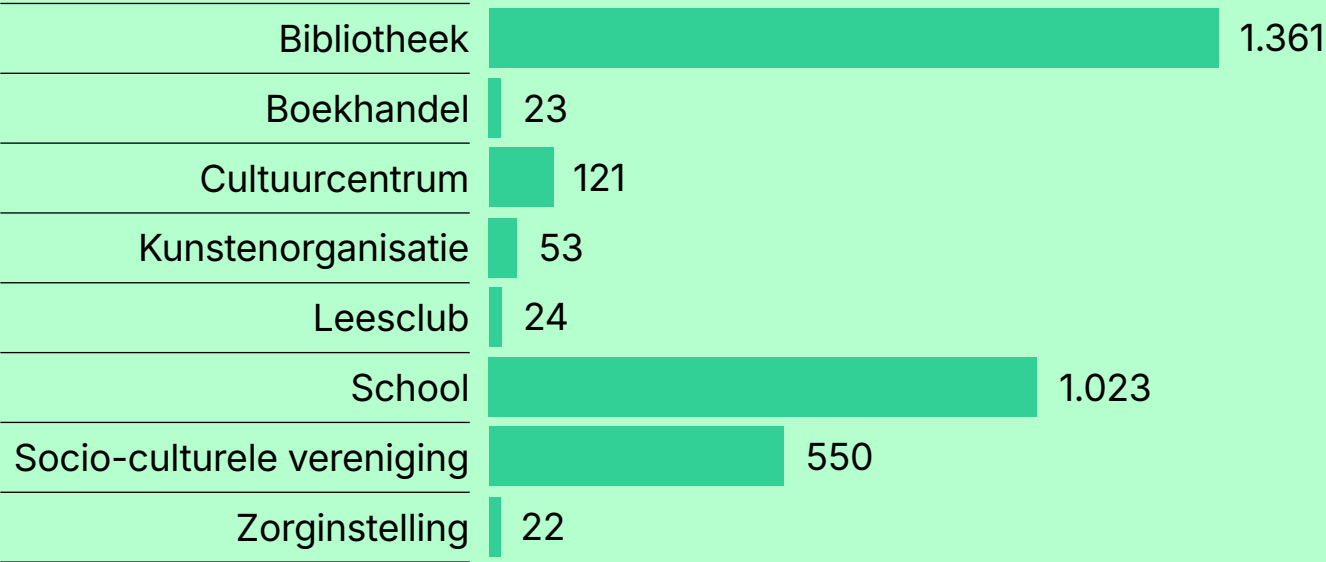
In januari 2023 lanceerden we een nieuwe website voor auteurslezingen. Dat is een sterke contentwebsite waarin auteurs hun lezingen aantrekkelijk kunnen voorstellen.

3.177 AUTEURSLEZINGEN
IN 2024

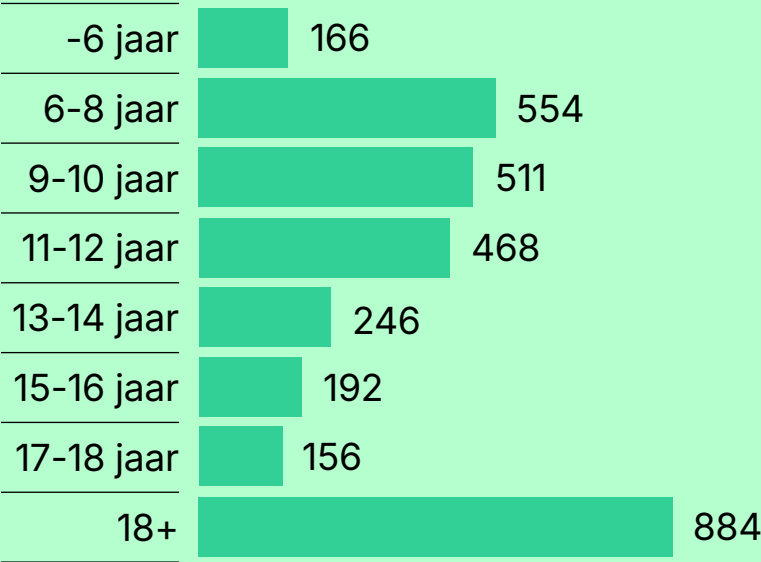
PER GENRE

PER TYPE ORGANISATIE

PER LEEFTIJD PUBLIEK

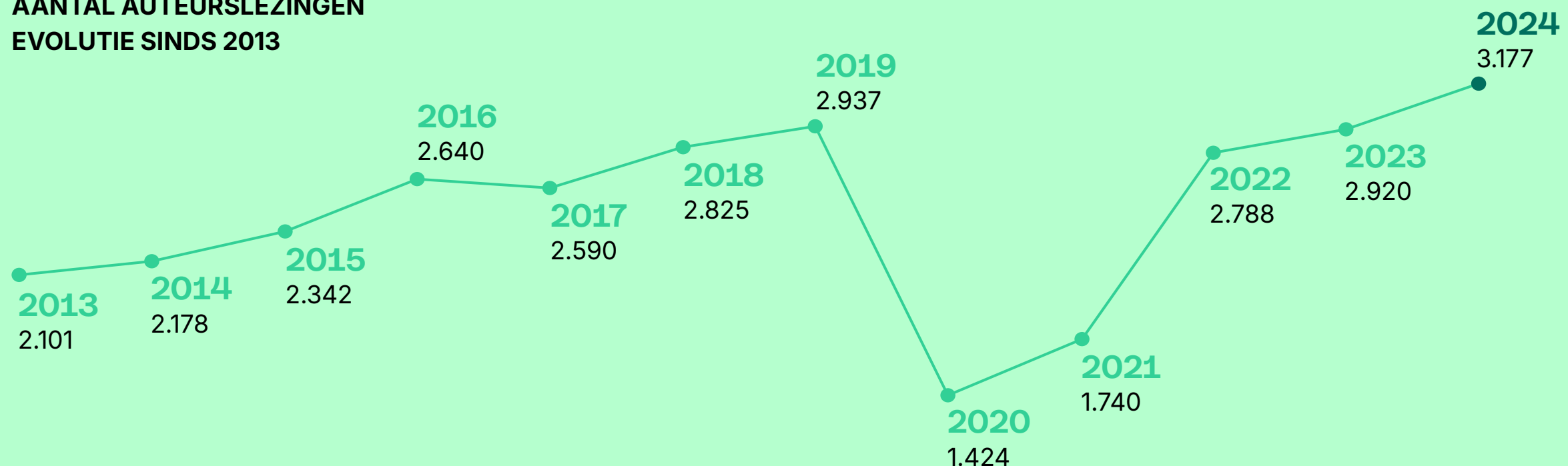

Organisatoren krijgen er ook tips en inspiratie voor een goede lezing en kunnen dankzij handige filters zoeken in het brede aanbod. Aan de achterkant zit bovendien een systeem waarmee kortingsaanvragen voor lezingen eenvoudiger aangevraagd, beheerd, toegekend én uitbetaald kunnen worden. In 2024 voerden we enkele aanpassingen door aan de website, zodat die nu nog gebruiksvriendelijker is. Omdat de website zich richt tot twee verschillende doelgroepen, auteurs en organisatoren, moet het voor gebruikers meteen duidelijk zijn waar ze de info vinden die voor hen relevant is. In de hoofdnavigatie staat nu een link naar de pagina met alle info voor auteurs, een link naar de pagina met alle info voor organisatoren en een link naar de pagina nieuws en inspiratie, waar je de berichten ook makkelijk kunt filteren op doelgroep.

Lezingen zonder korting

Dankzij de nieuwe site kunnen we ook beter in kaart brengen hoeveel lezingen zonder korting er via auteurslezingen.be worden georganiseerd. Als organisatoren één of meer lezingen met korting organiseren, kunnen ze de prijs van de lezing(en) zonder korting met dezelfde auteur optellen in het totaal, waardoor de volledige betaling via Literatuur Vlaanderen kan verlopen. Via de huidige site kunnen ze de lezingen met en zonder korting door dezelfde auteur opsplitsen in de aanvraag, op voorwaarde dat er minimaal één lezing met korting wordt georganiseerd. Daardoor weten we dat er in 2024 in totaal 4.036 lezingen werden georganiseerd, waarvan 3.177 lezingen met korting. Team auteurslezingen neemt met andere woorden voor ruim 850 extra lezingen de

AANTAL AUTEURSLEZINGEN EVOLUTIE SINDS 2013

administratieve en financiële afhandeling op zich, wat een fijne service is voor zowel auteurs als organisatoren.

Lezingen voor kinderen en jongeren

Hoewel kinder- en jeugdliteratuur het populairste genre blijft, ligt het percentage in 2024 iets lager dan in 2023: 51,1% versus 54,7%. Zowel het percentage poëzielezingen als prozalezingen steeg met ongeveer 2%. Verder blijven de cijfers nagenoeg hetzelfde. Opvallend is verder dat het aandeel lezingen voor de jongste én voor de oudste kinderen gestegen is. Het aandeel lezingen voor kinderen van 0-6 jaar steeg van 4,2% naar 5,2%, het aandeel lezingen voor jongeren van 17-18 jaar steeg van 2,3% naar 4,9%. Verder blijft het totale aandeel lezingen georganiseerd voor kinderen en jongeren net als ieder jaar hoog (72,2% in totaal). De meeste aanvragen voor lezingen worden (net als alle voorgaande jaren) ingediend door scholen en bibliotheken. In 2024 gaat het om 75% van de aanvragen. Dat ligt volledig in lijn met de spreiding van de lezingen over de genres en leeftijden van het doelpubliek.

Veel auteurs en groot publiek

De lezingen bereikten in 2024 165.784 bezoekers of gemiddeld 52 aanwezigen per auteurslezing. 534 van de 797 auteurs die opgenomen zijn op auteurslezingen.be gaven in 2024 minstens één auteurslezing met korting. Gemiddeld gaf een auteur het afgelopen jaar 6 gesubsidieerde lezingen. In 2024 hebben zich in totaal 141 auteurs kandidaat gesteld voor opname op auteurslezingen.be. Van hen werden er 52 opgenomen (36,9%).

Op de [website van Auteurslezingen](#) staan alle auteurs die in aanmerking komen voor een lezing met korting. Wil je weten hoeveel lezingen met korting een bepaalde auteur in 2024 heeft gegeven? Neem dan contact op met team auteurslezingen via info@auteurslezingen.be.

SUBSIDIES VOOR PROJECTEN AUTEURSLEZINGEN

2 aanvragen

2 toekenningen

€ 17.500 toegekend

Organisatoren die verschillende kort opeenvolgende auteurslezingen plannen met een of meerdere auteurs, bijvoorbeeld een auteurstournee, kunnen een overkoepelende aanvraag indienen voor de verschillende lezingen samen. Voor dat soort lezingenprojecten kan Literatuur Vlaanderen meer dan 15 lezingen subsidiëren. De adviescommissie auteurslezingen beoordeelt de aanvraag.

Via deze regeling is er in 2024 subsidie toegekend aan twee auteurslezingenprojecten.

Voorleestoer Sint-Niklaas

€ 16.000

Tijdens de Voorleestoer worden jongeren van het tweede secundair van alle richtingen en alle onderwijsnetten in Sint-Niklaas een halve dag getrakteerd op twee auteurslezingen. Op 27 mei 2024 vond de elfde editie van de

Voorleestoer plaats. Aan die editie namen 1.854 jongeren deel. Elke groep heeft tijdens de Voorleestoer één auteur/verteller en één illustrator ontmoet, telkens gedurende ongeveer een uur. De ontmoetingen vonden traditiegetrouw plaats op bijzondere locaties doorheen de stad. De lezingen werden gegeven door ongeveer zestig auteurs, illustratoren en stripauteurs die gepubliceerd hebben voor deze doelgroep in verschillende genres. Zij gaven samen tweehonderd lezingen. Via dit project zet de Voorleestoer zich in voor het aanwakkeren en behouden van leesplezier bij diverse jongeren.

Literatuur Vlaanderen kende in 2024 € 16.000 toe als steun voor de vergoeding van de auteurs die deelnamen aan de Voorleestoer in mei 2024.

Jeugdboekenmaand Noordrand

€ 1.500

Het intergemeentelijk samenwerkingsverband Cultuur Noordrand organiseert samen met dertien bibliotheken uit haar regio een voorlees- en taalproject voor kinderen uit de Noordrand van Brussel tijdens de Jeugdboekenmaand in maart 2025. De focus ligt op leesbevordering, leesmotivatie en taalstimulatie. De meertalige context van de regio vormt een bijzondere uitdaging. De organisatie kiest voor een samenwerking met de lagere scholen (derde leerjaar), omdat ze via de scholen zoveel mogelijk kinderen kunnen bereiken.

Jeugdboekenmaand Noordrand bestaat in 2025 uit drie delen:

- een voortraject in klassen van het derde leerjaar van de deelnemende scholen;
- de Jeugdboekenmaandhoogdag waarop verschillende auteurs een auteurslezing brengen op een bijzondere, intieme locatie in elke gemeente, en de leerlingen ook zelf aan de slag gaan via workshops;
- een natraject met educatieve workshops in de vrije tijd van de kinderen tijdens de paasvakantie.

De auteurslezingen worden verzorgd door negen auteurs die samen honderd lezingen geven verspreid over dertig dagen. Zo bereikt het project honderd klassen uit de regio. De deelnemende auteurs zijn: Stefan Boonen, Anna Borodikhina, Wally De Doncker, Jan De Kinder, Sofie De Moor, Reina Ollivier, Asma Ould Aissa, Marjolein Pottie en Zarissa Windzak.

Literatuur Vlaanderen kende in 2024 € 1.500 subsidie toe als steun voor de vergoeding van de auteurs die deelnemen aan het project tijdens de Jeugdboekenmaand in 2025.

... en meer

HERMAN DE CONINCKPRIJS

€ 20.000

Op 21 maart 2024 (Wereldpoëziedag) ontving de Nederlandse dichter Robin Block de Herman de Coninckprijs voor zijn bundel 'Handleiding voor ontheemden'. Het prijzengeld bedraagt € 7.500. De bundel behandelt zijn zoektocht naar zijn Indonesische voorgeschiedenis. Robin Block: "Ik wilde een monument voor mijn voorouders maken." De jury van de Herman de Coninckprijs noemt de bundel een "magisch reisverslag, avonturenroman, datingapp, liefdesverhaal en autobiografische familie-geschiedenis, maar bovenal poëzie".

In totaal stuurden uitgevers 111 bundels in die verschenen tussen 1 januari 2023 en 31 december 2023, waarvan 28 debuten. In 2024 bestond de jury van de Herman de Coninckprijs uit Uschi Cop, Sophie Kok (voorzitter), Emma Lesuis, Steven Vanackere en Mirjam van Hengel.

Op 21 februari, de geboortedag van Herman de Coninck, werden de zes genomineerde bundels bekendgemaakt:

- 'Handleiding voor ontheemden' van **Robin Block** (Atlas Contact)
- 'Indolente' van **Dewi de Nijs Bik** (De Arbeiderspers)
- 'Is daar iemand' van **Micha Hamel** (Pluim)
- 'Nu we er toch zijn' van **Erwin Hurenkamp** (Querido)
- 'Tijgerbrood' van **Ruth Lasters** (Uitgeverij Van Oorschot)
- 'Sunset industries' van **Jens Meijen** (De Bezige Bij)

De Herman de Coninckprijs presenteerde ook in 2024 'De 44', een bloemlezing met de beste gedichten uit de inzendingen. Wie de bundel kocht, kreeg er bovendien gratis het postergedicht 'Ter gelegenheid van poëzie' van Lieke Marsman bij. Op die manier worden maar liefst 44 dichters gepromoot bij lezers.

De wereld in

Nederlandstalige literatuur verdient een internationaal publiek en daar maakt Literatuur Vlaanderen werk van. Lees hier alles over de promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland, residenties en andere reizen van auteurs, en de vertaling van onze literatuur in andere talen. Ontdek bijvoorbeeld wat er op het programma stond van onze allereerste Vertalersweek.

Subsidies

SUBSIDIES VOOR VERTALINGEN

128 aanvragen

112 toekenningen

€ 325.207,50 toegekend

€ 2.903,64 gemiddeld per vertaling

Literatuur Vlaanderen ondersteunt buitenlandse uitgeverijen en theatergezelschappen die kwaliteitsvol literair werk van Vlaamse auteurs, illustratoren, strip- en theaterauteurs in vertaling uitgeven met een translation grant. Literatuur Vlaanderen vergoedt daarbij een deel van de vertaal- en soms ook productiekosten, met een maximum van € 8.000 per subsidie. Uitgevers die literair vertalers op de cover vermelden, krijgen een financiële bonus van € 250.

Wil je weten aan welke buitenlandse uitgevers een translation grant is toegekend in 2024? Je vindt alle toegekende translation grants in 2024 op onze website.

SUBSIDIES VOOR INTERNATIONALE AUTEURSBEZOEKEN

100 aanvragen

88 toekenningen

25 landen

€ 40.806,75 toegekend – gewone travel grants

€ 9.981,53 toegekend – uitgebreide travel grants (promotie Duitsland)

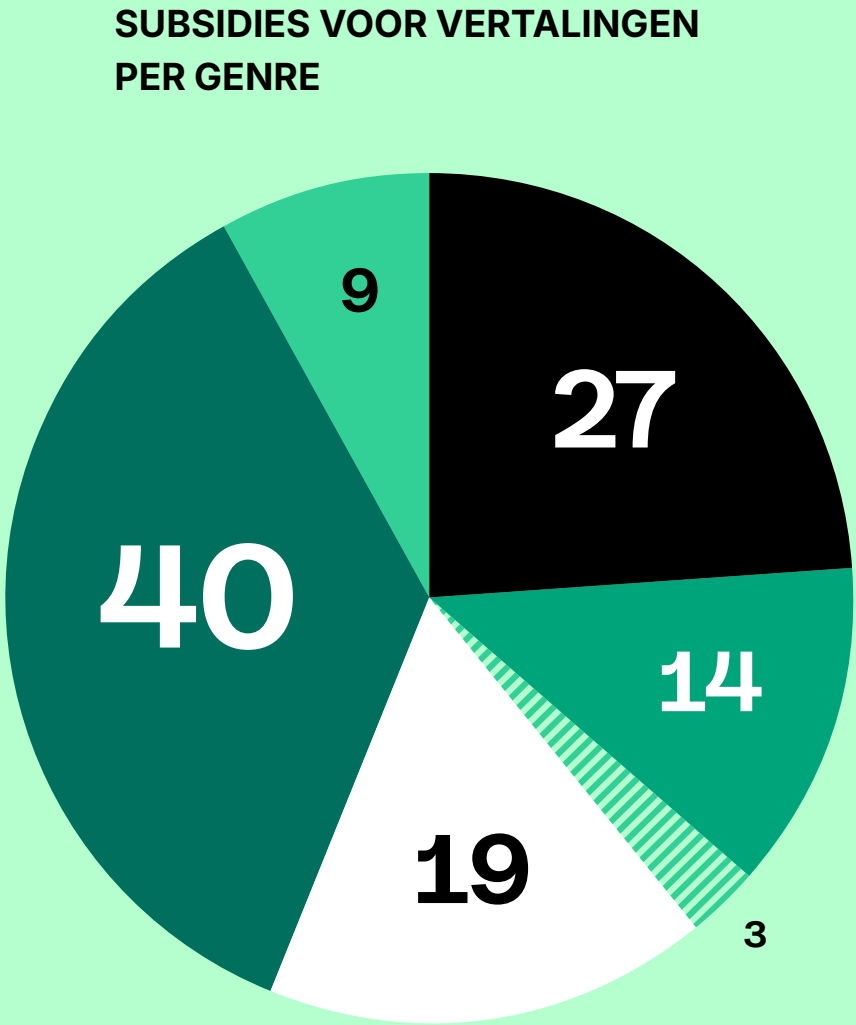
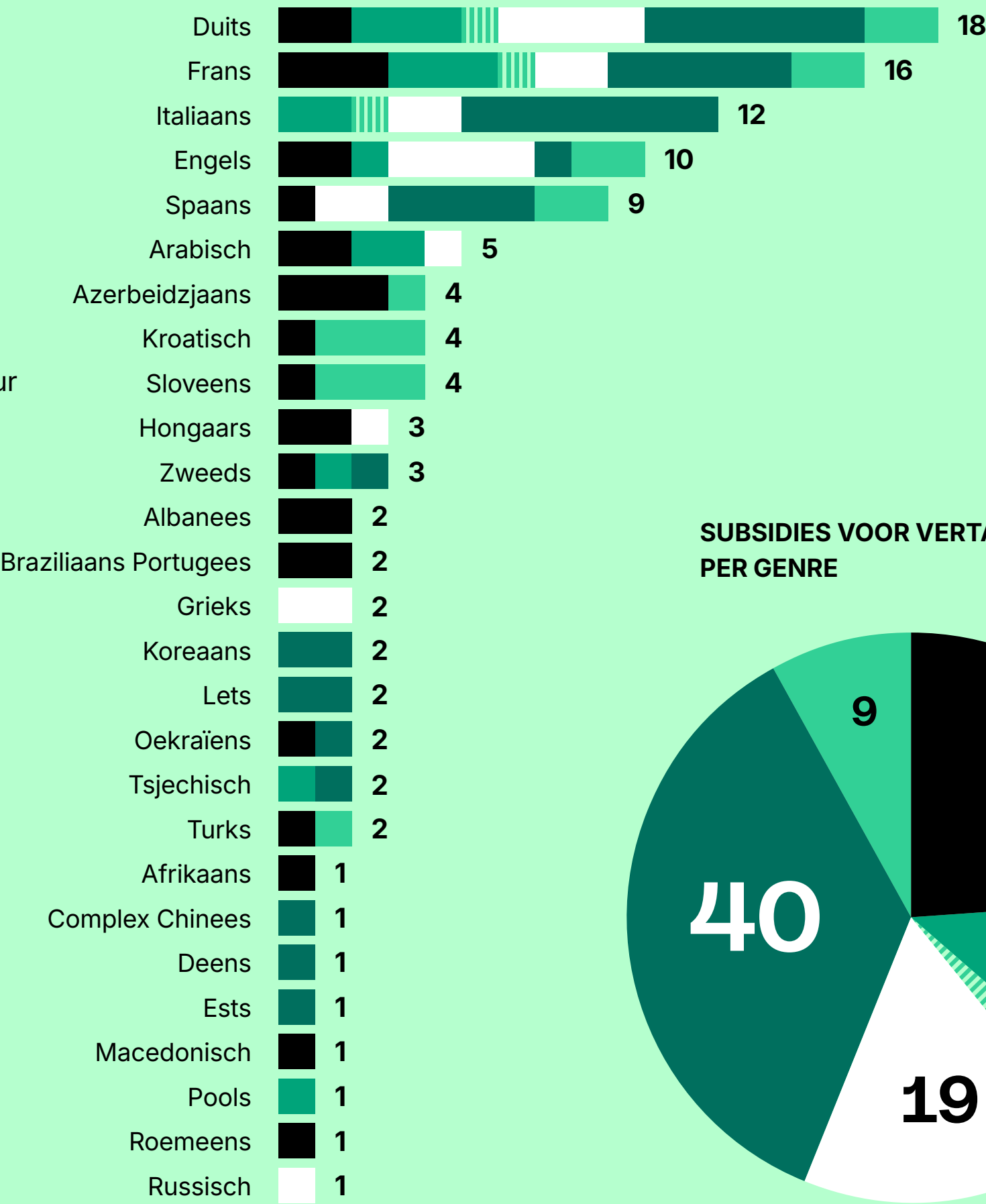
Literatuur Vlaanderen ondersteunt buitenlandse organisatoren die een podium bieden aan Vlaamse auteurs, illustratoren of vertalers met een recente vertaling. Met een travel grant wil Literatuur Vlaanderen bijdragen aan de promotie van het vertaalde werk in het land waar het verschijnt, maar ook auteurs en illustratoren uit Vlaanderen de kans geven hun internationale netwerk uit te breiden.

In het kader van het gastlandschap op de Leipziger Buchmesse konden Duitstalige uitgevers en festivalorganisatoren in de eerste helft van het jaar een beroep doen op een uitgebreide travel grant, waarbij we ook de verblijfskosten subsidieerden. Op die manier stonden onze auteurs ook buiten Leipzig volop in de kijker: ongeveer 40% van alle reizen ging naar Duitstalige podia.

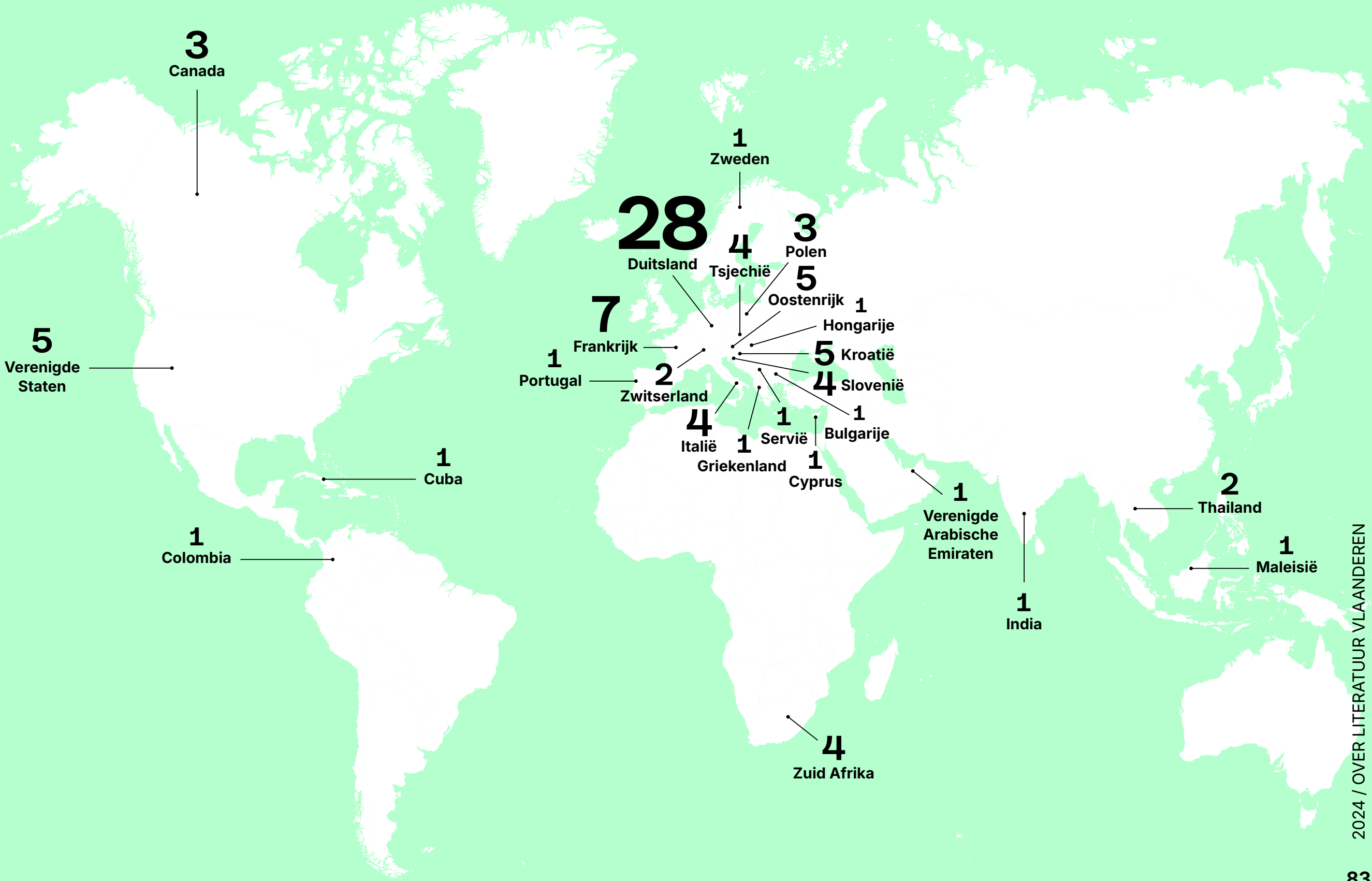
Wil je weten welke auteurs, illustratoren en vertalers in 2024 met een travel grant naar het buitenland reisden of een internationale lezing gaven? Je vindt alle toegekende travel grants in 2024 op onze website.

112 SUBSIDIES
VOOR VERTALINGEN
IN 27 TALEN

- proza
- non-fictie
- theater
- poëzie
- kinder- en jeugdliteratuur
- strips

88 TRAVEL GRANTS
OP LOCATIE

PROJECTSUBSIDIES VOOR DE VERTALING VAN EEN THEATERTEKST UIT HET NEDERLANDS

1 aanvraag

1 toekenning

€ 3.000 toegekend

Een projectsubsidie voor de vertaling van een theatertekst uit het Nederlands geeft auteurs de kans om een tekst integraal te laten vertalen in een andere taal. Literatuur Vlaanderen helpt bij het vinden van een geaccrediteerde vertaler en leidt het vertaalproces in goede banen. De toegekende subsidie gebruikt Literatuur Vlaanderen om de vertaler te vergoeden. Met de vertaling kunnen de auteur, de vertaler én Literatuur Vlaanderen de tekst promoten bij buitenlandse uitgevers, gezelschappen, agentschappen of mediatoren. Het ultieme doel is dat de tekst opgevoerd en/of uitgegeven wordt.

Door financiële uitdagingen werd in 2024 slechts één vertaling gerealiseerd. David Colmer ontving een subsidie om 'Mater' van Femke Van der Steen, winnaar van de Vertaalprijs bij de Toneelschrijfprijs 2023, naar het Engels te vertalen onder de titel 'There Never Was a Box'. Nadien werd de regeling on hold gezet. Geïnteresseerde auteurs en/of vertalers werden op de hoogte gebracht dat aanvragen vanaf 2025 terug mogelijk zijn.

Meer info over de toegekende projectsubsidie voor de vertaling van een theatertekst uit het Nederlands in 2024 vind je op onze website.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

GASTLANDSCHAP IN FRANKFURT IN 2016

Ik was net twintig geworden en zat in mijn laatste bachelorjaar Letterkunde. Ik liep mijn eerste stage bij wat toen nog het Vlaams Fonds voor de Letteren heette. Daar werd op dat moment samen met de Nederlandse collega's het gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse voorbereid. Een beurs waar ik nog nooit van gehoord had, maar waar iedereen mij meteen van verzekerde dat het een onuitwisbare indruk op mij zou maken. En ze hadden gelijk. In Frankfurt zag ik de aantrekkingskracht van de literatuur uit Nederland en Vlaanderen door andermans ogen. Al die intensieve voorbereiding werd nog eens overklast door de charme van de auteurs, vertalers en illustratoren op het podium. Duitse en andere internationale bezoekers keken met zo'n grote bewondering naar de literatuur die uit ons kleine, vlakke land kwam. Ik wist: daar wil ik aan bijdragen. Voor het eerst zag ik een concreet carrièrepad voor mij in de letteren, iets dat voordien altijd zo abstract voor mij gebleven was.

Yannick Geens is beleidsmedewerker theater en promoot proza en theater in het buitenland.

... en meer

RESIDENTIES

Het ontbreekt auteurs wel eens aan de nodige tijd en ruimte om een boek in alle rust af te maken. Samen met het internationaal literatuurhuis Passa Porta ontwikkelde Literatuur Vlaanderen daarom een beleid voor Vlaamse auteurs die op residentie gaan in binnen- en buitenland. Behalve een inspirerende werkplek bieden die residenties meestal ook onvergetelijke ervaringen en kansen om auteurs van over de hele wereld te ontmoeten.

Deze auteurs genoten in 2024 van een buitenlandse residentie:

- **Gerda Dendooven** en **Nele Van den Broeck** in Zuid-Afrika
- **Maarten De Saeger** in Berlijn
- **Bart Meuleman** in Amsterdam
- **Michaël Vandebril** in Istanbul
- **Arno Van Vlierberghe** en **Jean-Claude van Rijckeghem** in Rome
- **Sofie Verraest** in Norwich
(om gezondheidsredenen uitgesteld tot april 2025)

Deze auteurs gingen in 2024 op residentie in Het Lijsternest (Ingooigem):

- **Annelien De Greef**
- **Hans Depelchin**
- **Mattijs Deraedt**
- **Dorien De Vylder**
- **Yasmina El Messaoudi**
- **Peter Mangel Schots**
- **Ilona Lodewijckx**
- **Frank Pollet**
- **Ibe Rossel**
- **Yelena Schmitz**
- **Birsen Taspinar**

AUTEURS AAN HET WOORD

Yasmina El Messaoudi

over haar residentie
in Het Lijsternest:

“Machtige plek, gezellig huis om te verblijven, en veel kunnen schrijven. Het is zo'n meerwaarde om als schrijver deze kans te krijgen. Ik heb 20.000 woorden geschreven, dus dat zegt alles! Nog eens bedankt voor de prachtige kans en lieve aanmoediging.”

Jean-Claude van Rijckeghem

over zijn residentie in de
Academia Belgica in Rome:

“Alles gaat hier heel goed, met boeiende mederesidenten – archeologen, papyrologen en historici – die me inspireren. Ik maak ook lange wandelingen door het oude Rome. De bibliotheek van de Academia Belgica is de ideale plek om te werken aan mijn roman.”

INTERNATIONALE GASTSCHRIJVERS

€ 550,80

De Taalunie geeft afdelingen Nederlands als vreemde taal in het primair, secundair en hoger onderwijs buiten het Nederlandse taalgebied de kans om een Nederlandse of Vlaamse gastschrijver te ontvangen. Ze doet dat in samenwerking met Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds.

De regeling bestaat uit twee delen:

- 'Schrijver in de klas' voor een fysiek schrijversbezoek;
- 'Schrijver op je scherm' voor een online bezoek.

De Taalunie draagt de kosten voor het honorarium van de auteur (€ 500 per week); de reiskosten van de gastschrijver of de kosten voor online facilitering kan de organisator bij Literatuur Vlaanderen of het Nederlands Letterenfonds aanvragen. De organisator zorgt voor geschikte huisvesting of draagt, voor een online bezoek, de rest van de eventuele kosten.

Literatuur Vlaanderen ondersteunde in 2024 drie projecten via deze regeling:

- **Sara Eelen** was te gast bij Adam Mickiewicz University Poznań in Polen.
- **Bart Moeyaert** was te gast bij Escola Oficial d'Idiomes Barcelona Drassanes in Spanje en de Université de Strasbourg in Frankrijk.

INTERNATIONALE BEZOEKEN

€ 164.707,99

Festival International de la Bande Dessinée d'Angoulême

Dat het Festival International de la Bande Dessinée d'Angoulême de pandemie overleefde, mocht een wonder heten, maar in 2024 was alles weer als vanouds. Collega Lien deelde twee dagen lang een stand met het Nederlands Letterenfonds en uitgeverij Oogachtend in de Marché des Droits en zag zowat alle belangrijke contacten in de stripwereld terug tijdens zo'n 35 afspraken.

Bologna Children's Book Fair

Van 8 tot 11 april vond de boekenbeurs van Bologna plaats, het walhalla voor de internationale kinderboekenwereld. Er heerste een gezellige drukte op de stand van de Vlaamse uitgevers. Collega's Lien en Elise spraken er samen zo'n honderd uitgevers en noteerden heel wat interesse voor Vlaamse prentenboeken, middle grade titels, young adult boeken én strips.

London Book Fair

Ook de London Book Fair vond weer plaats in het ondertussen vertrouwde Olympia van 12 tot 14 maart 2024. De buitenlandmedewerkers waren aanwezig in het rechtencentrum voor afspraken met buitenlandse uitgevers en het zoeken van nieuwe contacten op de beursvloer. De beurs bereikte nog niet helemaal haar vroegere capaciteit, maar met zo'n 30.000 professionele bezoekers is de relance duidelijk ingezet. De aanwezige uitgevers waren erg enthousiast over de

voorgestelde titels uit Vlaanderen en erkenden zonder uitzondering dat niets opweegt tegen live ontmoetingen.

Frankfurter Buchmesse

Van 16 tot 20 oktober vond de Frankfurter Buchmesse plaats, de belangrijkste professionele boekenbeurs ter wereld. De medewerkers van het internationale team van Literatuur Vlaanderen waren opnieuw aanwezig en hun agenda's stonden vol met afspraken. Het was een blij weerzien met uitgevers van over de hele wereld en we ontmoetten ook een aantal nieuwe contacten. We stelden in Frankfurt een selectie voor van titels in verschillende genres en ontmoetten onze collega's van de Swedish Arts Council, ter voorbereiding op het gastlandschap van Nederland en Vlaanderen in Göteborg in 2027. Door een wijziging van de strategische lijnen kon Flanders Investment & Trade (FIT) niet langer de

gezamenlijke Vlaamse stand op de Frankfurter Buchmesse organiseren. Literatuur Vlaanderen nam dat van FIT over, met ondersteuning van de Groep Algemene Uitgevers (GAU), die zorgde voor de communicatie met de Vlaamse uitgevers op de stand. Via een aanbestedingsprocedure werd een standenbouwer gekozen, een opdracht die verlengd kan worden voor 2025.

PUBLISHERS TOURS

€ 37.693,75

Literatuur Vlaanderen organiseert elk jaar voor een of meerdere genres of doelgroepen een publishers tour. Uitgevers, festivalorganisatoren of vertalers worden ondergedompeld in de boeiende wereld van de Vlaamse literatuur. Door hen een midweek in Vlaanderen uit te nodigen kunnen we een duurzame professionele relatie met hen opbouwen en stijgt de kans dat er een of meerdere Vlaamse titels in hun catalogus of op hun podium zullen opduiken.

Vertalers uit het Nederlands

Van 13 tot en met 16 mei 2024 organiseerden we voor het eerst een week voor vertalers uit het Nederlands. Voor die eerste editie van de Vertalersweek maakte ons team een selectie van tien vertalers die nog aan het begin van hun carrière staan. Die vertalers kenden we al, omdat ze eerder hebben deelgenomen aan ontwikkelingstrajecten, mentoraten en workshops, of omdat ze ons door zeer

ervaren vertalers werden aangeraden. De deelnemers vertaalden in de volgende zeven talen: Duits, Engels, Italiaans, Roemeens, Spaans, Turks en Zweeds.

Kans om te netwerken

Tijdens de Vertalersweek kregen de tien vertalers de kans om kennis te maken met de Vlaamse literatuur en bij uitbreiding met de taal, cultuur en geschiedenis aan de hand van een uitgebreid programma waarin ontmoetingen met auteurs en hun vertalers centraal stonden. Ze konden ook hun eigen netwerk uitbreiden door elkaar beter te leren kennen. Daarnaast hebben we ingezet op een uitgebreide kennismaking met onze collega's van team internationaal, met wie ze in de praktijk vooral te maken hebben. Daardoor hopen we de drempel om contact met ons op te nemen te verlagen, en aan de reacties te zien is dat gelukt.

“

De persoonlijke contacten waren voor mij het belangrijkste. Bovendien heb ik nu ook een duidelijk beeld van de manieren waarop ik als vertaler hulp kan vragen. Vertalers hebben weinig inkomsten, waardoor het belangrijk is om te weten waar je aanspraak op kunt maken.

Shimanto Reza
vertaler Nederlands-Engels

Blik op de Vlaamse literatuur

Verder hebben we verschillende andere organisaties, zoals het Nederlands Letterenfonds en het Expertisecentrum Literair Vertalen, uitgenodigd om hun werking te komen toelichten aan de groep vertalers. De vertalers kregen ook de gelegenheid om al hun vragen aan die organisaties te stellen.

Er was uiteraard veel aandacht voor de Vlaamse literatuur – over alle genres heen. De collega's van team internationaal stelden per genre enkele titels voor en we lieten auteurs hun eigen boeken voorstellen aan de hand van een presentatie of interview. Verschillende auteurs gingen ook met hun vertalers in gesprek over hun werk en samenwerking.

Daarnaast besteedden we aandacht aan de eigenheid van het Vlaams en maakten we enkele culturele uitstapjes waarbij er ook stilgestaan werd bij de geschiedenis van Vlaanderen.

“

Het bezoek aan de Erfgoedbibliotheek was zo overweldigend mooi dat ik meteen tranen in mijn ogen kreeg. Ik vond het ook heel fijn om het Vertalershuis in Antwerpen te bezichtigen en hoop daar nog eens voor een langer verblijf terug te komen om een Vlaamse titel in het Duits te vertalen.

Christine Koopmann
vertaler Nederlands-Duits

Uitgevers van kinder- en jeugdliteratuur

Van maandag 17 tot en met donderdag 20 juni vond de negende publishers tour voor buitenlandse kinder- en jeugd-uitgevers plaats. Tien uitgevers uit Denemarken, Finland, Frankrijk, Italië, Kroatië, Noorwegen, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Zweden werden drie dagen lang ondergedompeld in de Vlaamse kinderliteratuur. De deelnemers ontmoetten zeventien auteurs en illustratoren, kregen nog eens vier boekentips van vertalers en hadden een speeddate met Vlaamse en Nederlandse rechtenmanagers.

Literatuur, kunst en film

In het Karmelietenklooster in het centrum van Gent beten Evelien De Vlieger, Herman van de Wijdeven en Els Beerten de spits af: met Linde Dessoy van Iedereen Leest gingen ze in gesprek over hun recentste jeugdroman. Daarna namen Gerda Dendooven, Jacques & Lise, Jan Van Der Veken en Pieter Van Eenoge de uitgevers op sleeptouw door het Museum voor Schone Kunsten. In kleine groepjes lieten de illustratoren hen kennismaken met zowel het museum als met hun eigen werk. Die avond organiseerden we in de Kazematten in Gent een heuse filmavond, met animatiefilms gebaseerd op het werk van Pieter Gaudesaboos en Sebastiaan Van Doninck, en met de jeugdfilm 'Zeevonk', waarvan Wendy Huyghe het script schreef en waarop ze haar latere debuutroman baseerde.

Ik vond vooral de auteursinterviews leuk. De interviewers waren goed voorbereid. Het gaf ons veel inzicht in de boeken, vooral in de titels die ik al overwoog. Het was zo'n eenvoudige, maar productieve manier om de boeken onder de aandacht te brengen.

Julie Pedersen van Forlaget Bogoo

Vertalingen en buitenlandse rechten

In de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen stelden vertalers Noëlle Michel en Laura Watkinson elk twee van hun favoriete boeken voor: een dat ze al vertaalden, en een dat op hun vertaalverlanglijstje staat. Noëlle Michel stelde Tom Schamp en Jean-Claude van Rijckeghem voor. Laura Watkinson tipte Marita De Sterck, Mattias De Leeuw en Bette Westera.

Na de middag namen we de uitgevers mee naar het tuinpa-viljoen van Literatuur Vlaanderen, waar ze hun Vlaamse en Nederlandse tegenhangers ontmoetten. Na een middag hard werken in het rechtencentrum werden ze beloond met een flinke portie frieten. *When in Rome ...*

Het was een onvergetelijke en zeer verrijkende ervaring, niet alleen omdat ik nu een bredere kijk heb op Vlaamse literatuur voor kinderen en jongeren, maar ook omdat ik leuke en vriendelijke collega's en het fantastische team van Literatuur Vlaanderen heb mogen ontmoeten!

Susana Ramírez van Galimatazo Editorial

Vlaanderen heeft een rijk en divers literair en artistiek erfgoed. Ik was onder de indruk hoezeer Literatuur Vlaanderen de industrie steunt en creatievelingen stimuleert. Bravo!

Shadi Doostdar van Oneworld Publications

Tekenen, zingen en bewonderen

In de Gentse bibliotheek De Krook interviewde journalist Katrien Steyaert illustratoren Françoise Beck, Ruth De Jaeger en Kevin Sezgin over hun werk en inspiratie aan de hand van foto's en illustraties. We bezochten het atelier van Carll Cneut en bewonderden de originele illustraties uit 'O Pinokkio', stuk voor stuk meesterwerken.

Aline Sax stelde in boekhandel Rokko haar nieuwste roman 'Wat ons nog rest' voor en legde uit waarom dat verhaal zich het best vertaalde in een versroman. In de prachtige rode salon van de KANTL las Jef Aerts voor uit 'Roversjong' en zong een lied dat hij over het boek schreef. Leo Timmers leerde ons Beer tekenen, het hoofdpersonage uit 'De bril van Beer'. Afsluiten deden we met Bart Moeyaert in het Poëziecentrum, die de groep wist te raken met het verhaal over zijn leven en werk.

ILLUSTRATOR AAN HET WOORD

Carll Cneut opende de deuren van zijn atelier om de buitenlandse uitgevers van onze publishers tour kinder- en jeugdliteratuur te ontvangen. Wij glipten mee binnen voor een reportage, want hij nodigt bijna nooit mensen uit in zijn atelier. Hieronder lees je een fragment uit het interview.

Het atelier van Carll Cneut bestaat uit twee aanpalende lichte kamers. In de eerste staan schraagtafels met daarop de originele illustraties van 'O Pinokkio', Cneuts nieuwste werk. De uitgevers reageren enthousiast: "Wauw, de kleuren zijn nog levendiger dan in het boek" en "Kijk hoe ambachtelijk, al die verschillende lagen!" Ze laten hun nieuwsgierigheid de vrije loop. Hoeveel boeken illustreerde Cneut al? (Zo'n dertig.) Hoe lang werkte hij aan 'O Pinokkio'? (Vier jaar.) Terwijl de groep zich rond zijn werktafel verzamelt, vertelt Cneut over de momenten die zijn carrière in een stroomversnelling brachten:

“

Om echt iets op te bouwen met een buitenlands publiek heb ik een betrokken uitgever nodig met wie het persoonlijk klikt.

Carll Cneut

"Een lovende recensie in Le Monde over de Franse vertaling van mijn eerste boek, en een omhelzing van een bekende Britse uitgeefster op de beursvloer in Bologna – daarna wilde iedereen weten wie ik was." Het atelierbezoek duurt zo'n drie kwartier en daarna trekt de publishers tour verder. Cneut gaat met een koffie aan de picknicktafel in z'n groene stadstuin zitten: "Dat was heftig, zoveel mensen op de plek waar ik doorgaans alleen zit te werken. Maar tegelijk ben ik dankbaar voor de interesse."

Hoeveel belang hecht je aan vertalingen?

"Het Nederlandstalige publiek zal voor mij altijd het belangrijkste zijn, maar vertalingen zorgen voor zichtbaarheid. Ik werk intensief en met overgave aan mijn boeken. Dan is het fijn om veel lezers te bereiken. In 2002 verscheen 'Het ongelooflijke liefdesleven van heer Morf' in het Engels bij MacMillan. Het bereik van zo'n toonaangevende, internationale uitgeverij – dat kan niemand in Vlaanderen je geven. Tegelijk blijft succes onvoorspelbaar. 'Eén miljoen vlinders', mijn boek uit 2007 met een tekst van Edward van de Vendel, is ontzettend vaak vertaald. Van 'De gouden kooi' uit 2014 verwachtte ik veel, maar dat verhaal over een bloedprinses die talrijke dienaars liet onthoofden, lag iets moeilijker in een periode waarin IS het nieuws domineerde. Er spelen altijd veel factoren bij de ontvangst van een boek."

Het is niet de eerste keer dat Literatuur Vlaanderen een groep buitenlandse uitgevers naar je atelier brengt. Wat levert zo'n bezoek idealiter op?

"Mijn werk verschijnt in meer dan 35 talen – van het Hongaars en Braziliaans tot het Japans en Koreaans – maar dat zegt niet alles. Om echt iets op te bouwen met een buitenlands publiek heb ik een betrokken uitgever nodig met wie het persoonlijk klikt. Door de eerste publishers tour vond ik mijn 'thuis' bij het Duitse Bohem Verlag. Daarvoor verscheen mijn werk in Duitsland nu eens hier, dan weer daar. Door de sterke band met mijn huidige uitgever ben ik gemotiveerd om tijd en energie te steken in promotie. Vandaag kon ik kennismaken met heel wat uitgevers uit Noord-Europa: Finland, Denemarken, Zweden ... Het zou mooi zijn om een warm contact te leggen voor de Scandinavische markt."

Klopt het dat je een bijzondere band hebt met het Italiaanse lezerspubliek?

"Met het Italiaanse én het Franse. In beide taalgebieden heb ik al jaren dezelfde uitgever, die alles uitbrengt wat ik maak. Dan engageer ik me ook graag voor signeersessies en lezingentours. Terwijl die vermoeiend en tijdrovend zijn: ik zie dan vooral treinwagons en boekhandels (lacht). Diep vanbinnen voel ik me een beetje

© Bas Bogaerts

een Italiaan. Ik vond het dus spannend om 'O Pinokkio' uit te brengen. De houten jongen van Carlo Collodi is Italiaans erfgoed, net zoals hun keuken. Het is gewaagd om daar als buitenlander je ding mee te doen."

INTERNATIONALE PROMOTIE

DUITSLAND

€ 10.303,43 voor internationale promotie Duitsland

€ 233.357,61 voor gastlandschap Leipzig

Gastlandschap Leipziger Buchmesse

In het beleidsplan voor 2021-2025 kozen we als een van de prioriteiten van onze internationale promotie het Duitstalige gebied. De kers op de taart voor onze promotie in Duitsland was het gastlandschap van de Lage Landen op de Leipziger Buchmesse in maart 2024, in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds. De voorbereidingen in 2022 en 2023 zorgden voor een toename van de vertalingen in het Duits, waardoor we van 21 tot 24 maart 2024 met een prachtig programma konden uitpakken op de beurs én in de stad.

Persreis & persconferentie

Een eerste bevestiging dat ons programma in de smaak viel, kregen we van de tien Duitstalige journalisten die deelnamen aan onze persreis eind januari 2024. In Amsterdam en Antwerpen kregen ze een voorproefje van de nieuwste in het Duits vertaalde Nederlandstalige literatuur. Om de grijze winter te trotseren, lieten we de journalisten kennismaken met onder meer Eva Cardon, Michaël De Cock, Matthijs de Ridder, Arevik d'Or, Radna Fabias, Maarten Inghels, Connie Palmen, Gaea Schoeters, Leo Timmers, Edward van de Vendel, Judith Vanistendael en Annelies Verbeke.

Na de persreis verschenen de eerste uitgebreide artikels over Vlaamse en Nederlandse literatuur in de Duitse (vak)pers, zoals Buchmarkt, Deutschlandradio Kultur, Eselsohr en MDF Kultur. Niet veel later vond in de Nederlandse ambassade in Berlijn de officiële persconferentie plaats. Eind februari maakten we het volledige programma bekend: een delegatie van veertig Nederlandstalige schrijvers, illustratoren, (podium)dichters, stripauteurs en theatermakers stond klaar om de Leipziger podia te bestormen onder de noemer 'Alles ausser flach'.

Veelzijdige en duurzame beursstand

De focus van ons rijkge vulde programma was tweeledig. Overdag lag de klemtoon op de aanwezigheid van onze auteurs in de beurs hal. De meeste programma's vonden dan plaats op onze beursstand, die verschillende functies had.

- **Podium:** dagelijks kwamen Vlaamse en Nederlandse auteurs over de vloer om in een-op-eengesprekken hun meest recent vertaalde werk voor te stellen aan het Duitse publiek in de reeks 'Kopje koffie'. Deze auteurs uit Vlaanderen kwamen daarin aan bod: Matthijs de Ridder, Maarten Inghels, Stefan Hertmans, Gaea Schoeters, Lize Spit, Angelo Tjssens, Leo Timmers, Charlotte Van den Broeck en Annelies Verbeke.
- **Workshopruimte:** dagelijks organiseerde Lisa Mensing een vertaalworkshop en boden Gert Jan Pos en twee studenten van de Rotterdamse Willem de Kooning Academie de illustratieworkshop 'Mit dem Kopf in den Wolken' aan. Daarin konden bezoekers verschillende wolkvormen uit het werk van Nederlandse en Belgische kunstenaars (denk aan Magritte en Van Ruisdael) herdenken en herdrukken in de stijl van een graphic novel.
- **Boekenetalage en ontmoetingsplek:** op de stand vonden bezoekers niet alleen de meest recent vertaalde titels uit Nederland en Vlaanderen, maar ook kunstboeken die het Mondriaan Fonds tentoonstelde tijdens de beursdagen.

De veelzijdigheid en functionaliteit van onze stand hadden we te danken aan het Brusselse architectenbureau Babini Geysen, dat de stand ontwierp vanuit het concept

‘jagen en verzamelen’. “Het paviljoen van Nederland en Vlaanderen toonde de aandacht en toewijding van de Lage Landen aan milieuduurzaamheid. Gezien de tijdelijkheid van de installatie, met een levensduur van slechts drie dagen, was de scenografie van de stand erop gericht om geen afval te produceren. Met de houding van een verzamelaar richtte het ontwerpproces zich op bestaande elementen die verzameld en hergebruikt konden worden. Wat kunnen we huren – van standaard theaterapparatuur tot duurzame artisanale stukken – en na de beurs terugbrengen? Wat is er al geproduceerd voor andere culturele evenementen dat we kunnen lenen? De installatie Studio K van Kanal Pompidou in Brussel hebben we bijvoorbeeld opnieuw gemonteerd in Leipzig als akoestisch gordijn voor het deel van de stand waar auteursprogramma’s plaatsvonden. De weinige stukken die specifiek voor de stand werden geproduceerd, zijn gemaakt met het oog op toekomstig gebruik: demontabel, eenvoudig te hermonteren en te vervoeren.”

Aandacht voor kinderboeken & strips

Op de beurs zorgden we ook voor een programma in de kinderboekenhal. Net zoals in 2023 waren bezoekers van alle leeftijden onder de indruk van de StoryScope, een interactieve, digitale variant van het klassieke schimmenspel. Door met houten blokjes met afbeeldingen over een glasplaat te bewegen, konden bezoekers zelf een verhaal creëren. Het Nederlandse bureau Interactive Culture koos ervoor om aan de slag te gaan met illustraties uit ‘Het monstermeer’ van Leo Timmers.

Ook strips stonden in de kijker. Waar in Duitsland nog wel eens naar strips wordt gekeken als 'een raar medium voor kinderen die niet willen lezen', beschouwen wij in Vlaanderen het genre al jaren als een culturele aanwinst die nieuwe perspectieven biedt op de problemen en uitdagingen van een complexe wereld. Dankzij een succesvolle samenwerking met hun Duitse uitgevers gingen Joris Mertens, Judith Vanistendael en de Franstalige Clara Lodewijck met elkaar in gesprek om te ontdekken of er zoiets bestaat als 'de Belgische strip'.

Stadsfestival Leipzig Liest

Behalve op de beurs was het gastlandschap van Nederland en Vlaanderen ook aanwezig in het bruisende stadscentrum van Leipzig. Gelijktijdig met de boekenbeurs vond daar namelijk ook Leipzig Liest plaats, het meest omvangrijke literaire stadsfestival van Europa. De ontmoetingsplek in de stad voor iedereen die 's avonds dorstig was naar Nederlandstalige literatuur was Cultuurhuis Schaubühne Lindefels. Naast de gebruikelijke auteursgesprekken was de Schaubühne ook het literaire dorp waar digitale literatuur, nachtradio en Paul van Ostaijen elkaar tegen het lijf liepen.

Ook hier stond dialoog en uitwisseling centraal: meer dan 150 Nederlandstalige en Duitstalige kunstenaars uit verschillende disciplines lieten zich inspireren door Paul van Ostaijens dichtbundel 'Bezette stad' (1921) om nieuwe artistieke vormen te ontwikkelen als antwoord op de crises van onze tijd. Wat in 2021 begon met een lockdownproject op initiatief van Vlaams-Nederlands Huis deBuren en tientallen partners, is vandaag uitgegroeid tot een solide plan richting de herdenking van het honderdste sterfjaar van de dichter in 2028. Tijdens de Leipziger Buchmesse werd de Vlaamse avant-gardist geëerd met zes evenementen en een tentoonstelling die zijn werk in relatie plaatsen tot de grote vragen die ons vandaag bezighouden.

Dit zijn alle programma's die in de Schaubühne plaatsvonden:

20/3 Apéro & Poetry I

Radna Fabias, Maarten Inghels & Charlotte Van den Broeck

20/3 Du hast eine neue Freundschaftsanfrage

Sholeh Rezazadeh, Kaśka Bryla, Aya Sabi, Marlen Hobrack,
Nadia de Vries & Linn Penelope Rieger

20/3 Leseatelier Zeppelin

Hélène Gelens, Anna Eble, Matthijs de Ridder

21/3 Leseatelier Bumm Paukenschlag

Willem Bongers-Dek, Anna Eble, Matthijs de Ridder

21/3 Apéro & Poetry II

Sholeh Rezazadeh, Radna Fabias, Maarten Inghels

21/3 Die Suche nach der Gegenwart

Stefan Hertmans & Nora Bossong

21/3 Weibliche Wut, weiblicher Blick

Connie Palmen & Gaea Schoeters

22/3 Leseatelier Hohler Hafen

Gaea Schoeters, Anna Eble, Matthijs de Ridder

22/3 Besetzte Stad / Befallene Stadt: eine poetische Performance

Gaea Schoeters, Lisa Weeda, Ulrike Draesner, Ulf Stolterfoht,
Radna Fabias, Karosh Taha & Matthijs de Ridder

23/3 Leseatelier Großer Zirkus

Matthijs de Ridder & Anna Eble

23/3 Alles ausser Hass. Ein literarisches Statement

Rebecca Maria Salentin, Domenico Müllensiefen,
Martina Hefter, John Sauter, Gijs Wilbrink, Simone Atangana
Bekono, Lize Spit & Lisa Weeda

Dagelijks Nachtradio

deBuren

**Dagelijks Besetzte Stadt / Befallene Stadt:
eine multimediale Ausstellung**

deBuren

Niet alleen de Schaubühne maar ook andere locaties openden hun deuren voor onze literatuur en een brede waaier aan avondprogramma's. De verbroedering stond daarin steeds centraal: curatoren Margot Dijkgraaf en Bettina Baltschev brachten Vlaamse, Nederlandse én Duitse auteurs samen op de planken. Zo werd het nogmaals duidelijk dat de deelnemers uit de verschillende landen niks anders dan goesting in dialoog en uitwisseling hadden.

Dit zijn de andere programma's die in Leipzig plaatsvonden:

Schön mich kennenzulernen. Comic und Autobiografie

Deutsches Buch- und Schriftmuseum

Karolina Szejda, Ephameron, Judith Vanistendael, Micky Dirkzwager, Maaïke Hartjes, Bob op 't Land, Barbara Stok

Vor allem Frauen | Literaturhaus Leipzig

Connie Palmen, Annelies Verbeke, Mariken Heitman

Wo ist mein Platz in dieser Welt? | Galerie KUB Werkstatttraum

Lize Spit, Valentijn Hoogenkamp

Gefangen und doch frei | Residenz Schauspiel

Angelo Tijssens, Simone Antagana Bekono

Die Welt ist hier und jetzt | Sächsisches Apothekenmuseum

Stefan Hertmans, Eva Meijer

Lesung mit Lize Spit bei der LitPop 2024

Kongresshalle am Zoo

Lize Spit

Comics aus Flandern

Deutsches Buch- und Schriftmuseum

Judith Vanistendael

Ein poetisches Segelboot: TRIMARAN

Galerie KUB Werkstatttraum

Lies Van Gasse, Mustafa Stitou, Simone Scharbeert, Dominik Dombrowski

In circuit – Loesung und Performance | Galerie Intershop

Maarten Inghels, Annelies Verbeke

Lesung und Bastelzeit | Grassi Museum

Leo Timmers

Kinder- en jeugdauteurs en illustratoren stonden niet alleen op het podium op de beurs: Stefan Boonen, Michaël De Cock, Arevik d'Or, Melvin en Leo Timmers bezochten ook scholen over heel Leipzig om jonge lezers te laten kennismaken met hun boeken.

Vertalers in de kijker

Naast auteurs uit allerlei genres wilden we in ons gastlandschap ook vertalers in de kijker zetten. Dankzij hun harde werk vinden onze schrijvers ook een publiek in andere talen. Hun talenten kwamen op verschillende manieren aan bod in ons programma: als moderator, tolk, workshopgever of verslaggever. *Vielen Dank, Übersetzer!*

Grote en geslaagde zichtbaarheid

Het harde werk loonde: overdag waren alle 'Kopje koffie'-programma's volzet en we kregen meermaals vragen als: Waar kan ik het boek vinden? Kan ik het boek kopen? Zijn de originele boeken in het Nederlands ook te verkrijgen? Kan ik nog een plekje reserveren voor een van de voorstellingen op de stand? Ook 's avonds zaten de zalen in de stad bomvol.

Dat succes hebben we zeker ook te danken aan het Duitse PR-bureau Artefakt en de Rotterdamse designstudio de Ronners, die er samen voor zorgden dat we goed zichtbaar waren. Artefakt liet achteraf weten dat er 800 unieke treffers waren voor het gastlandschap in verschillende perskanalen (tv, radio, online en gedrukt) in Duitstalige gebieden (dus ook Oostenrijk en Zwitserland). Echt verbaasd waren we niet: je kon niet naast ons kijken. De campagne 'Alles ausser flach' was overal te zien: niet alleen op linnen tasjes, bierviltjes, buttons en posters, maar ook in de Messe See, de trappenhall van de beurs en het podium van Schaubühne Lindefels.

Onder het motto 'Alles ausser flach' liet de campagne van de Ronners de diepte en diversiteit van de literatuur van de Lage Landen zien. "Ons concept speelt met de essentie van de twee buurlanden: een vlakke regio die wordt gekenmerkt door rivieren, kanalen, uitgestrekte polders en rechte wegen. In dat vlakke land floreert een nieuwe generatie die voor literaire rijkdom en diversiteit zorgt. Dat idee vertaalden we in de vormtaal: geabstraheerde kleuren van de polders en de dijken, de zee en de lucht in verschillende tinten blauw en groen, en een op maat ontworpen lettertype dat oprijst uit de horizon. Via print en online kanalen, op elke tram en bus in Leipzig, introduceerden we nieuwe stemmen uit de literatuur van de Lage Landen. Omdat de Leipziger Buchmesse wordt beschouwd als een literaire ontmoeting, kozen we literaire teksten en pakkende titels van jonge, hedendaagse schrijvers. Via geanimeerde typografie toont ook de digitale campagne de dynamiek van de Nederlandstalige literatuur. Die is alles behalve plat, zoals de curatoren beschrijven."

Extraatjes om u tegen te zeggen

Dankzij een succesvolle samenwerking met de Vlaamse vertegenwoordiging in Berlijn, de Duitse afdeling van Visit Flanders en de Nederlandse ambassade in Berlijn, konden we het publiek in Leipzig ook kennis laten maken met klassieke literatuur, films en zelfs pralines. Een overzicht:

- Kinder.Buch. Kunst aus den Niederlanden und Flandern
- Literatur und Leckereien. Eine literarische und kulinarische Reise durch Flandern
- Film aus Flandern: „Girl“
- Film aus Flandern: „Close“
- Film aus Flandern: „Und es schmilzt“ mit Lize Spit
- Der Koch und der halbe Soldat
- Willem Elsschot: Tschip
- Eric de Kuyper: An der See
- Residentie collectief FixDit in Berlijn

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Andy Huysmans

SAMENWERKING IN HET VERTALERSHUIS

12 jaar lang had ik de eer om coördinator te zijn van het Vertalershuis Antwerpen in de prachtige Zurenborgwijk. Ik zag honderden vertalers uit alle hoeken van de wereld komen en gaan. Elk met hun eigen verhaal, maar allemaal begeistert door de Nederlandstalige literatuur en vol ambitie om die te ontsluiten voor de lezers in hun moedertaal. Heel bijzonder vond ik het toen het Vertalershuis enkele jaren geleden overrompeld werd door vertalers van 'Wil' van Jeroen Olyslaegers en 'Mazzel tov' van Margot Vanderstraeten. Een verblijf in het Vertalershuis gaf hen niet alleen de mogelijkheid om geconcentreerd aan hun vertaling te werken, maar ook om een paar weken samen te vallen met de omgeving en de leefwereld van het verhaal. Qua inleving kan dat tellen. Geregeld namen de auteurs de vertalers mee op minitour langs de karakteristieke plekken uit hun boek. Als de vertalers van eenzelfde boek maar in verschillende talen dan ook nog eens gelijktijdig te gast waren, leidde dat vaak tot boeiende gesprekken over gezamenlijke vertaalproblemen. Dat wij een infrastructuur aanbieden om die ontmoetingen te faciliteren, beschouw ik als een hoogtepunt van onze werking.

Karen Thys ondersteunt team internationaal bij de promotie in het buitenland en coördineerde het Vertalershuis tot april 2025.

Programma na Leipzig

Na afloop van de beurs bleef Duitsland vragen naar meer literatuur uit Nederland en Vlaanderen. Organisatoren konden tot de zomer gebruikmaken van onze uitgebreide travel grant, waarbij we uitzonderlijk ook hotelovernachtingen dekten voor de uitgenodigde auteurs. Deze auteurs gingen nog naar Duitsland of een Duitstalig buurland in de lente, de zomer en het najaar van 2024:

Auteur	Evenement	Land
Wauter Mannaert	Yippie! Kids Comic Festival	Duitsland
Gaea Schoeters	Buchpräsentation Gaea Schoeters 'Trophäe'	Oostenrijk
Angelo Tijssens	Book premiere: Angelo Tijssen's 'An Rändern'	Duitsland
Amarylis De Gryse, Ruth Löbner	Autorenlesung Buchhandlung Schmetz am Dom	Duitsland
Amarylis De Gryse	New literature from Flanders and the Netherlands	Duitsland
Lize Spit	Lize Spit präsentiert ihren Roman 'Der ehrliche Finder'	Duitsland
Lize Spit, Gaea Schoeters	Lange Nacht der Niederländischen und Flämischen Literatur	Duitsland
Lies Van Gasse	TRIMARAN at the Leipziger Buchmesse	Duitsland
Chika Unigwe	24. internationales literaturfestival berlin	Duitsland

Amarylis De Gryse	Alles ausser flach: neue Literatur aus Flandern und den Niederlanden mit Amarylis De Gryse und Fien Veldman	Duitsland
Gaea Schoeters	Leestour en boekvoorstellingen 'Trophäe'	Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland
Lisa Mensing	Lisa Mensing: Autorenlesung mit Gaea Schoeters: 'Trophäe'	Oostenrijk
Amarylis de Gryse, Lize Spit, Ruth Löbner	Literarischer Sommer	Duitsland
Gaea Schoeters, Lisa Mensing	Literatur:Literatur!	Duitsland
Pieter Gaudesaboos	24. Europäische Kinder- und Jugendbuchmesse Saarbrücken	Duitsland

Bijzondere dank aan Margot Dijkgraaf, Bettina Baltschev, het hele team van de Leipziger Buchmesse, Mireille Berman, Jan Steinz, het Nederlands Letterenfonds, de Diplomatieke Vertegenwoordiging van Vlaanderen in Berlijn, Visit Flanders, Artefakt Kulturkonzepte, Babini Geysen, studio de Ronners, deBuren, Carla Beeckmans, Jelle Van Meerbergen (Stereo Sonic), Bert Van Dijk, en de Nederlandse ambassade in Berlijn voor de prettige samenwerking.

Foto's © Johanna Baschke, Aad Hoogendoorn, Corinna Mehl en Gert Mothes.

“

Leipzig is een geweldige beurs, omdat het een publieksbeurs is waar alles om auteurs draait.

Gaea Schoeters

Van de aftrap in Amsterdam tot aan het laatste feestje in Leipzig: **Gaea Schoeters** was er overal bij. Als auteur van 'Trofee' (door Lisa Mensing in het Duits vertaald als 'Trophäe') en als vertegenwoordiger van het collectief Fixdit kreeg ze een ereplaats in het programma van het gastland-schap in Leipzig. Voor ons hield ze een dagboek bij, waarvan we hieronder een fragment delen.

Wie leest er nog? vraagt een poster in het station van Leipzig bij aankomst. Veel mensen, blijkbaar, want de Buchmesse trekt op vier dagen 283.000 bezoekers. Onmogelijk daarbij het gastlandschap over het hoofd te zien: de opvallende huisstijl duikt overal in het straatbeeld op. Naast de lezingen in het kader van het gastlandschap heeft mijn uitgever

Zsolnay mijn programma goed gevuld: ik ben van 's ochtends vroeg tot middernacht in de weer. Van de officiële opening van de gastlandstand ren ik naar de grote Bühne van ARD.

Drie interviews later rep ik me terug naar de gastlandstand, waar Bundespräsident Frank-Walter Steinmeier langskomt. Als ik hem 'Trophäe' in de handen druk, verwijst hij naar het Duitse koloniale verleden in Namibië. "Niet eenvoudig." "Daarvoor dient literatuur: om na te denken over zaken die te complex zijn voor oneliners." Nadien is het tijd voor 'Kopje Koffie' met Lisa Mensing, dan is het happy (netwerk)hour bij Zsolnay. Maar veel tijd om te blijven hangen is er niet, want ik moet naar de Schaubühne voor een dubbelinterview met Connie Palmen — een eer & een uitdaging.

Intussen speelt in het Gewandhaus 'They have waited long enough', een drieluik van Annelies Van Parys, Aftab Darvishi en Calliope Tsoupaki waarvoor ik de libretti schreef. Ikzelf zit alweer in de geïmproviseerde Nachtradio-studio van Matthijs de Ridder en Anna Eble, om samen met Lisa 'Hohler Hafen' voor te stellen. De dag erna breng ik het live, met sopraan Johanna Zimmer, tijdens het poëzieprogramma 'Befallene Stadt' (na het te hebben toegelicht in een leesatelier). Opnieuw valt me op hoe geconcentreerd het publiek luistert, anderhalf uur lang, naar behoorlijk complexe poëzie van Duitse en Nederlandse collega-dichters. En hoe vol de zaal zit, zoals bij alle optredens hier.

Leipzig is een geweldige beurs, omdat het een publieksbeurs is waar alles om auteurs draait: de lezingen, optredens en interviews vormen niet alleen het hart van de *Messe*, maar gaan door in de hele stad, waardoor de literatuur ver buiten de beurshallen resoneert.

Drie dagen lang draait de mallemolen door. Het ontbijt met de sympathieke journaliste van 'Eselsohr', een tijdschrift over kinder- en jeugdliteratuur, loop ik door een dubbele boeking mis, maar als ik haar toevallig tegen het lijf loop op de beurs, belooft ze me mijn kinderboek '(N)lets' (dat ik met Gerda Dendooven maakte) mee te nemen naar de beurs in Bologna, "want dat moet absoluut een Duitse uitgever vinden." De slotavond in de Schaubühne is één groot feest vol Vlaamse en Nederlandse auteurs.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Andy Huysmans

VERKOOPSUCCES IN DUITSLAND

Het effect van een succesvolle vertaalde titel in het buitenland werd in 2024 heel duidelijk in Frankfurt, waar ik met Duitse uitgevers praatte over nieuwe prozatitels. Eerder dat jaar had Gaea Schoeters in Duitsland enorm gescoord met de vertaling van 'Trofee' (uitgegeven bij Zsolnay en vertaald door Lisa Mensing) en dat grote verkoopsucces was ook andere Duitse uitgevers niet ontgaan. Plots hadden ze het er allemaal over hoe ze getwijfeld hadden over de titel, maar er toch niet voor waren gegaan, met nog wat spijt in hun stem. En als ik vroeg waar ze naar op zoek waren, klonk het bij iedereen: "een boek zoals 'Trofee'!" Heel fijn om mee te maken dat een Vlaams boek in vertaling zo over de tongen gaat. En het opent ook de deur naar interesse in andere Vlaamse titels. Zo hebben maar liefst vijf Duitse uitgeverijen een bod uitgebracht op 'Wolf' van Lara Taveirne, onder meer door de positieve geluiden over dat boek van Gaea Schoeters en Lisa Mensing.

Marieke Roels is beleidsmedewerker proza en promoot proza in het buitenland.

VERENIGD KONINKRIJK EN IERLAND

€ 77.613,37

Flip through Flanders

In april 2023 ging Flip through Flanders van start met een feestelijke lancering op de London Book Fair. De driejarige campagne maakt Vlaamse literatuur zichtbaar(der) in het Verenigd Koninkrijk en Ierland. We werken daarvoor samen met Martin Colthorpe en Rachel Toogood van het agentschap Modern Culture. Zij hebben veel kennis van het Britse literaire landschap én een groot netwerk bij literaire en andere culturele festivals. Voor Flip through Flanders treden illustratoren en auteurs niet alleen op Britse en Ierse podia op: we organiseren ook vertaalworkshops, residenties en lezingen van theaterstukken.

Met dank aan Modern Culture klokten we in 2024 af op maar liefst 28 publieksevenementen met 17 verschillende auteurs en vertalers op 12 literaire festivals en in 10 boekhandels en bibliotheken. Daarbovenop organiseerden we drie online vertaalworkshops in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds, een online vertaalworkshop van een week in samenwerking met het British Centre for Literary Translation, een auteursresidentie en een kortverhaal van Judith Vanistendael dat speciaal voor het online platform Fictionable werd gemaakt.

De evenementen vonden plaats op grote literaire festivals als Hay Festival, Cheltenham Literature Festival, Edinburgh

International Book Festival en International Literature Festival Dublin, maar ook op minder grote festivals als Leeds Lit Fest, West Cork Literary Festival, Lakes International Comic Art Festival en Voila! Theatre Festival (hieronder meer daarover).

Dit is het volledige overzicht:

Mattias De Leeuw & Bette Westera	Big DoG Children's Book Festival
David Van Reybrouck	Hay Festival
Tom Schamp	International Literature Festival Dublin
David Van Reybrouck	International Literature Festival Dublin
Sulaiman Addonia	Bookhaus Bristol
Sulaiman Addonia	Voce Books Birmingham
Sulaiman Addonia	Juno Books Sheffield
Sulaiman Addonia	Leeds Lit Fest
Sulaiman Addonia	Brighton Book Festival
Sulaiman Addonia	Waterstones Trafalgar Square
Annemarie Estor	Flanders Poetry Celebration
Ruth Lasters	Flanders Poetry Celebration
Peter Verhelst	Flanders Poetry Celebration
Fleur Pierets	West Cork Literary Festival
Sulaiman Addonia	West Cork Literary Festival
Jean-Claude van Rijckeghem	West Cork Literary Festival
David Van Reybrouck	Edinburgh International Book Festival
Leo Timmers	Edinburgh International Book Festival
David Colmer	Edinburgh International Book Festival

Tom Schamp	Edinburgh International Book Festival
Pieter De Poortere	Lakes International Comic Art Festival
Leo Timmers	Wigtown Book Festival
David Van Reybrouck	Cheltenham Literature Festival
Leo Timmers	Cheltenham Literature Festival
David Colmer	Cheltenham Literature Festival
David Van Reybrouck	British Library
David Colmer	British Library
Leo Timmers	Chocolit Londen
Leo Timmers	Battersea Bookshop Londen
Leo Timmers	Pickled Pepper Books Londen
Leo Timmers	West End Lane Bookshop Londen
Sulaiman Addonia	London Library
Anna Carlier	Voila! Theatre Festival
David McKay	Voila! Theatre Festival
Annelies Verbeke	Voila! Theatre Festival
Liz Waters	Voila! Theatre Festival

Voor 2025 belooft het aantal activiteiten gelijkaardig te zijn of zelfs hoger te liggen. Samenwerkingen met het British Centre for Literary Translation, het National Centre for Writing, New Writing North en de universiteit van Sheffield staan in de steigers.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

PARELTJES UIT DE NEDERLANDSTALIGE LITERATUUR

Ik lees al (of nog maar) 22 jaar. De jaren daarvoor luisterde ik naar mijn mama die de sprookjes van Grimm of de avonturen van Tiny voorlas. Met de woorden 'maan', 'roos', 'vis' zette ik mijn eerste stappen als lezer. Onderweg kwam ik boeken tegen om nooit te vergeten. Bijvoorbeeld 'Griekse mythen' van Imme Dros of de Harry Potter-reeks die ik eerst in het Nederlands las, maar waarvan ik gaandeweg de boeken ook in het Engels kocht omdat het te spannend was om te wachten op de Nederlandse vertaling. Daarop volgde een decennium waarin ik bijna uitsluitend in het Engels las. Amerikaanse literatuur was mijn lievelingsvak en introduceerde me tot de werelden van Colson Whitehead, Octavia Butler en Viet Thanh Nguyen. Ik lees nog steeds graag in het Engels, maar ben Literatuur Vlaanderen dankbaar om me opnieuw warm te maken voor Nederlandstalige literatuur. De afgelopen jaren hebben me eraan herinnerd hoeveel mooie, ontroerende en verrassende parels ons letterenveld voortbrengt. 'Het lied van ooievaar en dromedaris' van Anjet Daanje bijvoorbeeld, dat ik ook nooit zal vergeten.

Adinda Aryanto ondersteunt team Vlaanderen voor auteurslezingen, bijzondere literaire publicaties, literaire tijdschriften, literaire uitwisselingen en poëzie.

Anne Thompson Melo ontving in 2024 de Pereine Stevns Vertaalprijs. Anne kwam weer in aanraking met vertalen uit het Nederlands via een reeks vertaalworkshops die sinds 2019 door New Dutch Writing en Flip through Flanders worden georga-

niseerd om Nederlandse literatuur in vertaling in het Verenigd Koninkrijk en Ierland te promoten en startende vertalers te ondersteunen. Annes ervaring laat zien hoe groot de impact van die workshops kan zijn.

“ Ik hoorde voor het eerst over de vertaalworkshops op sociale media tijdens de lockdown in 2020. Ik heb meer dan twintig jaar geleden Nederlands en Duits gestudeerd aan de universiteit, ben gepromoveerd op kinderliteratuur en ben in het vertalen gerold nadat ik een tijdelijke baan kreeg aangeboden als vertaler van een technische handleiding. In de loop der jaren ben ik geleidelijk aan meer creatief werk gaan doen en ik ben altijd geïnteresseerd geweest in literair vertalen, maar tot de lockdown, toen alles online ging, waren de kosten om workshops te volgen te hoog. Ik heb vooral uit het Duits vertaald, maar wilde altijd al terug naar het Nederlands. De workshops boden de ideale manier om dat te doen.”

Hanna Wheeler nam in 2023 deel aan vier verschillende vertaalworkshops: twee over non-fictie, eentje rond kinder- en jeugdliteratuur en eentje over graphic novels. In 2024 nam ze deel aan een vertaalworkshop van het zomerprogramma

van het British Centre for Literary Translation (BCLT) aan de universiteit van East Anglia in Norwich.

“ Elke workshop was een kleine openbaring. Ze gaven me de kans om mijn vaardigheden voorzichtig uit te testen en telkens even van een ander genre te proeven. Ze hebben me alleen maar meer enthousiasme gegeven voor dit vak. En ik blijf hongerig naar meer! Zonder de workshops zou ik misschien nooit geweten hebben dat de Summer School van het BCLT bestaat – een prachtige opleidingsweek voor vertalers waaraan ik deze zomer, met steun van Literatuur Vlaanderen, mocht deelnemen. En zonder mijn ervaringen tijdens de workshops en de aanmoediging van de begeleiders zou ik het wellicht niet aangedurfd hebben om een accreditatieprocedure bij Literatuur Vlaanderen in gang te zetten. Mijn zelfvertrouwen en het vertrouwen in mijn instincten als vertaler zijn absoluut sterker geworden door mijn deelname aan de workshops.”

FRANKRIJK

€ 3.337,38

BDFIL Lausanne

De achttiende editie van het Franstalig Zwitserse Festival de la Bande Dessinée International Lausanne vond plaats van 19 tot 28 april en zette onder meer België in de kijker. De Vlaamse delegatie bestond uit stripauteurs Sabien Clement, Brecht Evens, Wauter Mannaert, Stedho, Judith Vanistendael, Wide Vercnocke en Mieke Versyp. Zij namen deel aan panelgesprekken, *duels graphiques* en interviews. Stripcentrum Brussel verzorgde een tentoonstelling die een twintigtal hedendaagse makers en hun werk uitlichtte, onder wie de deelnemende auteurs.

Salon du Livre et de la Presse Jeunesse Montreuil

Het SLPJ is de jaarlijkse hoogmis voor kinder- en jeugdliteratuur in Frankrijk. Van 27 november tot 2 december vierde de beurs zijn veertigste verjaardag, met als thema 'dromen'. Jeugdauteur Marleen Nelen reisde af naar Parijs om het jonge publiek te vertellen over haar boek 'Alles wat licht is' en ontmoette zo haar Franstalig Zwitserse uitgeverij.

ZWEDEN

€ 22.026,98

Gastland Gothenburg Book Fair

Vlaanderen en Nederland worden gastland op de boekenbeurs van Göteborg in 2027. Met jaarlijks meer dan 80.000 bezoekers en deelnemers uit veertig landen is de Zweedse boekenbeurs het grootste culturele evenement in de Noordse landen. De overeenkomst werd op 22 maart 2024 op de Leipziger Buchmesse ondertekend door Paul Hermans, Romkje de Bildt (directeur Nederlands Letterenfonds) en Frida Edman (directeur Gothenburg Book Fair). Het partnerschap wil de rijke banden tussen Vlaanderen, Nederland en Zweden viëren, duurzame samenwerking bevorderen en de zichtbaarheid van literatuur uit Vlaanderen en Nederland in Zweden vergroten, en vice versa. De ambitie is dat de thematische focus en de literaire uitwisseling zullen leiden tot meer vertalingen, waardoor een belangrijke culturele uitwisseling tussen Zweden, Vlaanderen en Nederland wordt bevorderd.

Vrijhaven voor literatuur

Meteen na de ondertekening van de overeenkomst gingen we van start met de eerste voorbereidingen voor het gastlandschap. Aan studio de Ronners werd gevraagd om een identiteit voor het Zweedse gastlandschap te ontwerpen, visueel in de lijn met de succesvolle 'Alles ausser flach'-campagne van de Leipziger Buchmesse.

We spelen in de campagne met het idee van een vrijhaven voor literatuur.

Across the North Sea, from Antwerp to Rotterdam to Gothenburg, ports have always been gateways to the world. Our harbours have connected people and ideas for centuries. Today, they continue to stimulate exchange, not only for goods, but also for stories.

Flanders and the Netherlands invite you to explore the free port of Dutch-language literature. Here, words welcome voices from around the world and offer a safe haven for new ideas and stories that cross borders and touch the depths of our human experience. Come and anchor your imagination in the deep, dynamic world of Dutch and Flemish literature.

Harbours of Literature

Flemish & Dutch
Literature in Sweden

Guest of Honour
Gothenburg Book Fair 2027

Prospectie in Göteborg

Collega's Paul en Joris reisden eind september 2024 naar de Zweedse beurs voor een eerste kennismaking. Ze verdiepten zich in de Zweedse boekenmarkt tijdens een inleidende sessie, kregen een rondleiding op de beurs en bespraken er de mogelijkheden om onze auteurs de komende jaren in de kijker te zetten. Bij Zweedse uitgevers werden ook auteurs en titels gepitcht. Ze ontmoetten er verder de vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering in de Noordse landen en haalden de banden aan met onze Zweedse zusterorganisatie, het Swedish Arts Council.

Zweedse delegatie in Vlaanderen

In november 2024 kwam een delegatie van de Gothenburg Book Fair naar Vlaanderen om zich voor te bereiden op het gastlandschap. Directeur Frida Edman, programma-leider Oskar Ekström en redacteur Johan Kollén trokken op literaire ontdekkingsstocht in Antwerpen en Brussel. Ze ontmoetten auteurs en illustratoren uit allerlei genres: Gaea Schoeters, Lize Spit, Judith Vanistendael, Ingrid Godon, Bart Moeyaert, Freek Mariën, Charlotte Van den Broeck en Carll Cneut. Tijdens hun verblijf kregen ze meer informatie over Vlaanderen, over onze literatuur en onze boekenmarkt. We bezochten verschillende bibliotheken en boekhandels, pikten de Ensor-tentoonstelling in het KMSKA mee en woonden de opening van het Grafixx-festival bij.

AUTEUR AAN HET WOORD

© Bob Van Mol

Fleur Pierets reisde in september 2024 naar Göteborg om er op de boekenbeurs deel te nemen aan twee seminars. Ze sprak over de kracht van verhalen en nam deel aan een debat over hoe literatuur ons kan helpen om de macht over onze identiteit, onze emoties, ons lichaam en onze seksualiteit terug te winnen.

“ Tijdens mijn eerste optreden, op de stand van EUNIC (European Union National Institutes for Culture) en op uitnodiging van de vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering in de Noordse landen, praatte ik over de kracht van verhalen. Ik ben ervan overtuigd dat wanneer je de geschiedenis en de maatschappij wilt begrijpen, je moet kijken naar wat de vertellers, de kunstenaars, de schrijvers hebben gedaan. Zij zijn de dromers, de zieners, de seismografen van de tijd. Ze geven niet noodzakelijk de juiste antwoorden, maar stellen wel de juiste vragen. En volgens mij ligt daar de insteek naar een inclusievere wereld: wat als we niet het probleem de grootste plaats geven, maar fantaseren over een nieuwe werkelijkheid? Wat als we het anders doen? Wat als?

Verhalen vertellen om verandering teweeg te brengen, om zoveel mogelijk mensen aan tafel te krijgen. Althans, dat is mijn missie. Want als we allemaal elkaars verhalen hebben gelezen en gehoord, dan hebben we overzicht. Dan begrijpen we elkaar en kunnen we er samen voor zorgen dat 'de ander' geen rechten wordt ontnomen. Dat we inclusiever

zijn en dat ook vrouwen, mensen van kleur en queer personen deel uitmaken van het gesprek.

Het tweede seminarie waarin ik deelnam, was 'Transcending Heteronormativity through Literature'. De zaal zat vol en ik deelde het podium met geweldige schrijvers als Tomasz Jedrowski ('Zwemmen in het donker'), Robin Corminboef ('Un été à M') en Melania G. Mazzucco ('Vita'). Lou Mattei, oprichter van PAGE 28, de enige LGBTQ+ boekhandel in Zweden, praatte het gesprek aan elkaar en wilde het hebben over het vermogen van taal en schrift om lichaam en ziel te bevrijden. Een onderwerp waar ik me in kan vinden, want zo voelt het soms om als queer persoon te leven: als een verzameling van dromen, verdriet, verlangens die niet noodzakelijk passen in de norm, maar waar we het toch mee moeten doen. Schrijven helpt. Het is een manier om de wereld te begrijpen, als handleiding, want er zit veel kracht in kwetsbaarheid. Het publiek knikt unaniem als Tomasz spreekt over een queer familie. Over onze gave om elkaars verhalen in één blik te kunnen begrijpen, ook al hebben we elkaar nog nooit ontmoet.

Ik had de eer om het slotwoord uit te spreken en zei dat we in een verwarrende tijd leven. In een overgangstijd. Maar dat de samenleving waarvoor ik vecht alvast hier is. Die mag nog niet zijn ingeburgerd, en die mag nog veel weerstand krijgen, maar die is ontegensprekelijk hier. En ik hoop dat er later op deze tijd zal worden teruggekeken worden als een stuip-trekking van een oude wereld naar een nieuwe. Een wereld voor iedereen, niet alleen voor enkelen.

THEATERPROMOTIE

€ 13.375,52

Ivre de Mots

Literatuur Vlaanderen werkt samen met het Fonds Podiumkunsten en Kunstenpunt om Nederlandstalige theaterteksten zichtbaar(der) te maken in Frankrijk. We gingen daarvoor een partnerschap aan met de Franse organisatie Maison Antoine Vitez en leggen samen met hen een corpus aan van theaterteksten uit Nederland en Vlaanderen in Franse vertaling die we onder de aandacht willen brengen van het Franse theaterveld. 2024 was het laatste jaar waarin dit project plaatsvond.

Begin 2024 organiseerden we een bijeenkomst met verschillende auteurs uit Frankrijk, Vlaanderen en Nederland tijdens het Krokusfestival in Hasselt. Ze gingen met elkaar in gesprek en konden ervaringen uitwisselen over schrijven voor een jong publiek. Uit Vlaanderen waren Pieter Delfosse en Dalilla Hermans aanwezig.

Ook werd het corpus van vertalingen voor dit project verder uitgebreid en werden alle vertalingen afgerond. In samenwerking met Maison Antoine Vitez troffen we alle voorbereidingen om een catalogus en rapport te publiceren over het project en de bijbehorende vertalingen. Die publicaties zullen verschijnen in 2025.

Shakespeare is Dead

In 2024 organiseerde het nieuwstedelijk de tweede editie van Shakespeare is Dead, het internationale festival in het Nederlandse taalgebied dat focust op toneelschrijfkunst. Shakespeare is Dead zet hedendaagse Nederlandstalige toneelauteurs in de schijnwerpers, zowel bij het Nederlandstalige als bij het internationale publiek. Bovendien is het een ontmoetingsplaats voor toneelauteurs uit andere talen en culturen.

Samen met het Fonds Podiumkunsten, Kunstenpunt en Literatuur Vlaanderen zette het nieuwstedelijk ook een internationaal bezoekersprogramma op. We nodigden internationale professionele bezoekers uit verschillende Europese landen uit in Leuven en stelden een programma op maat samen met geënceneerde lezingen van nieuwe Vlaamse en Nederlandse theaterteksten. De bezoekers konden ook deelnemen aan paneldiscussies en voorstellingen bijwonen. Ze maakten op die manier kennis met onder andere teksten van Said Reza Adib, Thomas Bellinck, Rebekka de Wit & Anouk Nuyens, Mokhallad Rasem, Tine Van Aerschot, Femke Van der Steen en Annelies Verbeke.

Fragmenten van de geselecteerde teksten werden naar het Duits, Engels en Frans vertaald. We ontvingen deze gasten in Leuven:

- Wolfgang Barth, Eurodram (Duitsland)
- David Colmer, vertaler (Nederland)
- Camila França, Foreign Affairs (Verenigd Koninkrijk)
- Trine Garrett, Foreign Affairs (Verenigd Koninkrijk)

- Jonathan Meth, *The Fence* (Verenigd Koninkrijk)
- Jussi Suvanto, *Drama Corner* (Finland)
- Alexander Wewerka, *Wewerka Verlag* (Duitsland)
- Christoph Zabel, *Verlag Der Autoren* (Duitsland)

Voila! Theatre Festival

Voor het project Flip through Flanders meldden we ons aan om deel te nemen aan het Voila! Theatre Festival in Londen in november 2024. Voila! is een festival dat bijna drie weken duurt en dat voornamelijk internationaal theater programmeert in verschillende theaters in Londen. We organiseerden een avond in Barons Court Theatre met een double bill van twee geënceneerde lezingen, waarvoor we professionele contacten uitnodigden. Deze twee teksten kwamen aan bod:

- ‘Hertenleer’ van Anna Carlier, vertaald als ‘Hide’ door David McKay;
- ‘Wunderbaum speelt live (online gaat het mis)’ van Annelies Verbeke, vertaald als ‘Gen X Has Left the Chat’ door Liz Waters.

De lezingen vonden plaats in het bijzijn van de betrokken auteurs en vertalers. Tussen beide lezingen in werden de gasten, auteurs en vertalers uitgenodigd op een netwerk-receptie aangeboden door Flanders House in Londen.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Andy Huysmans

EEN LEVEN SCHRIJVEN

De uitreiking van de Prijs der Nederlandse Letteren aan dichter, vertaler en dagboekschrijver Leonard Nolens in 2012 is voor mij een van de hoogtepunten van de afgelopen 25 jaar literatuur in Vlaanderen. Het was een terechte bekroning van een auteur die zijn leven in dienst van de literatuur heeft gesteld. Een ander hoogtepunt voor mij is de publicatie van het monumentale werk van de onlangs overleden dichter, prozaïst, essayist en jazzcriticus Willy Roggeman (1934-2023). Hij debuteerde op voorspraak van Louis Paul Boon in het tijdschrift *Tijd en Mens*, en zou van dan werken aan een oeuvre dat, geworteld in het modernisme en het experiment, een gesloten en afgerond geheel werd. De publicatie van ‘De gedichten 1953-2002’ (Meulenhoff/Manteau, 2004) en ‘De gedichten 2003-2019’ (Het balanseer, 2021) zal een gebeurtenis van formaat blijken voor de verdere ontwikkeling van de poëzie in Vlaanderen. Die twee auteurs, die van literatuur de inzet van hun leven hebben gemaakt, blijven inspireren en zijn voorbeelden die navolging verdienen.

Patrick Peeters is beleidsmedewerker poëzie en non-fictie en hij promoot beide genres ook in het buitenland.

Auteur
Annelies Verbeke

“ Ik ben blij dat mijn theatertekst ‘Wunderbaum speelt live (online gaat het mis)’ op het Voila! Festival kon staan in november 2024, hetzelfde jaar dat het origineel speelde in Nederland en Vlaanderen. Ik zat een halve dag samen met de acteurs en de regisseur, voor een van de laatste repetities, waarbij ik nog antwoorden kon geven op onduidelijkheden. Fijn om te zien hoe elke acteur een eigen invulling geeft aan een rol, anders dan het origineel. Het was ook anders dan wat ik gewoon ben om een regisseur te zien meedenken en overschouwen, zij deed dat heel goed. De uiteindelijke gedramatiseerde tekstlezing vond plaats in een heel klein theater, wat voor een stuk met elf acteurs niet ideaal is, maar ze vonden een manier. De snelheid waarmee het stuk dient te worden gespeeld ontbrak wat, maar daarvoor zou ook een veel langere repetitieperiode nodig zijn. Enkele acteurs sprongen eruit voor mij, misschien nog het meest de acteur die de rol van de leraar voor zijn rekening nam en het eindstuk met krachtige breekbaarheid bracht. De Engelse vertaling van de tekst werd inmiddels door de Duitse uitgever Drei Masken Verlag gelezen.”

Vertaler
Liz Waters

“ Ik vond het spannend om te zien hoe de acteurs de tekst tot leven brachten. Het was heel anders dan ik in mijn hoofd had tijdens het vertalen, maar geen moment had ik het idee dat er iets ontbrak. De manier waarop de jonge mensen omgingen met de oudere generatie vond ik volkomen overtuigend. Het had inderdaad wat sneller gekund, maar dat heb je misschien altijd met een geënceneerde lezing, zeker met elf acteurs in een piepkleine ruimte! De acteur die Edwin speelde, vond ik bijzonder goed, en de botsingen tussen Edwin en Robert waren erg grappig. Tegen het einde, toen de leraar aan het woord was, vielen de toeschouwers helemaal stil.”

Heidelberger Stückemarkt

De Heidelberger Stückemarkt is een van de grootste theatertekstfestivals in Duitsland. Het tiendaagse festival presenteert nieuw Duitstalig werk, maar nodigt ook altijd een gastland uit om theaterteksten in vertaling te presenteren. Dit jaar was Georgië aan de beurt. Yannick, beleidsmedewerker theater, reisde af naar Heidelberg om te netwerken en inspiratie op te doen. Hij had er afspraken met theateruitgevers en -agenten en bereidde er samen met een dramaturg van Theater Aachen de eerste stappen voor een minifestival rond theatertekst uit Vlaanderen voor dat plaatsvindt in 2025.

Communicatie

Behalve deze evenementen, zetten we in 2024 ook in op meer en efficiëntere communicatie naar onze internationale contacten voor theaterteksten. We publiceerden nieuwe webpagina's over een negental teksten en stuurden een promotionele mailing uit naar het netwerk dat we de afgelopen jaren opbouwden via projecten en samenwerkingen. We investeerden ook in fragmentvertalingen en stuurden die naar mogelijke geïnteresseerden.

POEZIEPROMOTIE

€ 10.279,30

Lyrikline.org

Lyrikline.org is een website van het Haus für Poesie die dichters uit Vlaanderen aan een Duitstalig publiek voorstelt met Duitse vertalingen van hun gedichten. Sinds kort staan er ook vertalingen in andere talen op, en richt de site zich dus ook op een breder internationaal publiek. Bijzonder is dat je dichters in hun moedertaal gedichten kunt horen voorlezen. De jaarlijkse meeting van de redacteurs vindt normaal plaats tijdens het Poesiefestival Berlin, maar wegens financiële beperkingen werd de ontmoeting ook dit jaar afgelast. In 2024 werd verder de publicatie van nieuwe vertalingen van gedichten van Paul Demets voorbereid.

Poetry International Archive

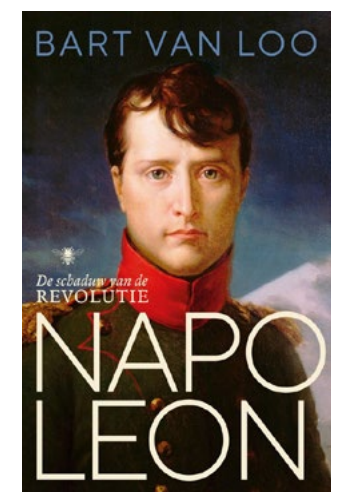
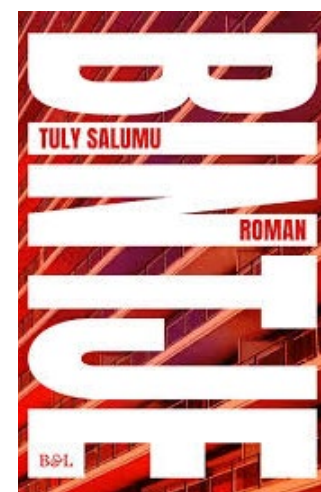
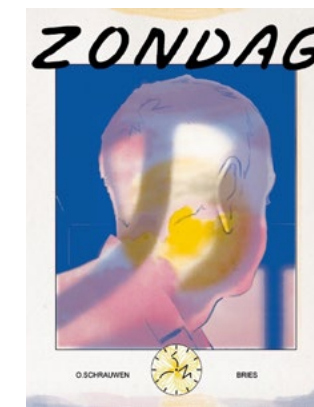
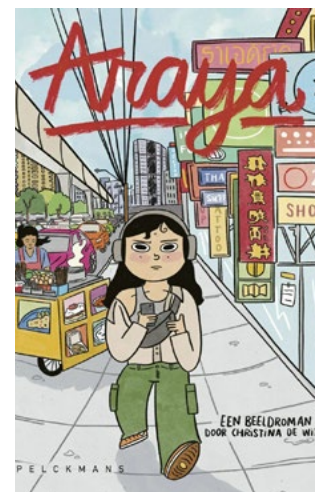
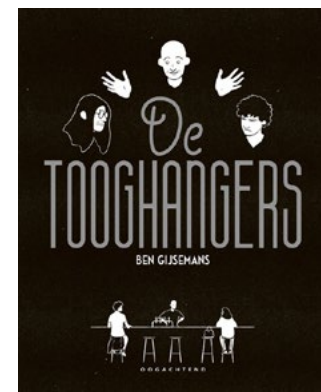
Poetry International Archive is een website van Poetry International die dichters uit Vlaanderen met Engelse vertalingen aan een internationaal publiek voorstelt. Poetry International ondergaat een grondige herstructurering, en zal wegens besparingen het Poetry International Archive niet langer updaten. Literatuur Vlaanderen heeft gesprekken gevoerd met de organisatie over de rol die we kunnen spelen tijdens het Poetry International Festival.

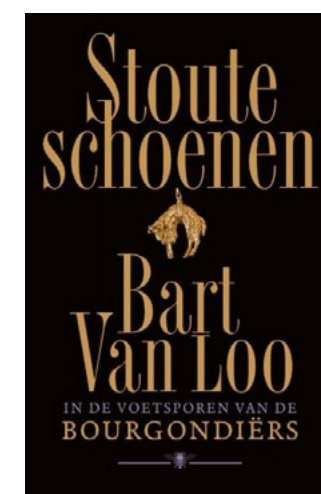
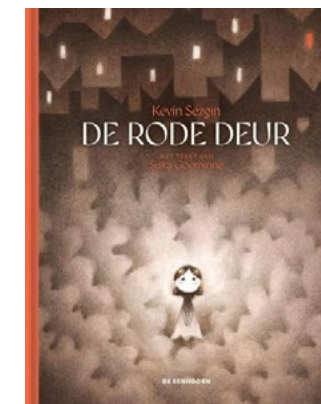
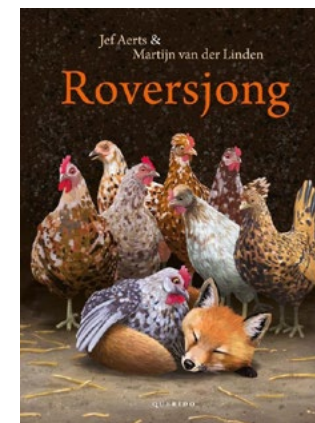
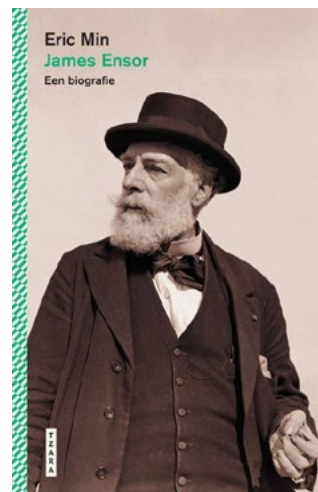
Trimaran

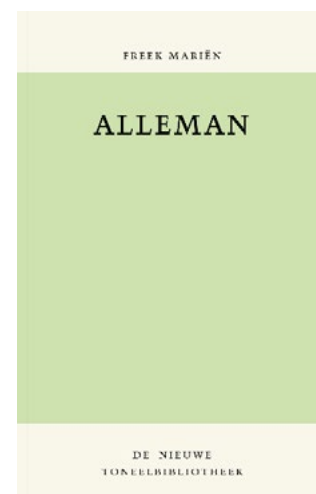
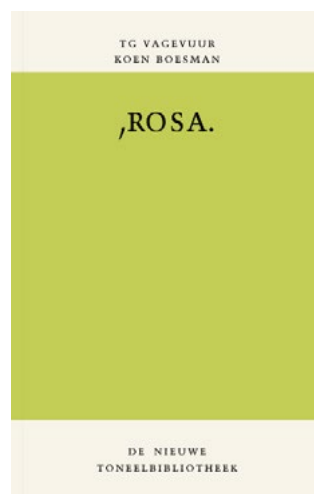
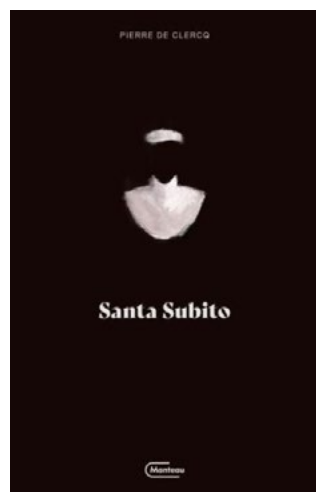
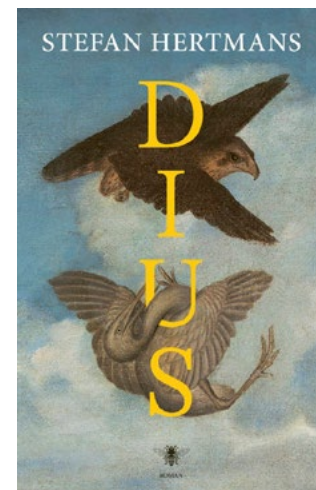
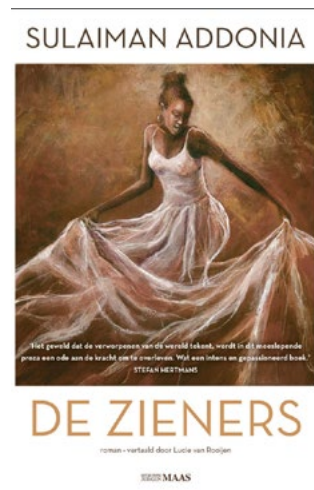
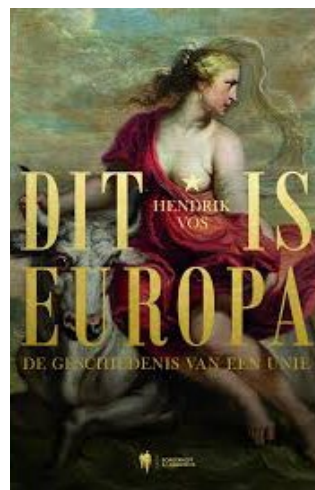
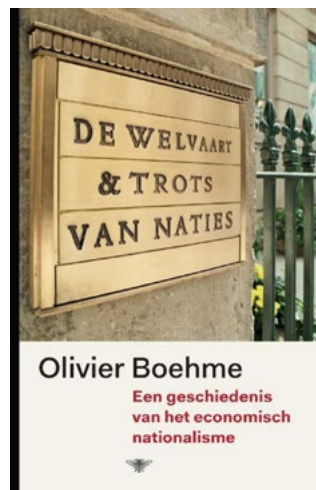
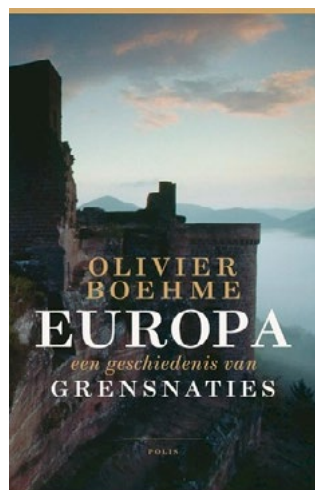
Trimaran is een duurzaam uitwisselingsproject tussen dichters uit Duitsland, Nederland en Vlaanderen die duo's vormen en een samenwerkingsproces aangaan. De resultaten van die samenwerking worden gepubliceerd in een magazine, Trimaran, dat in een manteldeel ook aandacht besteedt aan trends in elkaars poëtisch systeem. Trimaran #5, dat verscheen ter gelegenheid van de Leipziger Buchmesse 2024, plaatste twee dichters centraal die ook illustratoren zijn: Lies Van Gasse en Simone Scharbert. Het vijfde nummer is ook het laatste nummer dat verschijnt. Het magazine blijkt erg arbeidsintensief en kent een hoge productiekost. Overleg over de toekomst van het project en welke vorm die moet aannemen, is gestart.

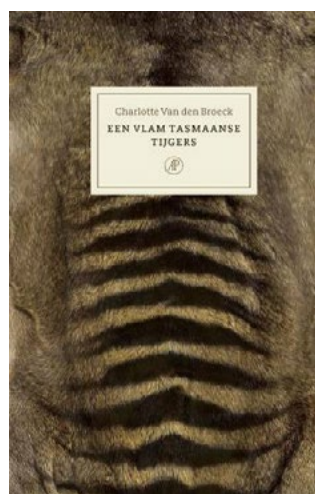
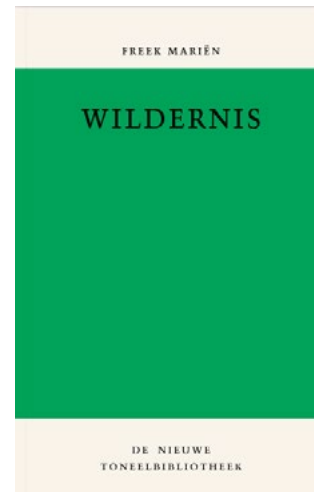
NIEUWE BOEKENFICHES OP FLANDERSLITERATURE.BE

Dit zijn de covers van de boeken die in 2024 werden
toegevoegd op de website van Flanders Literature.
Je ontdekt meer over de titels op de website.

Samen met sterke partners denkt Literatuur Vlaanderen voortdurend na over wat het boekenvak nodig heeft en hoe daaraan kan worden gewerkt. In dit hoofdstuk lees je meer over belangrijke partners van Literatuur Vlaanderen en over de netwerken waarvan ze deel uitmaakt. Zo kom je meer te weten over de Prijs der Nederlandse Letteren, die op 1 oktober 2024 werd uitgereikt aan Tom Lanoye.

© Bas Bogaerts

Altijd

welkom

Netwerken

BOEKENOVERLEG

BoekenOverleg: € 599,19

Staat van het Boek: € 7.393,88

Literatuur Vlaanderen coördineert het BoekenOverleg: dé gesprekspartner van de politieke wereld voor thema's die met boeken en literatuur te maken hebben. Het platform behartigt de gezamenlijke belangen van de boeken- en letterensector, met respect voor de diversiteit en de autonomie van alle spelers die in het BoekenOverleg vertegenwoordigd zijn. Dankzij die unieke samenwerking heeft de sector al veel kunnen realiseren.

Het BoekenOverleg bestaat uit een kerngroep met acht leden en een Forumoverleg waarbij de acht leden aangevuld worden met elf andere leden uit de literaire sector. In 2024 vergaderde het platform zeven keer met Willem Bongers-Dek als voorzitter. Twee vergaderingen vonden plaats met het Forumoverleg.

Op donderdag 25 april 2024 organiseerde het BoekenOverleg voor de negende keer de Staat van het Boek in het Vlaams Parlement. Centraal stond

het Memorandum met de prioriteiten voor de nieuwe beleidsperiode. Heel wat collega's uit het boekenvak en politici – Karin Brouwers (cd&v), Meyrem Almaci (Groen), Marius Meremans (N-VA), Stephanie D'Hose (Open Vld), Jan Busselen (PVDA), Chris Janssens (Vlaams Belang) en Katia Segers (Vooruit) – waren aanwezig om te tonen dat boeken, letteren en leesbevordering hun nauw aan het hart liggen. Tijdens de Staat van het Boek presenteerde het BoekenOverleg de beleidsprioriteiten voor de komende legislatuur en vroeg het aan de overheden om substantieel en structureel te investeren in de letteren. In primeur deelde het BoekenOverleg ook het onderzoek naar de slagkracht van bibliotheken in Vlaanderen.

Daarnaast kwamen deze thema's aan bod tijdens het BoekenOverleg van 2024:

- opvolging van acties uit het relanceplan dat in 2020 gelanceerd werd, met onder andere:
 - de continuering van de eerste projecten van de campagne Vrienden voor het Lezen: samen voor een Leesoffensief;
 - de derde prijsuitreiking en het vierde inzendjaar voor de Boon voor fictie en non-fictie en de Boon voor kinder- en jeugdliteratuur;

- Boektopia: in november een beurs in Kortrijk en evenementen in heel Vlaanderen, gelinkt aan een generieke campagne waarbij bezoekers die boeken aankochten op de beurs na hun beursbezoek tien euro korting kregen in de lokale boekhandel;
- de continuering van Elk verhaal telt met leertrajecten voor diverse doelgroepen; met in 2024 een eerste traject voor literaire organisaties om aan een inclusief personeelsbeleid te werken en de voorbereiding voor een traject voor startende literaire makers die drempels ervaren;
- de mogelijke btw-verhoging in Nederland voor cultuur in het algemeen en boeken in het bijzonder;
- de opstart van een werkgroep rond grensoverschrijdend gedrag;
 - Het departement Cultuur, Jeugd, Sport & Media heeft een actieplan tegen grensoverschrijdend gedrag dat sectoroverschrijdend is. Hoewel dat erg relevant is, is er ook nood aan specifieke kennis en acties in de boekensector (dat maar een erg klein deel uitmaakt van de beleidsdomeinen die onder CJSM vallen).
 - Daarom werd er een werkgroep opgericht vanuit het BoekenOverleg met OLO, VAV en Literatuur Vlaanderen. Zo kunnen we de specifieke noden in kaart brengen en dat afstemmen met het sectoroverschrijdende actieplan.
- terugkoppeling met de politieke fracties en het kabinet van de minister van Cultuur;
- driemaandelijks overleg met de VRT over activiteiten die met letteren te maken hebben.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

DE IMPACT VAN EEN AUTEURSLEZING

In 2023 lanceerden we een volledig nieuwe versie van de website auteurslezingen.be. Dat was om verschillende redenen een lang gekoesterde droom van team auteurslezingen. Via de nieuwe site kunnen we eindelijk een inkijkje geven in de vele auteursontmoetingen die er met onze steun plaatsvinden. Onze reporter Bob Van Mol reist het hele land door om auteurs in actie vast te leggen, in woord en beeld. Zo laten we zien wat een lezing allemaal kan zijn en teweeg kan brengen. Dat is niet alleen voor de gebruikers van de website inspirerend, maar zeker ook voor ons. Het tot leven zien komen van een subsidieaanvraag is de welkome uitschieter in een gewone werkweek.

Nanne de Viet is beleidsmedewerker illustratie & kinder- en jeugdliteratuur, auteurslezingen en bijzondere literaire publicaties.

DE BOON

€ 200.000

Literatuur Vlaanderen verzorgt het secretariaat van de Boon, de Vlaamse literatuurprijs die in 2024 voor de derde keer werd uitgereikt. Op 26 maart 2024 maakten de vakjury's van de Boon de winnaars bekend. Beide laureaten – een voor kinder- en jeugdliteratuur en een voor fictie en non-fictie – ontvingen € 50.000 en een op maat gemaakte ring. De prijsuitreiking vond plaats in de Warande in Turnhout.

De jury voor fictie en non-fictie koos 'Alkibiades' (De Arbeiderspers) van Ilja Leonard Pfeijffer als winnaar. 'Neem nooit een beste vriend' (Leopold) van Erna Sassen en Martijn van der Linden kwam als favoriet van de jury voor kinder- en jeugdliteratuur uit de bus.

Mediapartners VRT en De Standaard ontvingen heel wat stemmen voor de publieksprijs, georganiseerd door Vermeylenfonds en Davidsfonds. In de categorie fictie en non-fictie volgde het publiek de vakjury en kreeg 'Alkibiades' (De Arbeiderspers) van Ilja Leonard Pfeijffer het merendeel van de uitgebrachte stemmen. In de categorie kinder- en jeugdliteratuur bekroonde het publiek 'Kijk dan toch!' (Lannoo) van Elvis Peeters en Sebastiaan Van Doninck. De publiekslievelingen ontvangen elk € 5.000.

Op onze website kun je het volledige evaluatierapport van de Boon 2024 inkijken.

ELK VERHAAL TELT

€ 9.688,53

Op 1 april 2019 lanceerde het BoekenOverleg een charter voor een inclusieve boekensector. Meer dan 200 organisaties en individuen overtekenden dat en engageerden zich zo om actief en duurzaam te werken aan inclusie in de Vlaamse letterensector. Want elk verhaal telt, zowel voor wie leest als voor wie op een podium staat of verhalen schrijft. Maar hoe zetten we die intenties om in actie? Met een lerend netwerk rond inclusie willen het BoekenOverleg en Literatuur Vlaanderen een stap verder gaan door professionals uit de letterensector die bezig zijn met inclusie bij elkaar brengen. Op die manier brengen we een duurzame en constructieve dialoog op gang en stimuleren we kennisdeling en verbinding. In het lerend netwerk zullen we bestaande noden én expertises in kaart brengen, zodat we er samen op kunnen inspelen.

Werkgroep en startmoment

In 2022 gingen we een samenwerking aan met merkstrategisch bureau Reputations, dat onderzoek deed naar inclusie in de boekensector. Het ondersteunde ons bij het stellen van prioriteiten in het beleid en het samenstellen van een werkgroep, die in 2023 concreet aan de slag ging met de resultaten uit het onderzoek. De leden van de werkgroep stelden samen een stappenplan op om de impact van de acties rond inclusie in de sector te vergroten.

Als eerste actie organiseerde de werkgroep een sectorbreed startmoment op donderdag 30 november 2023. Literaire makers, uitgevers, bibliotheekmedewerkers, boekhandelaars, leesbevorderaars, literaire organisatoren en vele anderen deelden hun vragen en ervaringen over inclusie in de sector. Dat deden ze rond zes verschillende thema's: creatie, publicatie en presentatie, aanbod en programmatie, publieksbereik, personeelsbeleid, toegankelijkheid. Alle vragen en ervaringen werden verzameld via Conversation starter, een online platform waarop deelnemers een-op-een-gesprekken konden inplannen om zo tijdens hun gesprekken meteen tot de essentie te kunnen komen.

Leertraject voor literaire organisaties

De output van het startmoment eind 2023 was de aanleiding voor de lancering van enkele leertrajecten op maat van verschillende spelers in de boeken- en letterensector. De leertrajecten hebben één doel: samen meer impact creëren. In 2024 begonnen we met een eerste traject voor literaire bedrijven en organisaties, die een masterclass inclusieve werking en personeelsbeleid konden volgen.

Onder begeleiding van Uwi Van Hauwermeiren van LEVL detecteerden medewerkers van tien organisaties welke stappen hun organisatie kon zetten, hoe ze die acties konden koppelen aan hun bestaande personeelsbeleid, hoe ze hun werking inclusiever konden maken en hoe ze dat allemaal op een haalbare tijdslijn konden zetten. Verderop lees je twee getuigenissen.

Elk verhaal begint

Achter de schermen werkten we in 2024 ook druk aan een talentontwikkelingstraject voor literaire makers, dat vanaf 2025 onder de vlag van Elk verhaal telt zal starten. Het traject werd 'Elk verhaal begint' gedoopt. Het is een tweejarig traject waarbij we negen startende literaire makers op maat begeleiden om de eerste stappen in het letterenveld te zetten. We mikken specifiek op makers die drempels ondervinden om op eigen houtje in te stappen, op welke manier dan ook. Voor de eerste editie van 2025 werken we specifiek op drie genres: kinder- en jeugdliteratuur, podiumliteratuur en proza.

Deelnemers vinden onderdak bij een literaire organisatie en worden begeleid door een ervaren mentor.

- **Kinder- en jeugdliteratuur:** Studio Sesam maakt de diversiteit in de samenleving zichtbaar door inclusief te schrijven, te illustreren en te communiceren. Studio Sesam coachte al meer dan veertig diverse debuterende schrijvers en illustratoren en beschikt over een groot netwerk. Mentoren: Ingrid Tiggelovend in samenwerking met alle Sesam-auteurs.
- **Podiumliteratuur:** TRILL in Leuven organiseert laagdrempelige activiteiten en trajecten waarbij jongeren radicaal ruimte kunnen innemen om zichzelf artistiek uit te drukken. Mentoren: Tilke Wouters, Rashif El Kaoui, Seckou Oulougem.
- **Proza:** De Letterie in Oostende biedt onderdak aan creatieve geesten, het is een plek waar literatuur gemaakt en beleefd wordt. Mentoren: Sofie Vandamme, Tülin Erkan, Caro Van Thuyne.

Uwi Van Hauwermeiren is vormings-medewerker inclusieve werkvloer van LEVL en gaf in 2024 de masterclass inclusief personeelsbeleid.

“ Ik begon het traject met het doorlopen van mogelijke hiaten in het aanwervingsproces, zowel de drempels die mensen uit bepaalde doelgroepen ervaren als de manier waarop werkgevers zichzelf beter kenbaar kunnen maken bij de gewenste doelgroep. Een inclusiever personeelsbeleid start namelijk al bij aanwerving. In de tweede sessie vroeg ik welke inclusiemaatregelen al in werking zijn en waar de deelnemers tegenaan liepen om die te optimaliseren. Het doel was ‘leren van elkaar’, en ik leerde ook zelf van de deelnemers. Ik sta namelijk voor heel wat groepen, maar nog nooit eerder voor een groep mensen uit de literatuur-sector. In de laatste sessie gaf ik tot slot nog een heleboel tips over welke maatregelen er nog meer kunnen worden genomen op het vlak van inclusie tijdens de tewerkstelling. Zaken die op korte termijn kunnen worden opgestart, maar ook langetermijninspanningen die wat denkwerk nodig hebben. Het was een traject waarbij de deelnemers mochten aangeven waar ze meer info over wensten. Een manier van werken die best wat flexibiliteit vraagt, maar zo kwam ik wel zo goed mogelijk tegemoet aan hun vragen met betrekking tot personeelsbeleid.”

Rolf Quaghebeur van KAAP was een van de deelnemers.

“ Ik vond het een goede en praktische introductie over inclusief werken in een diverse samenleving. De uitwisseling van praktijkervaringen was interessant. Ook het inzicht dat er niet één magische oplossing is, maar dat het erop aankomt om op alle niveaus van je organisatie betekenisvolle stappen te zetten was waardevol. Daarvoor werden ook een aantal handvaten aangereikt. De noodzakelijke veranderingen doorvoeren, kost natuurlijk tijd en vergt een inspanning, maar het is een keuze die we moeten maken.”

ONDERZOEK BIBLIOTHEKEN

€ 36.298,80

In opdracht van het BoekenOverleg en Literatuur Vlaanderen voerde Universiteit Antwerpen onderzoek uit naar de slagkracht van bibliotheken in Vlaanderen. Het onderzoeksrapport 'Steeds meer met steeds minder' werd voorgesteld tijdens de Staat van het Boek op 25 april 2024.

Sinds 1 januari 2016 zijn de bepalingen voor openbare bibliotheken geschrapt uit het decreet Lokaal Cultuurbeleid. Het onderzoek toont aan dat dit een rechtstreekse impact heeft gehad op de financiële slagkracht van de bibliotheken in Vlaanderen.

- De Vlaamse middelen voor bibliotheken kwamen ongeoormerkt terecht in het Gemeentefonds, waardoor gemeenten dat bedrag sinds 2016 naar eigen goeddunken kunnen besteden.
- De bibliotheekplicht verviel, waardoor niet meer elke Vlaamse gemeente een bibliotheek diende in te richten.

Door het ongeoormerkt toewijzen van de bibliotheekmiddelen aan de gemeenten zijn bibliotheken nog afhankelijker geworden van hun lokaal bestuur voor hun financiële middelen en personeel.

Het volledige onderzoeksrapport, inclusief het opiniërende voorwoord van Willem Bongers-Dek, voorzitter van het BoekenOverleg, kun je lezen op [de webpagina van het BoekenOverleg](#).

© Andreas Van Esbroeck

Jessica Jacobs van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie had het tijdens de Staat van het Boek over de nood aan een overkoepelend beleid voor bibliotheken.

“ Alleen met voldoende middelen en een bijbehorend brede missie kunnen bibliotheken hun rol als informatie- en kennisverstrekker, als leesbevorderaar bij uitstek en als laagdrempelige ontmoetings- en studieplek waarmaken.

De bibliotheek is de meest laagdrempelige plek in de gemeente, met een geëngageerd team met passie voor mensen en literatuur, een plek van verbinding, tegen polarisering, met toegang tot informatie, literatuur en cultuur. Elke bibliotheek evolueert in een andere snelheid en richting, maar de werkdruk stijgt, we doen steeds meer met steeds minder. Laat de bibliotheken niet neerwaarts evolueren door een gebrek aan ondersteuning, erkenning en middelen.

Geef lokale besturen een kader om de bibliotheek te laten groeien en bloeien. Zo heeft elke Vlaamse burger een bibliotheek die nabij is. Investeren in de bibliotheek is investeren in de maatschappij. Zorg ervoor dat elke bibliotheek de slagkracht heeft om aan een breed geletterdheidsprogramma te werken én allerlei andere gemeenschapsversterkende opdrachten op te nemen.”

LANDSCHAPSTEKENING BOEKENVAK

In samenwerking met andere culturele sectoren deed Literatuur Vlaanderen in 2024 onderzoek naar de persoonskenmerken en discriminatie in de boekensector in Vlaanderen en Brussel. Door middel van kwantitatieve data werden (intersectionele) persoonskenmerken zoals gender-identiteit, herkomst en opleiding in kaart gebracht, evenals ervaringen van uitsluiting en discriminatie, zoals leeftijds-discriminatie en jobonzekerheid. Het doel was om inzicht te krijgen in de representatie van diverse groepen in de sector en de veranderingen die in de toekomst mogelijk optreden. Met deze nulmeting willen we een representatief beeld krijgen van de volledige boekensector.

Aan de bevraging deden meer dan 500 professionals uit de boekensector mee. Hoewel ze natuurlijk niet het brede literaire landschap vertegenwoordigen, kunnen we op basis van hun antwoorden wel elf belangrijke inzichten formuleren. Je leest deze nulmeting dus het best als een startpunt voor verder onderzoek dat we in de komende jaren hernemen in samenwerking met de sector.

1. Cisgender vrouwen zijn over het algemeen sterk vertegenwoordigd in de boekensector, met in vrijwel elke leeftijdscategorie een overrepresentatie ten opzichte van cisgender mannen en genderexpansieve personen. Er valt echter een interessante tendens op: naarmate de leeftijd van de deelnemers toeneemt, vermindert het onevenwicht in genderverhouding. In de leeftijdscategorie van 65 jaar en ouder is het zelfs omgekeerd: cisgender mannen zijn in die groep meer vertegenwoordigd dan cisgender

vrouwen. Dat suggereert dat de genderverdeling in de sector, hoewel nu nog scheefgetrokken, met de jaren een verschuiving doormaakt.

2. Meer dan 50% van de deelnemers geeft aan soms of vaak een psychologische impact te ervaren door de combinatie van zorgtaken en het werken in de boekensector. Die zorglast lijkt dus een aanzienlijke invloed te hebben op het welzijn van de professionals in de sector.
3. De boekensector kenmerkt zich door een hoge opleidingsgraad. 59% heeft een academische master, 20% een professionele bachelor. Maar liefst 1 op de 10 deelnemers behaalde een doctoraat. Wat ook opvalt: bijna een kwart van alle langopgeleide professionals in de boekensector volgde een professionele schrijf-, vertaal- of illustratieopleiding.
4. Het onderzoek toont een homogeen beeld van de boekensector wat betreft taal, nationaliteit en herkomst. 92% identificeert hun herkomst als West-Europees. Dat roept de vraag op of dit een accurate weerspiegeling is van de realiteit, of dat het eerder een beperking van het onderzoek betreft. Mogelijk wordt de diversiteit binnen de sector niet volledig zichtbaar door de manier waarop de data verzameld of gepresenteerd wordt. Ook wat betreft nationaliteit krijgen we een vrij homogeen beeld van de sector. 84% heeft een Belgisch paspoort. 6% van de gaf aan ook een tweede nationaliteit te hebben, zoals Nederlands (17%) en Brits (17%).

5. In de boekensector is er een duidelijk genderonevenwicht in de verdeling van leidinggevende en uitvoerende functies. 39% van de mannelijke deelnemers bekleedt een leidinggevende functie, terwijl dat slechts 27% is bij de vrouwelijke deelnemers. Anderzijds vervult 28% van de mannelijke deelnemers een louter uitvoerende functie, in vergelijking met 32% van de vrouwelijke deelnemers. Die cijfers wijzen op een ongelijkheid in de spreiding van leidinggevende rollen, waarbij mannen meer vertegenwoordigd zijn in die functies, terwijl vrouwen vaker in uitvoerende posities werken. Dat weerspiegelt een genderkloof in de hiërarchische structuur van de sector.
6. Bijna de helft van de deelnemers heeft een looncontract, waarvan 55% voltijds en 42% deeltijds werkt. 85% van de werknemers heeft een contract voor onbepaalde duur. Veel deelnemers werken bij meerdere organisaties of zijn zelfstandige in bijberoep. De zelfstandigen in de boekensector zijn ongeveer gelijk verdeeld tussen zelfstandigen in hoofdberoep (met een eenmanszaak) en in bijberoep (als freelancer). Uit de resultaten blijkt ook dat mannen vaker op zoek gaan naar aanvullende inkomsten uit niet-literair werk en dat vrouwen vaker op zoek gaan naar aanvullende inkomsten binnen de boekensector.
7. Het onderzoek toont dat het merendeel van de deelnemers een bruto inkomen heeft lager dan € 2.000. Van de 197 deelnemers met een inkomen onder € 2.000 is 86% zelfstandig literair maker. Ook in de inkomenscategorie tussen € 2.000 en € 2.500 is het aandeel literaire makers het grootst, met 63%.
8. 63 deelnemers gaven aan een fysieke beperking of langdurige gezondheidsaandoening te hebben, waarvan 16% een zichtbare beperking heeft. Meer dan 60% van de deelnemers heeft het afgelopen jaar minder kunnen werken door hun aandoening, en 56% heeft aanpassingen nodig wat betreft aanwezigheid op het werk.
9. 70 deelnemers gaven aan een neurodiverse diagnose of mentale aandoening te hebben, waarvan 7% een zichtbare beperking heeft. 64% heeft het afgelopen jaar minder kunnen werken door hun beperking. 54% heeft aanpassingen nodig voor hun aanwezigheid op het werk.
10. Een aanzienlijk deel van de respondenten, namelijk 36%, gaf aan ooit benadeeld, uitgesloten of gediscrimineerd te zijn op basis van persoonskenmerken zoals genderidentiteit, huidskleur, opleidingsachtergrond en fysiek vermogen. Van de 148 deelnemers die dat bevestigden, had 45% ervaring met leeftijdsdiscriminatie, terwijl 35% discriminatie op basis van genderidentiteit of expressie ervoer. Discriminatie op basis van nationaliteit, herkomst of opleidingsachtergrond werd door respectievelijk 16% en 10% ervaren. Weinig deelnemers gaven aan benadeeld te zijn op basis van fysieke gezondheid, vermogen of religie.
11. Ervaringen met discriminatie, uitsluiting en benadeling beperken zich vaak niet tot een eenmalig feit, maar zijn meestal zichtbare of onzichtbare uitingen van een structureel groter probleem. Uit de antwoorden bleek dat vormen van discriminatie voornamelijk aanwezig zijn op de werkvloer, maar ook op verplaatsing – denk aan

literaire evenementen of festivals, lezingen en netwerkmomenten. Ook in contact met de media en online zijn vormen van discriminatie regelmatig aanwezig. Het is dan ook de verantwoordelijkheid van de hele boekensector om stappen te zetten naar een veiligere, diversere en duurzamere professionele omgeving voor iedereen.

HET OVERLEG LITERAIRE ORGANISATOREN

€ 18.000

Het Overleg Literaire Organisatoren (OLO) verenigt de ruim 180 literaire organisaties en organisatoren in heel Vlaanderen: van grote instellingen tot individuele curatoren. De kerngroep bestaat uit elf organisaties:

- negen organisaties die structureel worden gesubsidieerd door Literatuur Vlaanderen: Behoud de Begeerte, Grafixx, Huis van Herman Teirlinck, Passa Porta, PEN Vlaanderen, Poëziecentrum, Stripgids, Villa Verbeelding en VONK & Zonen;
- twee organisaties die in 2024 niet structureel gesubsidieerd worden door Literatuur Vlaanderen: Bibliotheek Kortrijk en Dans! Dichter! Dans!

De twee niet structureel ondersteunde organisaties wisselen om de twee jaar, met als doel kennis doorgeven, en zorgen en onderwerpen van de brede groep binnenbrengen op een structureel niveau en transparant zijn in de werkwijze.

OLO is een belangenorganisatie met als doel het verbinden, verenigen en ondersteunen van literaire organisatoren. De grootste functie van OLO is een organisatorische en communicatieve functie, met de overlegmomenten als belangrijkste project. De verslagen daarvan kun je terugvinden op de website. Ook ondersteunt OLO initiatieven die belangrijk zijn voor de gezondheid van de literaire sector, zoals het onderzoek Ongelijk maar eerlijk. Verder zet OLO in op netwerk en kennisdeling, onder andere door organisatoren in de kijker te zetten en onderling met elkaar in contact te brengen. OLO is tot slot vertegenwoordigd in het BoekenOverleg, de literaire prijs de Boon en bij het VRT-overleg.

FOLIO

€ 70.000

Het tijdschriftenplatform Folio diende in 2022 een nieuw meerjarenplan in dat door Literatuur Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap positief werd onthaald. De organisatie ontvangt voor de werking in 2023, 2024 en 2025 jaarlijks een subsidie van € 70.000. Vroeger werd de subsidie deels betaald door Literatuur Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap, maar voor deze beleidsperiode werd twee derde van het voorziene subsidiebedrag door de Vlaamse Gemeenschap toegevoegd aan de dotatie van Literatuur Vlaanderen.

In deze beleidsperiode focust Folio op één strategisch doel: de content van Vlaamse cultuurmagazines bij nog meer lezers krijgen. Die centrale missie concretiseert zich in vier operationele doelstellingen, met focus op de eerste twee:

1. Folio ontwikkelt een meer performante en continue collectieve communicatie, vooral digitaal, om een breder publiek te wijzen op het boeiende aanbod van tijdschriften. Daarvoor engageren ze een communicatiemedewerker voor één dag per week (B2C).
2. Folio zet in op meer structurele samenwerkingsverbanden met vijf soorten partners, in functie van een verdere distributie van de content van hun cultuurmagazines via hun publiekskanalen (B2B – B2C).

3. Folio voert onderzoek naar de mogelijkheid/wenselijkheid van een digitaal archief met toegang tot alle artikels van Vlaamse cultuurtijdschriften.

4. Folio continueert, stabiliseert en verfijnt zijn interne (samen)werking, gestoeld op onderling overleg, praktijkuitwisseling, extra vorming en informatie-doorstroming tussen magazines, beleid en stakeholders.

Het team van Literatuur Vlaanderen evalueert elk jaar de werking van de organisatie, met input van de adviescommissie literaire tijdschriften.

INTERNATIONALE NETWERKEN

€ 3.464,67

ENLIT

Literatuur Vlaanderen is lid van het European Network for Literary Translation (ENLIT), dat ze mee hielp oprichten in 2016. Het netwerk bestaat uit 30 organisaties uit 26 landen en regio's. Samen streven zij ernaar om de verschillende literaire stemmen binnen en buiten de grenzen van Europa toegankelijk te maken voor een internationaal publiek.

De meeste leden van het ENLIT-netwerk investeren in ondersteuningsprogramma's voor vertalingen om hun literatuur internationaal meer zichtbaarheid te geven. Leden die geen ondersteuningsprogramma's voor vertalingen hebben, werken samen met andere subsidieprogramma's en hulpmiddelen om de verspreiding van vertaalde literatuur te bevorderen.

In 2024 vonden twee fysieke vergaderingen plaats: in juni in Thessaloniki en in oktober in Frankfurt. Daarnaast waren er ook enkele (digitale) werkgroepsessies rond de thema's 'grants' en 'book fairs'. Die werkgroepen werden in 2022 opgestart met de bedoeling om goede praktijken met elkaar te delen. Literatuur Vlaanderen neemt aan beide werkgroepen deel.

Enkele andere thema's die besproken werden, waren de deelname aan de Europese conferentie over literair vertalen

in Straatsburg van 2 tot 4 oktober 2024, georganiseerd door CEATL, de stand van zaken wat artificiële intelligentie en vertaalbeleid betreft en de online zichtbaarheid van ENLIT en haar leden.

RECIT

Literatuur Vlaanderen is lid van het Réseau Européen des Centres Internationaux de Traducteurs littéraires (RECIT), een netwerk van Europese literaire vertaalcentra die residenties voor vertalers aanbieden en openbare evenementen organiseren om schrijvers, vertalers en publiek samen te brengen.

Collega Joris nam voor Literatuur Vlaanderen deel aan de jaarlijkse algemene vergadering, die in 2024 plaatsvond in de kantoren van het Instituto Cervantes in Praag, Tsjechië. Op de agenda stonden de toekomstplannen van alle leden, relevante nationale en internationale ontwikkelingen op het vlak van vertaalbeleid en het intern beheer van RECIT. De leden van het RECIT netwerk bezochten ook de Praagse boekenbeurs en volgden verschillende panelgesprekken rond vertaalbeleid: de vertaler in de rol van literaire scout, de specifieke aspecten van het vertalen van jeugdliteratuur, en inclusief taalgebruik in vertalingen.

Joris is ondervoorzitter van RECIT en nam in die hoedanigheid deel aan de Europese conferentie over literair vertalen in Straatsburg van 2 tot 4 oktober 2024, georganiseerd door CEATL. Hij zat in een panelgesprek waarin hij het RECIT-netwerk voorstelde en uitlegde hoe het netwerk de diversiteit en circulatie van literaire werken bevordert.

Hij stelde er ook Translation in Motion voor. Dat project ondersteunde de internationale mobiliteit en professionele ontwikkeling van literair vertalers die in en uit de talen van de Westelijke Balkan vertalen, én het netwerken en uitbreiden van vertaalresidentiecentra.

Poëzietafel

De poëzietafel is een overlegorgaan waarin partners uit Nederland en Vlaanderen elkaar ontmoeten om agenda-punten te bespreken die raken aan de toestand van de poëzie en de organisatie van de Poëziweek in het bijzonder.

De vergaderingen in 2024 hadden voornamelijk betrekking op de organisatie van de Poëziweek in 2025. De organisatorische fakkel werd volledig overgenomen door Poëziecentrum in Vlaanderen en Poetry International in Nederland. Literatuur Vlaanderen blijft actief betrokken bij de Poëziweek met de actie 'Boek een dichter' van team auteurslezingen, waarbij extra aandacht gaat naar lezingen door dichters tijdens de Poëziweek.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

STAGE BIJ DE LETTERIE IN OOSTENDE

Tijdens mijn opleiding Vergelijkende Moderne Letterkunde in 2022 liep ik een stage bij De Letterie. Op de zevenentwintigste verdieping van het Europacentrum in Oostende, met een prachtig zicht op de zee en allesbehalve mensenschuwe meeuwen, werd ik ingeleid in het reilen en zeilen van een kleine literaire organisatie. De stage bleek de prikkel die ik nodig had om me nog meer te verdiepen in het literaire veld. Nu mag ik uitpluizen hoe we als sector nog meer kunnen samenwerken rond data en onderzoek, want dat is nodig! Ik ben zo dankbaar dat ik me kan blijven engageren voor een sector die ik een enorm warm hart toedraag.

Roel Van Der Schueren is projectmedewerker onderzoek.

Samenwerking

NEDERLANDS LETTERENFONDS

Het Nederlands Letterenfonds is een van de belangrijkste strategische en inhoudelijke partners van Literatuur Vlaanderen. We werken graag en veel samen en stemmen onze werking en beleid waar mogelijk op elkaar af. Vooral voor de presentatie van Nederlandstalige literatuur in het buitenland is de samenwerking intensief.

In 2024 kende de samenwerking tussen het Nederlands Letterenfonds en Literatuur Vlaanderen een hoogtepunt in maart, met het gezamenlijke gastlandschap in Leipzig. Met de campagne 'Alles außer flach' zetten we de Nederlandstalige literatuur in Duitse vertaling in de kijker op en naast de beurs.

In december 2024 verwelkomde het Nederlands Letterenfonds het buitenlandteam van Literatuur Vlaanderen voor een teamoverleg in Amsterdam. We bespraken het gezamenlijke gastlandschap in Göteborg in 2027 en de bijbehorende plannen. Ook deelden we ervaringen over uitdagingen zoals AI. Ter voorbereiding van het nieuwe beleidsplan wisselden de collega's van het Nederlands Letterenfonds en Literatuur Vlaanderen die de werkbeurzen opvolgen hierover van gedachten. Het Nederlands

Letterenfonds lichtte ook hun nieuwe subsidielij 'literatuur buiten het boek' toe, ter voorbereiding van het meerjarenplan.

TAALUNIE

In 2018 sloten de Taalunie, het Nederlands Letterenfonds, Literatuur Vlaanderen en het Fonds Podiumkunsten een samenwerkingsovereenkomst af. Die samenwerking heeft als doel enkele beleidsdoelstellingen van de Taalunie op het gebied van de Nederlandstalige cultuur in het taalgebied te realiseren. Eind maart 2022 werd met alle partijen een nieuwe overeenkomst afgesloten die loopt tot eind 2024. De samenwerking met de Taalunie heeft onder meer betrekking op literaire prijzen, zoals de Toneelschrijfprijs en de Prijs der Nederlandse Letteren, de regeling rond literaire uitwisselingen en internationale gastschrijvers.

Toneelschrijfprijs

De Toneelschrijfprijs wordt jaar om jaar door Literatuur Vlaanderen of door het Fonds Podiumkunsten en het Nederlands Letterenfonds georganiseerd. In 2024 waren de Nederlandse organisaties aan de beurt. Uitzonderlijk werd die editie van de prijs pas later in het jaar

georganiseerd. Inzendingen konden tussen 3 juni en 31 augustus 2024 worden ingestuurd en de uitreiking van de prijs vond plaats tijdens het Shakespeare is Dead festival in april 2025 in Amsterdam. Voor de Toneelschrijfprijs 2024 kwamen alleen teksten in aanmerking die in première gingen tussen 1 januari en 31 december 2023. De jury van deze editie bestond uit Rachida Lamrabet, Els Van Steenberghe (voorzitter) en Thomas Verbogt. De Toneelschrijfprijs 2025 wordt opnieuw georganiseerd door Literatuur Vlaanderen.

Prijs der Nederlandse Letteren

€ 57.432,93

De Prijs der Nederlandse Letteren is een driejaarlijkse oeuvreprijs voor auteurs van belangrijke, oorspronkelijk in het Nederlands geschreven letterkundige werken. De bekroonde auteur ontvangt de prijs beurtelings uit de handen van een lid van het Belgische of het Nederlandse koningshuis. De prijs kan worden toegekend voor het gehele oeuvre van een schrijver in de genres poëzie, verhalend proza of drama. De Prijs der Nederlandse Letteren is een samenwerking tussen de Taalunie, Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds.

Op dinsdag 1 oktober 2024 ontving Tom Lanoye de Prijs der Nederlandse Letteren nadat hij bekend werd gemaakt als laureaat op 11 maart 2024. De prijs werd uitgereikt door koning Filip in het paleis in Brussel.

De jury

De Nederlands-Vlaamse jury van de Prijs der Nederlandse Letteren 2024 bestond uit deze leden:

- **prof. dr. Lars Bernaerts** (België), hoofddocent Nederlandse letterkunde aan de UGent;
- **Guinevere Claeys** (België), journalist voor De Standaard;
- **Moenisha Hiwat-Mahabiersing** (Suriname), docent Westerse en postkoloniale literatuur en academisch schrijven aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname, lid van de Nationale Taalraad Suriname;
- **dr. Annika Johansson** (Zweden), vertaler en universitair hoofddocent Nederlandse taal, literatuur en linguïstiek aan de Universiteit van Stockholm;
- **dr. Reza Kartosen-Wong** (Nederland), schrijver en docent Media en Cultuur aan de Universiteit van Amsterdam;
- **Max Temmerman** (België), schrijver en directeur van Schouwburg De Kern in Wilrijk;
- **prof. dr. Yra van Dijk** (Nederland – voorzitter), modern letterkundige en publicist.

De uitreiking

De prijsuitreiking kent drie vaste onderdelen: de uitreiking van de prijs en een toespraak door de koning, een toespraak van de voorzitter van het Comité van Ministers en een toespraak van de juryvoorzitter, die ook een stuk voorleest uit het juryrapport. Verder is het aan de laureaat zelf om de plechtige uitreiking naar eigen wens vorm te geven. Behoud de Begeerte stelde in samenspraak met Tom Lanoye en Literatuur Vlaanderen het volgende programma samen:

16 uur	Aankondiging Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin Aanvang ceremonie en verwelkoming door ceremoniemeester Kurt van Eeghem
16.05 uur	Prijsuitreiking en overhandiging Toespraak door Zijne Majesteit de Koning
16.10 uur	Toespraak voorzitter van het Comité van Ministers namens de Taalunie - Caroline Gennez
16.15 uur	Toespraak door juryvoorzitter Yra van Dijk
16.20 uur	Voordracht door Tom Lanoye en Antjie Krog
16.30 uur	Voordracht door Dichter des Vaderlands Lisette Lombé
16.40 uur	Voordracht 'Ten Oorlog' door Jan Declair
16.50 uur	Liederen van Brel door Filip Jordens en Xavier Locus
16.55 uur	Dankwoord en toespraak door Tom Lanoye
17.15 uur	Afsluiting en uitnodiging receptie door ceremoniemeester Kurt van Eeghem

Ter aanvulling van het programma op 1 oktober stelden Behoud de Begeerte en Tom Lanoye een uitgebreidere versie van het inhoudelijke programma naar aanleiding van de uitreiking op, die in drie Vlaamse theaterzalen speelde.

© Bas Bogaerts

© Bas Bogaerts

VLAAMS-NEDERLANDS NETWERKMOMENT

€ 1.000

In samenwerking met het Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond, het Vlaams-Nederlands Huis deBuren, de lage landen, het Nederlands Letterenfonds en de Taalunie organiseerde Literatuur Vlaanderen op 6 september 2024 een Vlaams-Nederlandse netwerkmiddag. Die middag vond plaats tijdens het NTF PRO-programma van het Nederlands Theaterfestival in debatcentrum De Balie op het Leidseplein in Amsterdam.

De middag begon met een gesprek over de rol van de theaterkritiek: Naar een faire theaterkritiek. De theaterkritiek staat voor grote uitdagingen. Hoe kan de kritiek inclusiever en gezonder worden zonder haar onafhankelijkheid te verliezen? En hoe kunnen we het beroep minder precair maken? Die vragen werden behandeld door pannellleden Evelyne Coussens (onder meer De Morgen), Annette Embrechts (Volkskrant, Theaterkrant), Mina Etemad (Volkskrant, Theaterkrant), Marloes Ijpelaar (Club Lam) en Harmen van der Hoek (NITE). Daarna was er een netwerkmoment met drankjes en hapjes in de salon van De Balie en een woordje van Eva Vereecke, de nieuwe directeur van de Brakke Grond.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Andy Huysmans

VAN SUBSIDIELOKET NAAR BRUGGENBOUWER

In 2006 startte ik bij het Vlaams Fonds voor de Letteren. Ik heb de organisatie zien groeien van hoofdzakelijk een subsidieloket naar een levende organisatie die midden in het literaire veld staat. Het Vlaams Fonds voor de Letteren werd Literatuur Vlaanderen, kreeg een nieuwe website, een nieuwe huisstijl en een nieuw gebouw. Dat alles heeft bijgedragen aan een organisatie die naast subsidies en professionele ondersteuning ook drempels verlaagt en als bruggenbouwer spelers in het literaire veld verbindt.

Lara Rogiers coördineert het beleid in Vlaanderen en is beleidsmedewerker talentontwikkelingsbeurzen.

CANON CULTUURCEL

CANON Cultuurcel en Literatuur Vlaanderen hebben in 2024 opnieuw samengewerkt om de organisatie van auteurslezingen in de klas te stimuleren. Vanuit de drie-eenheid technisch lezen, begrijpend lezen en leesmotivatie, vullen de lezingen de reguliere lessen aan.

Voor deze samenwerking sluiten CANON Cultuurcel en Literatuur Vlaanderen al sinds 2017 jaarlijks een overeenkomst af, waarbij CANON Cultuurcel middelen ter beschikking stelt om in samenspraak en op verschillende manieren in te zetten op stimulansen in scholen en lerarenopleidingen. Sinds 2023 bevat de overeenkomst ook middelen voor auteursresidenties, met de bedoeling de op maat ontwikkelde didactiek te verspreiden in zowel lerarenteams als -opleidingen en om inspiratiemateriaal te ontwikkelen.

CANON Cultuurcel reserveerde voor het schooljaar 2023-2024 € 50.000 om leerkrachten (in opleiding) via auteurslezingen verder te professionaliseren op het vlak van cultuureducatie. In de overeenkomst focussen we op drie pijlers:

1. Promotie en gebruik nieuwe website www.auteurslezingen.be: € 8.252,12 voor de ontwikkeling van gerichte communicatie voor leerkrachten op auteurslezingen.be. Dat deden we onder andere aan de hand van foto- en videoreportages van auteurslezingen, artikels met tips en inspiratie, en een uitbreiding van de zoekfunctie.

2. Verbreding en innovatie: € 3.329,13 voor de boeking en betaling van lezingen op maat voor leerkrachten (in opleiding) en € 29.796,08 voor auteurslezingen in brede thema's en voor brede doelgroepen georganiseerd door scholen met subsidie van Literatuur Vlaanderen via auteurslezingen.be.
3. Auteursresidenties: € 8.622,67 voor de boeking en betaling van lezingen en workshops aan lerarenteams en leerkrachten in opleiding door auteurs die al een auteursresidentie achter de rug hadden en de ontwikkeling van een inspiratiecampagne voor leerkrachten (in opleiding) rond het boek 'Creatief schrijven op school'.

LEERKRACHT AAN HET WOORD

Om het meeste uit het bezoek van een auteur in de klas te halen, laat je een auteurslezing het best deel uitmaken van een krachtig taal- en leesbeleid op school. Maar hoe ga je met een auteurslezing aan de slag in de klas? We ontwikkelden een stappenplan dat we met hulp van CANON Cultuurcel en Klascement bekendmaakten bij leerkrachten. Ook vroegen we aan enkele leerkrachten naar inzichten uit de schoolpraktijk. Hieronder lees je de tips van **Kimberly Didden** van lagere school Sint-Michiel in Leopoldsburg.

1. Nodig auteurs van wie je tevreden bent opnieuw uit

"De meeste auteurs komen hier elk jaar opnieuw. Als we tevreden zijn, nodigen we hen opnieuw uit. Zo komen Nadia Babazia (voor het eerste leerjaar), Frank Daenen (voor het tweede leerjaar) en Stefan Boonen (voor het vierde) hier al een paar jaar over de vloer. Hun lezingen zijn altijd een succes. Andere namen zijn al eens gewisseld. Als we een nieuwe lezing zoeken, dan raadpleegt onze secretaarsmedewerker Agnes het aanbod op de website van auteurslezingen en legt de leerkrachten enkele opties voor waaruit we kunnen kiezen. Ze waakt er daarbij over dat er genoeg variatie zit tussen de lezingen van de verschillende leerjaren. Verder polsen we soms bij collega's van andere scholen naar hun ervaringen met auteurslezingen of vinden we tips in Facebookgroepen voor leerkrachten."

2. Prikkel je leerlingen, maar verklap niet te veel

"Auteurs bezorgen ons normaal gezien een korte infofiche met wat ze gaan vertellen en welke boeken aan bod zullen komen tijdens de lezing. Die boeken halen we dan in de klas. Maar we gaan er niet op voorhand in lezen, of toch niet te veel. We willen vermijden dat de leerlingen tijdens de lezing zeggen: "Dat kennen we al." Meestal beperken we ons op voorhand tot een beetje info over de auteur. De leerlingen van het vijfde en zesde laten we die biografische informatie zelf opzoeken. We dragen hen ook op om vooraf een paar vragen bedenken, maar verder laten we ons graag verrassen. Ik vind: je moet de leerlingen prikkelen, maar je mag nog niet te veel verklappen."

3. Houd de groep klein en de sessie kort

"Wij hebben van elk leerjaar vier of vijf klassen, maar voor een lezing zetten we maximaal twee klassen samen. Zo hebben de leerlingen de kans om vragen te stellen en is er genoeg interactie. Ook voor de auteur is het aangenaam als de groep niet te groot is. Om de aandacht van de leerlingen erbij te houden kiezen we voor lezingen van een half uur tot een uur. De auteurs vertellen, maar er is ook altijd een speels element: een liedje of een kleine activiteit. Uiteraard wordt er meestal ook voorgelezen."

4. Neem als leerkracht actief deel en laat je inspireren

"Met de collega's doen we altijd actief mee tijdens de lezing. We moedigen de leerlingen aan om vragen te stellen of helpen hen om een vraag te formuleren als ze niet zo taalvaardig zijn. Regelmatig pikken we ook in op iets wat de auteur zegt en leggen we verbanden met wat er in de les al aan bod is gekomen. En uiteraard wordt er luid meegezongen als er een liedje in de lezing zit. Extra fijn is dat we vaak zelf ook iets opsteken van de lezing. Zo kwam het idee dat je sommige prentenboeken als zoekboek kunt

inzetten uit een auteurslezing. Dat idee gebruiken we soms in de klas. Andere keren doen we inspiratie op voor leuke voorleesboeken."

5. Bevorder het lezen en het schrijven

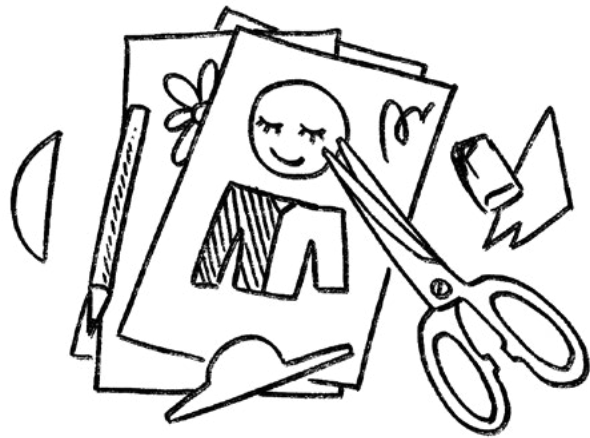
"Uiteraard halen we achteraf de boeken van de auteurs in de klas. In de eerste leerjaren lezen we verder voor waar de auteur is gestopt. In de hogere leerjaren geven we hun boeken een centrale plek en kunnen de leerlingen er zelf in verder lezen. We merken dat een lezing de leesmotivatie bevordert. Als de leerlingen na een auteurslezing een boek naar keuze mogen lezen, grijpen ze heel vaak naar een boek van die auteur. Meer weten van een auteur en die live gezien te hebben, maakt de leerlingen nieuwsgierig naar hun boeken. Ook in het algemeen prikkelt het de leesmotivatie. Iemand zo enthousiast horen praten over boeken, werkt gewoon aanstekelijk om meer te lezen tout court."

"Daarnaast geven we in de nasleep van een auteurslezing al eens een schrijfo opdracht. Een keer organiseerden we zelfs een heuse schrijfwedstrijd. Voor veel leerlingen is zelf een verhaal schrijven niet evident. Je moet als leerkracht de kans grijpen wanneer de motivatie het hoogst is. Na een auteurslezing is dat het geval. Ook illustraties krijgen aandacht. Na het bezoek van een illustrator gebeurt het ook dat er beeldverhalen worden gemaakt in de klas. Of dat we het in de les hebben over het belang van een aantrekkelijke tekening op de cover."

6. Ga dieper in op het thema van de lezing

"Ook thematisch spelen we in de klas soms in op een auteurslezing. Nadia Babazia heeft het in haar lezing bijvoorbeeld over henna. Achteraf maakten de leerlingen

hennatekeningen op papieren handen. Via haar boek 'De koffers van oma' vertelt ze tijdens de lezing ook over haar oma die uit Marokko komt. Daar kwam veel reactie op. Veel kinderen hebben familieleden die afkomstig zijn uit een ander land. Meer dan we hadden gedacht zelfs. Het was duidelijk dat de leerlingen daar ook over wilden vertellen. We zijn daar in de klas mee aan de slag gegaan. Zo lieten we de leerlingen vertellen over de gewoontes en gebruiken in de landen waar hun familie vandaan komt. De lezing vormde met andere woorden de aanleiding voor een boeiend klasgesprek."

7. Houd de lezing in leven

"De leukste manier waarop een lezing na afloop verder leeft op school, hebben we te danken aan Frank Daenen. Die maakt telkens een raamtekening op basis van wat er die dag in de klas is gebeurd: wat hij heeft gezien of wat er is gezegd. Daar zijn de leerlingen altijd erg van onder de indruk. Die tekening laten we de rest van het schooljaar staan. Zo blijft de herinnering aan de lezing tastbaar."

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

WERVELEND WOORDENFEEST VAN LANOYE

Mag het iets meer zijn? Jawel, een hoogdag was het toen Tom Lanoye op 1 oktober 2024 de Prijs der Nederlandse Letteren uit handen van koning Filip naar zijn thuisstad bracht, alwaar de bekroonde slagerszoon ons deelgenoot maakte van de roes met een wervelend woordenfeest.

Sandra Luyckx ondersteunt auteurslezingen en de Boon.

Elk verhaal

telt

Lees hier alles over de projecten die Literatuur Vlaanderen organiseert en ondersteunt om iedereen de kans te geven verhalen te vertellen en te kunnen genieten van het lezen van een boek. Kom onder andere meer te weten over de residenties van auteurs in het secundair onderwijs die deel uitmaken van het Leesoffensief.

Iedereen Leest

€ 1.775.650 (€1.417.650 werkingssubsidie
+ € 178.000 expertisenetwerken voorlezen + € 60.000
Vlaanderenleestdag + € 120.000 Leesoffensief)

In een geïntegreerd letterenbeleid neemt leesbevordering een cruciale positie in. Om het leesbevorderingsbeleid te stroomlijnen en een optimale samenwerking te garanderen, sloten Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen een beheers-overeenkomst af die loopt van 2022 tot 2026. Het team van Literatuur Vlaanderen overlegt geregeld met het team van Iedereen Leest en ook de adviescommissie leesbevordering heeft een jaarlijks gesprek met de organisatie.

VIJF SPEERPUNTEN

2024 is het derde jaar waarin Iedereen Leest het meer-jarenplan 2022-2026 ten uitvoer brengt. 'Meer leesplezier, meer lezers!' blijft daarin het uitgangspunt en de werking blijft zich enten op de vijf speerpunten die in het plan staan.

1. Groeien als lezer

Iedereen Leest zet in op leesbevordering op drie vlakken: in de breedte (mensen aan het lezen krijgen), in de diepte (van leesmotivatie naar leesverdieping) en in de lengte (levenslang lezen). Vanuit een doorgaande leeslijn wil Iedereen Leest alle (toekomstige) lezers bereiken.

2. Lezen, meer dan een boek

Lezers raken niet alleen geïnspireerd via het papieren boek, maar ook via audioboeken, podcasts, vlogs, apps, BookTube en online lezerscommunity's. Toegankelijke en inspirerende leesomgevingen blijven voor Iedereen Leest belangrijk om lezen bij meer mensen in het vizier te krijgen.

3. Lezen is goed voor je

Lezen zorgt voor ontspanning en stressreductie, het stimuleert ons concentratievermogen en onze inlevings- en verbeeldingskracht. Iedereen Leest wil bibliotheken,

leesbevorderaars en welzijns- en zorginstanties helpen om meer aandacht te hebben voor de rol die lezen kan spelen in het gemeenschapswelzijn.

4. Lezers maak je samen

Met gebundelde krachten kunnen we samen met leesbevorderaars het verschil maken. Iedereen Leest wil lokale leesbevorderingsnetwerken stimuleren en streeft de nodige afstemming na op bovenlokaal en Vlaams niveau tussen verschillende sectoren.

5. Samen competent

Als referentieorganisatie wil Iedereen Leest leesbevorderaars informeren en inspireren. Samen met professionals en vrijwilligers bouwt ze praktijkinzichten op. Kennis uit onderzoek is daarbij het fundament om succesvolle interventies te integreren in programma's en leertrajecten.

© Michiel Devijver en Iedereen Leest

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Andy Huysmans

DE MENS ACHTER HET BOEK

Bij een literaire avond met Tommy Wieringa las Peter Terrin het eerste hoofdstuk voor van 'Monte Carlo', een boek waarin ik tot dan toe geen interesse had van een schrijver wiens naam me alleen iets zei vanwege de boeken die ik weleens moest inpakken bij 'het Fonds'. Die avond ontdekte ik wat het kan teweegbrengen als auteurs zelf hun werk voorstellen. Sindsdien draag ik Peter Terrin en zo veel andere auteurs, illustratoren en stripmakers in mijn hart, omdat ik hen kon ontmoeten en nieuwsgierig werd naar hun werk. Daardoor lees ik veel breder dan ik zou doen zonder mijn werk, en ik vind het fantastisch om tijdens onze fellowships voor buitenlandse uitgevers ook anderen op eenzelfde manier te kunnen overtuigen: door de mens achter het boek te tonen.

Lien Devos promoot kinder- en jeugdliteratuur en strips in het buitenland.

NOG NAUWER SAMENWERKEN

Heel wat organisaties vragen bij Literatuur Vlaanderen subsidie aan voor leesbevorderingsprojecten. Sinds 2020 werken we daarvoor samen met de experts van Iedereen Leest, de referentieorganisatie voor lezen en leesbevordering in Vlaanderen. Een organisatie die een aanvraag indient, kan op drie momenten inhoudelijke ondersteuning ontvangen van Iedereen Leest: voor ze de aanvraag indienen, na een positieve beslissing over de aanvraag en nadat hun project is afgerond.

Een aantal weken voor de indiendatum van de leesbevorderingsprojecten van Literatuur Vlaanderen krijgen geïnteresseerde organisatoren de mogelijkheid om met medewerkers van Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest in gesprek te gaan. Organisatoren krijgen zo de kans om hun idee af te toetsen en feedback en tips te ontvangen. In 2024 voerden we 33 gesprekken met potentiële aanvragers. De gesprekken leveren steeds waardevolle input op.

Als de adviescommissie leesbevordering een positief advies geeft over een aanvraag, kan Iedereen Leest contact opnemen met de organisator en samen bekijken of bijkomend advies, begeleiding of inhoudelijke ondersteuning wenselijk is. Ook na afloop van een project wisselen Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen informatie uit, bijvoorbeeld om succesvolle projecten zichtbaar te maken. Zo willen we kennis delen in de brede sector en anderen inspireren.

© Michiel Devijver en Iedereen Leest

In 2024 konden de zeven leesbevorderingsprojecten die een subsidie kregen van Literatuur Vlaanderen op ondersteuning rekenen van Iedereen Leest. De organisatie trad op als aanspreekpunt en verbinder. Als de initiatiefnemers van de projecten moeilijkheden ondervonden of nood hadden aan advies, konden ze bij Iedereen Leest terecht voor praktische tips en inhoudelijke steun. Een van die projecten goot Iedereen Leest ook in een mooi praktijkvoorbeeld dat andere organisaties kan inspireren en een helder beeld geeft over wat goed en minder goed werkt. Meer praktijkverhalen van de afgelopen jaren vind je op de website van Iedereen Leest in de reeks Praktijk in de kijker.

DIT DEED IEDEREEN LEEST IN 2024

Hieronder een kleine greep uit de realisaties van Iedereen Leest in 2024. Voor een breder overzicht en meer details over hoe Iedereen Leest inzet op haar speerpunten, kun je terecht in [dit handige jaaroverzicht](#).

Boekstart deint verder uit

Eind 2024 liep het Boekstartprogramma in 295 gemeenten. [Boekstart](#) laat ouders met hun jonge kinderen van 0 tot 3 jaar genieten van boeken. In samenwerking met consultatiebureaus, bibliotheken en lokale partners worden boekenpakketten binnengebracht in alle gezinnen.

Naast een actieve ondersteuning van Boekstart-gemeenten zorgt Iedereen Leest ook voor bijkomende experimenten, zoals het piloottraject [Boekstart voor kleuters](#) (2022-2024). Bibliotheken deelden een Boekstart-pakket voor kleuters uit aan omliggende scholen. Leerkrachten gingen vervolgens aan de slag met de verhalen. De boeken uit het pakket belandden nadien thuis, zodat ouders er samen met hun kleuter verder plezier aan konden beleven. De bevindingen van de afgelopen twee jaren werden in kaart gebracht en geëvalueerd.

17.000 kinderen en jongeren bij de Leesjury

Meer dan 17.000 jongeren lazen mee met [de Leesjury](#) om zo hun favoriete boeken te bekronen. Een stijging van maar liefst 16% tegenover 2023. De kinderen en jongeren komen samen in zo'n 340 leesgroepen in scholen en bibliotheken (met ondersteuning van meer dan 1.300 begeleiders) of ze stemmen mee als internetjurylid. In 2024 zette Iedereen Leest het proeftraject [Leesjury-start](#) voor jonge kleuters verder. Het eerste proefjaar bereikten we 25 scholen en bibliotheken met 940 jonge kleuters. In 2025 willen we meer bibliotheken en scholen betrekken en ondersteunen, om in 2026 tot een volwaardig nieuwe startgroep te komen voor de Leesjury. In samenwerking met Luisterpunt werden heel wat Leesjury-titels beschikbaar gemaakt in Daisy-versie. Zo kan Iedereen meelesen met de grootste lezerscommunity voor kinderen en jongeren.

Boekenzoeker als digitale tool

[Boekenzoeker](#) is een website op maat van kinderen en jongeren: op basis van enkele laagdrempelige criteria die ze zelf kunnen selecteren, krijgen ze boekentips

voorgeschied. Op Boekenzoeker staan niet alle boeken, maar een brede en gevarieerde selectie, zorgvuldig samengesteld door een redactieteam van experts. Bij alle boekentips zitten enkele citaten, fragmenten en waar mogelijk een luisterfragment. In 2024 mocht Boekenzoeker 265.000 bezoekers ontvangen.

Bibliotheken kunnen sinds 2024 ook de Boekenzoeker-carrousel inzetten om hun boekenaanbod gericht via thematische lijstjes kenbaar te maken op hun website. Op die manier wordt Boekenzoeker als digitale tool in het leesbevorderingsveld ontsloten.

Jeugdboekenmaand zet lezers in beweging

Tijdens Jeugdboekenmaand, een campagne voor kinderen en jongeren van 3 tot 15 jaar, zet Iedereen Leest het plezier van lezen en een kwalitatief kinder- en jeugdboekenaanbod in de kijker. De campagne is een vaste waarde voor bibliotheken, scholen, boekhandels en heel wat andere organisaties. In 2024 vonden meer dan 1.500 (geregistreerde) auteurslezingen plaats. Het campagnethema 'Sport & Spel' leende zich goed voor een Grote Leestraining: kinderen en jongeren lazen meer dan 1,7 miljoen leesuren bij elkaar. Als coördinator van de Jeugdboekenmaand verzorgt Iedereen Leest jaarlijks heel wat praktijkinformatie en inspiratie voor iedereen die zijn schouders zet onder de campagne. In de reeks Leeswereld verschenen acht nieuwe interviews met lezende sporters zoals basketster Emma Meesseman, keeper Hendrik Van Crombrugge of gewichthefster Nina Sterckx.

© Michiel Devijver en Iedereen Leest

Voorleesweek onderstreept de kracht van voorlezen

Voorleesweek is een jaarlijkse campagneweek waarin Iedereen Leest het belang en het plezier van voorlezen in de kijker zet. Voorlezen is een brug die mensen verbindt en je samen nieuwe oorden laat verkennen. Tijdens Voorleesweek was te zien dat voorlezen voor iedereen, door iedereen, en overal is: van kinderdagverblijven tot woonzorgcentra, van bibliotheken tot kringwinkels.

Iedereen Leest Academie

Na veel werk achter de schermen werd in 2024 de Iedereen Leest Academie gelanceerd: een nieuw leerplatform over leesbevordering. De Iedereen Leest Academie biedt een breed en divers leeraanbod over leesbevordering voor professionals en vrijwilligers. De inhoud van het leeraanbod is gebaseerd op onderzoek en praktijkervaring. Amper twee maanden na lancering registreerde de Academie meer dan 1.600 inschrijvingen op online trajecten en live opleidingen.

De Iedereen Leest Academie ontsluit ook enkele tools waar professionals meteen mee aan de slag kunnen in hun dagelijkse praktijk. Zo is er de leesscan voor zowel scholen als bibliotheken.

- De leesscan voor scholen is het resultaat van een onderzoeksproject door Odisee Hogeschool, in samenwerking met onder andere Iedereen Leest, die de scan sinds 2024 coördineert.
- Naar analogie van die scan ontwikkelde Iedereen Leest een leesscan voor bibliotheken.

De Iedereen Leest Academie werd gelanceerd op donderdag 24 oktober 2024 tijdens de tweede Iedereen Leest-conferentie, waar meer dan 500 leesbevorderaars aan deelnamen. Het thema van die editie was 'De leesbevorderaar centraal'. Welke rol kan die spilfiguur spelen, als verbinder in een netwerk, als verspreider van kennis en expertise, als motivator en ambassadeur? De rode draad in het programma van de conferentie was dan ook de professionalisering van leesbevorderaars: hun vakkennis aanscherpen, ervoor zorgen dat ze dezelfde taal spreken en *evidence informed* kunnen werken.

Een vriend voor het lezen ...

Op 23 april, ook Wereldboekendag, vond de tweede editie van Vlaanderenleestdag plaats in het kader van de campagne 'Vrienden voor het lezen – Samen voor een Leesoffensief'. Onder het motto 'Lees. Altijd. Overal' riep de Vlaamse overheid op om lezers te verbinden, lezen zichtbaarder te maken in de publieke ruimte en nieuwe lezers te inspireren. Met honderden publieke en besloten activiteiten toonde Vlaanderenleestdag 2024 dat werkelijk elke plek een leesplek kan zijn en dat elk moment een leesmoment kan worden. Iedereen Leest coördineert die campagne.

© Michiel Devijver en Iedereen Leest

November was boekenmaand. Naast de Voorleesweek en Boektopia was er ook Boektopia op toer, waar Iedereen Leest aan meewerkt. Verschillende auteurs gingen langs bij woonzorgcentra. Dat leidde tot bijzondere ontmoetingen en ontroerende verhalen. Naar aanleiding van Boektopia en Voorleesweek lanceerde VRT haar derde reeks van de Voorleesclub. VRT en Iedereen Leest vinden bij elkaar een structurele partner om lezen ook zichtbaar te brengen in de media.

... over landsgrenzen heen

Ook internationaal is Iedereen Leest actief in verschillende netwerken, zoals EU Read, IBBY en Global Network for Early Years Bookgifting. In 2024 sloot Iedereen Leest met de Leesjury aan op het nieuwe netwerk Child Juries in Literary Prizes. Met partners zoals Museum Dr. Guislain organiseerde Iedereen Leest opnieuw een internationale conferentie: Culture & Mental Health. Centraal stond de vraag hoe kunst en cultuur de mentale gezondheid van vluchtelingen kunnen versterken. Meer dan 250 professionals uit 24 landen woonden de conferentie bij.

Scriptieprijs Leesbevordering

Iedereen Leest ondersteunt onderzoekers die de verschillende aspecten van lezen belichten. Dat doet ze via haar unieke vakbibliotheek, door samenwerking met de universitaire Wetenschapswinkels en door de organisatie van de tweejaarlijkse Scriptieprijs Leesbevordering in samenwerking met Stichting Lezen Nederland. De prijs werd dit jaar toegekend aan een scriptie over etnisch-culturele diversiteit in Vlaamse klasbibliotheken.

Wegwijzer in het literair aanbod voor volwassenen

Uitgelezen is een initiatief van Behoud de Begeerte en VIERNULVIER, in samenwerking met Bibliotheek De Krook, Iedereen Leest en Poëziecentrum. Iedereen Leest verzorgde in 2024 deels de redactie van dat programma. Ook over andere literaire boekenprogramma's en evenementen berichtte Iedereen Leest in 2024, om zo een wegwijzer te zijn voor volwassenen. In haar Facebook-groep Iedereen Leest – wat lees jij? delen meer dan 28.000 volwassenen dagelijks leestips.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

DE ALLEREERSTE VERTALERSWEEK

Na mijn studie Literair Vertalen kon ik dankzij mijn stage aan de slag bij Literatuur Vlaanderen. Hoewel vertalen nog altijd mijn droomjob is, vind ik het ook heel bijzonder dat ik door mijn job iets kan betekenen voor de vertaalcarrière van anderen, met als voorlopig hoogtepunt de Vertalersweek die we in 2024 organiseerden. Tien veelbelovende vertalers uit het Nederlands kwamen een week lang naar Vlaanderen om kennis te maken met de cultuur en literatuur in Vlaanderen. Het is heel fijn om te zien dat zij verder hun weg vinden als professioneel vertaler.

Esther de Gries biedt ondersteuning bij internationale promotie en projecten.

Het Leesoffensief

ACTIES IN 2024

De Vlaamse ministers van Onderwijs en Cultuur lanceerden eind 2021 samen Een Leesoffensief voor Vlaanderen, in 2022 herdoopt tot Vrienden voor het Lezen: Samen voor een Leesoffensief. De aanleiding voor die grootschalige campagne zijn de teleurstellende resultaten die Vlaanderen de voorbije jaren boekt bij internationaal vergelijkend onderzoek op het vlak van leesvaardigheid en leesmotivatie. De campagne telt meer dan 50 acties om de neerwaartse spiraal en de negatieve houding ten aanzien van lezen te doorbreken. Dat vergt een geïntegreerde aanpak waarbij een langetermijnperspectief primeert. De acties die in 2022 zijn gestart, werden in 2023 en 2024 onverminderd voortgezet. Naast de reguliere opdracht en werking rond leesbevordering voeren Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest ook bijkomende acties uit die rechtstreeks de doelstellingen van het Leesoffensief in het onderwijsveld dienen. Literatuur Vlaanderen organiseerde ook in 2024 auteursresidenties in het technisch en beroepsonderwijs. Iedereen Leest lanceerde een piloottraject binnen het Boekstart-programma, gericht op de eerste kleuterklas, en een tweejarig traject rond interactief voorlezen als bouwsteen voor een krachtig lees- en taalbeleid op school, met focus op de kleuterklas en eerste graad van het lager onderwijs.

© Bob Van Mol

AUTEURSRESIDENTIES

€ 237.913,56

Een auteursresidentie is een intensief traject dat focust op moeilijke lezers en niet-lezers. Een auteur gaat een semester lang in een middelbare school met leerlingen aan de slag rond lezen én schrijven: ze geven workshops en willen tieners zo de liefde voor lezen en schrijven bijbrengen. Eerder onderzoek toonde immers al aan dat je door te schrijven met moeilijke of niet-lezers de algemene leesvaardigheden ook versterkt. Creatief schrijven kan dus indirect leesbevorderend werken.

In het schooljaar 2022-2023 ging Literatuur Vlaanderen aan de slag met 19 auteurs en scholen en in het schooljaar 2023-2024 kwamen daar nog eens 32 trajecten bij. De auteursresidenties in scholen kwamen tot stand met steun van de Vlaamse Regering en pasten in de Vlaamse campagne Vrienden voor het lezen – samen voor een leesoffensief. We zetten nadrukkelijk in op aansluiting bij de 16 sleutelcompetenties van de vernieuwde eindtermen.

In 2024 ronden we de laatste trajecten van de auteursresidenties af en leverden we ons eindverslag in bij het Departement Onderwijs & Vorming. Hieronder lees je enkele van de acties die we in 2024 hebben ondernomen om de impact van auteursresidenties te tonen en om leerkrachten te stimuleren om zelf een gelijkaardig traject op te zetten met een auteur. We pleiten er immers voor om de auteursresidenties in de toekomst opnieuw op te starten.

Onderzoek en monitoring UAntwerpen

Om het project auteursresidenties te evalueren werd een monitoringonderzoek toegekend aan Universiteit Antwerpen. Voor de doelgroep die in de studie centraal staat, is functionele schrijfvaardigheid een illustratief voorbeeld van taalcompetentie. Daarnaast bestudeert het onderzoek onder andere in welke mate de lesmaterialen en -methodieken die in het project auteursresidenties ontwikkeld zijn de leesopvattingen en -didactiek van de leerlingen beïnvloed hebben, hoe de schrijfvaardigheid van de leerlingen is geëvolueerd en wat de randvoorwaarden zijn voor een auteursresidentie om te slagen. In dat monitoringonderzoek wordt de impact van het project in kaart gebracht. De centrale onderzoeksvraag focust op de invloed van auteurs aan de hand van hun interactie met leerlingen in een schoolcontext binnen een verscheidenheid aan projecten die lees- en schrijfonderwijs ondersteunen.

Het onderzoek somt een reeks voorwaarden op waaraan een auteursresidentie moet voldoen om te slagen. Voorbeelden van succesfactoren zijn bijvoorbeeld dat de auteur de leerlingen snel moet leren kennen om een vertrouwensrelatie en een veilige omgeving te creëren, dat een auteur baat heeft bij (visuele) ondersteuning, feedback en reflectie met de betrokken leerkracht of dat een leraar achteraf een concreet eindresultaat van de klas kan tonen aan de buitenwereld.

Een deel van de leerkrachten die deelnamen aan het onderzoek geeft aan dat ze nu uitdagender leesmateriaal durven aanbieden aan hun leerlingen, en dat ze in hun knowhow versterkt worden door de aanpak van de auteur.

Een overgrote meerderheid van de leerkrachten ziet bovendien dat het project een positieve impact heeft op de leerlingen: ze letten meer op hun eigen schrijftaal en die van anderen, ze zoeken andere manieren om iets te verwoorden en formuleren, en ze hebben minder angst om te schrijven. Ook durven ze persoonlijker teksten te delen met anderen, zijn ze (zelf)kritischer geworden, ervaren ze meer schrijfplezier en -bereidheid, en staan ze meer open voor literatuur.

Creatief schrijven op school

Alle kennis en oefeningen van twee schooljaren auteursresidenties werden in 2024 gebundeld in een inspiratiegids voor leerkrachten: 'Creatief schrijven op school. Een praktische gids voor leerkrachten om de taalcompetenties van leerlingen te versterken'. Alle leerkrachten met een hart voor leesbevordering profiteren zo mee van de waardevolle ervaringen uit de auteursresidenties. De inspiratiegids reikt leerkrachten handvatten aan om zelf met de leerlingen aan de slag te gaan rond creatief schrijven in de klas. Ze kunnen kiezen uit vijf verschillende programma's die aan de hand van kant-klare-oefeningen leiden naar een ander literair eindproduct. De oefeningen in deze inspiratiegids zijn met zorg samengesteld op maat van de tweede en derde graad secundair onderwijs. De publicatie verscheen in mei 2024 bij Politeia.

© Michiel Devijver en iedereen Leest

© Michiel Devijver en iedereen Leest

In samenwerking met OM Collective, een online marketingbureau, ontwikkelden we een campagne om het boek te promoten bij de doelgroep, voornamelijk leerkrachten Nederlands en PAV in het secundair onderwijs. We kozen voor een concept met humor, om interesse op te wekken bij de doelgroep en hen uiteindelijk te laten doorklikken naar de landingspagina met alle informatie over het boek. Gedurende het schooljaar 2024-2025 adverteren we in verschillende strategisch gekozen golven via sociale media en Google.

Op basis van bovenstaande campagne stelden we een inspiratiepakket samen dat we verstuurd naar alle scholen secundair onderwijs in Vlaanderen, zowel doorstroom-, dubbele als arbeidsmarkt-finaliteit. In dat pakket zaten drie verschillende posters die aantrekkelijk zijn om op te hangen in het klaslokaal en/of de leraarskamer en een postkaartje om leerkrachten aan te moedigen om aan de slag te gaan rond creatief schrijven in hun klas. In totaal bereikten we daarmee 1.142 verschillende scholen.

Romeo en Julia zijn verliefd.
Jammer, mag niet.
Einde.

Kan beter.

Vrouw vraagt spiegel wie de
mooiste is. Blijkbaar zij niet.
Einde.

Kan beter.

Jongen wandelt 9 uur om
een ring in een vulkaan te
smijten. Einde.

Kan beter.

Help je leerlingen een handje.
Gebruik de inspiratiegids
'Creatief schrijven op school'.

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

LITERATUUR
VLAANDEREN

Studiedag met Iedereen Leest

Tijdens de hele duur van het project auteursresidenties werkten we nauw samen met Iedereen Leest, dat in het kader van het Leesoffensief ook een project had lopen, namelijk rond interactief voorlezen in het kleuter- en lager onderwijs. Via de twee projecten werkten we in 2024 samen met negentig scholen om hun leesbevorderingsaanpak te professionaliseren. Tijdens een inspiratiedag op 28 mei 2024 brachten Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen leerkrachten samen om inzichten en ervaringen van beide professionaliseringstrajecten te delen. In de voormiddag waren leesbevorderaars, onderwijsprofessionals en leerkrachten uit het kleuter- en lager onderwijs welkom om te werken rond interactief voorlezen. In de namiddag werd het project auteursresidenties uitgelicht in verschillende sessies:

- **Sessie 1 en 2:** Wouter Bulckaert en Hilde Van Cauteren vertelden over hun auteursresidentie. Beiden hebben een achtergrond als leerkracht in het secundair onderwijs, waardoor ze eenvoudig linken konden leggen tussen bijvoorbeeld eindtermen en de creatieve, leesbevorderende doelstellingen van de auteursresidenties. Daarnaast konden ze de samenwerking met de begeleidende leerkracht tijdens hun residentie duiden, wat een meerwaarde was voor de aanwezige leerkrachten in het publiek.
- **Sessie 3:** Martijn Dentant stelde de kant-en-klare lesmiddelen rond de literaire canon van de KANTL voor aan de aanwezige leerkrachten. De lesmiddelen van De Samenlezing hebben dezelfde doelgroep als de auteursresidenties voor ogen, namelijk de tweede en derde graad dubbele en arbeidsmarktfinaliteit. Daardoor kunnen er veel synergieën gevonden worden tussen de twee projecten.

- **Sessie 4:** Noa Heyndrickx lichtte de inspiratiegids 'Creatief Schrijven op school' toe. Het boek helpt leerkrachten om aan de slag te gaan met creatief schrijven in de klas en biedt tal van extra leermiddelen om het perspectief van de auteur niet te verliezen. Tijdens de sessie maakte Noa de aanwezigen wegwijs in de structuur van het boek en stelde ze enkele oefeningen voor.

© Michiel Devijver en Iedereen Leest

Podcast: schrijven is een vak

In samenwerking met VRT brachten we in 2024 ook een podcast uit over de auteursresidenties die gemaakt werd door auteurs Barbara Rottiers en Andy Fierens en audiomaker Wederik De Backer. De podcast is sinds eind oktober 2024 te beluisteren op VRT MAX. In 'Schrijven is een vak' nemen Barbara en Andy je mee naar vier klassen in het secundair onderwijs, waar leerlingen uit technische en beroepsrichtingen samen met een schrijver een boek maken. Wat begint met schuchtere pogingen en weinig interesse in literatuur, verandert in een ontdekkingsreis vol verborgen talenten en persoonlijke groei. Als luisteraar ontdek je hoe de jongeren hun grenzen verleggen en boven zichzelf uitstijgen.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

PRODUCT VAN EEN STERK LEES- EN LETTERENBELEID

Ik was absoluut geen geboren boekenwurm, maar de afgelopen 25 jaar wist een ketting van leesbevoor- raars van mij toch een fervente lezer te maken. De lieve leesmoekes en een bevlogen leraar die me kennis lieten maken met goede boeken. De gemeentelijke biblio- thecaris die onze klas steeds gezwind op weg hielp in de zoektocht naar een volgende titel. Dirk Bracke die kwam vertellen over zijn werk als auteur en me volledig wist te begeisteren. De leerkracht Nederlands van het zesde middelbaar die onze klas meermaals meenam naar het theater, mijn oprechte interesse herkende en me aanmoedigde om theater-, film- en literatuurweten- schappen te gaan studeren. Noem me gerust een bewijs van het belang van een sterk lees- en letterenbeleid. Het klinkt cliché, maar mijn werk voor auteurslezingen.be en de literaire werkbeurzen voelt aan als een cirkel die rond is: mee mogen bouwen aan de ondersteuning van de mensen die de afgelopen 25 jaar het leesvuur in mij aanwakkerden. Wat is er mooier dan dat?

Lien Heselmans ondersteunt team Vlaanderen voor auteurslezingen, non-fictie, podiumliteratuur & literaire performances en theater.

© Bob Van Mol

Getuigenissen

Verschillende auteurs brachten verslag uit van hun residentie op een secundaire school. Al die verslagen lees je op de website van auteurslezingen.be. Hieronder vind je vier fragmenten uit die getuigenissen.

Over voetbal en meisjes

Samen met het vierde jaar Elektriciteit van het Atlas College in Genk werkte **Goedele Ghijssen** aan een boek. Elke leerling schreef een kortverhaal, voornamelijk over voetbal.

Er was eens een klas van twaalf jongens. Jongens die van auto's hielden en jongens die graag voetbalden, die droomden van veel geld verdienen en die het allerliefste helemaal niets deden. Ze waren allemaal verschillend, maar hadden twee dingen gemeenschappelijk: ze hielden van elektriciteit en konden nauwelijks geloven dat ze op school ook nog in andere dingen goed konden zijn.

Op een dag kwam er een schrijver binnenwaaien die vertelde dat ze tien weken lang zelf verhalen zouden mogen schrijven. De jongens vroegen zich af waarom zij dat lot moesten ondergaan.

"Doe dat in het ASO, mevrouw."

"Wij willen niet schrijven."

"Wij kunnen dat niet."

Omdat de schrijver beloofde dat ze niets fout konden doen, bogen ze zich toch over de schrijfoefeningen. Ze schreven over zichzelf en over anderen, thrillers van twee zinnen en urban legends van meer dan een pagina, verhalen vanuit

De meisjes tackelden elke vraag en bewezen dat ze wél kunnen voetballen, net zoals jongens van Elektriciteit wél kunnen schrijven.

het ene en het andere perspectief. En ze luisterden naar verhalen van schrijvers. Maar soms lieten ze ook hun hoofden hangen. Want schrijven, dat was toch niets voor hen. En waarover zouden zij wel een boek schrijven?

Na enkele lessen begonnen de jongens tijdens de les te geloven in de verhalen die ze schreven. De verhalen van schrijvers waren niet meer nodig, ze konden elkaar verhalen vertellen die ze zelf geschreven hadden. Fuad las zijn spannende tekst voor aan de klas en Ensar volgde. Hier en daar ging een hoofd omhoog. Tot het belsignaal ging. Daarna ebde het gevoel van succes snel weer weg.

Een van de jongens kwam op het idee om verhalen te schrijven over voetballers, maar voetballers interviewen,

dat zou toch nooit lukken? De juf en de schrijver keken naar elkaar. Dat was een gouden idee. Ze namen zich voor om contact op te nemen met de voetbalhelden van de jongens.

Helaas lukte het niet om de voetballers live te interviewen. Gelukkig waren Pierre Denier en Luca Oyen zo lief om via mail antwoord te geven op de vragen van de jongens en van Bilal El Khannous vonden we op internet een interessant interview. Op het laatste nippertje slaagde de juf er zelfs in om een interview met de Ladies te regelen.

“Maar meisjes, die kunnen toch niet voetballen?” zeiden de jongens. Die meisjes tackelden gelukkig elke vraag en bewezen al snel dat ze wél kunnen voetballen, net zoals jongens van Elektriciteit wél kunnen schrijven.

Literair corvee

Wim Chielens ging op auteursresidentie in het derde jaar Horeca in Hotelschool Rhizo in Kortrijk. Schrijven blijkt een stevig corvee, maar toch kreeg Wim de leerlingen mee.

Mijn klas bestond uit twaalf leerlingen en op één na lezen ze nooit een boek, laat staan dat ze er ook maar aan dachten om iets literairs te schrijven. Zelfs rap, slam poetry of podcasts konden hen maar matig enthousiasmeren. Niet zij, maar ik trad buiten de comfortzone. Het roer moest om!

In de tweede les bracht ik geen boeken meer mee, maar een paar simpele raadseltjes op rijm. De uitdaging om er zo ook zelf eentje te schrijven durfden ze wel aan, zeker als de onderwerpen van de raadseltjes voorwerpen uit de koel- of keukenkast waren. De volgende voorzichtige stap was het variëren op een stijffiguur die steeds terugkwam in

een column van Maud Vanhauwaert. Dat lukte aardig, ook al ontging hun het nut van zo'n column. "Wie leest zoiets?"

Mijn eerste échte succesje behaalde ik nogal onverwachts met het schrijven van een slamgedicht. We deden dat stap voor stap, van vijf woorden tot een woordveld, van woordveld naar zinnen die een ritme volgden of die rijmden of waar alliteraties in zaten of een vergelijking, een metafoor. Dat je door die zinnen dan op een lukrake of doordachte manier onder elkaar te zetten een soortement gedicht bekwam, verraste de leerlingen. En zo groeide stilaan het geloof dat schrijven misschien toch interessant en haalbaar kon zijn.

Het verhaal van Louis Paul Boon over Vlaamse stoverij uit zijn literaire kookboek 'Eten op zijn Vlaams' was de aanzet tot een idee voor ons eindresultaat: we zouden een literair kookboek maken. Zo bleven we inhoudelijk in de comfortzone van de leerlingen (al is niet iedereen die in een hotelschool zit even gepassioneerd door eten). Iedereen zou een recept kiezen en een literaire inleiding schrijven. Daarna volgden, zoals dat hoort in een kookboek, de ingrediënten en de bereidingswijze.

Niet alle leerlingen gingen even enthousiast aan de slag, voor sommigen bleef het tot op de laatste lesdag corvee, dat schrijven. Ik maak me daar geen illusies over. Maar de trots bij de voorstelling van het boek – uiteraard gepaard gaand met een hele rits zelfgemaakte en keurig geserveerde hapjes – was op eenieders gezicht te lezen. Soms is gezichten lezen net zo waardevol als boeken lezen ...

Mijn eerste échte succesje behaalde ik nogal onverwachts met het schrijven van een slamgedicht.

© Bob Van Mol

Van vertrouwen naar verhalen

Ria Anyca trok naar het GO! Avelgem om er te spelen met woorden. Samen met het vierde jaar Maatschappij en Welzijn sprokkelde ze een bundel vol kortverhalen bij elkaar.

Op de eerste dag word ik enthousiast onthaald door leerkracht Fien. Ze laat me weten dat haar leerlingen zenuwachtig zijn. Een voor een komen ze binnen, schichtig om zich heen kijkend. Ze nemen plaats in een kring. Fien stelt mij voor. Daarna stellen zij zich voor en er volgt een opsomming van namen – *boring*. Laten we het anders aanpakken, stel ik voor. Wat betekent die naam voor jou? Zit er een verhaal achter? Wie ben jij? Ze vertellen anekdotes, kleine verhaaltjes. Daarna spelen we spelletjes, waarbij taal centraal staat. Aan schrijven komen we nog niet toe. In deze samenkomst draait alles rond het creëren van sfeer en bouwen aan vertrouwen.

De volgende bijeenkomst start ik met voorleesfragmenten uit 'Puber Tijd' van Ellen Koyen, 'Dagboek van een puber' van Raoul De Jong en 'Jij en ik' van Niccolo Ammaniti. We bespreken enkele korte fragmenten: je (niet) goed voelen in je vel, pesten en assertiviteit, verliefdheid, jaloezie en bedrog. Met het thema van hun keuze gaan ze aan de slag. "Mevrouw, ik wil wel voorlezen, maar het gaat niet over mij, maar over een vriendin." Ik wuif hun bezwaren weg. Het doet er niet toe of die echt of gefantaseerd zijn, wel het gaat om de herkenbaarheid. En die is er.

Schrijven betekent in het diepste van je ziel laten kijken. Daarom hebben we een code afgesproken: alles kan en mag worden gezegd met het nodige respect voor elkaar, en wat we elkaar toevertrouwen, blijft binnenskamers. Dat geldt voor iedereen: meisjes en jongens, leerkracht en auteur. Sessie na sessie groeit het wederzijds vertrouwen.

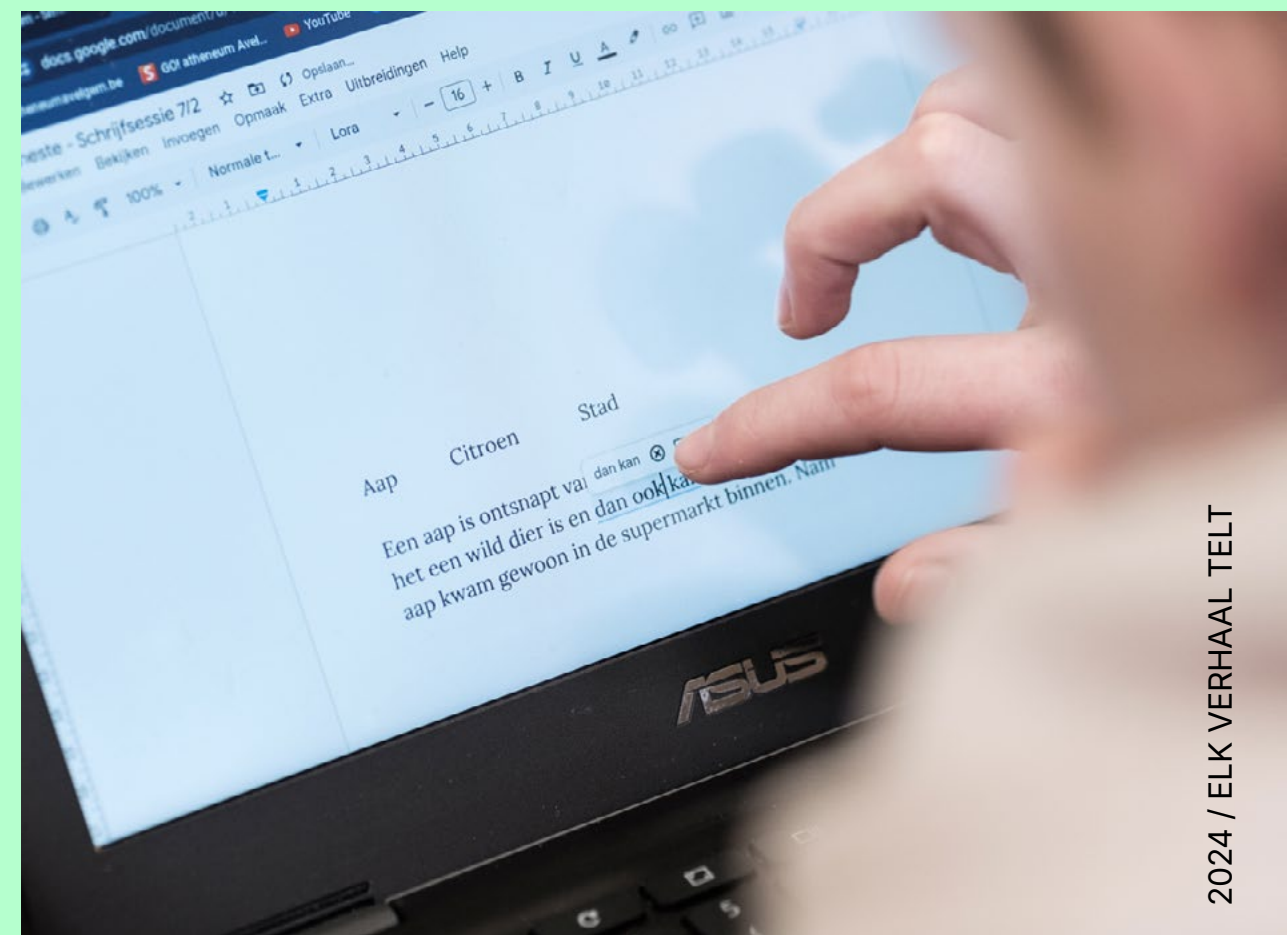

Schrijven betekent in het diepste van je ziel laten kijken.

We bespreken liedjesteksten, prozagedichten, *six word stories*, fabels ... Voorbeelden dienen als inspiratiemateriaal voor kleine schrijfoefeningen. Onze pupillen willen meteen beginnen met het echte werk. Ze spuien ideeën: griezelige horror, nagelbijtende spanning of toch maar een romantisch verhaal. Ze maken een verhaallijn op. Dat blijkt geen sinecure.

Vol verwachting en hoop lezen ze hun eerste versie voor. Het zijn behoorlijke teksten, maar we kunnen nog een niveautje hoger. Klopt het vertelstandpunt? De spanningsboog? Kunnen we het verhaal sterker maken door te schrappen?

En dan stellen ze hun boekje 'De gesprokkelde kortverhalen' voor. 'De' verwijst naar alle deelnemers en hun betrokkenheid, 'gesprokkeld' naar het sprokkelen van hout om zich te verwarmen aan de verhalen. Ik kijk ook met veel warmte terug op mijn residentie. Ja, ik heb het grote lot gewonnen: een betrokken leerkracht en gemotiveerde leerlingen. Fien is niet alleen een sidekick en coördinator, maar ook een actieve deelnemer aan de schrijfsessies. En onze leerlingen, die zetten hun beste beentje voor!

Poëzie als brug tussen generaties

Tijdens zijn auteursresidentie in De Reynaert in Tielt werd dichter **Etienne Colman** voor twintig jonge leeuwen en leeuwinnen geworpen. Samen met de vierde- en vijfdejaars van zes verschillende beroeps-klassen werkte hij rond poëzie.

© Bob Van Mol

Toen ik de leerlingen van 4 Hout, 4 Elektriciteit, 4 Zorg & welzijn, 5 Binnenschrijnwerk & interieur, 5 Preventief onderhoud machines & installaties, en 5 Basiszorg & ondersteuning uitlegde dat we samen een boek met gedichten gingen schrijven, keken ze me aan met grote ogen van ongeloof. Het wantrouwen was niet gering. De eerste vereiste was het vertrouwen te winnen van de leerlingen, wat niet vanzelfsprekend was. Met allerlei oefeningen maakte ik hen vertrouwd met begrippen als vers, strofe, enjambement, metrum, rijm, enzovoorts.

Het eerste gedicht dat ze zelf samen maakten, was een doorschuifgedicht. Ik gaf aan elke leerling een blad met een verschillend openingsvers. Zij schreven het volgende vers van het gedicht. Dan werd het blad doorgegeven. Het resultaat was

een reeks frisse gedichten waaraan iedereen had meegewerkt. Het resultaat gaf hen vertrouwen. Als volgende opdracht liet ik hen elk apart een gedicht schrijven rond kleuren. Ik gaf hen als leidraad een blad met daarop de kleurensymboliek.

Het topmoment van deze residentie was een uitstap naar woonzorgcentrum Deken Darras. Vooraf hadden we een aantal vragen opgesteld die we aan de bewoners van het woonzorgcentrum zouden stellen. De leerlingen luisterden naar de levensverhalen van die mensen en maakten notities. Daarna verwerkten we die tot gedichten.

Toen de teksten klaar waren, keerden we terug naar het woonzorgcentrum en de leerlingen lazen hun gedichten voor aan de bewoners. Misschien was het voor het eerst dat deze

“

Misschien was het voor het eerst dat deze leerlingen zagen welk effect hun zelfgeschreven teksten hadden op een publiek.

leerlingen zagen welk effect hun zelfgeschreven teksten hadden op een publiek. Dat maakte indruk, zag ik, zowel bij de leerlingen als bij de bewoners.

Tijdens de receptie aangeboden door het woonzorgcentrum en bijgewoond door de plaatselijke pers, klom de 92-jarige Arsène op het podium en sprak een dankwoord uit, vol emotie. De tranen kwamen niet alleen hem in de ogen.

Maar liefst vijf leerlingen volgden spontaan zijn voorbeeld en declameerden nogmaals hun gedicht voor de hele zaal.

Elke sessie las ik één of twee gedichten voor. Ik gaf voortdurend individuele feedback, wat de leerlingen erg apprecieerden. Het is essentieel om elke leerling apart aandacht te geven en aan te moedigen. Ook oefenden we geregeld op het lezen van hun gedichten. Dat was niet altijd gemakkelijk, maar met vallen en opstaan slaagden we in ons opzet.

De bundel die we samen maakten, 'Rijzende sterren van De Reynaert', heeft de leerlingen doen geloven in zichzelf. Twintig jonge West-Vlamingen met verschillende achtergronden deden wat ze nooit voor mogelijk hadden geacht en voelden zich gewaardeerd.

DE KANTL

€ 40.000

Literatuur Vlaanderen werkt samen met de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letterkunde (KANTL) aan de literaire canon. De KANTL ontplooiëde een reeks activiteiten rond de canon, maar al snel werd duidelijk dat er nood was aan meer samenhang. Tegelijk bleef de promotie van literair erfgoed ook wat onderbelicht in de werking van Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest. Daarom zocht de KANTL nadrukkelijk de samenwerking met beide organisaties op.

De jaarlijkse samenwerking werd in 2021 verankerd in een samenwerkingsovereenkomst voor de beleidsperiode 2021-2025. Omdat de leesbevorderingsactiviteiten daarin zo centraal staan, naast de ondersteuning van auteursgenootschappen, buigt ook de adviescommissie leesbevordering zich over de plannen van de KANTL om constructieve feedback te geven. Tijdens een jaarlijks gesprek zitten vertegenwoordigers van Literatuur Vlaanderen, Iedereen Leest, de adviescommissie en de KANTL samen om uit te wisselen en af te stemmen.

Extra middelen

In 2022 kreeg de KANTL een eenmalige toekenning van € 64.448 voor de uitbreiding van de educatieve activiteiten in het kader van het Leesoffensief. In 2023 finaliseerde de KANTL dat project als Samenlezing: een didactische methode rond intensief voorlezen. Op dat fundament bouwt ze sindsdien verder. De Samenlezing

richt zich vooral op leerlingen van de tweede en derde graad secundair onderwijs, met een focus op leerlingen uit de richtingen dubbele finaliteit en arbeidsmarktfinaliteit. De methode stimuleert open gesprekken over teksten, waardoor diversiteit binnen de klas wordt erkend en gewaardeerd. In dat kader ontwikkelde de KANTL de website literairecanonindeklas.be, waar kant-en-klare leermiddelen, een inspiratiegids en video's van voorleeskunstenaar Evi Rosier te vinden zijn.

Samenwerking rond auteursresidenties

Naast de extra middelen vanuit leesbevordering werkte de KANTL ook samen met het auteursresidentieproject van Literatuur Vlaanderen. In samenspraak met auteurs en leerkrachten die deelnemen aan de auteursresidenties werd het aanbod van De Samenlezing uitgebreid, zodat de leesmiddelen nog beter gebruikt kunnen worden om te werken rond leesbevordering bij moeilijke lezers en niet-lezers. Door de bijzondere aandacht op voorlezen en het klassikaal bespreken én verwerken van de teksten aan de hand van opdrachten, sluiten de methodes perfect op elkaar aan. Met de financiering binnen het project auteursresidenties heeft de KANTL extra leermiddelen ontwikkeld, een resonansgroep uitgebouwd en de inspiratiegids om de leermiddelen in te zetten geüpdated.

Canonfestival

De KANTL bouwde in 2024 verder op de inspanningen die ze in 2022 en 2023 al deed in het kader van de Canonenquête en het Canonfestival. Zo organiseerde de KANTL verschillende evenementen voor het onderwijs en het brede publiek die het gesprek over de literaire canon op

de agenda plaatsten. Ook bood ze activiteiten aan waarmee geïnteresseerde organisaties zelf makkelijk aan de slag konden. Zo probeert de KANTL het gesprek over de literaire canon aan te wakkeren. Dat levert waardevolle ideeën voor de invulling van de blinde vlekken in de canon die worden overgemaakt aan de canoncommissie met het oog op de herziening van de canon in 2025.

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

VAN BETROKKENHEID NAAR ONDERSTEUNING

Mijn interesse in boeken werd opgewekt dankzij de betrokken leerkrachten Nederlands die ik 25 jaar geleden voor de klas kreeg. Het was hun geduldige begeleiding die me de interesse voor taal bijbracht en kennis lieten maken met het werk van Nederlandstalige auteurs. Door niet alleen teksten te analyseren, maar ook te laten voelen wat ze met je doen, hebben zij ervoor gezorgd dat ik oprecht plezier beleefde aan geschreven teksten. Na mijn middelbare schooltijd verloor ik jammer genoeg het spoor van de Nederlandstalige literatuur. Het was mijn start bij Literatuur Vlaanderen die het vuur opnieuw aanwakkerde. Nu is het niet alleen lezen, maar ook werken met de mensen achter de boeken. Dankzij de ontmoetingen met literaire makers op festivals, via podcasts en performances heb ik een wereld ontdekt vol verhalen, inspiratie en passie voor het woord. De ervaringen van de afgelopen vier jaar hebben mij opnieuw laten ervaren hoe krachtig literatuur is en hoe die in verbinding staat met onze samenleving. Daarom voelt het extra bijzonder om zelf voor een organisatie te werken die makers (in de vorm van werkbeurzen), organisaties en collectieven (dankzij subsidies voor literaire projecten en organisaties) én leerkrachten (Boon voor onderwijs) ondersteunt en helpt groeien, en zo bijdraagt aan de bloei van de literatuurwereld die ik zelf zo heb leren waarderen.

Arman Erdil is beleidsmedewerker de Boon, literaire projecten en organisaties, literaire uitwisselingen en strips.

© Bob Van Mol

Communicatie

In dit hoofdstuk lees je meer over ons communicatiebeleid, dat focust op websites, nieuwsbrieven en sociale media. Ook kom je meer te weten over onze voorbereidingen voor 25 jaar Literatuur Vlaanderen in 2025, dat we onder andere vieren met een gelegenheidsmagazine.

© Bob Van Mol

Communicatiestrategie

Literatuur Vlaanderen hanteert een eenmerkstrategie. Flanders Literature en Auteurslezingen zijn twee submerken met verschillende doelgroepen: de promotie in het buitenland enerzijds, en de ondersteuning en promotie van auteurslezingen anderzijds. Literatuur Vlaanderen, Flanders Literature en Auteurslezingen hebben binnen de overkoepelende communicatiestrategie alle drie een apart contentplan en aparte kanalen. De drie websites vormen de basis en het publiek wordt via verschillende kanalen, zoals onze nieuwsbrieven en sociale media, naar die website geleid. In de communicatiestrategie wordt de merkenarchitectuur beschreven, zodat het verschil – ook in aanpak – duidelijk is tussen een (sub)merk, een campagne, een opleiding of een label.

In de communicatiestrategie zetten we sterk in op ons merkverhaal en onze positionering. Op al onze kanalen en in al onze content (*hygiene, hub of hero*) vertellen we een consistent verhaal in een herkenbare grafische en tekstuele stijl.

De communicatiestrategie beschrijft vier grote doelstellingen:

- **Brand awareness creëren:** de doelgroep kent (*awareness*) en herkent (*branding*) Literatuur Vlaanderen;
- **Informer:** de doelgroep ontvangt toegankelijke en transparante informatie over de kernwerking van Literatuur Vlaanderen, bijvoorbeeld een subsidieregeling en de bijbehorende deadlines, maar ook over andere aspecten gerelateerd aan het boekenvak (*thought expert*);
- **Inspireren & activeren:** de doelgroep laat zich inspireren en activeren door onze content, tips en *best practices* (kennisdeling);
- **Verbinden:** de doelgroep vertrouwt Literatuur Vlaanderen, voelt zich verbonden met Literatuur Vlaanderen en met andere spelers uit het boekenvak.

Voor elk van de vier doelstellingen werd ook in een tactisch luik uitgewerkt hoe we ze willen bereiken en welke KPI's we formuleren, en in een evaluatieluik hoe we zullen meten of die doelstelling bereikt wordt om indien nodig te kunnen bijsturen. We ontwikkelden een visie op de communicatiemix en hoe we die in functie van de doelstellingen en doelgroep(en) optimaal kunnen inzetten.

De communicatiestrategie bevat daarnaast ook de strategie voor interne communicatie en pers.

Ten slotte worden er concrete projecten in vermeld die nodig of wenselijk zijn om de communicatie effectiever te maken en de doelstellingen te behalen, of om de uitvoering (tactisch) efficiënter te maken, bijvoorbeeld door de implementatie van tools (Pixieset, e-mailmarketingtool, web analytics tool ...) of door de optimalisatie van werkprocessen (contentplanning).

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

VERBINDING IN HET CULTUREEL CONSULAAT

In het kader van Schwalbe, het magazine ter gelegenheid van 25 jaar Literatuur (in) Vlaanderen, gingen Matthijs de Ridder en Gaea Schoeters eind 2024 in gesprek met Stijn Devillé, Yasmien Naciri, Joachim Pohlmann en Cathérine Vuylsteke over literatuur, geld, macht en activisme. Ik had het voorrecht om het debat in het Cultureel Consulaat in Antwerpen bij te wonen. De locatie was prachtig. Er was koffie en gebak. En het was er berekend, een klein elektrisch kacheltje kreeg de grote ruimte niet verwarmd. Maar bovenal was ik onder de indruk van het gesprek. Het was interessant, al die visies en argumenten, er was discussie, er was respect, ieder kreeg de ruimte voor een eigen perspectief op de zaken. Links of rechts, er was verbinding, géén polarisatie. In deze tijden. Dat verwarmde de hele ruimte, of toch alleszins mij. Zulke mooie, boeiende, verschillende mensen samen. Ik heb veel bijgeleerd en als vlieg op de muur heel erg genoten van die namiddag, die ik niet gauw zal vergeten.

Lieselot Van Maldeghe, coördinator communicatie.

Websites

LITERATUUR VLAANDEREN

In 2024 hebben de subsidiepagina's op de website van Literatuur Vlaanderen een update gekregen, zodat bezoekers sneller de info vinden die ze nodig hebben. Ook optimaliseerden we de websitestructuur, zodat gebruikers op een overzichtelijker manier de nieuwsberichten kunnen bekijken. Voordien werd die content eerder versnipperd op de website aangeboden. De link naar de landingspagina met nieuwsberichten werd ook toegevoegd aan de hoofdnavigatie.

46.701 unieke gebruikers

De website van Literatuur Vlaanderen werd in 2024 bezocht door 46.701 unieke gebruikers, die samen 175.417 webpagina's bezochten. Let op: omdat niet iedereen cookies toelaat, surft vanop verschillende IP-adressen en andere ruis, kan het werkelijke aantal unieke gebruikers lager liggen. Uit de gebruikscijfers blijkt verder dat de subsidiepagina's de vaakst bezochte pagina's zijn, in het bijzonder de werkbeurzen en de talentontwikkelingsbeurzen. Na de homepagina (43.291 weergaven), kreeg de landingspagina www.literatuurvlaanderen.be/subsidies de meeste bezoekers over de digitale vloer (7.108 weergaven). Bezoekers blijven niet lang op die pagina, gemiddeld 15 seconden, maar ze stromen door naar de subsidie waarover ze info zoeken.

Op de subsidiepagina's is de gemiddelde leestijd 49 seconden, op de pagina over de werkbeurzen blijven bezoekers zelfs gemiddeld anderhalve minuut. In 2025 zullen we bekijken of we de basisinfo over de subsidies ook op andere manieren dan in lopende tekst kunnen aanbieden, aangezien niet iedereen gemakkelijk en graag content consumeert in de vorm van geschreven tekst op het web.

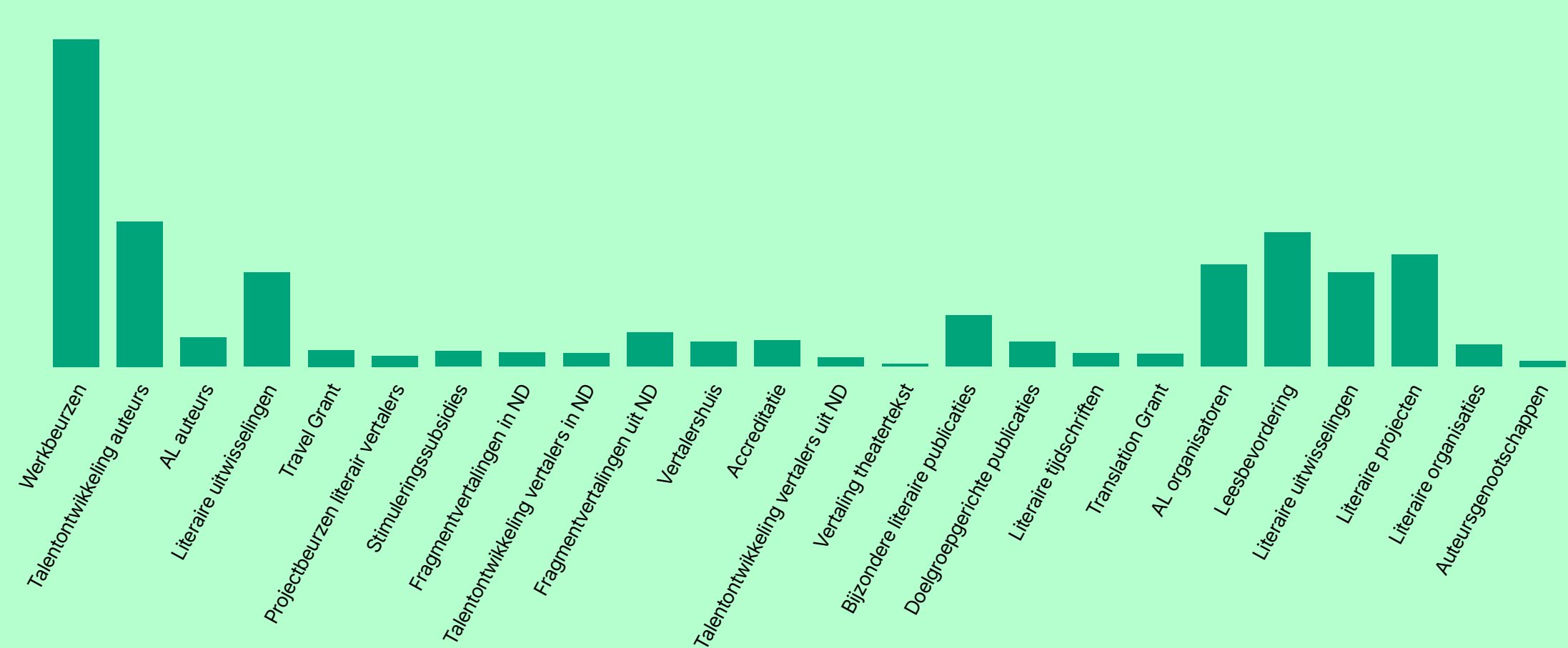
Lanoye aan de top

Nieuwsberichten dienen om gebruikers toe te leiden naar informatie over subsidies of andere initiatieven, zoals de Boon, Boektopia of Elk verhaal telt. Nieuwsberichten van Literatuur Vlaanderen werden gemiddeld 244 keer gelezen. In 2025 zullen we onderzoeken of we *hero content* breder kunnen verspreiden via partnerorganisaties of andere intermediairen. De meest gelezen nieuwsitems gaan over de Prijs der Nederlandse Letteren (Tom Lanoye), de Staat van het Boek (BoekenOverleg), Elk verhaal begint (schrijftraject van Elk verhaal telt), Creatief schrijven op school (publicatie naar aanleiding van de auteursresidenties op scholen) en de verkennende gesprekken voor leesbevordering (in samenwerking met Iedereen Leest). Verder zijn ook tips voor aanvragen en verslagen over initiatieven als Boektopia steeds populair.

UTM-tags

Sinds september 2024 gebruiken we UTM-tags om te monitoren vanwaar de gebruikers van de website komen wanneer ze een bepaalde webpagina bezoeken. De belangrijkste bronnen voor websiteverkeer zijn Google en e-mail (nieuwsbrief Actueel). Op vier maanden tijd bracht de nieuwsbrief Actueel 838 bezoekers op de website, Facebook 304 bezoekers, LinkedIn 231 bezoekers en Instagram 189 bezoekers.

WEERGAVEN
LITERATUURVLAANDEREN.BE

FLANDERS LITERATURE

Op de website van Flanders Literature werden in 2024 meer nieuwsberichten gedeeld dan de afgelopen jaren. We voegden ook een landingspagina toe naar aanleiding van het gastlandschap van de Lage Landen in Göteborg in 2027.

36.317 unieke gebruikers

De website van Flanders Literature werd in 2024 bezocht door 36.317 unieke gebruikers, die samen 94.606 webpagina's bezochten. Let op: omdat niet iedereen cookies toelaat, surft vanop verschillende IP-adressen en andere ruis, kan het werkelijke aantal unieke gebruikers lager liggen. Uit de gebruikscijfers blijkt dat de books & authors-pagina de vaakst bezochte pagina is (5.051 weergaven). Ook de translators-pagina (2.736 weergaven) en de grants-pagina's (in totaal 5.347 weergaven) kennen veel verkeer.

Fan van crime stories

Nieuwsberichten zijn veelal promotioneel of brengen verslag uit over de aanwezigheid op een beurs. Ze worden niet vaak (genoeg) gelezen: gemiddeld 108 weergaven per nieuwsbericht. Op sociale media kennen nieuwsberichten die verslag uitbrengen van een beurs of een fellowship wel een groot bereik. In 2025 zullen we op basis van de cijfers gericht kiezen waar specifieke content wordt gepost: op de website of alleen op sociale media. De artikels rond Vlaamse thrillers, nieuw vertaalde titels en literaire prijzen werden het meest gelezen.

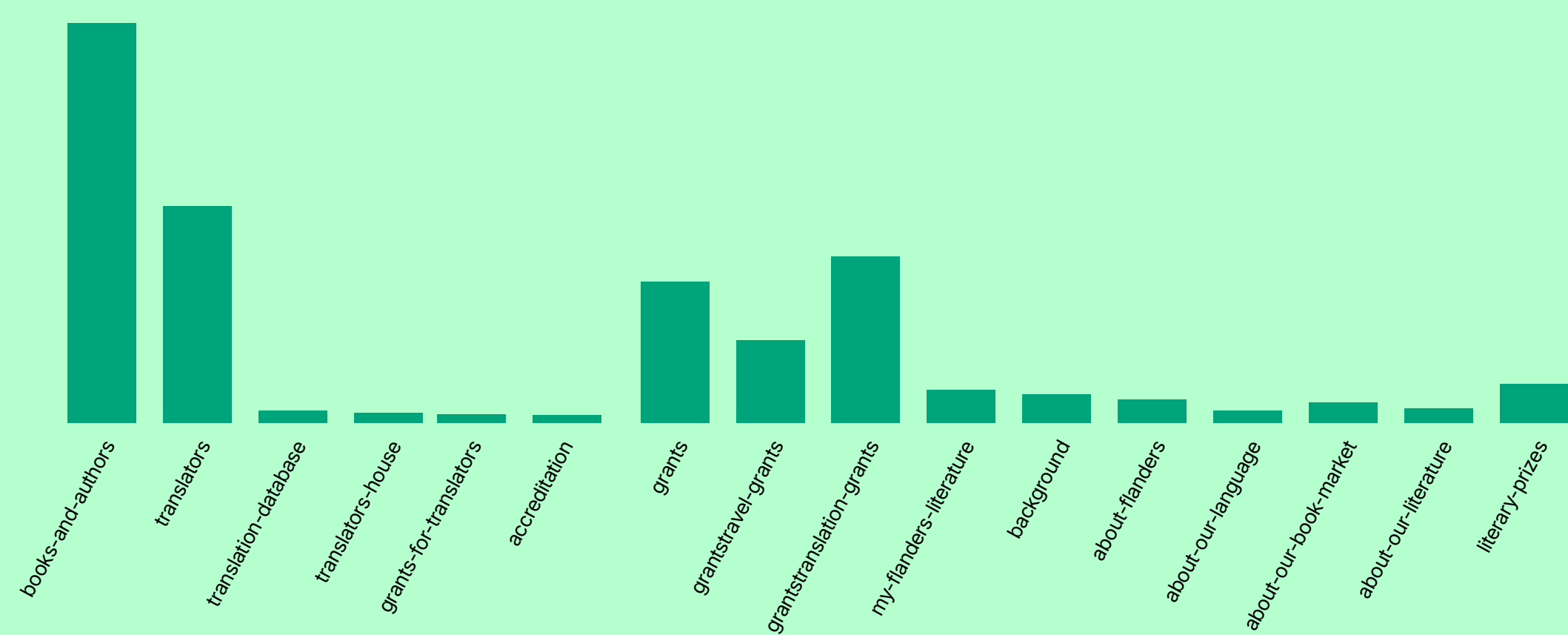
We interviewden journalisten Linda Asselbergs en John Vervoort over de Vlaamse misdaadroman.

Splinternieuwe nieuwsbrief

In september 2024 voerden we het gebruik van UTM-tags in. Op die manier kunnen we zeer gericht monitoren van waar de gebruikers van de website komen wanneer ze een bepaalde pagina van de website bezoeken. De belangrijkste bronnen voor websiteverkeer naar Flanders Literature is bij uitstek Google. In 2025 zullen we meer inzetten op SEO (*search engine optimization*) en eventueel SEA (*search engine advertising*). De splinternieuwe nieuwsbrief van Flanders Literature, die we in oktober lanceerden, bracht

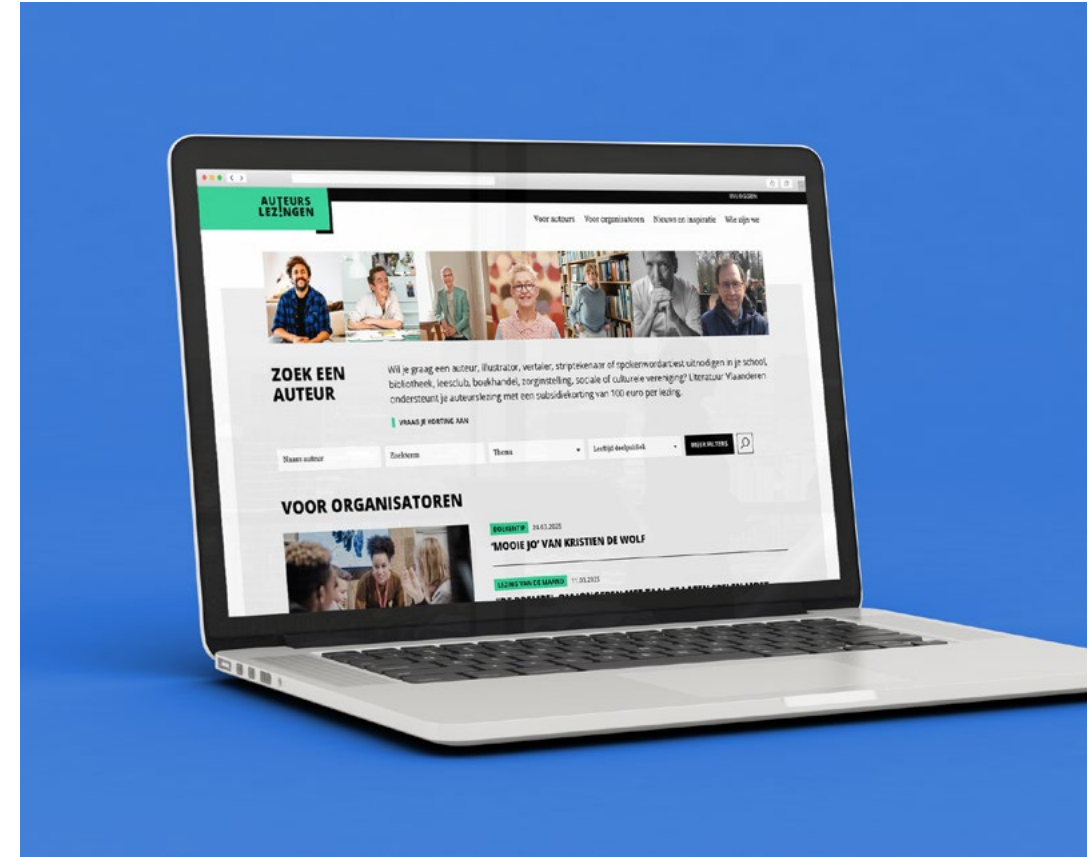
122 bezoekers op de website. De verwachting is dat dit aantal zal toenemen naarmate het aantal ontvangers van de nieuwsbrief de komende jaren groeit. 247 bezoekers kwamen via Facebook, 130 via Instagram.

WEERGAVEN
FLANDERSLITERATURE.BE

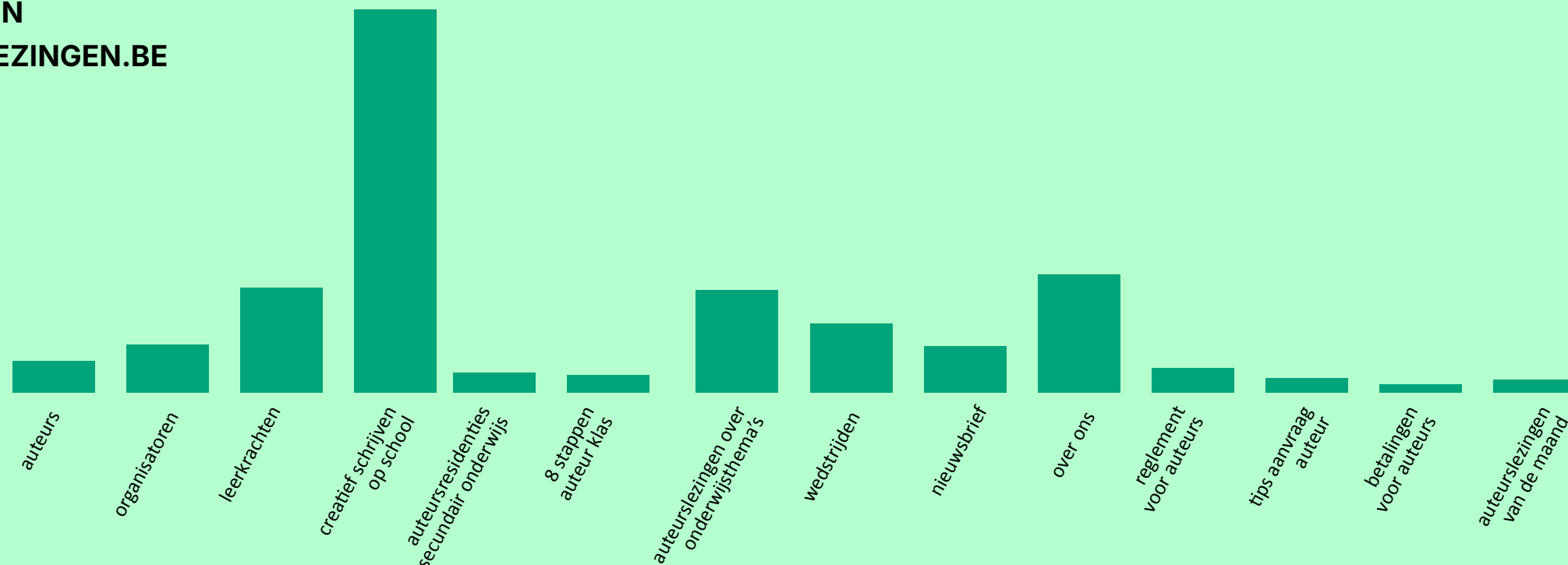

AUTEURSLEZINGEN

In 2024 voerden we enkele aanpassingen door aan de website voor auteurslezingen, zodat die nog gebruiksvriendelijker is. Omdat de website zich richt tot twee verschillende doelgroepen, auteurs en organisatoren, moet het voor gebruikers meteen duidelijk zijn waar ze de info vinden die voor hen relevant is. In de hoofdnavigatie staat nu een link naar de pagina met alle info voor auteurs, een link naar de pagina met alle info voor organisatoren en een link naar de pagina nieuws en inspiratie, waar je de berichten ook makkelijk kunt filteren op doelgroep. In 2025 bekijken we of de toptak 'zoek een auteur' terug in de hoofdnavigatie komt: aangezien uit de analyse blijkt dat dit de meest bezochte pagina van de website is (30.154 weergaven in 2024), moet die te allen tijde zichtbaar zijn tijdens het surfen.

WEERGAVEN AUTEURSLEZINGEN.BE

37.018 unieke gebruikers

Uit de gebruikscijfers van de website in 2024 blijkt dat bezoekers terugkeren en de website intensief gebruiken: 37.018 unieke gebruikers en 222.946 paginaweergaven. In 2025 zullen we beter in kaart brengen hoe groot de potentiële doelgroep is van het merk Auteurslezingen en inzetten op segmenten van de doelgroep die we nu nog niet bereiken. Wel is duidelijk dat de onderwijs- en bibliotheeksector de website gebruiken. In de gebruikscijfers zie je een duidelijke daling tijdens de zomermaanden, gevolgd door een piek bij de start van het schooljaar.

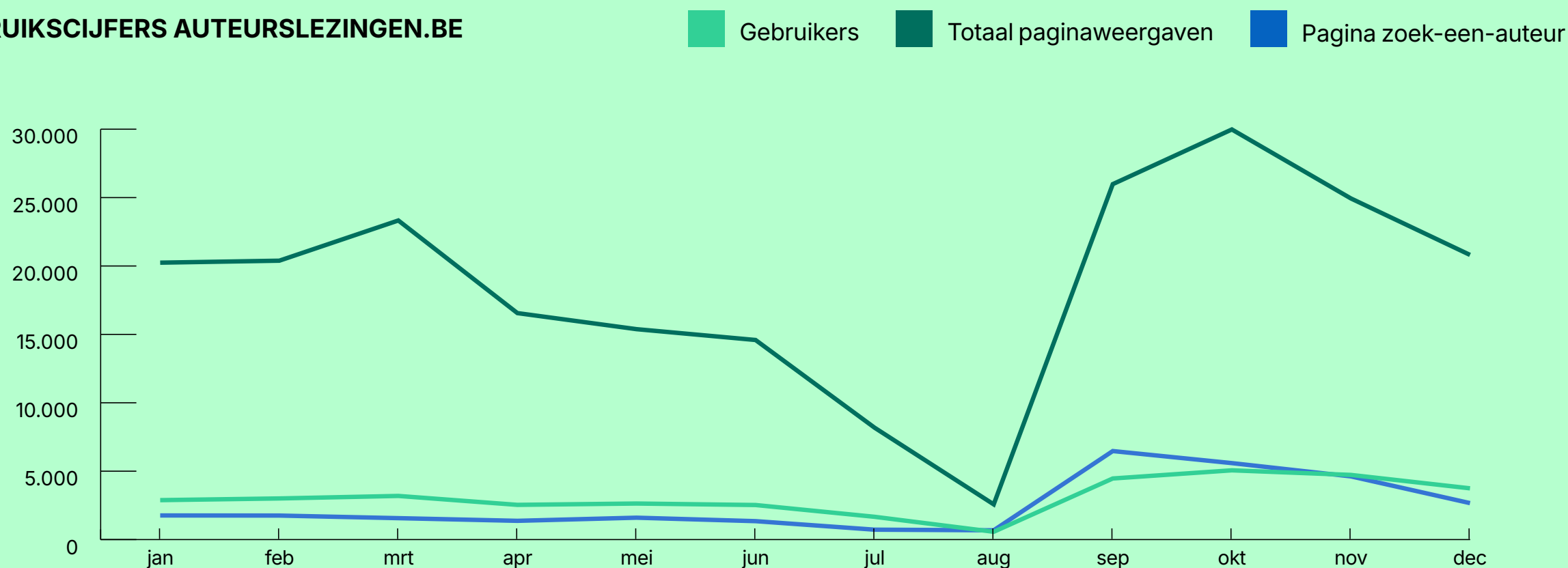
Nieuwe auteurs scoren goed

In september 2024 werd ook voor dit merk het gebruik van UTM-tags ingevoerd. E-mail, in het bijzonder de nieuwsbrief Met open mond, blijkt de belangrijkste bron voor verkeer op de website: 1.089 mensen komen via e-mail van september tot

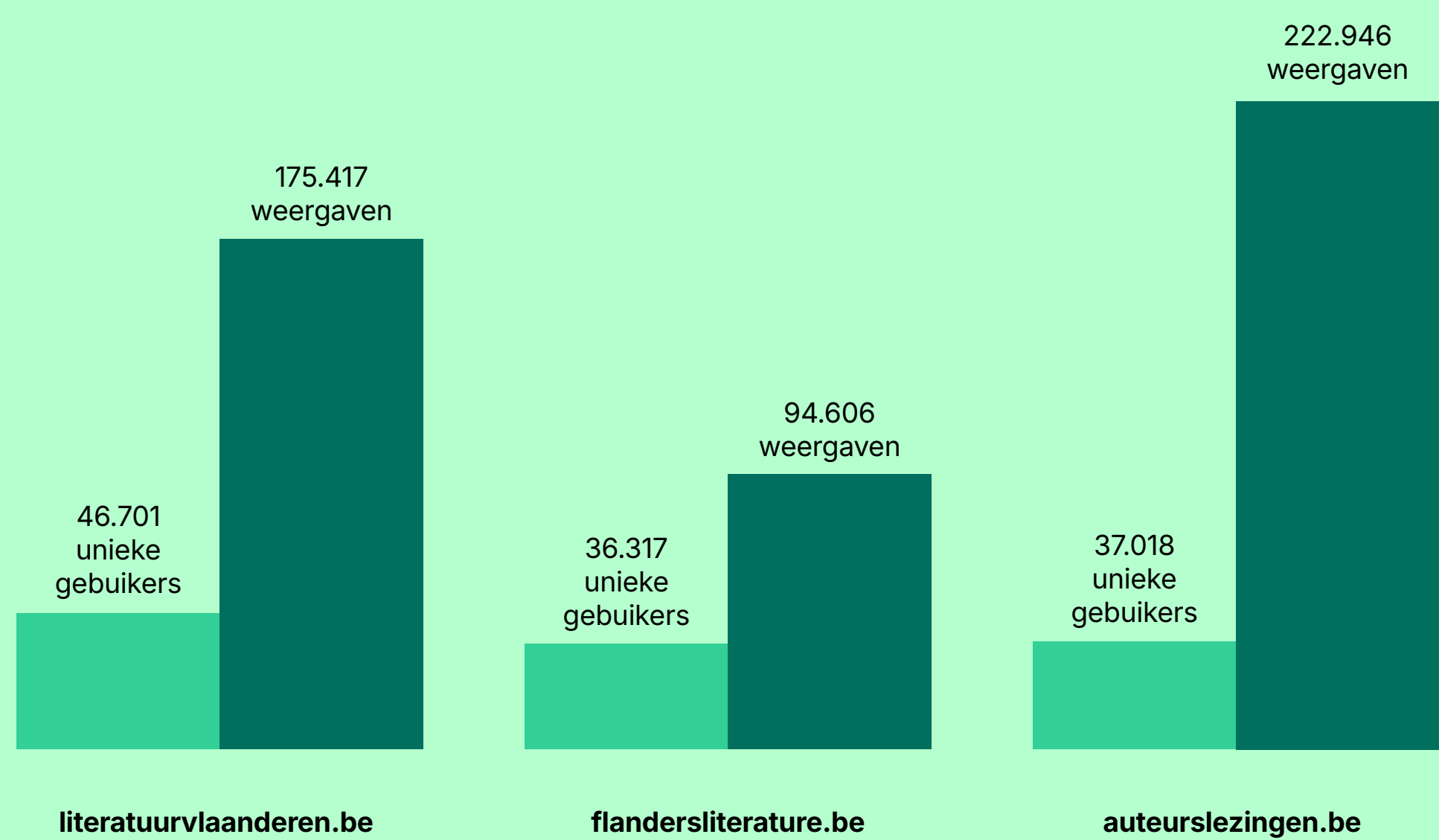
december, tegenover 288 via Facebook, 12 via LinkedIn en 45 via Instagram. Dat zijn nog maar cijfers van vier maanden. We zetten de analyse verder in 2025 en trekken pas conclusies wanneer er een betere steekproef is.

Het populairste bericht is het overzicht met nieuwe auteurs die aan de website zijn toegevoegd, dat we enkele keren per jaar updaten. Verder is er ook veel interesse voor specifieke acties, zoals onze samenwerking met de klimaatdichters van Poëziecentrum of de ervaringen van een stagiaire die met OKAN-leerlingen aan de slag ging rond een auteurslezing. Ook de landingspagina van 'Creatief schrijven op school', de inspiratiegids voor leerkrachten waarin we alle kennis en oefeningen van twee schooljaren auteursresidenties bundelen, scoorde heel goed, dankzij een campagne in samenwerking met het online marketingbureau OM Collective.

GEBRUIKSCIJFERS AUTEURSLEZINGEN.BE

UNIEKE GEBRUIKERS IN VERGELIJKING
MET HET AANTAL PAGINAWEERGAVEN

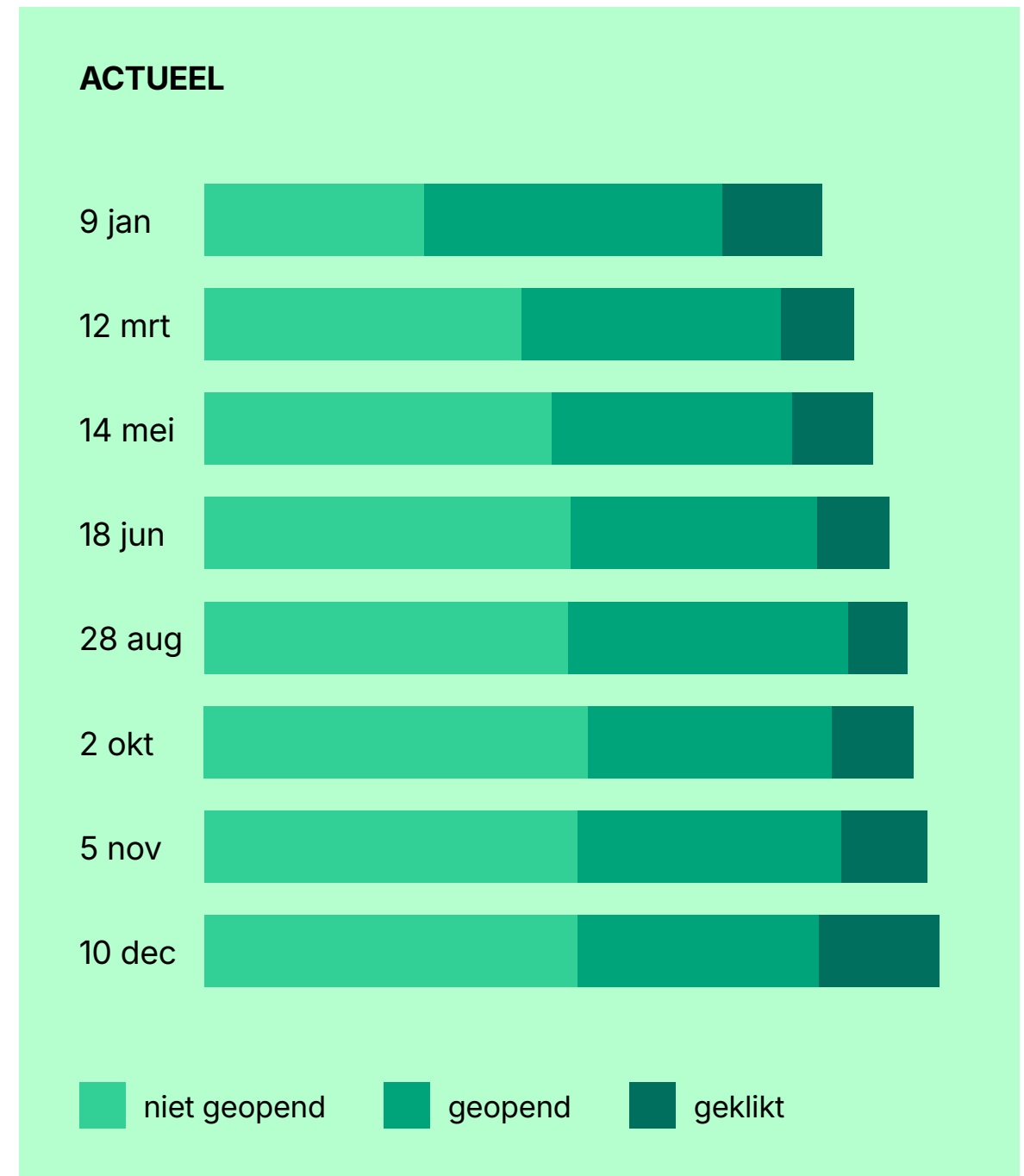
De grafiek toont in welke mate gebruikers (links) verschillende pagina's bezochten op de website (rechts).

Nieuwsbrieven

Literatuur Vlaanderen zette in 2024 verder in op haar contentmarketingstrategie, die in de zomer van 2022 van start ging met de lancering van vier thematische nieuwsbrieven. Twee nieuwsbrieven hebben we in 2024 samengevoegd: 'Succes geboekt' werd opgenomen in 'Actueel' onder de rubrieknaam 'In de prijzen'. Daarnaast kwam er een nieuwsbrief bij voor het buitenlandse publiek. Door de nieuwsbrieven op die manier te structureren, bedienen ze elk helder een van de doelgroepen van Literatuur Vlaanderen. In 2025 zullen we overstappen naar een nieuwe, meer gebruiksvriendelijke e-mailmarketingtool om de werk-efficiëntie van het communicatieteam te verbeteren.

ACTUEEL (LITERATUUR VLAANDEREN)

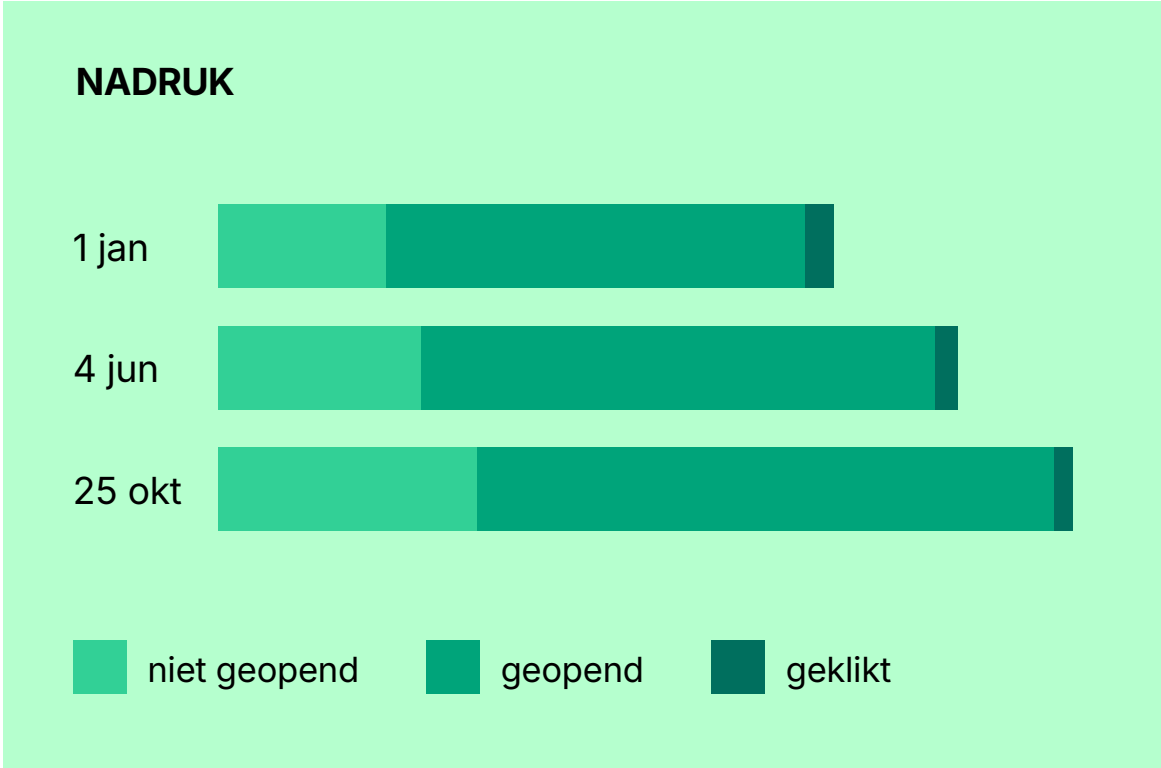
Actueel richt zich tot literaire makers, uitgeverijen, organisatoren en vertalers in Vlaanderen. Het aantal ontvangers van Actueel is in 2024 gestaag gestegen met 262 ontvangers. In totaal schreven 28 mensen zich uit. De nieuwsbrief kent een hoge open- en klikratio: gemiddeld 47,88% en 24,82%. De meest aangeklikte content via Actueel in 2024 zijn de artikels over de longlist van de Boon Literatuurprijs

(189 keer doorgeklikt), de tips voor werkbeursaanvragen (146 keer doorgeklikt) en het schrijftraject Elk verhaal begint (143 keer doorgeklikt). We kiezen er sinds 2024 in deze nieuwsbrief strategisch voor om nooit de volledige inhoud mee te geven, maar om een teaser mee te geven, gevolgd door een knop met een call-to-action die doorverwijst naar de website. We merken dat het aantal ontvangers stijgt, maar ook het aantal mensen dat de nieuwsbrief niet opent, stijgt – al is deze stijging minder dan het aantal ontvangers. We zullen in 2025 A/B-testen met onderwerpsregels en analyseren of en in welke mate dat het open- en klikgedrag van de ontvangers beïnvloedt.

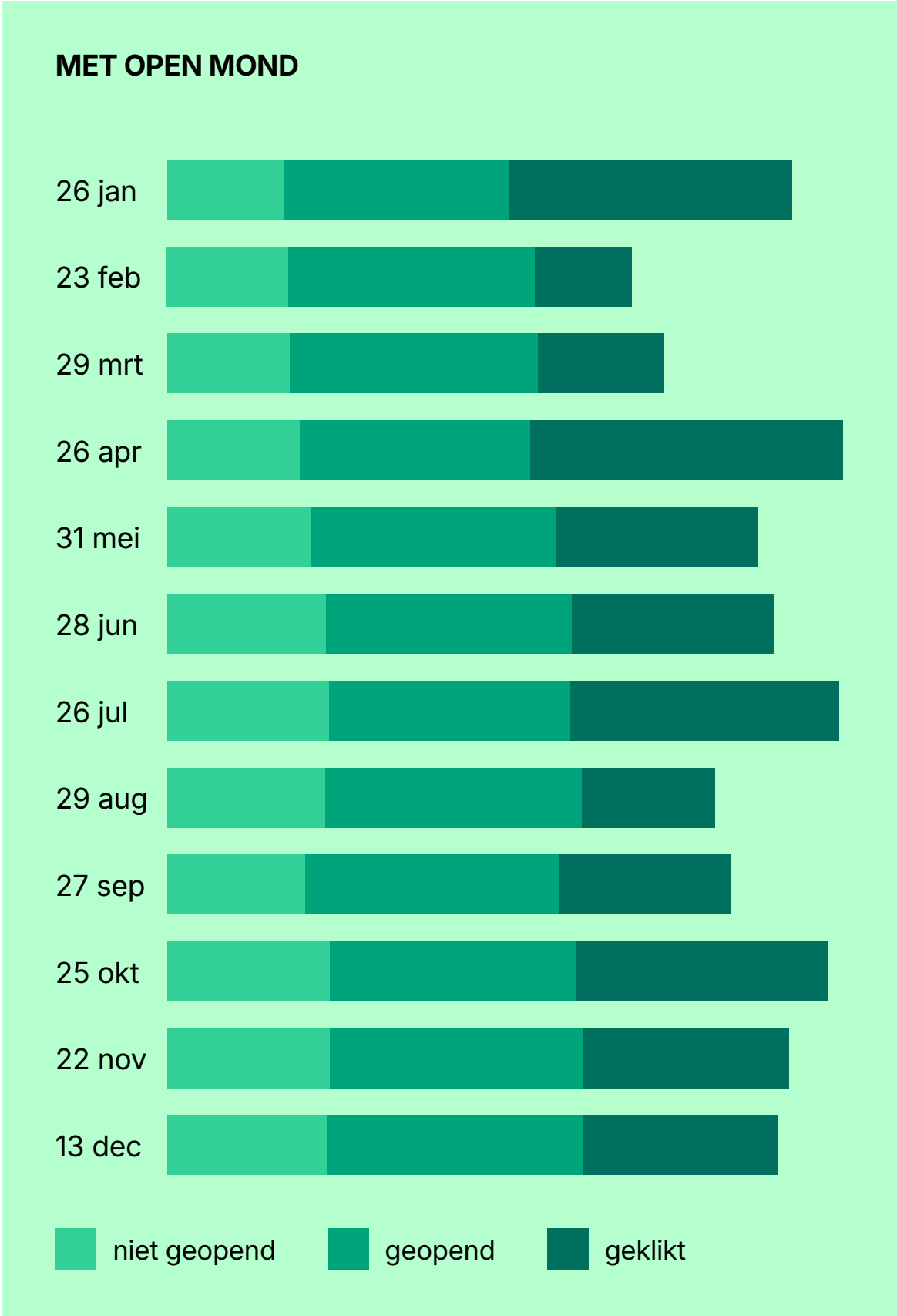
NADRUK

Nadruk is de nieuwsbrief waarin de column van directeur Paul Hermans als eerste wordt verspreid. Het aantal ontvangers van Nadruk steeg stevig met 416 in 2024. Slechts twee mensen schreven zich uit. In tegenstelling tot de andere nieuwsbrieven bevat die nieuwsbrief de volledige column, waardoor doorklikken eerder weinig wordt gestimuleerd bij de ontvangers. Gemiddeld wordt de column zo'n zestig keer gelezen op de website, maar de Nadruk-mail wordt wel heel goed geopend, zo'n 900 keer. De open- en klikratio van respectievelijk gemiddeld 60% en 7,7% tonen dat hij graag gelezen wordt, maar niet uitnodigt tot doorklikken.

MET OPEN MOND (AUTEURSLEZINGEN)

Met open mond richt zich tot organisatoren van auteurslezingen (leerkrachten, bibliotheekmedewerkers, vrijwilligers van verenigingen ...) en auteurs die lezingen (willen) geven. Het aantal ontvangers van Met open mond is in 2024 licht gestegen met 273 ontvangers. In totaal schreven 57 mensen zich uit. De nieuwsbrief kent gemiddeld een hoge openratio en behoorlijke klikratio: gemiddeld respectievelijk 46% en 17%. De best presterende content in de nieuwsbrief was het artikel rond de nieuwe auteurs op de website. Dat stond drie keer in de Met open mond-nieuwsbrief in 2024 en er werd in totaal 524 keer op doorgeklikt (194 + 190 + 140 keer). Andere content in de nieuwsbrief scoort beduidend minder goed op doorklikgedrag, slechts één ander artikel heeft meer dan 100 klikken (103 keer doorgeklikt op de wedstrijd ‘Win een auteurslezing’), op de rest wordt minder dan 100 keer doorgeklikt. De openratio daalde in 2024 met 12%, de unieke opens daalden met 500 (absoluut), terwijl het aantal ontvangers slechts steeg met 273. Tijdens de zomer is er een duidelijke daling in opens: gemiddeld 1.230 opens in juli en augustus tegenover gemiddeld 1.503 opens in september. In 2025 zullen we onderzoeken of er een vorm van leesmoetheid optreedt en of we die opnieuw kunnen opkrikken door bijvoorbeeld de frequentie van uitsturen te laten zakken.

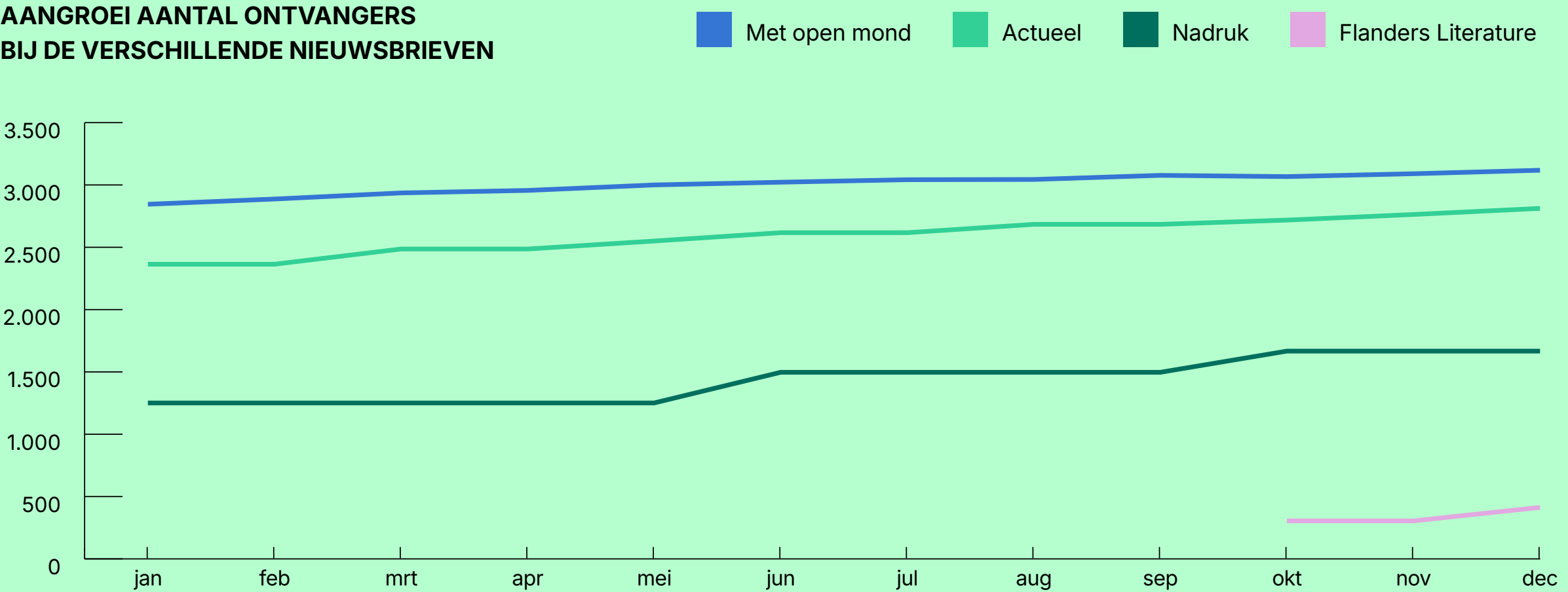

FLANDERS LITERATURE NEWSLETTER

Die nieuwsbrief richt zich tot buitenlandse uitgevers en vertalers in functie van de promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland, en werd voor de eerste keer verstuurd naar een adressenbestand (*opt-in*) van 305 ontvangers in oktober 2024. In 2025 beogen we verdere aangroei en daarvoor zullen we actief promotie voeren op beurzen (met een bladwijzer die we in 2024 lieten drukken) en sociale media. Het best presterende artikel uit de nieuwsbrief was ‘Fiction selection autumn 2024’ (40 keer doorgeklikt).

AANGROEI AANTAL ONTVANGERS BIJ DE VERSCHILLENDE NIEUWSBRIEVEN

Sociale media

Het hart van onze communicatiestrategie ligt bij de website en de nieuwsbrieven (zogenaamde *owned media*). Uiteraard blijven we actief op sociale media, waar we de inspirerende verhalen uit de nieuwsbrieven delen en waar we doorverwijzen naar de verschillende websites van Literatuur Vlaanderen. Via Facebook willen we nieuwe doelgroepen bereiken en informatie verspreiden, via LinkedIn trachten we het vertrouwen van onze doelgroepen in onze organisatie te vergroten, en op Instagram willen we Literatuur Vlaanderen als merk positioneren. In 2025 zullen we onze aanwezigheid op sociale media onder de loep nemen, vanwege de lage doorstroom naar de websites en de recente ontwikkelingen rond het bedrijf META (Facebook, Instagram, WhatsApp).

25 JAAR LITERATUUR VLAANDEREN

© Bob Van Mol

DE AFFAIRE BREMS - DE MARTELAERE

Tijdens het FAAR Festival in Oostende, maart 2024, woonde ik de opname van de FIXDIT-podcast bij over 'Het onverwachte antwoord' (2004) van Patricia De Martelaere. In de bespreking van die roman, waarin vrouwen hun relatie met dezelfde man onthullen, kwam ook de controverse tussen De Martelaere en literatuur-historicus Hugo Brems ter sprake. Brems liet haar werk buiten zijn overzicht van de Nederlandse literatuur (1945-2005), waarop De Martelaere stelde dat dit geen literaire, maar persoonlijke motieven had: Brems zou boos zijn omdat zij hem in haar roman niet als minnaar benoemde. Als jonge germanist in 2005, net afgestudeerd en student van beide protagonisten, raakte die affaire me diep. Brems boeide mij vele uren met zijn levendige lessen over Vlaamse literatuur; De Martelaere bleef voor mij een ongrijpbare, raadselachtige figuur. Dankzij de FIXDIT-podcast kon ik haar werk eindelijk beter begrijpen en waarderen. Het is hoog tijd dat stemmen als die van De Martelaere, vaak overschaduwd in onze literatuur-geschiedenis, de aandacht krijgen die ze verdienen.

Lotte De Snijder, communicatiemedewerker.

SOCIALE MEDIA

FACEBOOK	Aantal volgers		
	op 01/01/2024	op 01/01/2025	
	5643	5922	↑ +5%
	5900	5960	↑ +1%
	1914	2014	↑ +5%

INSTAGRAM	Aantal volgers		
	op 01/01/2024	op 01/01/2025	
	3508	4000	↑ +14%
	1869	2055	↑ +10%
	963	1320	↑ +37%

LINKEDIN	Aantal volgers		
	op 01/01/2024	op 01/01/2025	
	2369	3219	↑ +36%

WEBSITES

Literatuur Vlaanderen beheert drie websites:

www.literatuurvlaanderen.be

www.flandersliterature.be

www.auteurslezingen.be

NIEUWSBRIEVEN

NADRUK	Aantal abonnees		
	op 01/01/2024	op 01/01/2025	
	1255	1788	↑ +42%
3 nieuwsbrieven in 2024 60% open rate			

ACTUEEL	Aantal abonnees		
	op 01/01/2024	op 01/01/2025	
	2396	2867	↑ +20%
8 nieuwsbrieven in 2024 48% open rate			

MET OPEN MOND	Aantal abonnees		
	op 01/01/2024	op 01/01/2025	
	2846	3175	↑ +12%
12 nieuwsbrieven in 2024 46% open rate			

FLANDERS LITERATURE NEWSLETTER	Aantal abonnees		
	op 01/01/2024	op 01/01/2025	
	—	382	—
1 nieuwsbrief in 2024 48% open rate			

Ontmoetingen

De verhuizing naar Hotel Dumont in 2023 zorgde ervoor dat Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest in 2024 dichter naar elkaar toegroeiden: er is meer officieel en onofficieel contact en we weten beter van elkaar waarmee we bezig zijn, waardoor we ook op verschillende terreinen zaken met en op elkaar kunnen afstemmen. Ook biedt het gebouw ons de kans om diverse evenementen op te zetten voor de sector.

LIEVER LIVE

In 2024 verwelkomden we opnieuw literaire makers bij ons in huis met vragen over de werkbeurzen. Opnieuw waren er Liever Live-gesprekken voor literaire makers die van plan zijn een werkbeurs aan te vragen. Literaire makers met een tot vier boekpublicaties of theaterteksten die op 1 juni een werkbeurs wilden aanvragen kwamen op 16 april en 14 mei langs in Hotel Dumont om hun concrete vragen en uitdagingen te bespreken met commissieleden en medewerkers van Literatuur Vlaanderen. Literaire makers met vijf of meer boekpublicaties of theaterteksten die op 1 december een werkbeurs wilden aanvragen, waren welkom op 22 oktober en 21 november in Antwerpen.

DENKDAG COMMISSIELEDEN

In 2024 werkte Literatuur Vlaanderen aan een beleidsplan voor de volgende meerjarige periode (2026-2030). Daarbij namen we ook de tijd nemen om na te denken over hoe we onze werkbeurzen voor literaire makers kunnen optimaliseren. We deden daarvoor een beroep op de ervaring en expertise van onze voormalige en huidige commissieleden. Op donderdagvoormiddag 21 november 2024 organiseerden we daarom een denkdag waarop we drie thema's behandelden:

1. Hoe eenheden eerlijk verdelen in een beperkte budgettaire context?
2. Hoe adequaat beoordelen in een divers auteurslandschap?
3. Hoe genreoverschrijdende auteurs beoordelen?

NIEUWJAARSDRINK

Op 8 februari 2024 organiseerden we onze jaarlijkse nieuwjaarsdrink voor de sector in De Studio in Antwerpen. We begonnen de namiddag met een lezing voor onze commissieleden door dokter Tessa Kerre. Zij hield een pleidooi voor het belang van kunst in de zorg, zowel voor patiënten als voor zorgverleners. Ze vertelde over haar eigen ervaringen en stelde haar droomproject Kunst aan bed voor, een roomservice voor kunsten in het ziekenhuis. Aansluitend verwelkomden we meer dan 300 genodigden om te klinken op het nieuwe jaar. De massale opkomst bewees nog maar eens de nood aan ontmoetingen met elkaar, en de rol van Literatuur Vlaanderen om alle spelers in de boeken- en letterensector met elkaar te verbinden.

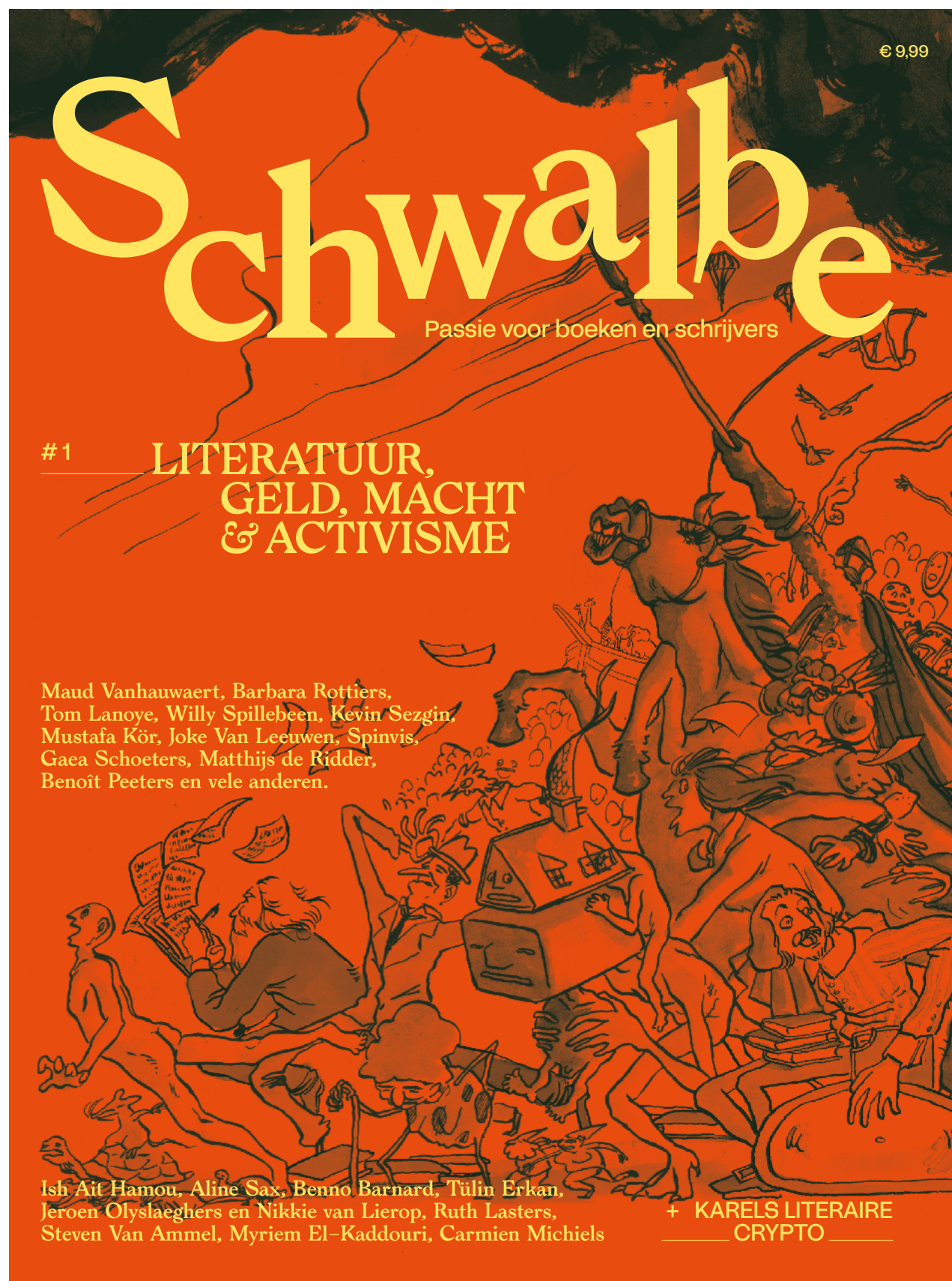
© Bob Van Mol

© Bob Van Mol

© Bob Van Mol

MAGAZINE

Met het oog op het jubileumjaar 2025, waarin Literatuur Vlaanderen 25 jaar bestaat, werkten we in 2024 aan het feestmagazine Schwalbe, over 25 jaar boeken en literatuur in Vlaanderen. Het magazine verschijnt in maart 2025 en richt zich tot het brede boekenvak, maar ook tot literatuurliefhebbers buiten het boekenvak. Schwalbe bericht 180 pagina's lang op een open, toegankelijke en laconieke manier over wat er reilt en zeilt in de wereld van het boek, in Vlaanderen en daarbuiten. Het nummer bevat onder meer een uitgebreid dossier over de relatie tussen geld, macht, activisme en literatuur, een nieuw gedicht van Tom Lanoye, een essay over de kracht van poëzie, interviews met en bijdragen van schrijvers, illustratoren, uitgevers, stripmakers, podcastmakers, marketeers en journalisten, columns, poëzie, een kookrubiek en een literaire crypto.

Cijfers

Balans

ACTIVA

De immateriële vaste activa daalden licht ten opzichte van 2023. Er waren in 2024 geen nieuwe investeringen op het vlak van software.

Bij de materiële vaste activa was er een kleine afname van € 66.000. Dat komt door de verdere afschrijvingen in verband met de renovatie van Hotel Dumont, de bouw van een nieuw tuinpaviljoen en de kantoorinrichting op de nieuwe locatie. Op het vlak van hardware waren er een aantal laptops aan vervanging toe. Er werd ook al een investering gedaan voor de geplande werken aan het dak en de gevel.

De financiële vaste activa bleven in 2024 stabiel.

Bij de vorderingen op ten hoogste één jaar zijn de vorderingen bij klanten met € 48.000 verlaagd. De overige vorderingen zijn met bijna € 78.000 verlaagd. We ontvingen van de Vlaamse overheid de resterende subsidie voor de verbouwingswerken en voor de activiteiten in het kader van het Leesoffensief. In 2024 kregen we ook een toezegging van € 500.000 van de Vlaamse overheid voor de geplande renovatiewerken aan het dak en de gevel.

De over te dragen kosten bleven ongeveer stabiel en het fictieve saldo van de bankrekening is met ongeveer € 250.000 gedaald.

PASSIVA

Op 31 december 2024 bedroeg het eigen vermogen € 4.347.342,73. Dat is een stijging met € 284.000 die toe te schrijven is aan de combinatie van een daling van de bestemde reserves, een kleine stijging van het overgedragen resultaat en een toezegging van de Vlaamse overheid van middelen voor de tweede fase van de renovatiewerken.

Bij de jaarafsluiting werden deze toevoegingen aan de reserves goedgekeurd:

Toevoeging bestemde reserve BoekenOverleg	€ 3.648,80
Toevoeging bestemde reserve VL-NL samenwerking	€ 5.000,00

Daarnaast waren er ook deze opnames:

Bestemde reserve infrastructuur	€ 29.912,51
Bestemde reserve Kunst in opdracht	€ 30.000,00
Bestemde reserve onderzoek	€ 448,00
Bestemde reserve letteren en samenleving	€ 10.000,00
Bestemde reserve auteurslezingen	€ 16.000,00
Bestemde reserve ondersteuning vertalers	€ 30.000,00
Bestemde reserve tijdschriften	€ 17.300,00
Bestemde reserve literair grensverkeer	€ 3.702,60
Bestemde reserve 25 jaar Literatuur Vlaanderen	€ 15.000,00

Het overgedragen resultaat van het boekjaar 2024 steeg van € 276.791,10 naar € 298.662,28.

De schulden op ten hoogste één jaar daalden met € 116.700. Er was zowel een afname van schulden op leveranciers (dat ging voornamelijk over subsidies die nog niet of nog niet volledig zijn betaald) en van te ontvangen facturen.

De schulden op belastingen, bezoldigingen en sociale lasten kenden een lichte stijging, die vooral te maken heeft met een hogere provisie voor het vakantiegeld voor de personeelsleden van Literatuur Vlaanderen.

De over te dragen werkingstoelagen daalden fors met ongeveer € 640.000. Dat heeft de maken met projecten waarvoor Literatuur Vlaanderen in het verleden subsidies kreeg toegekend, maar die in 2024 werden afgerond.

Het balanstotaal van Literatuur Vlaanderen bedroeg op 31 december 2024 € 6.432.751,50. Dat was een daling van € 471.349,93 als gevolg van de hierboven geschetste positieve en negatieve bewegingen.

	ACTIVA	31/12/2024	31/12/2023
	VASTE ACTIVA	3.531.569,38	3.615.090,53
	IMMATERIELE VASTE ACTIVA	23.875,02	41.372,51
214000	Software	336.420,47	329.485,66
214009	Geboekte afschrijving software	-312.545,45	-288.113,15
	MATERIELE VASTE ACTIVA	3.505.287,88	3.571.336,38
	INSTALLATIES MACHINES EN UITRUSTING	527,98	1.231,78
230000	Machines en uitrusting	3.519,14	3.519,14
230009	Geboekte afschrijvingen machines en uitrusting	-2.991,16	-2.287,36
	MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL	217.612,87	248.106,23
243000	Hardware	184.501,20	166.410,01
243009	Geboekte afschrijving hardware	-159.239,52	-134.379,24
244000	Kantoormeubilair	245.665,91	245.665,91
244009	Geboekte afschrijving kantoormeubilair	-53.314,72	-29.590,45
	LEASING EN SOORTGELIJKE RECHTEN	3.240.167,24	3.321.998,37
250180	Gebouw in erfpacht - Paviljoen	1.798.848,27	1.785.769,72
250189	Afschrijving op gebouw in erfpacht - Paviljoen	-90.578,85	-36.061,87
250190	Gebouw in erfpacht - Hotel Dumont	1.613.945,58	1.604.434,10
250199	Afschrijving op gebouw in erfpacht - Hotel Dumont	-82.047,76	-32.143,58
	ACTIVA IN AANBOUW EN VOORUITBETALINGEN	46.979,79	0,00
270190	Vaste activa in aanbouw Hotel Dumont	46.979,79	0,00
	FINANCIELE VASTE ACTIVA	2.406,48	2.381,64
	ANDERE FINANCIELE VASTE ACTIVA	2.406,48	2.381,64
	<i>Vorderingen en borgtochten in contanten</i>	<i>2.406,48</i>	<i>2.381,64</i>
28800	Huurwaarborg vertalershuis	2.208,17	2.183,33
2881	Provisie sociaal secretariaat	198,31	198,31
	VLOTTENDE ACTIVA	2.901.182,12	3.289.010,90
	VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE 1 JAAR	635.787,96	761.040,60
	HANDELSVORDERINGEN	119.037,96	166.513,65
400000	Klanten	107.072,41	155.699,73
404000	Te innen opbrengsten	11.083,81	6.942,38
404100	Te ontvangen CN's	881,74	3.871,54
	OVERIGE VORDERINGEN	516.750,00	594.526,95
413000	Te ontvangen subsidies Vlaamse overheid	0,00	318.170,84
413110	Te ontvangen subsidie Taalunie	16.750,00	55.750,00
413910	Te ontvangen investeringssubsidies (ver)bouwproject	500.000,00	220.606,11
	OVERLOPENDE REKENINGEN/ACTIEF	103.882,09	114.804,55
490000	Over te dragen kosten	103.882,09	114.804,55
	LIQUIDE MIDDELEN	2.161.512,07	2.413.165,75
550011	ING rekening fictief saldo	2.158.096,21	2.409.749,89
55020	ING debetrekening	3.394,15	3.394,15
5701	Kantoorkassa	21,71	21,71
	TOTAAL ACTIVA	6.432.751,50	6.904.101,43

	PASSIVA	31/12/2024	31/12/2023
	EIGEN VERMOGEN	4.347.342,73	4.063.049,67
	RESERVES	607.360,98	751.075,29
	BESCHIKBARE RESERVES	607.360,98	751.075,29
133002	Bestemde reserve Prijs der Nederlandse Letteren	10.978,93	10.978,93
133004	Bestemde reserve interne processoftware	80.000,00	80.000,00
133005	Bestemde reserve infrastructuur	388.038,68	417.951,19
133006	Bestemde reserve kunst in opdracht	0,00	30.000,00
133009	Bestemde reserve onderzoek	0,00	448,00
133010	Bestemde reserve ondersteuning vertalers	34.000,00	64.000,00
133011	Bestemde reserve talentontwikkeling	6.000,00	6.000,00
133012	Bestemde reserve auteurslezingen	16.000,00	32.000,00
133013	Bestemde reserve Letteren en Samenleving	10.000,00	20.000,00
133014	Bestemde reserve Tijdschriften	17.300,00	34.600,00
133015	Bestemde reserve literair grensverkeer	4.497,40	8.200,00
133016	Bestemde reserve BoekenOverleg	5.545,97	1.897,17
133017	Bestemde reserve 25 jaar Literatuur Vlaanderen	30.000,00	45.000,00
133018	Bestemde reserve Vlaams-Nederlandse samenwerking	5.000,00	0,00
	OVERGEDRAGEN RESULTAAT	298.662,28	276.791,10
140100	Overgedragen resultaat	298.662,28	276.791,10
	KAPITAALSUBSIDIES	3.441.319,47	3.035.183,28
151000	Investeringsubsidie nieuw pand Vlaamse Overheid	1.700.000,00	1.700.000,00
151009	Investeringsubsidie Vlaamse Overheid (-)	-85.716,56	-34.201,27
151010	Investeringsubsidie nieuw pand Stad Antwerpen	1.397.500,00	1.397.500,00
151019	Investeringsubsidie Stad Antwerpen (-)	-70.463,97	-28.115,45
151020	Investeringsubsidie Hotel Dumont (dak-gevel) Vlaamse Overheid	500.000,00	0,00
	SCHULDEN	2.085.408,77	2.841.051,76
	SCHULDEN OP TEN HOOGSTE 1 JAAR	1.573.837,23	1.690.536,75
	HANDELSCHULDEN	1.248.439,54	1.366.421,81
	LEVERANCIERS	1.248.439,54	1.366.421,81
440000	Leveranciers	1.225.212,36	1.318.130,96
444000	Te ontvangen facturen	23.227,18	48.290,85
	SCHULDEN BELASTINGEN, BEZOLDIGINGEN EN SOC. LASTEN	325.397,69	317.069,94
	BELASTINGEN	85.256,55	78.736,02
451900	RC BTW administratie	10.935,99	12.410,90
453000	Ingehouden bedrijfsvoorheffing	59.314,70	55.464,77
453010	Ingehouden BV commissies en bestuur - presentiegelden	11.754,31	9.696,78
453030	Ingehouden bedrijfsvoorheffing subsidies	0,00	788,57
453040	Ingehouden roerende voorheffing auteursrechten	212,27	375,00
453041	Ingehouden roerende voorheffing verhuur roerende goederen	3.039,28	0,00
	BEZOLDIGINGEN EN SOCIALE LASTEN	240.141,14	238.333,92
454000	RSZ te betalen	45.737,30	60.703,43
456010	Provisie vakantiegeld kalenderjaar	194.403,84	177.630,49
	OVERIGE SCHULDEN	0,00	7.045,00
	<i>Niet-rentedragend of gekoppeld aan een abnormaal lage rente</i>	<i>0,00</i>	<i>7.045,00</i>
489100	Terug te betalen subsidie	0,00	7.045,00
	OVERLOPENDE REKENINGEN PASSIEF	511.571,54	1.150.515,01
493000	Over te dragen opbrengsten	2.403,80	0,00
493100	Over te dragen werkingstoelagen	462.501,07	975.014,82
493110	Over te dragen andere werkingstoelagen	46.666,67	175.500,19
	TOTAAL PASSIVA	6.432.751,50	6.904.101,43

Resultatenrekening

OPBRENGSTEN

De basisdotatie van de Vlaamse overheid voor de werking van Literatuur Vlaanderen in de lopende beleidsperiode 2021-2025 bedroeg in 2024 € 11.398.000. Dat was een toename ten opzichte van 2023 als gevolg van de volgende bewegingen:

- Een indexering van € 77.000.
- Een desindexering van € 18.000.
- Een toevoeging aan de dotatie van € 178.000 voor de Iedereen Leest Academie.
- Een bijkomende dotatie van € 1.265.000 volgens het addendum van 17 mei 2024 te besteden aan:
 - Boektopia: € 570.000;
 - Versterking internationale werking: € 200.000;
 - Overdracht Huis van Herman Teirlinck: € 125.000;
 - Vlaanderenleestdag: € 60.000;
 - Gastlandschap Göteborg 2027: € 310.000.

Behalve de basisdotatie ontving Literatuur Vlaanderen in 2024 nog de volgende extra middelen:

- € 50.000 van CANON Cultuurcel voor de samenwerking rond auteurslezingen in scholen.

In 2024 werden ook de volgende projectmiddelen aangewend, die eind 2021 voor meerdere jaren werden toegekend:

- € 233.357,61 voor het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Leipziger Buchmesse.
- € 357.913,56 gerealiseerde kosten voor het Leesoffensief, meer bepaald:
 - € 120.000 voor Iedereen Leest voor Boekstart en het piloottraject rond interactief voorlezen;
 - € 237.913,56 voor de auteursresidenties op scholen.
- € 170.000 voor de uitreiking van de Boon in maart 2024.

Net zoals de voorbije jaren vormden de auteurslezingen ook in 2024 een bron van inkomsten. Daarbij gaat het niet om extra inkomsten voor de dagelijkse werking van Literatuur Vlaanderen, maar wel om opbrengsten die voortkomen uit de unieke loketfunctie die Literatuur Vlaanderen opneemt in de ondersteuning van auteurslezingen. Auteurs ontvangen behalve de subsidie van hun auteurslezing ook de bijdrage van de organisator en de transportkosten in één betaling, rechtstreeks via Literatuur Vlaanderen. In 2024 konden we bij organisatoren van auteurslezingen € 801.964 innen, een stijging van bijna € 100.000 ten opzichte van 2023.

Via de Taalunie ontvingen we in 2024 in totaal € 126.879,54 aan subsidies voor de organisatie van de subsidies voor literaire uitwisselingen in het Nederlandstalige taalgebied en voor de organisatie van de Prijs der Nederlandse Letteren.

De uitzonderlijke opbrengsten bedroegen in 2024 net geen € 10.000. In 2024 waren er voor een volledig jaar huur-inkomsten en recuperatie van kosten met betrekking tot het pand via medebewoner Iedereen Leest. In totaal bedroegen die opbrengsten € 82.520.

KOSTEN

De totale uitgaven voor subsidies en projecten bedroegen in 2024 € 10.599.800. Dat was € 680.550 meer dan het jaar ervoor door een toename van de werkbeurzen voor auteurs en van de talentontwikkelingsbeurzen, en een stijging bij de auteurslezingen. Er waren ook bijkomende opdrachten in het kader van Boektopia, en de auteursresidenties in scholen werd verdergezet tot het einde van het schooljaar 2023-2024. Bij de literaire organisaties was er de overdracht van het Huis van Herman Teirlinck. De kosten voor de aanwezigheid van Literatuur Vlaanderen en de Vlaamse uitgevers in Frankfurt stegen fors. En ook het gastlandschap in Leipzig zorgde voor een toename van de totale kosten in 2024. De internationale promotie in de UK kwam op kruissnelheid en ook de eerste stappen in de voorbereiding van het gastlandschap in Göteborg in 2027 werden gezet.

De algemene werkingskosten daalden licht in 2024. 2024 was het eerste volledige jaar op de nieuwe locatie. Dat betekende voor het eerst de betaling van de erfpacht, de energiekosten en onderhoudscontracten gedurende een volledig jaar.

De eenmalige kosten met betrekking tot de verhuizing vielen weg. Er werd meer geïnvesteerd in externe communicatie, onder andere in de voorbereiding van Schwalbe, het magazine over 25 jaar literatuur in Vlaanderen.

De personeelskosten namen toe met een goede € 80.000. Dat had te maken met de loonindexering, de jaarlijkse loonaanpassing en de aanwerving van enkele tijdelijke medewerkers voor specifieke opdrachten. De afschrijvingskosten stegen met € 32.000, omdat de afschrijving voor het pand in 2024 voor het eerst voor een volledig jaar in rekening werd gebracht.

Onze beheersovereenkomst bepaalt een streefcijfer van maximaal 30% van de dotatie voor algemene werkingskosten. De totale overhead van Literatuur Vlaanderen bedroeg in 2024 24,53% van de dotatie. De personeelskosten bedroegen 16,36% van de dotatie.

RESULTAAT

Het operationele jaarresultaat van de werking van Literatuur Vlaanderen kwam in 2024 uit op € -215.498,65. Voor de jaarafsluiting werd ook de inbreng van de Vlaamse overheid en de Stad Antwerpen voor de werken aan het nieuwe pand in rekening gebracht. Dat was in totaal € 93.863,83 voor 2024. Er waren ook onttrekkingen aan bestemde reserves voor een totaalbedrag van € 152.363,11. We voegden daarnaast ook € 8.648,80 toe aan de reserves. Gecombineerd met de financiële kosten en opbrengsten en het overgedragen positieve resultaat van 2024 (€ 276.791,10) leverde dat aan het einde van het boekjaar 2024 een positief over te dragen resultaat van € 298.662,28 op.

KOSTEN		31/12/2024	31/12/2023
DIENSTEN EN DIVERSE GOEDEREN		735.591,10	745.092,51
61005000	Kantoormaterialen	6.662,93	5.241,81
61006000	Erelonen, honoraria	22.823,09	37.556,48
61006010	Juridisch advies	6.203,88	2.023,57
61007000	Audit boekhouding	11.954,65	15.779,26
61008000	Documentatie	4.462,88	3.089,34
61010000	Verzekeringen	5.626,32	4.375,67
61101000	Huishuur	0,00	19.755,54
61102000	Erfpacht	151.964,00	144.004,29
61103000	Kosten energie en water	20.120,02	54.466,57
61104000	Onderhoud- en herstellingen	46.101,57	48.152,55
61105000	Projectkosten (ver)bouwproject	0,00	37.694,42
61105010	Kunst in Opdracht	32.500,00	0,00
61106000	Kosten verhuizing	0,00	20.819,23
61107000	Exploitatie Hotel Dumont	20.996,00	0,00
61110000	Reiskosten	6.070,34	7.228,15
61130000	Verblijfskosten	485,69	962,53
61140000	Catering personeel en commissies	5.375,10	8.976,20
61141000	Huur externe vergaderruimte	957,30	498,20
61201000	Telefonie	7.122,08	6.701,96
61202000	Internetverbindingen	2.634,46	3.274,28
61203000	Post- en koerierdiensten	5.265,60	6.451,97
61300001	Kosten assesment, aanwerving en begeleiding	0,00	847,00
61301000	Onderhoud computers en server	21.820,72	20.845,19
61302000	Softwarelicenties	36.833,10	30.916,53
61303000	Kosten kopieermachine	1.274,05	1.178,68
61304000	Onderhoud en licenties databank en e-loket	41.426,60	37.918,15
61305000	Huur hardware	9.847,80	9.045,96
61306000	Consultancy ICT	6.170,41	1.054,22
61307000	Kleine aankopen ICT	1.471,97	3.154,34
61308000	Uitbouw databeheer	0,00	6.422,08
613200	Beheerskosten sociaal secretariaat	20.623,18	20.049,49

61320001	Preventie en bescherming op het werk	3.289,20	3.100,09
61401000	Nieuwjaarsreceptie	4.387,82	5.424,09
61402000	Andere Evenementen	3.566,18	15.880,01
61403000	Relatie- en representatiekosten	3.596,60	2.893,56
61404000	Zakenlunch met externen	251,50	465,10
61501000	Presentiegelden	108.203,78	91.954,48
61502000	Presentiegelden onkosten	27.459,77	22.333,04
61601010	Jaarverslag	6.800,20	6.346,45
61601020	Promotie	471,29	5.468,40
61601030	Andere publicaties	1.234,20	1.716,67
61601040	Drukwerk huisstijl	631,56	555,39
61601050	Vormgeving	8.932,50	2.260,52
61602010	Werkingskosten literatuurvlaanderen.be	11.350,66	2.582,56
61602020	Werkingskosten flandersliterature.be	2.988,25	2.981,33
61602030	Werkingskosten auteurslezingen.be	6.703,02	2.671,17
61602040	Werkingskosten andere websites	934,61	7.669,69
61602050	Mailings	3.374,96	1.578,24
61603010	Vertalingen	6.427,98	2.602,95
61603020	Teksten en redactie	3.292,00	3.602,03
61603030	Foto's en filmpjes	9.437,25	4.523,08
61603040	Advertenties	268,96	0,00
61603060	Freelance opdrachten communicatie	6.171,00	0,00
61603070	Communicatie 25 jaar Literatuur Vlaanderen	19.024,07	0,00
BEZOLDIGINGEN, SOCIALE LASTEN EN PENSIOENEN		1.864.353,24	1.784.013,25
62003422	Overboeking personeelskosten Leesoffensief	41.839,82	64.551,40
62003423	Overboeking personeelskosten Leipziger Buchmesse	24.632,33	0,00
62009000	Ovb personeelskosten projectmatig	-66.472,15	-64.551,40
620200	Bezoldiging bedienden	1.114.231,65	1.041.209,76
62021	Vakantiegeld bedienden	103.840,88	95.554,77
62022	Eindejaarspremie bedienden	94.164,32	88.500,98
620220	Voordeel van alle aard niet auto	2.684,00	2.550,00
620221	Voordeel van alle aard niet auto (-)	-2.684,00	-2.550,00
620223	Jaarlijkse premie CAO	1.848,58	0,00

62023	Contractbreukvergoeding bedienden	8.742,32	67.063,79
621200	Werkgeversbijdragen RSZ	330.147,74	322.704,58
621209	Werkgeversbijdragen RSZ vorige jaren	-265,12	0,00
623001	Terugbetaling kosten werkgever	36.143,09	36.659,03
623100	Maaltijdcheques (kosten Edenred)	2.390,50	2.260,26
623200	Maaltijdcheques	33.195,64	31.274,66
62320000	Andere personeelskosten (niet via securex)	2.477,84	851,61
62320004	Terugbetaling openbaar vervoer	33.378,99	29.761,82
6232001	Groepsverzekering	61.367,41	64.664,05
6232002	Verzekering arbeidsongeschiktheid	2.507,85	2.030,27
6232003	Opleiding personeel	9.537,72	5.977,73
6232004	Verzekering hospitalisatieverzekering	8.773,71	8.044,40
623800	Bijdrage woon-werkverkeer	5.096,77	3.613,75
625040	Provisie vakantiegeld	194.403,84	177.630,49
625050	Terugname vakantiegeld (-)	-177.630,49	-193.788,70
AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERING OP VASTE ACTIVA		178.141,81	146.052,40
630200	Afschrijvingen	73.720,65	77.846,95
630580	Afschrijving gebouw in erfpacht - Tuinpaviljoen	54.516,98	36.061,87
630590	Afschrijving gebouw in erfpacht - Hotel Dumont	49.904,18	32.143,58
OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN		10.617.921,96	9.919.248,75
640010	Roerende voorheffing	5.919,36	3,59
640020	Onroerende voorheffing	12.202,20	0,00
64003110	Werkbeurzen auteurs	1.571.395,27	1.496.401,48
64003120	Talentontwikkelingsbeurzen	60.742,65	39.676,80
64003121	Projecten talentontwikkeling	23.386,21	37.171,20
64003130	Auteurslezingen (subsidie)	318.200,00	292.500,00
64003131	Auteurslezingen (bijdrage organisator)	722.167,55	631.288,17
64003132	Auteurslezingen (vervoerskosten)	78.190,08	69.823,69
64003133	Auteurslezingen (materiaalkosten)	1.606,08	1.431,36
64003134	Auteurslezingen (projectsubsidies)	17.500,00	19.000,00
64003140	Vlaamse AuteursVereniging	64.000,00	64.000,00
64003150	Projectsubsidie vertalingen Theatertekst	3.000,00	1.720,00
64003160	Travel grants (reiskosten)	21.615,96	35.029,71

64003165	Travel grants (honorarium)	15.084,00	0,00
64003170	Residentiewerking	550,80	432,28
64003210	Projectbeurzen vertalers	140.775,00	135.700,00
64003211	Stimuleringsubsidies vertalers	7.265,00	9.900,00
64003220	Opleiding vertalers	24.814,65	28.098,01
64003230	Subsidie fragmentvertaling in/uit het Nederlands	33.000,00	26.000,00
64003250	Vergoeding vertalers Vertalershuis	25.800,00	27.000,00
64003251	Huur en vaste kosten Vertalershuis	26.977,56	26.869,25
64003252	Overhead, ICT, documentatie Vertalershuis	7.786,16	3.124,70
64003310	Bijzondere literaire publicaties	54.915,73	58.356,50
64003320	Doelgroepgerichte literaire publicaties	27.175,00	24.925,00
64003330	Tijdschriftensubsidie	191.220,00	165.254,00
64003331	Tijdschriften projecten	70.000,00	70.000,00
64003340	Translation grants	317.178,43	397.540,26
64003350	Boekhandelssteun	-51.140,00	350.000,00
640033510	Boektopia	557.910,29	377.712,69
640033511	Boektopia - honorarium	68.010,80	0,00
640033512	Boektopia - onkosten, per diems	3.022,98	0,00
64003410	Literaire projecten	296.929,00	319.850,00
64003411	Literaire organisaties	2.730.000,00	2.605.000,00
64003415	Literaire organisaties - energiecompensatie	0,00	25.352,85
64003420	Projecten leesbevordering	90.040,00	144.592,15
64003421	Iedereen leest	1.775.650,00	1.552.820,84
64003422	Auteursresidenties scholen	34.010,88	51.917,26
640034221	Auteursresidenties scholen - honorarium	94.920,67	0,00
640034222	Auteursresidenties scholen - onkosten	49,00	0,00
640034225	Auteursresidenties scholen - auteursrechten	433,01	0,00
64003423	Auteursresidenties scholen - subsidie met tegenprestatie	108.500,00	109.386,00
64003424	Auteursresidenties scholen - presentiegelden	0,00	321,69
64003425	Projecten canon cultuurcel - algemeen	7.566,52	6.276,35
64003426	Projecten canon cultuurcel - vergoeding prestaties	9.004,68	11.971,62
6400342602	Projecten canon cultuurcel - onkosten	554,59	0,00
6400342605	Projecten canon cultuurcel - auteursrechten	233,20	0,00

64003430	Litteraire uitwisseling	64.333,00	41.205,00
64003440	Samenwerkingsakkoord KANTL	40.000,00	40.000,00
64003500	Mandaatbeslissingen	8.700,00	12.858,10
64004110	BoekenOverleg	599,19	2.246,60
64004111	Staat van het Boek	2.913,00	11.256,23
64004111	Staat van het Boek - honorarium	4.480,88	0,00
64004120	Lerend netwerk	12,36	15.406,90
640041201	Lerend netwerk - honorarium	9.676,17	0,00
64004121	Lerend netwerk - presentiegelden	0,00	2.922,30
64004130	Internationale netwerken	3.464,67	977,62
64004140	Conferenties	1.050,00	23.388,38
64004150	Onderzoek	36.298,80	1.194,00
64004210	Subsidie Vlaamse literatuurprijzen	200.761,36	150.000,00
64004220	Toneelschrijfprijs	0,00	31.851,52
64004230	Prijs der Nederlandse Letteren	6.326,71	120,46
640042301	Prijs der Nederlandse Letteren - honorarium	43.106,22	0,00
640042303	Prijs der Nederlanden - presentiegelden	8.000,00	0,00
64004240	Subsidie Andere literaire prijzen	20.000,00	20.000,00
64004310	Angoulême	4.218,54	4.565,65
64004320	Bologna	9.521,07	11.274,14
64004330	Frankfurt	144.702,01	33.135,59
64004340	Londen	6.266,37	5.678,47
64004350	Internationale prospectie	0,00	12.580,25
64004410	Internationale promotie Duitsland	8.085,43	6.200,47
640044101	Internationale promotie Duitsland - honorarium	2.218,00	0,00
64004420	Internationale promotie Frankrijk	3.337,38	7.615,25
64004430	Internationale promotie UK	15.684,40	63.796,07
640044301	Internationale promotie UK - honorarium	42.113,32	0,00
640044302	Internationale promotie UK - onkosten, perdiems	18.612,65	0,00
640044305	Internationale promotie UK - auteursrechten	1.203,00	0,00
64004440	Internationale promotie overige	49,00	192,39
64004450	Poeziepromotie	0,00	13.857,10
640044501	Poeziepromotie - honorarium	10.276,30	0,00

64004460	Theaterpromotie	7.781,91	21.386,51
640044601	Theaterpromotie honorarium	5.593,61	0,00
64004510	Foire du livre de Bruxelles	0,00	446,75
64004520	Publishers tours (gewoon)	24.954,76	19.041,06
640045201	Publishers tours - honorarium	11.739,57	0,00
640045202	Publishers tours onkosten fiche	575,42	0,00
640045205	Publishers tours auteursrechten	424,00	0,00
64004530	Leipzig	161.166,44	132.456,83
640045301	Leipzig - honorarium	59.645,16	0,00
640045302	Leipzig - onkosten, per diems	12.545,98	0,00
64004540	Göteborg (te verrekenen met Nederlands Letterenfonds)	18.947,63	0,00
64004541	Göteborg - honorarium	1.736,94	0,00
64004542	Göteborg - onkosten, per diems	32,70	0,00
64004545	Göteborg (eigen kosten)	1.309,71	0,00
64004552	ESM partnerbijdragen	0,00	-5.906,67
64004610	Externe beoordelaars vertalingen in het Nederlands	4.347,20	5.320,00
64004620	Externe beoordelaars vertalingen uit het Nederlands	7.640,20	4.298,90
64004630	Beoordelingen pool ex-commissieleden	4.860,00	4.140,00
64004640	Fragmentvertalingen website FL	10.058,39	8.812,41
64004650	Aankoop documentatie buitenland	78,00	20,99
64004660	Andere werkingskosten buitenland	311,20	462,03
NIET-RECURRENTE BEDRIJFSKOSTEN		1.595,49	34.830,63
664000	Andere niet recurente bedrijfskosten	1.595,49	34.830,63
TOTAAL BEDRIJFSKOSTEN		13.397.603,60	12.629.237,54

OPBRENGSTEN		31/12/2024	31/12/2023
BEDRIJFSOPBRENGSTEN		1.025.757,68	846.826,37
OVERIGE BEDRIJFSOPBRENGSTEN		1.016.068,69	797.213,48
74003131	Opbrengsten auteurslezingen (honorarium auteur)	722.167,55	631.628,24
74003132	Opbrengsten auteurslezingen (vervoerskosten)	78.190,48	69.873,54
74003133	Opbrengsten auteurslezingen (materiaalkosten)	1.606,08	1.431,36
74003210	Opbrengsten projectbeurzen vertalers	9.200,00	0,00
74003220	Opbrengsten opleiding vertalers	0,00	1.117,52
74003345	Opbrengsten digitalisering	0,00	4.000,00
74003422	Opbrengsten auteursresidentie	940,00	0,00
74004110	Opbrengsten BoekenOverleg	6.300,00	5.400,00
74004111	Opbrengsten Staat van het Boek	6.469,68	0,00
74004120	Opbrengsten lerend netwerk	4.000,00	0,00
74004210	Opbrengsten Vlaamse literatuurprijzen	444,26	0,00
74004220	Opbrengsten Toneelschrijfprijs	0,00	12.000,00
74004230	Opbrengsten Prijs de Nederlandse Letteren	5.000,00	0,00
74004310	Opbrengsten Angoulême	1.720,12	1.771,95
74004330	Opbrengsten Frankfurt	75.692,74	0,00
74004420	Opbrengsten internationale promotie Frankrijk	120,40	0,00
74004430	Opbrengsten internationale promotie UK	0,00	523,26
74004520	Opbrengsten publishers tours (gewoon)	151,02	0,00
74004530	Opbrengsten Leipzig	9.521,10	0,00
74004540	Opbrengsten Göteborg	10.044,81	0,00
74004640	Opbrengsten fragmentvertalingen website FL	1.065,00	651,10
7402	Andere operationele opbrengsten	31.213,04	3.029,26
744000	Verhuur gebouw met BTW	50.654,66	48.001,43
746120	Tussenkost verzekering	0,00	9.146,55
746400	Recuperatie kosten met BTW	651,91	7.645,55
746514	Tussenkost hospitalisatieverzekering	915,84	993,72
NIET-RECURRENTE BEDRIJFSOPBRENGSTEN		9.688,99	49.612,89
76400000	Andere uitzonderlijke opbrengsten	9.688,99	49.612,89
LIDGELD, SCHENKINGEN, LEGATEN EN SUBSIDIES		-12.156.347,27	-11.567.606,33
73000000	Dotatie	11.398.000,00	10.682.875,90

7300001	Dotatie (overdracht)	-290.213,76	-22.287,31
73300010	Andere werkingstoelage Vlaamse overheid	0,00	140.000,00
73300011	Andere werkingstoelage Vlaamse Overheid (overdracht)	46.666,67	-93.333,34
73300022	Andere werkingstoelagen Leipzig	237.822,82	131.556,83
73300024	Andere werkingstoelagen Leessoefensief 21-24	417.192,00	363.176,35
73300026	Andere werkingstoelagen BOON	170.000,00	150.000,00
73300028	Andere werkingstoelagen VI Overheid Onderwijs	50.000,00	50.000,00
733100	Subsidie Taalunie	126.879,54	66.325,46
733800	Agentschap Innoveren & ondernemen (VLAIO)	0,00	99.292,44
TOTAAL BEDRIJFSOPBRENGSTEN		12.156.347,27	11.567.606,33
TOTAAL KOSTEN EN OPBRENGSTEN		-215.498,65	-214.804,84
FINANCIEEL OPBRENGSTEN EN KOSTEN		93.655,52	62.518,66
FINANCIËLE OPBRENGSTEN		93.888,67	63.499,29
<i>Recurrente financiële opbrengsten</i>		<i>93.888,67</i>	<i>63.499,29</i>
<i>Opbrengsten uit vlottende activa</i>		<i>24,84</i>	<i>11,98</i>
751	Intrest zichtrekening	0,00	11,98
7510	Intrest borgtocht	24,84	0,00
<i>Overige financiële opbrengsten</i>		<i>93.863,83</i>	<i>63.487,31</i>
753100	Investeringsubsidie Vlaamse Overheid	500.000,00	34.201,27
753101	Investeringsubsidie Vlaamse Overheid (overdracht)	-500.000,00	0,00
753102	Investeringsubsidie Vlaamse Overheid (aanwending)	51.515,29	0,00
753110	Investeringsubsidie Stad Antwerpen	42.348,52	28.115,45
754000	Betalingsverschillen	0,02	1.164,00
755000	Wisselkoersverschillen	0,00	6,59
FINANCIËLE KOSTEN		233,15	980,63
<i>Overige financiële kosten</i>		<i>233,15</i>	<i>980,63</i>
654000	Betalingsverschillen	1,21	707,32
655000	Wisselkoersverschillen	9,04	153,64
656000	Bankkosten	136,50	119,67
658	Verwijlintresten	86,40	0,00
TOTAAL BEDRIJFSWINST (VERLIES)		-121.843,13	-152.286,18

RESULTAATVERWERKING		31/12/2024	31/12/2023
TE BESTEMMEN WINST (VERLIES)		154.947,97	175.747,80
TE BESTEMMEN WINST (VERLIES) VAN HET BOEKJAAR		-121.843,13	-152.286,18
OVERGEDRAGEN WINST VORIGE BOEKJAREN		276.791,10	328.033,98
790000	Overgedragen winst vorige boekjaren	276.791,10	328.033,98
ONTTREKKING AAN HET EIGEN VERMOGEN: FONDSEN, BESTEMDE FONDSEN		152.363,11	130.440,47
791000	Onttrekking aan de bestemde reserve	152.363,11	0,00
7911	Onttrekking aan bestemd fonds	0,00	130.440,47
TOEVOEGING AAN DE BESTEMDE FONDSEN EN ANDERE RESERVES		-8.648,80	-29.397,17
691000	Toevoeging aan de bestemde reserves	-8.648,80	-29.397,17
OVER TE DRAGEN WINST		298.662,28	276.791,10
693000	Over te dragen resultaat van het boekjaar	298.662,28	276.791,10

AFSCHRIJVINGEN 2024

		BEGINSALDO 01/01/2024			BEWEGINGEN 2024		EINDSALDO 31/12/2024	
	JAAR	INVESTERING	AFSCHRIJVING	BOEKWAARDE	INVESTERING	AFSCHRIJVING	AFSCHRIJVING	BOEKWAARDE
ACTIVA IN AANBOUW - VOORUITBETALINGEN								
Bijkomende werken exterieur Hotel Dumont	2024				46.979,79			46.979,79
Subtotaal activa in aanbouw - vooruitbetalingen		0,00	0,00	0,00	46.979,79	0,00	0,00	46.979,79
GEBOUW HOTEL DUMONT								
Ren. Hotel Dumont - deel Hotel - 12/22 - 21	2023	109.216,12	2.206,40	107.009,72		3.309,60	5.516,00	103.700,12
Ren. Hotel Dumont - deel Hotel - 12/22 - BIS21	2023	68.324,92	1.380,32	66.944,60		2.070,48	3.450,80	64.874,12
Ren. Hotel Dumont - deel Hotel - 01/23 - 22	2023	23.413,67	473,04	22.940,63		709,56	1.182,60	22.231,07
Ren. Hotel Dumont - deel Hotel - 01/23 - BIS22	2023	23.247,89	469,68	22.778,21		704,52	1.174,20	22.073,69
Renovatie Hotel Dumont 02/2023	2023	-12.963,63	-119,12	-12.844,51		-392,88	-512,00	-12.451,63
Renovatie Hotel Dumont 02/2023	2023	83.509,30	767,26	82.742,04		2.530,56	3.297,82	80.211,48
Investering 2018-2022 Renovatie Hotel Dumont	2023	1.257.027,86	25.394,48	1.231.633,38		38.091,72	63.486,20	1.193.541,66
Definitieve oplevering - Hotel Dumont	2024				8.053,43	210,37	210,37	7.843,06
TV Callebaut + ZOOM architecten - 2024-04	2024				1.458,05	37,33	37,33	1.420,72
Subtotaal gebouw Hotel Dumont		1.551.776,13	30.572,06	1.521.204,07	9.511,48	47.271,26	77.843,32	1.483.444,29
Gebouw tuinpaviljoen								
Ren. Hotel Dumont - deel tuinpaviljoen - 12/22 - 21	2023	78.897,74	1.593,92	77.303,82		2.390,88	3.984,80	74.912,94
Ren. Hotel Dumont - deel tuinpaviljoen - 12/22 - BIS21	2023	22.376,40	452,08	21.924,32		678,12	1.130,20	21.246,20
Ren. Hotel Dumont - deel tuinpaviljoen - 01/23 - 22	2023	49.312,78	996,24	48.316,54		1.494,36	2.490,60	46.822,18
Ren. Hotel Dumont - deel tuinpaviljoen - 01/23 - BIS22	2023	10.915,01	220,48	10.694,53		330,72	551,20	10.363,81
Renovatie tuinpaviljoen 01/02-28/02	2023	30.790,98	282,92	30.508,06		933,12	1.216,04	29.574,94
Renovatie tuinpaviljoen 02/2023	2023	-25.738,68	-236,49	-25.502,19		-780,00	-1.016,49	-24.722,19
Investeringen 2018-2022 Renovatie tuinpaviljoen	2023	1.616.070,79	32.647,92	1.583.422,87		48.971,88	81.619,80	1.534.450,99
Definitieve oplevering - deel nieuwbouw	2024				11.228,55	293,32	293,32	10.935,23
TV Callebaut + ZOOM architecten - 2024-03	2024				1.850,00	47,38	47,38	1.802,62
Subtotaal tuinpaviljoen		1.782.625,02	35.957,07	1.746.667,95	13.078,55	54.359,78	90.316,85	1.705.386,72
HARDWARE								
Aankoop 13 laptops	2021	19.270,04	16.952,98	2.317,06		2.317,06	19.270,04	0,00
HP Elitebook 850 G8 config 35448643 QWERTY NL	2022	1.886,67	891,69	994,98		628,92	1.520,61	366,06
Aankoop Apple Iphone dd 23/07	2022	1.083,99	510,88	573,11		361,32	872,20	211,79
Uitboeking gestolen laptop Diego 1.144,00 + BTW	2022	-1.384,24		-1.384,24				-1.384,24
HP EliteBook 860 G10 Notebook (i7/16GB/512GB) AZERTY	2023	2.593,03	224,18	2.368,85		864,36	1.088,54	1.504,49
HP EliteBook 860 G10 Notebook (i7/16GB/512GB) AZERTY	2023	2.593,02	224,18	2.368,84		864,36	1.088,54	1.504,48
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947GD	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947G7	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13

HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947G5	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947GF	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947GG	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947G8	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947GB	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947GJ	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook5CG42947G6	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947GC	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947GH	2024				1.507,60	169,47	169,47	1.338,13
HP Elitebook 860 G10 Notebook 5CG42947G4	2024				1.507,59	169,47	169,47	1.338,12
Laptop HP	2020	2.043,06	2.043,06	0,00			2.043,06	0,00
14 dockings	2021	2.516,78	1.890,83	625,95		625,95	2.516,78	0,00
Wifi6 APS	2021	3.067,62	2.486,26	581,36		581,36	3.067,62	0,00
Laptop hp	2021	2.427,02	1.681,07	745,95		745,95	2.427,02	0,00
6 computerschermen HP	2022	1.338,24	837,80	500,44		446,04	1.283,84	54,40
laptop HP en ipad	2022	3.246,16	1.872,82	1.373,34		1.082,04	2.954,86	291,30
11 laptops	2022	21.107,53	11.024,42	10.083,11		7.035,84	18.060,26	3.047,27
Wifi Hotel D	2022	21.820,41	10.938,39	10.882,02		7.273,44	18.211,83	3.608,58
Subtotaal hardware		83.609,33	51.578,56	32.030,77	18.091,19	24.860,28	76.438,84	25.261,68
MACHINES EN UITRUSTING								
E-bike	2020	3.519,14	2.287,36	1.231,78		703,80	2.991,16	527,98
Sutotaal machines en uitrusting		3.519,14	2.287,36	1.231,78	0,00	703,80	2.991,16	527,98
KANTOORMEUBILAIR								
Kantoormeubilair A96	2014	4.371,73	4.098,46	273,27		273,27	4.371,73	0,00
Bulo kantoormeubilair	2016	3.688,08	2.858,12	829,96		368,76	3.226,88	461,20
Ergozit	2020	2.323,20	774,40	1.548,80		232,32	1.006,72	1.316,48
Meetstaat december Hotel Dumont	2023	37.375,21	2.491,68	34.883,53		3.737,52	6.229,20	31.146,01
Meetstaat december Paviljoen	2023	5.200,00	346,64	4.853,36		519,96	866,60	4.333,40
Aanbetaling kantoormeubilair Paviljoen	2023	4.431,68	295,44	4.136,24		443,16	738,60	3.693,08
Tussentijdse facturatie Hotel Dumont-meetstaat januari	2023	14.036,00	935,76	13.100,24		1.403,64	2.339,40	11.696,60
Tussentijdse facturatie Tuinpaviljoen-meetstaat januari	2023	12.000,00	800,00	11.200,00		1.200,00	2.000,00	10.000,00
Voorschotfactuur 30% boekenkasten Tuinpaviljoen	2023	11.736,00	782,40	10.953,60		1.173,60	1.956,00	9.780,00
Kantoormeubilair tuinpaviljoen	2023	6.143,20	409,52	5.733,68		614,28	1.023,80	5.119,40
Kantoormeubilair Tuinpaviljoen	2023	5.963,36	397,60	5.565,76		596,40	994,00	4.969,36
meetstaat februari Tuinpaviljoen	2023	11.988,00	799,20	11.188,80		1.198,80	1.998,00	9.990,00
Meetstaat februari Hotel Dumont	2023	14.678,03	978,56	13.699,47		1.467,84	2.446,40	12.231,63
Kantoormeubilair tuinpaviljoen	2023	4.431,67	295,44	4.136,23		443,16	738,60	3.693,07
IHV/A-094906] Blad voorraad magazijn (25mm) Paviljoen	2023	360,00	24,00	336,00		36,00	60,00	300,00
maart Deel 1: Hotel Dumont	2023	7.502,00	500,16	7.001,84		750,24	1.250,40	6.251,60
Deel II: Tuinpaviljoen	2023	600,00	40,00	560,00		60,00	100,00	500,00
saldofactuur voor de werken Paviljoen	2023	27.384,00	1.668,05	25.715,95		2.738,40	4.406,45	22.977,55

Ovb 2022 maatmeubilair FA 22604766 Tuinpaviljoen	2023	3.776,75	251,76	3.524,99		377,64	629,40	3.147,35
Ovb FA 2022 Studio Habbit Hotel Dumont FA 22604469	2023	50.827,26	3.388,48	47.438,78		5.082,72	8.471,20	42.356,06
Ovb FA 22604470 Studio Habbit	2023	10.066,00	671,04	9.394,96		1.006,56	1.677,60	8.388,40
Subtotaal kantoormeubilair		238.882,17	22.806,71	216.075,46	0,00	23.724,27	46.530,98	192.351,19
SOFTWARE								
Aanpassingen website	2024				6.934,81	1.926,30	1.926,30	5.008,51
Website auteurslezingen deel 2	2023	31.218,00	10.177,96	21.040,04		10.406,04	20.584,00	10.634,00
Website auteurslezingen.be deel 1	2022	36.300,00	15.967,53	20.332,47		12.099,96	28.067,49	8.232,51
Subtotaal software		57.518,00	26.145,49	41.372,51	6.934,81	24.432,3	50.577,79	23.875,02
TECHNIEKEN HOTEL DUMONT								
Switchen DUMO normaal Hotel Dumont en Tuinpaviljoen	2023	7.943,48	264,80	7.678,68		397,20	662,00	7.281,48
Verlichting	2023	44.714,49	1.306,72	43.407,77		2.235,72	3.542,44	41.172,05
Subtotaal technieken Hotel Dumont		52.657,97	1.571,52	51.086,45	0,00	2.632,92	4.204,44	48.453,53
TECHNIEKEN TUINPAVILJOEN								
Switchen DUMO normaal Hotel Dumont en Tuinpaviljoen	2023	3.144,70	104,80	3.039,90		157,20	262,00	2.882,70
Subtotaal technieken tuinpaviljoen		3.144,70	104,80	3.039,90	0,00	157,20	262,00	2.882,70
TOTAAL		3.783.732,46	171.023,57	3.612.708,89	94.595,82	178.141,81	349.165,38	3.529.162,9

Besluit van de raad van bestuur

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE RAAD VAN BESTUUR OP 5 MAART 2025

De raad van bestuur van Literatuur Vlaanderen neemt kennis van de balans en resultatenrekening van 2024 en de toelichting bij de cijfers. Het verslag van de revisor volgt op de bestuursvergadering van 26 maart. Het gecumuleerde resultaat bij de jaarafsluiting 2023 bedroeg 276.971,10 euro. Literatuur Vlaanderen stelt voor om het positieve jaarresultaat van 30.519,98 euro van 2024 toe te voegen aan het over te dragen resultaat van het boekjaar. Dat brengt het gecumuleerde resultaat bij de jaarafsluiting 2024 op € 298.662,28. Afhankelijk van de uitkomst van het overleg met ING en de bedrijfsrevisor zou dat nog bijgesteld kunnen worden naar € 294.658,39.

Hierbij worden de volgende opnames uit reserves goedgekeurd:

Bestemde reserve infrastructuur	€ 29.912,51
Bestemde reserve Kunst in opdracht	€ 30.000,00
Bestemde reserve onderzoek	€ 448,00
Bestemde reserve letteren en samenleving	€ 10.000,00

Bestemde reserve auteurslezingen	€ 16.000,00
Bestemde reserve ondersteuning vertalers	€ 30.000,00
Bestemde reserve tijdschriften	€ 17.300,00
Bestemde reserve literair grensverkeer	€ 3.702,60
Bestemde reserve 25 jaar Literatuur Vlaanderen	€ 15.000,00

Hierbij worden de volgende toevoegingen aan de reserves goedgekeurd:

Toevoeging bestemde reserve BoekenOverleg	€ 3.648,80
Toevoeging bestemde reserve VL-NL samenwerking	€ 5.000,00

Besluit: De raad van bestuur van Literatuur Vlaanderen keurt de balans en resultatenrekening goed met een positief jaarresultaat over 2024 van € 30.519,98 en beslist om dat toe te voegen aan het over te dragen resultaat. Dat brengt het gecumuleerde resultaat op € 298.662,28. De raad van bestuur keurt de voorgestelde opnames en toevoegingen aan de reserves goed.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE RAAD VAN BESTUUR OP 26 MAART 2025

Goedkeuring jaarrekening 2024 en kennisname revisorverslag

In de vergadering van 5 maart 2025 keurde de raad van bestuur van Literatuur Vlaanderen de balans en resultatenrekening van 2024 goed. Het balanstotaal bedraagt op 31 december 2024 € 6.432.752. De resultatenrekening sluit af met een negatief bedrag van € 121.843.

Het bestuur neemt verder nota van het officiële verslag van commissaris Filip Remmery (Callens Vandelanotte NV) over de jaarrapportering over het boekjaar afgesloten op 31 december 2024. Die verklaring over de jaarrapportering werd afgeleverd 'zonder voorbehoud' en bevat de volgende conclusie:

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening conform de VCO en het BVCO van de Vlaamse rechtspersoon, die de balans op 31 december 2024 omvat, alsook de resultatenrekening van het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een balanstotaal van € 6.433.000 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een negatief saldo van het boekjaar van € 122.000.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Vlaamse rechtspersoon per 31 december 2024, alsook van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het VCO en het BVCO.

Besluit

De raad van bestuur neemt akte van het verslag van de revisor en keurt de jaarrekening 2024 ten behoeve van de Vlaamse Regering goed.

De volledige jaarrekening van 2024 en het verslag van de revisor vind je op onze website.

Verslag regerings- commissaris

“Literatuur Vlaanderen staat midden in de sector”

De beheersovereenkomst (2021-2025) tussen Literatuur Vlaanderen en de Vlaamse Regering stipuleert dat er elk jaar een jaarverslag van het werkingsjaar moet worden opgemaakt. Als vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering zie ik toe op de werking van Literatuur Vlaanderen en het naleven van het decreet. Het is vanuit dat mandaat dat ik hier rapporteer.

ALGEMENE WERKING

2024 was opnieuw een jaar met wind in de zeilen voor de werking van Literatuur Vlaanderen. Uitgangspunt daarbij blijft de sterke inhoudelijke en financiële ondersteuning van het literaire landschap in Vlaanderen. In dit vierde jaar van de beheersovereenkomst valt op dat auteurs, illustratoren

en vertalers opnieuw op ruime steun konden rekenen. Maar liefst een derde van de basisdotatie van de Vlaamse overheid ging in 2024 rechtstreeks naar de financiële ondersteuning van literaire makers. Die ondersteuning nam bovendien toe met een bedrag van € 126.775,75 tegenover 2023, voornamelijk door een stijging van de werkbeurzen. Ook makers van podiumliteratuur en literaire performances konden in 2024 voor het eerst een werkbeurs aanvragen. De auteurslezingen, met 52 nieuwe auteurs, tekenden een recordaantal gesubsidieerde schrijversbezoeken op. Maar ook via subsidies voor literaire organisaties, literaire projecten, publicaties en tijdschriften vloeiden er indirect meer middelen naar literaire makers. Via de auteursresidenties, waarvoor Literatuur Vlaanderen extra middelen kreeg van het Departement Onderwijs, ging in 2024 eveneens een extra bedrag van € 108.500 naar auteurs.

De acht gesubsidieerde literaire organisaties creëerden in 2024 een levendig en veelzijdig literair veld. In het tweede jaar van de structurele ondersteuningsperiode (2023-2027) ontvingen ze samen een meerjarige steun van € 2.712.000. In 2024 werd ook het Huis van Herman Teirlinck een onderdeel van de door Literatuur Vlaanderen structureel ondersteunde organisaties. Die iconische literaire ontmoetingsplaats en residentieplek in de zuidrand van Brussel betekende meteen een verrijking.

Samen met veertien adviescommissies, bestaande uit diverse experts en ingedeeld per genre of thema, slaagde het team van Literatuur Vlaanderen er ook dit jaar in om consequent en met een open blik werk te maken van een faire ondersteuning van zoveel mogelijk literaire makers,

organisatoren en aanverwante aanvragers. Dat lijkt misschien vanzelfsprekend, maar in veranderende tijden is dat het allerm minst.

Met een financiële injectie van bijna € 630.000 kwamen er voor het tweede jaar op rij extra Vlaamse middelen voor de organisatie van Boektopia in november, voor de boeken-campagne met dezelfde naam en voor de uitbouw van de Voorleesweek. Dankzij de gezamenlijke inspanningen en bijsturingen van het hele boekenvak werd Boektopia meer dan een boekenbeurs. Het was de kapstok voor massale boeken-aandacht in Vlaanderen, waarbij boekenverkoop (economisch belang) en leesbevordering (maatschappelijk belang) hand in hand gingen. De resultaten van Boektopia 2024 mogen er zijn: 53.600 bezoekers (+14%) en 120.000 verkochte boeken (+24%), waarbij vooral kinderboeken het goed deden.

Daarnaast draaide de buitenlandpromotie van Vlaamse literatuur op volle toeren, vaak in nauwe afstemming met de collega's van het Nederlands Letterenfonds. Internationale bezoeken en publisher tours voor buitenlandse uitgevers, festivalorganisatoren of vertalers droegen succesvol bij aan

Boektopia was de kapstok voor massale boekenaandacht in Vlaanderen, waarbij boekenverkoop (economisch belang) en leesbevordering (maatschappelijk belang) hand in hand gingen.

de zichtbaarheid en bekendheid van Vlaamse literatuur in het buitenland. Natuurlijk stond 2024 grotendeels in het teken van het geslaagde gastlandschap van de Lage Landen op de Leipziger Buchmesse. Het motto 'Alles außer flach' sprak voor zich. Later startten ook de voorbereidingen voor een nieuw gedeeld gastlandschap op de Gothenburg Book Fair in Zweden in 2027.

INTERNE WERKING

Met een team van 26 medewerkers voert Literatuur Vlaanderen een dynamisch, transparant en efficiënt beleid. In 2024 zette Literatuur Vlaanderen verder in op de ontwikkeling van de digitale architectuur. Zo was er de organisatieanalyse en strategiebepaling om in de nabije toekomst te kunnen investeren in een CRM-systeem met marketing- en dossierbeheeropties. Nog in 2024 versterkte Literatuur Vlaanderen de communicatiestrategie, het merkverhaal en de positionering van de organisatie. De communicatiedoelstellingen werden tactisch uitgewerkt, net als een visie op de communicatiemix. Ook het archiveringstraject van het papieren archief kwam in 2024 op kruissnelheid. Het Letterenhuis zal een deel van het archief veilig bewaren.

In het kader van het welzijn op het werk werden nieuwe stappen gezet. Een interne vertrouwenspersoon blijft het eerste aanspreekpunt. Daarnaast kende het interne beleid voor grensoverschrijdend gedrag een uitbreiding naar een gedragscode voor de hele sector, inclusief een samenwerking met het Vlaams Meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag.

Literatuur Vlaanderen schenkt blijvende aandacht voor het genderevenwicht en de diversiteit in de toekenning van beurzen, en volgt dat systematisch op. Vrouwelijke literaire makers dienden 47% van de aanvragen in, de overige 53% van de aanvragen kwamen van mannelijke makers. Dat is samen met het percentage van vorig jaar het dichtst bij een evenredige verdeling sinds de start van de metingen. Er is dus opnieuw een broos evenwicht inzake het genderevenwicht. 29% van de auteurs vroeg voor het eerst een werkbeurs aan. Dat cijfer steeg licht tegenover vorig jaar. Nieuwe auteurs vinden dus hun weg naar de werkbeurzen. Het blijft de bedoeling om niet alleen gevestigde waarden maar ook nieuwe namen aan te spreken.

Het lerend netwerk Elk verhaal telt bracht ook in 2024 organisaties en makers uit de letterensector bij elkaar rond het thema inclusie. Dialoog en kennisdeling staan voorop. Nieuw is de lancering van leertrajecten op maat van verschillende spelers in de boeken- en letterensector, waaronder een masterclass over inclusieve werking en personeelsbeleid voor literaire organisaties in 2024.

EXTERNE WERKING

Literatuur Vlaanderen heeft voortdurend oog voor de noden van de sector en weet daar op een toekomstbestendige manier mee aan de slag te gaan. Op die manier vervult Literatuur Vlaanderen met glans de rol van bruggenbouwer en partner voor alle spelers in de boekensector. Als secretaris van het BoekenOverleg blijft

Literatuur Vlaanderen een belangrijke rol spelen in het verenigen van de verschillende betrokkenen. Daarnaast fungeert Literatuur Vlaanderen even vaak als facilitator, bijvoorbeeld bij de organisatie van de Boon, de Vlaamse literatuurprijzen die in 2024 in Turnhout voor de derde keer onder grote publieks- en mediabelangstelling werden uitgereikt. De uitreiking van de Prijs der Nederlandse Letteren 2024, eens per drie jaar toegekend aan een auteur wiens oeuvre een prominente plaats inneemt in de Nederlandstalige literatuur, was eveneens in handen van Literatuur Vlaanderen. Met de bekroning van Tom Lanoye was het de eerste huldiging van een Vlaams auteur sinds 2012. Ook bij het uitbouwen van Boektopia en de generieke boekencampagnes van Boekhandels Vlaanderen kan de rol van Literatuur Vlaanderen niet onderschat worden.

Daarbovenop werden de acties in het kader van Een Leesoffensief voor Vlaanderen in 2024 onverminderd voortgezet, in een vertrouwd partnerschap met Iedereen Leest. Er vonden nieuwe auteursresidenties plaats in het technisch en beroepsonderwijs en Iedereen Leest bouwde een traject uit rond interactief voorlezen in de kleuterklas en de eerste graad van het lager onderwijs. Op Wereldboekendag vond de tweede editie van Vlaanderenleestdag plaats. Het motto 'Lees. Altijd. Overal' riep op om lezen zichtbaar te maken en nieuwe lezers aan te moedigen. Kers op de taart was de lancering van de Iedereen Leest Academie: dé plek voor opleidingen rond leesbevordering, gericht op professionals uit de bibliotheeksector, het onderwijs en de kinderopvang. Ook voor vrijwilligers bestaat er nu een aanbod op maat.

Het is onze gedeelde taak om ervoor te zorgen dat de dalende cijfers van leesmotivatie en leesvaardigheid bij kinderen en jongeren omgekeerd worden.

RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur kwam negen keer samen in 2024. Er werd vergaderd op 17 januari, 28 februari, 22 maart (via mailronde), 28 maart, 8 mei, 26 juni, 11 september, 30 oktober en 18 december. De vergaderlocaties wisselden tussen Antwerpen, Gent en Brussel. Elke vergadering werd door het dagelijks bestuur in samenspraak met de leidinggevendenden van Literatuur Vlaanderen adequaat voorbereid. Er was telkens tijdig een agenda met heldere overzichtsdocumenten. Luc Devoldere maakte als betrokken voorzitter ruimte voor debat. Directeur Paul Hermans en zijn team toonden zich bevlogen bij de algemene werking en de voorliggende kwesties. De leden van de raad van bestuur kregen dankzij de deskundige en transparante uitleg meer inzicht in de uitdagingen, en konden reageren. Literatuur Vlaanderen kreeg op haar beurt feedback en input van de raad van bestuur.

UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

De eigenheid van de werking van Literatuur Vlaanderen biedt veel kansen en tal van mogelijkheden voor het literaire veld in Vlaanderen. Literatuur Vlaanderen weet die ook te omarmen

door midden in de sector te staan. Al 25 jaar lang. In 2025 vierten we dat.

Toch stelt het Literatuur Vlaanderen ook voor heel wat uitdagingen. Zo is het bovenal uitkijken naar de verdere uitrol van samenhangende en duurzame acties in het kader van leesbevordering. Het is onze gedeelde taak om ervoor te zorgen dat de dalende cijfers van leesmotivatie en leesvaardigheid bij kinderen en jongeren omgekeerd worden. Ook de toekomst van literair vertalen en de rol van artificiële intelligentie daarin is een zorgwekkende tendens. Verder blijven meer kwetsbare literaire genres en nieuwe vormen van literatuur de nodige aandacht verdienen. Een andere bekommernis, tot slot, gaat uit naar de slagkracht van onze bibliotheken. Een rapport van de Universiteit Antwerpen uit 2024 daarover kreeg de veelzeggende titel 'Steeds meer met steeds minder'.

Een heus huzarenstuk wordt de opmaak van een beleidsplan voor de volgende meerjarige periode (2026-2030) in dialoog met alle betrokkenen. In elk geval kijken we samen met de nieuwe minister voor Cultuur, die eveneens in 2024 haar opwachting maakte, uit naar een voorspoedige samenwerking en beloftevolle toekomst. En dat in het belang van de hele Vlaamse letterensector.

Hanneleen Broeckx

regeringscommissaris Literatuur Vlaanderen

Colofon

Literatuur Vlaanderen
Lange Leemstraat 57
2018 Antwerpen

+32 3 270 31 61
info@literatuurvlaanderen.be
www.literatuurvlaanderen.be

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur:
Paul Hermans, Lange Leemstraat 57, 2018 Antwerpen

Aan dit jaarverslag werkten mee:

Adinda Aryanto, Esther de Gries, Rein Desmet, Lotte De Snijder, Nanne de Viet, Lien Devos, Valérie El-Boubkari, Arman Erdil, Yannick Geens, Anja Goyens, Paul Hermans, Lien Heselmans, Noa Heyndrickx, Stefanie Luppens, Sandra Luyckx, Patrick Peeters, Lore Piers, Diego Rodriguez, Marieke Roels, Lara Rogiers, Joris Smeets, Karen Thys, Roel Van Der Schueren, Mies Van Dun, Lieselot Van Maldeghem en Elise Vanoosthuysse.

Vormgeving: Shtick

Foto's: Bob Van Mol, tenzij anders vermeld

Overname van berichten is alleen toegelaten met bronvermelding. Literatuur Vlaanderen kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten en/of schade die voortvloeit, direct of indirect, uit het gebruik van deze informatie.

Wettelijk depot D/2025/9430/1